

Nærå Strand og Agernæs Flak

En beskrivelse af fuglelivet 1974-2018 med tilbageblik på perioden 1781-1973

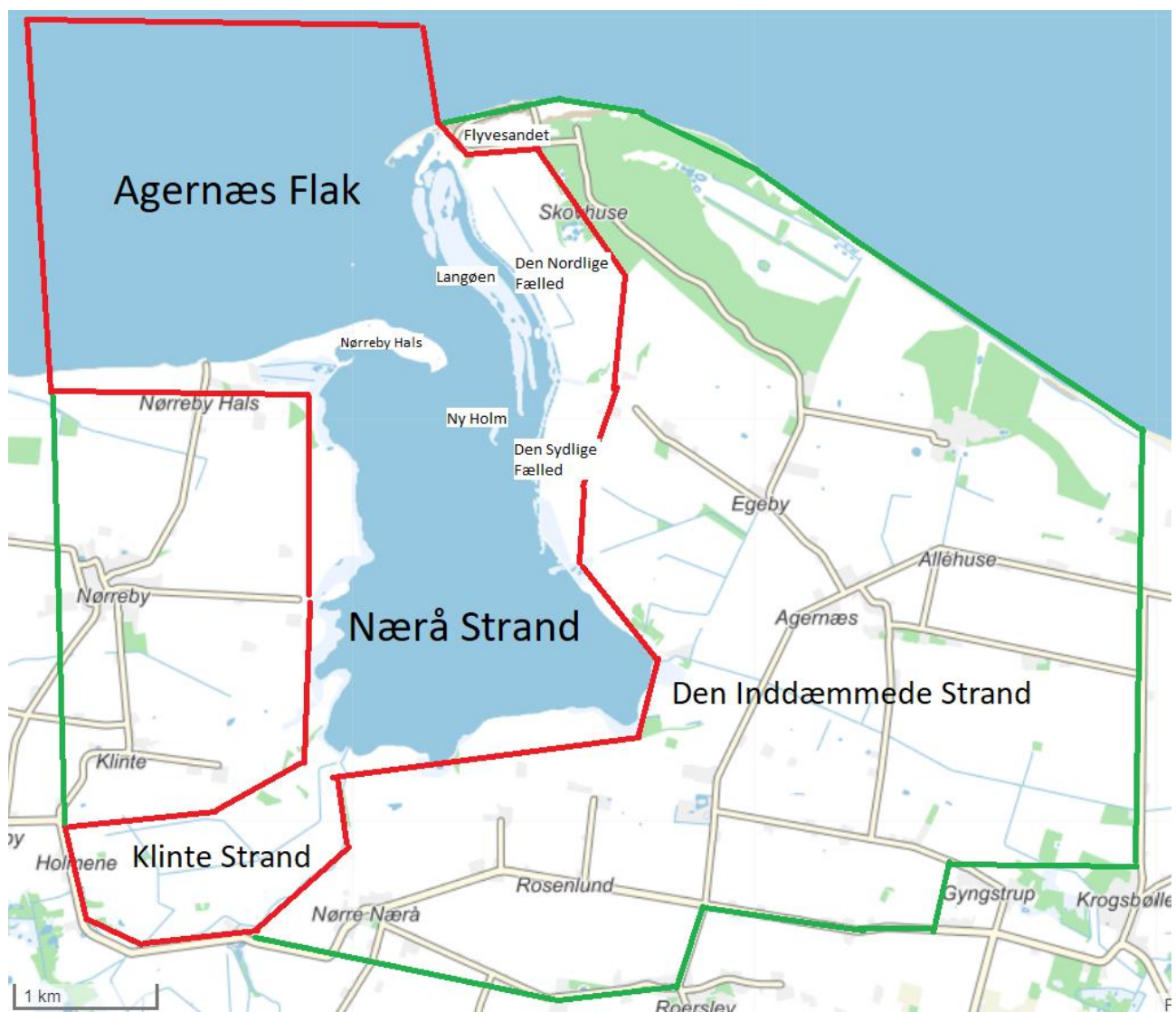

Østsiden af Nærå Strand set fra nord. I centrum af billedet ses strandengsøen Langøen uden for de nuværende diger. Bemærk den skarpe grænse mellem natur og opdyrkede jorder, der skyldes inddigningen af Agernæs Fællede omkring 1940. I venstre side af billedet ses Den Nordlige Fællede, der mod syd går over i Den Sydlige Fællede (ses med nøgen jord). Genopretning af de to fælleder til vedvarende græsarealer med vandflader er et af det vigtigste forvaltningstiltag der bør foretages i området. Dernæst er det vigtigt at få skåret kraftigt ned på tilførslen af kvælstof til Nærå Strand og Agernæs Flak, således at ålegræsset kan vende tilbage til området. Foto: Viggo Lind.

Udarbejdet af Kurt Due Johansen for Dansk Ornitologisk Forening, Fynsafdelingen

Nærå Strand og Agernæs Flak

En beskrivelse af fuglelivet 1974-2018 med tilbageblik på perioden 1781-1973

Nærå Strand og Agernæs Flak. Med rødt er markeret det primære område for beskrivelsen af områdets fugleliv. Med grøn streg er markeret de arealer der er medtaget i beskrivelsen af de fugle der 1) er angivet i Vagn Holsteins store artikel i Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 1926 samt 2) i beskrivelsen af de fuglearter der søger føde på markerne op til det primære område og tilbringer natten på Nærå Strand og Agernæs Flak.

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Resumé	5-6
En kort beskrivelse af Nærrå Strand	
- Landområderne	7-9
- De tilstødende landområder – lidt væk fra vandområdet	10
- Vandområderne	11-12
- Vadearealer og vanddybder i Nærrå Strand og på Agernæs Flak	13
- Ålegræs og havgræs i Nærrå Strand og på Agernæs Flak	14-16
- Ålegræs og havgræs i Nærrå Strand og Agernæs Flak set i historisk perspektiv	17-24
- Oplandet til Nærrå Strand og Agernæs Flak	24-25
Faunaen i Nærrå Strand og Agernæs Flak, særlig set i relation til fugleforekomster	26-27
Nærrå Strands fortid	28
Landskabsudvikling	29-31
De store inddæmninger og opdyrkningsområder ved Nærrå Strand og Agernæs Flak	32-37
Habitaterne på land ved Nærrå Strand og Agernæs Flak i 2019	38-39
Strandenge ved Nærrå Strand – en vigtig naturressource	39-41
De ferske enge	42
Naturpleje	43-44
Naturbeskyttelser	45-46
Friluftsliv	47-48
Arealernes sårbarhed	48-49
Forslag til tiltag – til forbedring af situationen for fugle	50-52
Særlige tiltag på Statens arealer	53
Fuglelivet – overordnet set	54-63
Indsamling af materialet = kilder	64-65
ARTSGENNEMGANG	66-252

Indledning

Denne rapport beskriver fuglelivet i Nærå Strand og Agernæs Flak med hovedvægten lagt på årene 2010-2018, men med tilbageblik på udviklingen 1974-2018 og med yderligere tilbageblik, især til perioden 1922-25, hvor Vagn Holstein, senere Dansk Ornitologisk Forenings formand, var skovrider på Egebjerggård .

Holsteins materiale er helt unikt, da han som en af de første kvantificerede fuglelivet i området. Tidligere havde forfattere til ornitologiske værker oftest omtalt fuglene med et "almindelig", "sjælden" og så videre.

For flere af de beskrevne arter angiver Holstein bestandstallene. F.eks. fortæller han om "uhyre" 500 par viber på Egebjerggårds arealer og 40-50 par almindelige ryler.

Denne rapport kan berette om, at Nærå Strand stort set har mistet alle sine "vigtige" ynglefugle, her især vadefugle. På det samme areal, hvor Vagn Holstein fandt 500 par ynglende viber 1922-25, ynglede der i 2019 4-10 par viber. Den eneste vadefugle art der stadig yngler med et rimeligt antal er rødbenet med ca. 20 par. Derudover er der ganske enkelte par strandskade og stor præstekrave. Alle andre er væk. Lokaltets styrke ligger i dag hos de rastende trækgæster blandt vadefuglene, hvor nogle af arterne har deres vigtigste fynske rasteplass i området. Desuden har området inden for de seneste år udviklet sig til Fyns vigtigste rasteplass for blisgås.

Der er således meget at være ærgerlig over – alt det vi mistede. Men, midt i ærgerligheden må vi ikke glemme at glæde os over, at det rent faktisk lykkedes at bevare Nærå Strand som et naturområde. Der var ellers nok af trusler. I løbet af 1900'tallet blev der løbet stormløb mod Nærå Strand, som man ønskede at inddæmme og opdyrke. Det var sandsynligvis kun på grund af fiskerne i især Bogense, at det lykkedes at bevare området – "æret være deres minde".

Hvis vi som samfund vil, og hvis lodsejerne vil være med, kan det lade sig gøre at genskabe lidt af det tabte. At udlægge Den Nordlige Fælled og Den Sydlige Fælled – gerne bag digerne – som græsarealer med hævet vandstand og helst med permanent vand på dele af området, og at udlægge Klinte Strand som en ferskvandssø med omgivende rørskov og enge – kan være med til at rette lidt op på forholdene for både ynglefuglene og trækfuglene.

Og så skal der fokus på udledningen af næringsstoffer til Nærå Strand og Agernæs Flak. Der udledes via Ringe Å og vandløbene i Den Inddæmmede Strand 145-182 tons kvælstof, der ikke alene har taget livet af ålegræsset i Nærå Strand, men også skader fiskelivet og den lavere fauna i store dele af farvandet nord for Fyn.

Vagn Holstein, som udgav en fremragende artikel om fuglelivet på Egebjerggård 1922-25 i Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift i 1926. Vagn Holstein var skovrider på Egebjerggård.

Resumé

Nuværende fugleliv

Nærå Strand og Agernæs Flak der ligger på Nordfyn, mellem Bogense og Otterup, er en af Fyns vigtigste fuglelokaliteter, især for rastende svømmeænder og vadefugle og hættemåge.

Inddæmningerne forvandlede fuglelivet til et andet

Med den store inddæmning 1781-82 af de hidtil salte fladvandsområder med mange store øer og store tilstødende strandenge, forsvandt muligheden for en række ynglefugle på øerne. Og især reduceredes rastemulighederne for mængder af knortegæs, pibeænder og især vadefugle.

I stedet blev der dannet en lavvandet sø med rørskove og hundredvis af hektar ferske enge. Det betød, at en lang række ynglende og rastende trækfugle afløste de fugle der forsvandt med inddæmningerne. Fugle som rørdrum, lappedykkere, svømmeænder, plettet rørvagtel og sortterne indvandrede som ynglefugle i den lavvandede sø med rørskove. På de store enge indvandrede store mængder af ynglende vadefugle og i træktiden vrimlede engene med op til 800 sædgæs, hundredvis af bekkasiner, herunder tredækker og meget andet.

Store dele af ynglefuglene forsvundet på grund af afvanding, dræning og opdyrkning

Da søen i Den Inddæmmede Strand blev afvandet i 1800'tallet, forsvandt rørdrum, lappedykkere, svømmeænder og sortterne som ynglefugle.

Indtil engene i Den Inddæmmede Strand blev pumpet tørre omkring 1930 og senere pløjet op og strandengene på Den Nordlige Fælled og Den Sydlige Fælled blev inddiget og afvandet, var disse to områder en af hele Danmarks vigtigste ynglepladser for vadefugle, med ikke mindre end 500 par viber (inklusive de dyrkede marker), 100 par rødben, 40-50 par almindelige ryler, stor præstekrave (mange), hvidbrystet præstekrave, strandskade, dobbeltbekkasin (mange), brushane og klyde. I dag er vadefuglene fuldstændig væk i Den Inddæmmede Strand og på strandengene, bortset fra 4-10 par viber. De eneste vadefugle der yngler ved Nærå Strand er ca. 20 par rødben udenfor digerne samt enkelte stor præstekrave og strandskade. Vadefuglenes gyldne æra ved Nærå Strand er endegyldigt slut.

Det nuværende fugleliv er i høj grad trækfugle og ikke ynglefugle

Der er altså ikke mange ynglefugle ved Nærå Strand og Agernæs Flak i dag på grund af de store inddæmninger, afvanding, dræninger og opdyrking. Bare 20 par rødben, lidt gravænder og toppede skalleslugere, og så småfugle som sanglærke og engpiber, foruden kærsanger, rørsanger og to par skægmejser. Derudover ses regelmæssigt rørhøg.

Som allerede nævnt er Nærå Strand og Agernæs Flak i dag i høj grad trækfuglenes lokaliteter. Området er Fyns vigtigste rastelokalitet for storspove, klyde, almindelig ryle og hættemåge. Desuden er området Fyns vigtigste rasteplads for gravand. Derudover er området i stigende grad vigtigt for bramgås, grågås og blisgås.

De trækfugle der har betalt den højeste pris er de fugle der lever af ålegræs og havgræs. Da disse ålegræsser er forsvundet fra hele Nærå Strand og store dele af Agernæs Flak, er også tusindvis af knopsvaner, knortegæs og blishøns forsvundet. De få ålegræsædende, fugle der stadig forekommer i området, er kun en svag aflagens af "det der engang var".

Knopsvanen er en af taberne ved Nærå Strand og Agernæs Flak. Som fotoet viser, er svanerne tvunget til at gå på land og æde af landmandens afgrøder i stedet for at fouragere på ålegræs, som er artens naturlige føde. Hvis samfundet vil, kan vi få ålegræsset tilbage i området, men det kræver, at der skæres drastisk ned på udvaskningen af kvælstof fra landmændenes marker. Der ender i dag i omegnen af 145-182 tons kvælstof i Nærå Strand hvert år. Foto: Kurt Due Johansen.

En kort beskrivelse af Nærå Strand og Agernæs Flak

Landområderne

Nørreby Hals er en række flade moræneøer, der er forbundet af hævet havbund. Syd for Nørreby Hals er der anlagt en dæmning, hvor arealerne inden for er enge, der afgræsses af kreaturer.

Vandring på Nørreby Hals, august 2017. Det ses, at vegetationen er høj og fyldt med indvandrede vedplanter. Et uegnet levested for de gæs, viber og hejler, som har så hårdt brug for et velegnet levested ved Nærå Strand. Naturstyrelsen bør sørge for en bedre plejetilstand i området, ikke mindst af hensyn til fuglene. Området er Natura 2000 område og Statsejet ! Foto: Kurt Due Johansen.

Landområderne langs vestkysten af Nærå Strand er let kuperede med en relativ smal strandeng eller rørsump langs kysten. Største højde nås på Kissebjerg, der er 9 meter høj. Ved Skæregårde ligger en nedlagt losseplads, der nu bruges som bådeplads.

I bunden af Nærå Strand er der ligeledes kun smalle forstrande med især Tagrør. Som det eneste sted i området ligger her 2 sommerhushytter. Her er de største højder Arnebjerg på 9 meter. Baglandet hæver sig i lave bakker med højeste punkter på 13 meter.

I den sydøstlige del af Nærå Strand ligger 2 rørskovsarealer.

Langs den østlige del af Nærå Strand ligger ganske smalle strandenge langs fastlandskysten og ud for disse ligger barriereøen Langøen samt Ny holm syd herfor. Foto: Viggo Lind.

Langs østkysten ligger de tidligere øer Lilleø, Mellemø, Askø og Storeø med højder på 5, 8, 5 og 10 meter. Øerne indgår nu som højdepunkter i inddæmningerne. Herfra præges landskabet helt af diger, der beskytter de bagved liggende inddæmmede arealer mod Nærå Strands vande. Arealerne øst for digerne er langt ind i landet meget flade og opleves i den nordlige del af området skovklædte, fordi Agernæs Storskov i nordenden af området, ser ud til at gå ud til kysten.

Uden for digerne er der smalle strandenge. Syd for Flyvesandet ligger der store barriereøer bestående af strandenge.

I den nordøstlige del af området ligger Flyvesandet, et sandet område, hvor der som et af de få steder på Fyn findes klitter. En del af Flyvesandet er tilplantet og benyttes nu som campingplads. Uden for campingpladsen henligger dele af Flyvesandet som overdrev.

Der ligger faktisk udyrkede arealer langs hele Nærå Strand, men alle steder smalle. Det er strandenge, strandrørsumpe, skrænter og bakker. Nogle steder træder der væld frem for foden af bakkerne.

Den eneste skov i området er Agernæs Storskov.

Foto af Klinte Strand, set fra syd. I billedet ses især dyrkede marker, men også de ferske enge, hvor blisgæssene ofte fouragerer – og hvor de dårligt kan gøre skade. Klinte Strand er tidligere havbund, inddæmmet fra Nærå Strand i 1924. Det foreslås at der etableres en lavvandet ferskvandssø i området og at der i tillæg anlægges et bånd af enge nord for søen til blisgæssene. Søen skal have to formål: Den skal tilbageholde kvælstof, som i dag gør skade i Nærå Strand, således at ålegræsset er forsvundet, og så skal søen være et nyt levested for de truede fugle ved Nærå Strand og Agernæs Flak. En lavvandet sø i området vil endvidere kunne tiltrække fuglearter der er forsvundet helt fra Nærå Strand på grund af de mange afvandinger og opdyrkinge. Foto. Gunnar Knudsen.

Klinte Strand har udviklet sig til Fyns vigtigste rasteplass for blisgås. Der bør laves aftaler med lodsejerne om, at blisgæssene ikke jages væk fra området. Et bånd af usprøjtede enge på højjorden på nordsiden af en eventuel ferskvandssø i Klinte Strand kan sikre gæssene føde og forhåbentlig give dem fredelige forhold, så de ikke jages ud på markerne med vintersæd. Foto: Kurt Due Johansen.

De tilstødende landarealer – ”lidt væk fra vandområdet”

Vestsiden af Nærå Strand

Vestsiden af Nærå Strand domineres af store marker – et småbølget morænelandskab. Nogle af markerne er uden, andre med, levende hegn. Faktisk er området omkring Nørreby et efter fynske forhold meget åbent område, nok årsagen til, at her raster større flokke af sangsvaner og gæs på markerne. Den største bebyggelse udgøres af Nørreby, fulgt af Vesterby længere mod syd. Der er ingen større skovplantninger i området. Området er meget fladt. De højeste steder er 10-13 meter, blandt andet ved Nørreby.

Sydsiden af Nærå Strand

I sydvestenden af Nærå Strand ligger den flade, inddæmmede Klinte Strand. Selve morænedelen, længere mod øst og syd, hæver sig lidt højere end landskabet mod vest. Største højder er 19 og 22 meter. Her er en del levende hegn og lidt bebyggelser. Nogle af markerne er temmelig store, blandt andet de der ligger syd for vejen mellem Nørre Nærå og Krogsbølle. Det er sandsynligvis også derfor, at her raster mange sangsvaner og gæs, de år de ikke bliver bortjaget af landmændene.

Østsiden af Nærå Strand

Østsiden af Nærå Strand er i den sydligste ende kuperet med højder op til 11 meter ved Kørup, hvorimod det længere mod nord flader ud, og højderne kun er ganske beskedne, og faktisk er under kote nul på store arealer, fordi den i 1781-82 inddæmmede fjordarm skærer sig 5 kilometer ind i landet. Helt mod nord, op mod Agernæs Storskov, går landet over i skov, og ligger op til 10 meter over havets overflade. Desuden findes her Haveskoven. I Agernæs Storskov ligger den 50 hektar store ”Stormosen”, som i dag er afvandet, opdyrket og delvis tilplantet.

Fra Agernæs Storskov til nordøstspidsen af Nærå Strand ligger det sandede, langstrakte område, kaldet ”Flyvesandet”.

Vandområderne

Nærå Strand

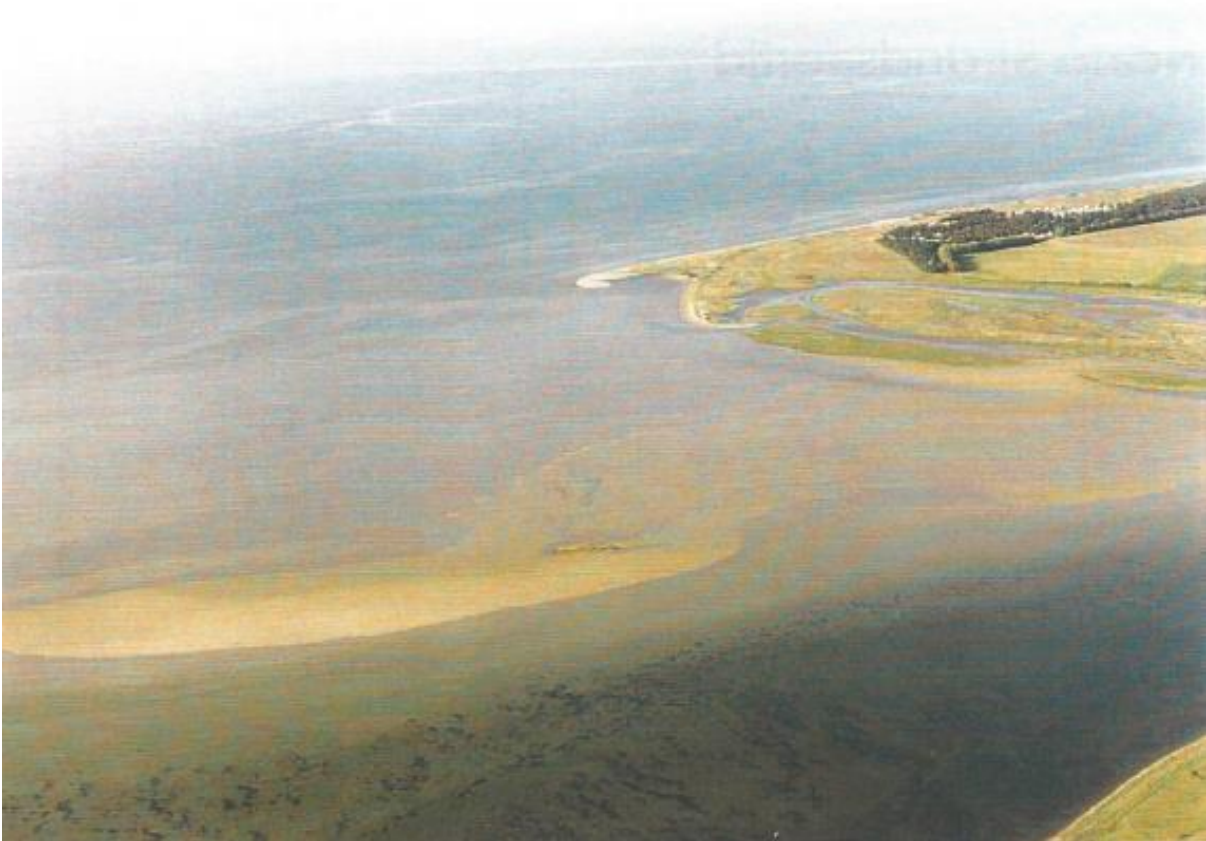
Nærå Strand er et lavvandet nor med et vanddækket areal på 4,82 km². Vanddybden i Nærå Strand er 0,2-1,2 meter. I den inderste sydvestlige ende af Nærå Strand udmunder Ringe Å, og i den sydøstlige ende udmunder Krogsbøllerenden. Ringe Å løber som en landkanal langs Klinte Strand og har frit løb ud i noret, kun beskyttet af en højvandsklap, mens Krogsbøllerenden afvandes via en pumpestation. Desuden afvandes de nordøstlige områder af et afvandings-system med en afvandingspumpe ud for Den Nordlige og Den Sydlige Fælled. Oplandet til Nærå Strand er 74,6 km², hvoraf oplandet til Ringe Å er 45,64 km².

Nærå Strand tidligere meget større

Nærå Strand var tidligere meget større. Før de store inddæmningsarbejder var der 2 store fjordarme. Den ene fjordarm lå i den sydvestlige del af området, kaldet Klinte Strand. I områdets østlige del strakte der sig en lang fjordarm fem kilometer mod øst. Faktisk har inddæmningsarbejderne halveret Nærå Strands vandareal.

Tidligere mange øer

Før inddæmningerne lå der en perlerække af øer i Nærå Strand. Langs østkysten lå øerne Lilleø, Mellemø, Storeø, Askø og Øksenplet. Inde i den østlige fjordarm lå Eggholm. På vestsiden af fjorden lå Kissebjerg og sydøst herfor lå Arnebjerg. Kissebjerg og Arnebjerg har naturen selv gjort landfaste ved landhævning /sedimentation. Øerne indgår nu som lave højderygge i de store inddæmninger.

Agernæs Flak. Disse arealer er livsvigtige for især rastende og fouragerende gravand og vadefugle. Foto: Viggo Lind.

Agernæs Flak

Uden for Nærå Strand ligger det store sandflak Agernæs Flak. Området med mindre end 2 meters vanddybde udgør ca. 600 hektar, hvoraf ca. 25 % udgøres af vadeblader, der tørlægges ved lavvande.

Vaden, en af Fyns sjældneste marine naturtyper

Også inde i selve Nærå Strand findes der vadearealer, især på østsiden. Tilsammen med vadearealerne i Nærå Strand, udgør de ca. 200 ha. Det er Fyns næststørste samlede vadeareal efter Odense Fjords vadearealer.

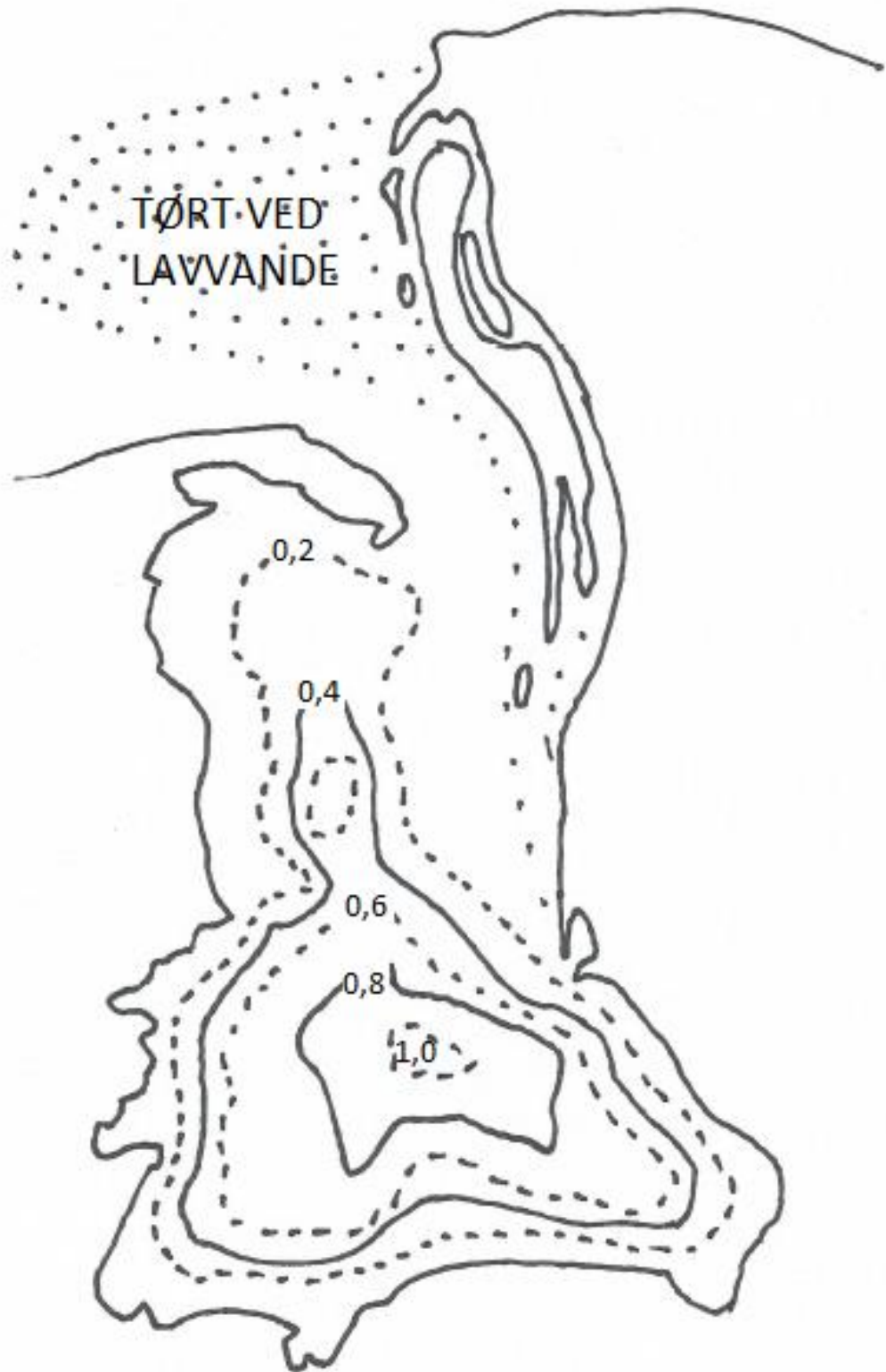
Vadearealet i området reduceres langsomt i areal på grund af landhævning/sedimentation af sand fra Kattegat, med efterfølgende tilgroning med strandengsplanter. Tabet af vadearealer sker langs den østlige kyststrækning og i selve Nærå Strand.

Vaden er en af Fyns sjældneste marine naturtyper. Faktisk har vaden sin hovedudbredelse på Nordfyn, hvor den findes syd for Æbelø, ved Nærå Strand og i Odense Fjord. Det hænger sammen med, at Nordfyn ligger nord for den vippeakse, hvor landet hæver sig, mens området syd for vippeaksen sænker sig, f.eks. er Det Sydfynske Øhav, et druknet morænelandskab.

Vadearealerne på Agernæs Flak er Fyns 2. største samlede vadearealer sammen med vadearealerne inde i Nærå Strand. Vadearealerne er relativt højtliggende, hvilket er en stor fordel for fuglene, da de kan fouragere eller opholde sig her ved normalt højvande. I baggrunden ses Æbelø. Foto: Kurt Due Johansen.

Vadearealer og vanddybder i Nærá Strand og på Agernæs Flak

Ålegræs og havgræs i Nærå Strand og på Agernæs Flak

- Ålegræs og havgræs er helt forsvundet fra Nærå Strand – med store følger for fuglelivet
- Der findes stadig ”noget” ålegræs i den vestlige ende af Agernæs Flak

Ålegræs og havgræs i Nærå Strand og Agernæs Flak i dag

Udbredelsen af ålegræs i 1901 (figuren til venstre) sammenlignet med udbredelsen af ålegræs i dag (2019). Ålegræsset er således kraftigt reduceret i udbredelse. Det er årsagen til kollapset hos de ålegræsædende fugle i området.

Ålegræs og havgræs i Nærå Strand i dag – IKKE EKSISTERENDE – Ålegræsset og havgræsset er væk !

Der er forfatteren bekendt ikke lavet nogen undersøgelse af undervandsvegetationen i Nærå Strand de seneste godt 20 år. Ved vandning øst og vest for barriereøen Langøen fra Flyvesandet til bunden af Nærå Strand i 2017 og 2018, kunne det konstateres, at her intet ålegræs eller havgræs er.

Der er sandsynligvis ikke nogen særlig store forekomster af havgræs eller ålegræs, om overhovedet nogen forekomster i den øvrige del af Nærå Strand. Dette udsagn baseres på, at de fleste herbivore fugle der burde raste og fouragere i Nærå Strand er væk. Dette gælder knopsvaner og blichøns, som ikke ses fouragere her mere. Forekomsten af pibeænder er kraftigt reduceret. Selv om der i Nærå Strand er et jagtfrit vildtreservat siden 1998, er antallet af rastende pibeænder nu lavere end før vildtreservatets ikrafttræden.

Endvidere ses der intet ålegræs eller havgræs ilanddrevet langs Nærå Strands kyster, et sikkert tegn på det manglende åle- og havgræs i området.

Vegetationen ved Agernæs Flak

Ålegræsbed ud for Nørreby Strand syd for Agernæs Flak. Her vokser ålegræs på lavt vand, men fuglene kan ikke nå ålegræsset når det er højt vandet, da ålegræsset her er lavtvoksende, uden lange blade. Foto: Kurt Due Johansen.

Selve den del af Agernæs Flak der blotlægges som vadeflade ved lavvande er næsten totalt blottet for vegetation.

Ålegræs ved den vestlige del af Agernæs Flak 2017-2018

I 2017 opdagede forfatteren, at der er et ålegræsbed ud for Nørreby Strand, lige syd for den vestlige del af Agernæs Flak. Ålegræsset, der udgør mere end 1 km², var i 2017 fint u-epifyteret, mens der i den varme sommer 2018 var en del epifytter på ålegræsset.

Det kan ses ud fra forekomst af fouragerende sangsvaner og knortegæs, at der er et ålegræsbed yderligere, lige nord for den vestlige del af Agernæs Flak. Dette ålegræsbed er ikke undersøgt. Bedet kan ses på GrundkortFyns luftfotos over området.

Ved vandring er det konstateret, at ikke er noget ålegræs nord for den midterste og den østlige del af Agernæs Flak. Her var der i 1991 et 45-60 hektar stort ålegræsbed, jf. senere.

Ålegræsforekomster ved den vestlige del af Agernæs Flak 1998.

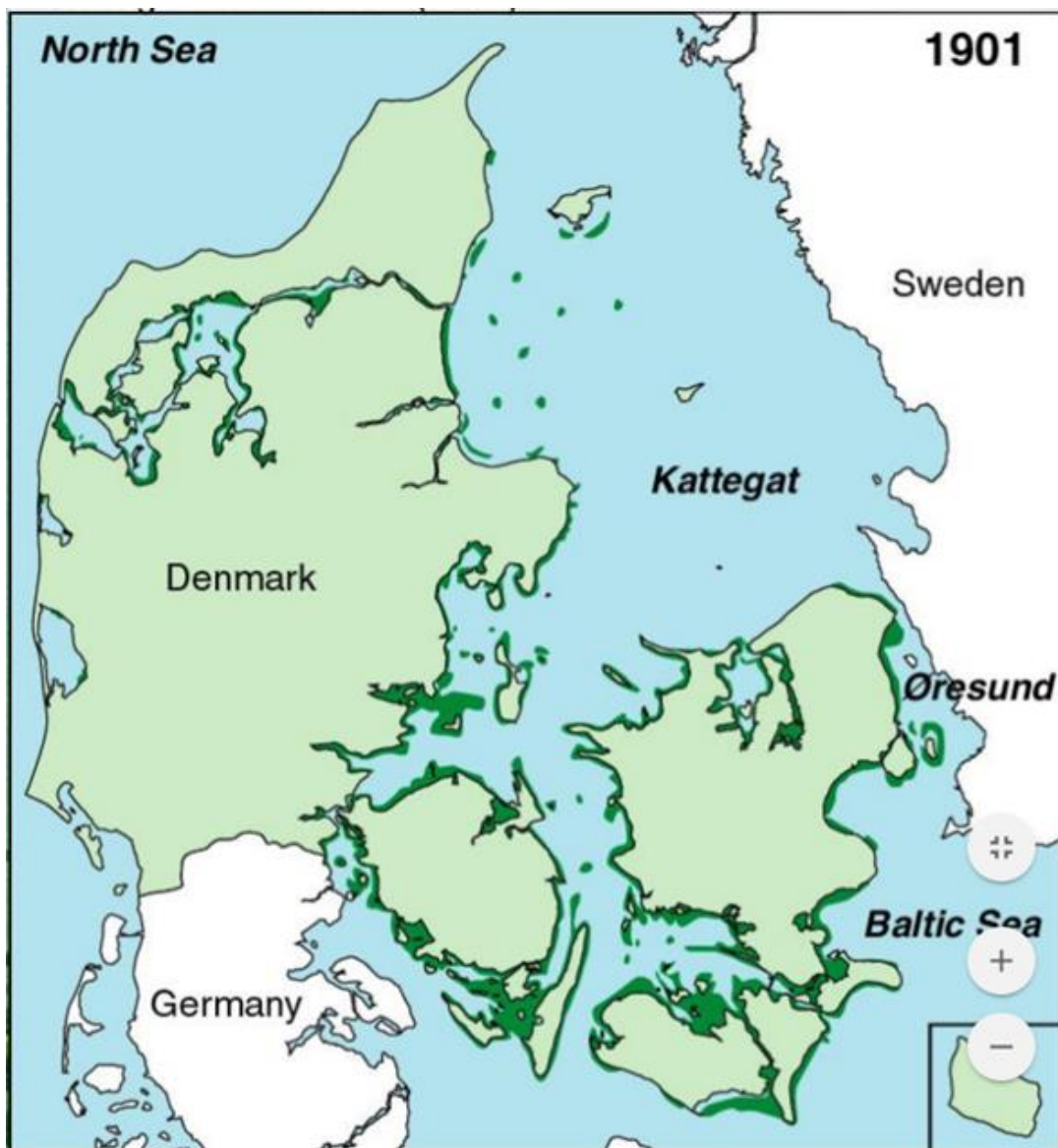

Lille ålegræsforekomst ved Langøen nær Flyvesandet. Ålegræsset er helt tilnasket med epifytter pga. for mange næringsstoffer.
Foto: Kurt Due Johansen.

Ålegræs og havgræs i Nærå Strand og Agernæs Flak set i historisk perspektiv

Ålegræsset har sandsynligvis været vidt udbredt på og omkring Agernæs Flak og i Nærå Strand, lige siden ålegræsset brede sig til området efter istiden. Dengang var næringsindholdet i vandet lille og forholdene på de lave vanddybder har været perfekte til ålegræs.

Undersøgelsen 1901

I 1901 blev udbredelsen af ålegræs undersøgt over hele Danmark, herunder Nærå Strand og Agernæs Flak. Undersøgelsen viser, at der var ålegræs i hele området på og omkring Agernæs Flak og i Nærå Strand.

Holsteins skildringer af 1000 knortegæs ved Agernæs Flak

Vagn Holstein beretter i sin afhandling om fuglelivet på Einsidellsborg Gods 1922-25 i Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift, om forekomster på flokke på mindst 1.000 knortegæs i farvandet mellem Flyvesandet og Æbelø – hvilket netop er Agernæs Flak. Knortegæssene forekom dengang også langt inde i Nærå Strand. Dengang – kort før 1930 – har der været store forekomster af ålegræs i området. Ellers ville her ikke være så mange knortegæs.

Ålegræsset må være forsvundet omkring 1933-34

I årene omkring 1933-34 skete der en verdensomspændende ålegræskatastrofe der førte til, at ålegræsset forsvandt. Dette må også være sket ved Agernæs Flak og i Nærå Strand, i hvert fald kender vi beretninger fra den nærliggende Odense Fjord, hvor ålegræsset forsvandt.

Ålegræsset må være kommet igen til Nærå Strand og Agernæs Flak – i hvert fald i 1943

Fra fotos i Ingvald Lieberkinds "Dyrenes Verden", bind I Fugle, findes et sort/hvid foto taget af den berømte fuglefotograf Arthur Christiansen, der viser knortegæs over Nærå Strand i april 1943. På billedet kan tælles 336 knortegæs. Fotoet er sandsynligvis det bedste bevis på, at ålegræsset var vendt tilbage til området, idet så mange knortegæs ikke ville forekomme uden ålegræsforekomster.

Vegetationen i Nærå Strand 1957-1996

Vegetationen i Nærå Strand er undersøgt flere gange:

Julius Grøntved 1957

Da Grøntved undersøgte undervandsvegetationen i 1957, dannede havgræs store sammenhængende bevoksninger på sandbunden i den østlige lavvandede del af noret. Det midterste, dybere mudrede område var domineret af ålegræs, som dog ikke forekom i tætte bevoksninger. I den vestlige lavvandede del af noret sås spredte pletter af havgræs, mens der mod udmundingen af Nærå Strand sås spredt vegetation af ålegræs, havgræs og blæretang, dog med store områder med vegetationsløs sandbund. Løse måtter af krølhårstang forekom hist og her over hele noret.

Fyns Amtskommune 1979

Fyns Amtskommunes undersøgelser i august 1979 viste, at den vestlige og sydlige del af Nærå Strand domineredes af havgræs. I den østlige del af noret og på lidt dybere vand sås spredte pletter af ålegræs og begyndende opvækst af søsalat. Fra midten af noret og ind bag barriereøerne (Langøen), forekom drivende øer af søsalat.

Fyns Amtskommune 1987

I den sydvestlige del af Nærå Strand sås spredt vækst af ålegræs og enkelte eksemplarer af blæretang. Ålegræsset dannede ikke sammenhængende bevoksninger. Der sås på det helt lave vand spredt bevoksning af havgræs. Alle bevoksninger var dækket af kraftige epifytbevoksninger. I store dele af området var

bunden dækket af krølhårstang-måtter. I den østlige del af Nærå Strand sås en spinkel, men jævn bevoksning af havgræs og dværgålegræs med spredte måtter af krølhårstang. Ligeledes med epifytter.

Egne undersøgelser 1991

I slutningen af juli måned 1991 blev Nærå Strand gennemsejlet langs et par nord-sydgående transekter. Fra Langø og til Storeø fandtes der kraftige bevoksninger af havgræs og ålegræs. Ålegræs fandtes især på dybder mere end ½ meter. Alle vandplanterne var helt overvokset med en slimet masse af epifytter.

Efteråret 1996

I efteråret 1996 sås der mange pibeænder fouragere vest for Storeø, hvor der i 1991 var slimet overgroet ålegræs. Da ålegræsset i løbet af efteråret begyndte at kaste sine blade, kunne det ses, at bladene var fuldstændig frist-grønne uden epifytter. Disse iagttagelser indikerer, at ålegræsbeddet i området var i bedring.

Forekomst af store flokke af knortegæs fouragerende på søterritoriet er næsten altid tegn på gode forekomster af ålegræs. På fotoet fra april 1943 fra Nærå Strand i Ingvald Lieberkinds storværk om Danmarks dyreliv kan der tælles 336 mørkbugede knortegæs. Det er nok den bedste indikation af, at ålegræsset må være vendt tilbage til området efter at være forsvundet i ålegræskatastrofen der begyndte omkring 1933-34. Det medførte med overvejende sandsynlighed, at ålegræsset forsvandt fra Nærå Strand og Agernæs Flak. Foto: Erhardt Ecklon.

Ålegræs på og ved Agernæs Flak

Undersøgelser i 1990

I 1990 gennemgik/gennemsejlede forfatteren det lavvandede område nord for vadefladen på Agernæs Flak. Lige nord for vaden strakte der sig et 1,5-2 kilometer langt ålegræsbed i retningen øst-vest. Ålegræsbedet var ca. 300 meter bredt. Det var et næsten sammenhængende ålegræsbed med stort set 100 % dækningsgrader, dækkende 45-60 hektar. Ålegræsset var meget friskt og uden epifytter. Der sås mellem ålegræsset belægninger af svovlbakterier.

I november/december 1991 blev der iagttaget fouragerende sangsvaner nord for det omtalte ålegræsbed. Det tyder på endnu et ålegræsbed længere mod nord.

Undersøgelse 1996

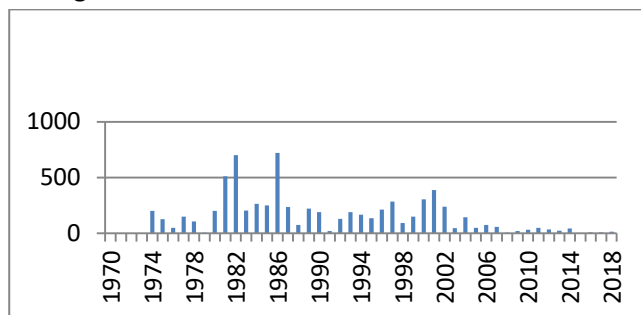
I 1996 blev området for vaden på Agernæs Flak atter gennemgået. Ålegræsset var fuldstændig væk ! Der sås stadigvæk lidt belægninger af svovlbakterier på bunden.

FUGLENE OG ÅLEGRÆSET OG HAVGRÆSET

De ålegræs- og havgræsædende fugle (herbivore fugle) er helt afhængige af at der er forekomster af ålegræs og havgræs i området, ellers forsvinder fuglene. Det er netop hvad der er sket i Nærrå Strand og Agernæs Flak. De herbivore fugle er, bortset fra pibeand, alle over en kam – forsvundet, se nedenstående histogrammer:

Knopsvane

Knopsvanen er reduceret kraftigt fra ca. 2.000 fugle omkring 1960 og forekommer nu ikke mere fouragerende i Nærrå Strand.

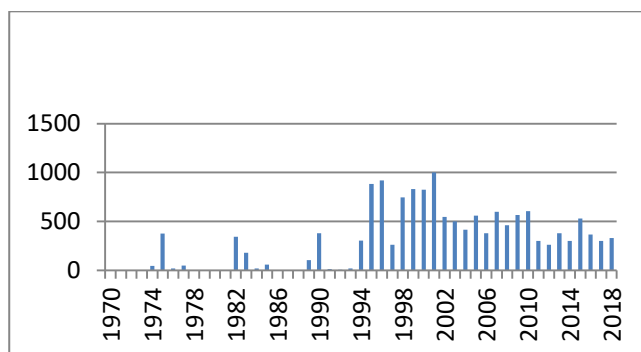
Maksimumforekomst af knopsvane i Nærrå Strand 1970-2018.

Knortegæssene

Der kan desværre ikke vises et histogram der viser forekomsterne af knortegås inde Nærrå Strand, fordi de oplysninger der haves, ikke skelner mellem fugle på Agernæs Flak og inde i Nærrå Strand. Der har dog hverken i 2017 eller 2018 været fouragerende knortegæs i Nærrå Strand, men udelukkende på Agernæs Flak og på markerne syd for den vestlige del af Agernæs Flak.

Pibeand

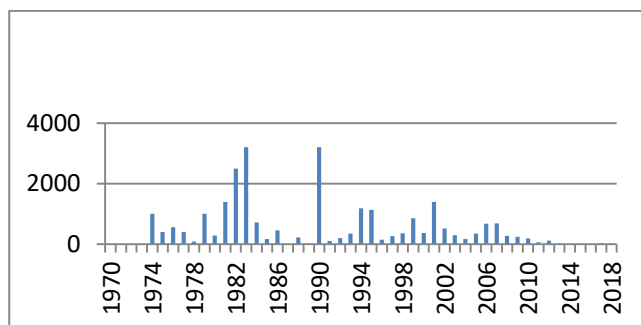
Selv om der er oprettet et jagtfrit vildtreservat i Nærrå Strand, der skulle betyde at arten har fået langt mere fredelige forhold, er antallet af pibeænder i området faldet, pga. fraværet af både ålegræs og havgræs. Hvis der var ålegræs og havgræs i Nærrå Strand, burde der her kunne raste i størrelsesordenen 5.000 pibeænder. Det baseres på observationer af forekomst af op til 10.000 pibeænder i Seden Strand, Odense Fjord og op til 3.000 pibeænder i den ferske sø, Engsøen på Gyldensteen på 140 hektar.

Pibeand, forekomst i Nærrå Strand 1970-2018.

Blishøne

Blishønen er forsvundet helt fra Nærå Strand pga. ålegræsset og havgræssets forsvinden fra området. Der burde mindst kunne raste 3.000 blishøns – og sandsynligvis flere – hvis der var vegetation på bunden af Nærå Strand. Det baseres på forekomst af 3.000 blishøne i 1980'erne og 1990'erne i området.

Blishøne, forekomst i Nærå Strand 1970-2018.

Konklusion vedrørende ålegræs og havgræs i Nærå Strand og på Agernæs Flak

Ålegræsset har sandsynligvis været vidt udbredt på og omkring Agernæs Flak og i Nærå Strand lige siden ålegræsset indvandrede til de danske farvande efter istiden.

Ålegræsset var stadig vidt udbredt i området i 1901 og sidst i 1920-erne.

Ålegræsset forsvandt med stor sandsynlighed fra området omkring 1933-34 pga. en verdensomspændende epidemisk syge i ålegræsset, men er med stor sandsynlighed kommet igen til området omkring 1940, muligvis i reduceret omfang i forhold til tidligere.

1943-1957 ved vi ikke noget om ålegræsset og havgræsset i området.

Undervandsvegetationen i Nærå Strand synes allerede i 1957 at være inde i en uheldig udvikling, idet der sås løse måtter af krølhårstang, der er et tegn på en stor belastning med næringsstoffer. Der var dog store sammenhængende bevoksninger af havgræs i de østlige dele af noret. Vandplanterne synes heller ikke at være overgroet med epifytter.

I 1979 var der stadigvæk havgræs samt spredte pletter af ålegræs. Dog sås der meget drivende søsalat, hvilket er tegn på mange næringsstoffer i vandet.

I 1987 var den ikke rodfæstede vegetation domineret af krølhårstang, og der sås ikke sammenhængende bæltter af havgræs eller ålegræs. Vandplanterne var helt overvoksede med epifytter.

I 1991 var havgræs og ålegræs langs østkysten af Nærå Strand fuldstændig overgroet med en slimet masse af epifytter. Der sås ingen søsalat eller krølhårstang.

I 1996 tydede "pæne" flokke af fouragerende vandfugle i ålegræsbeddet inde i Nærå Strand, samt friske afkastede blade af ålegræs uden epifytter på, at ålegræsbeddet nu var inde i en heldig udvikling. Derimod var ålegræsbeddet i den nordøstlige del af Agernæs Flak forsvundet.

Opfølgende undersøgelser viser, at der stadig er ålegræs syd og nord for Agernæs Flak i den vestlige ende af flakket, men at dette ålegræs er lavtvoksende, og at de herbivore fugle ikke kan nå det, når det er højvande, hvilket det har været i temmelig lange perioder i f.eks. 2017 og 2018.

Undersøgelser i 2017 og 2018 og registrering af herbivore fugle i Nærå Strand indikerer at der ikke er ålegræs og havgræs i den østlige del af noret, og at de manglende forekomster af knopsvaner og blishøns samt de meget lave forekomster af pibeænder disse to år understøtter formodningerne om, at der heller ikke er ålegræs og eller havgræs af betydning mod vest og i midten af Nærå Strand.

Næringsstofbelastningen skal nedbringes

Nærå Strand og Agernæs Flak er udpeget som EU-fuglebeskyttelsesområde samt RAMSAR-område. Disse direktiver/konventioner foreskriver at de udpegede vådområder ikke må forringes, og om muligt skal der ske forbedringer.

Nærå strand er registreret som en fjord med middel, men varierende saltholdighed, hvor der er relativ stor afstrømning til området. Den er målsat til **god økologisk tilstand** og god kemisk tilstand. Grænseværdierne for god tilstand på de forskellige parametre kan findes i "Bekendtgørelse om overvågning af overfladevandets, grundvandets og beskyttede områders tilstand og naturovervågning af internationale naturbeskyttelsesområder". Nærå Strand hører under type M4, hvilket svarer til en dybdegrænse for ålegræs på 4,3 meter for god økologisk tilstand.

Den nuværende miljøtilstand for Nærå Strand på det såkaldte miljøGIS er som følger:

- Ukendt for ålegræs
- Ringe for klorofyl
- Moderat for bundfauna
- Ukendt kemisk tilstand

Det giver en samlet tilstand for Nærå Strand som "ringe".

Muligheder for at forbedre forureningstilstanden i Nærå Strand og Agernæs Flak

Der er gode muligheder for at forbedre forureningstilstanden i området ved at skære ned på tilførslen af næringsstoffer.

Den største næringssalttilførsel sker fra Ringe Å og Krogsbøllerenden, som tilfører næringsstoffer fra landbrugsarealer.

Etablering af ferskvandssø i Klinte Strand

Erfaringer fra projekter andre steder i landet viser, at genskabte søer og andre vådområder har et stort potentiale for at fjerne kvælstof. Ved at etablere en ferskvandssø med rig plantevækst i den tidligere fjordarm Klinte Strand, kan man få omdannet en mængde af de kvælstofforbindelser, som føres med vandet fra Ringe Å, til frit kvælstof, der i uskadelig form afgives til luften (denitrifikation) eller bindes i plantematerialet i søen.

Etablering af vådområde ved Krogsbøllerenden

Ved Krogsbøllerenden, i Den Inddæmmede Strand, kan man lede oplandets dræsvandet ned i Den Inddæmmede Strand.

Det bør ligeledes undersøges om Den Nordlige Fælled og Den Sydlige Fælled kan modtage dræsvand fra oplandet.

Projekterne kan med den rette udformning finansieres som kvælstofvådområder, som kan betale erstatning til lodsejere og for projektering og realisering af projekterne. Det vil også være en del af aftalen om at omdanne lavbundsarealer til naturområder. I dette tilfælde kan der både skabes natur i de nye vådområder og genskabes natur i et eksisterende, men ødelagt naturområde.

Oplandet til Nærå Strand og Agernæs Flak

I forhold til Nærå Strands størrelse, er der et temmelig stort opland. Ifølge en opgørelse af oplandet til Nærå Strand og Agernæs Flak fra Nordfyns Kommune, udgør dette:

Hylsbækken:	1,24 km ²
Lungrenden:	2,99 km ²
Krogsbøllerenden	21,92 km ²
Ringe Å	45,64 km ²

Derudover kommer der de pumpede arealer i Den Nordlige og Den Sydlige Fælled.

Oplandet er altså cirka 1,24 km² + 2,99 km² + 21,92 km² + 45,64 km² + Den Nordlige og Den Sydlige Fælled, i alt ca. 72, 95 km².

Sættes udvaskningen af kvælstof pr. hektar til 20-25 kilo, kan det beregnes, at der udvaskes 145.900-182.375 kilo, eller 145-182 tons til Nærå Strand og Agernæs Flak.

Dette udvaskede kvælstof er hovedårsagen til at vandkvaliteten er så dårlig i Nærå Strand og Agernæs Flak, at ålegræsset er forsvundet over store dele af området og at havgræsset tilsyneladende helt er forsvundet.

Særlig Nærå Strand, som er et relativt lukket nor, lider af, at der udvaskes så store mængder kvælstof.

Kvælstoffet fra Nærå Strand skader også farvandet nord for Fyn

Kvælstoffet i Nærå Strand og Agernæs Flak er mobilt, således at forstå, at det der ikke forbruges af alger og makroalger, føres videre ud i farvandet nord for Fyn. Her i farvandet nord for Fyn, kan kvælstoffet gøre skade endnu en gang. I dette farvand er der noget dybere end i Nærå Strand og Agernæs Flak, hvorfor kvælstoffet der giver øget algevækst, potentielt kan føre til iltsvind på de noget dybere farvandsafsnit, når algerne falder til bunds og skal nedbrydes og derved forbruger ilt.

Faunaen i Nærá Strand og Agernæs Flak, særlig set i relation til fugleforekomster

Lavere fauna samt fisk

Den lavere fauna

Den lavere fauna er ikke systematisk undersøgt, men der er ved de mange besøg på lokaliteten gjort spredte iagttagelser af faunaen.

På vaden er dyndsnegle almindelige.

På lavt vand ses strandsnegl og strandkrabbe. Nogen steder blåmuslinger i store kolonier.

Især hvor der er vandplanter forekommer tanglus og tanglopper.

På og over bunden ses flere arter af mysis.

Dyrene i vaden

I selve vaden ses hjertemusling, sandmusling, børsteormen *nereis diversicolor* og sandorm. Desuden er slikkrebs særdeles talrig.

Fisk

I Nærá Strand findes bl.a. skrubbe, ål, ålekvabbe og havørred. Der er store forekomster af hundestejle og kutling.

På Agernæs Flak er der store mængder fladfisk.

Den højtliggende vade, et udsat sted at bo

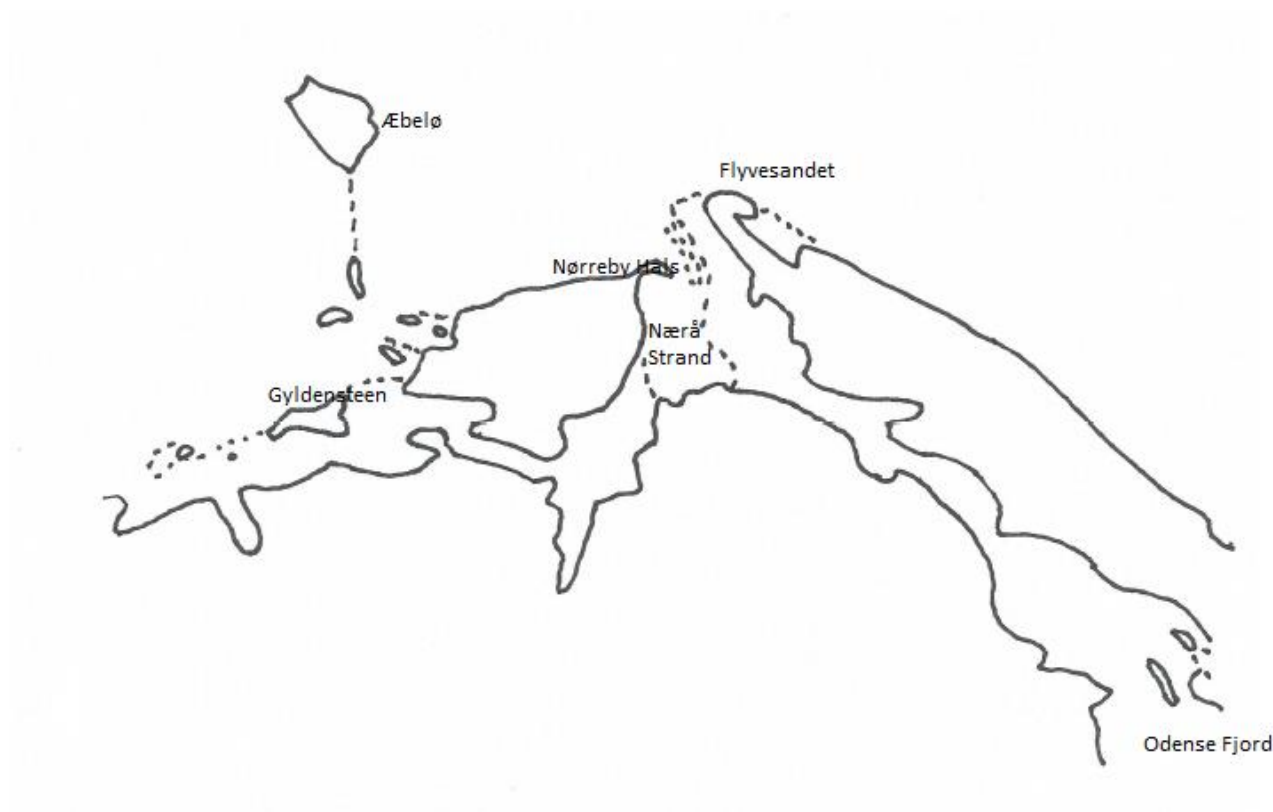
Sandormen er udbredt langs vadens kant, der er en stor del af tiden er vanddækket. På den centrale del af Agernæs Flak er sandormen ikke særlig talrig.

Slikkrebsen lever også udsat på den højtliggende vade. Inde i Nærá Strand er det iagttaget, hvordan store mængder slikkrebs dør, når vaden ligger tør flere dage i træk, og krebsene ikke får tilført føde. Da kan man se hele bræmmer af døde slikkrebs.

Frynseormen Nereis diversicolor og sandorm er vigtige byttedyr for de tusindvis af vadefugle der raster på Agernæs Flak og i Nærå Strand. Foto: Viggo Lind.

Nærrå Strands fortid

Da stenalderhavet stod på sit højeste, så landskabet helt anderledes ud end i dag. Nærrå Strandområdet var ikke et nor som vi kender det i dag. Det var da en del af et meget stort lavvandet havområde med øer – et arkipelag – der dækkede hele Nordfyn. Der var forbindelse til Odense Fjord og vandområderne syd for Æbelø.

Landhævning forårsagede, at det store sammenhængende naturområde blev til de nuværende 3 adskilte naturområder: Æbeløområdet, Nærrå Strand og Odense Fjord – med mellemliggende dyrkede landområder.

Ved landhævning og ved tilførsel af materialer, blev de mange lavvandede vige og sunde omdannet til store strandenge og ferske vådområder.

I sydvestenden af noret blev der dannet store moseområder, bl.a. Lisbjerg Mose i sydvest. Dele af den salte forbindelse mellem Odense Fjord og Nærrå Strand blev til de nuværende store mosedrag ved Bårdesø/Hasmark.

Landskabsudvikling

Landhævning og sedimentation de sidste få hundrede år – og til i dag

Inden for de seneste få hundrede år er landskabsudviklingen i området gået særdeles stærkt.

Af udskiftningskortet 1:4.000 fra år 1782, kan man se, at der kun lå 2 små holme på tilsammen 1 hektar sydvest for Flyvesandet.

Ved materialetransport fra øst er der tilført sand, der har lagt sig omkring de 2 små holme.

På målebordsbladet fra 1890 er øerne vokset sammen til én stor ø, som allerede er over 10 hektar stor. Øen kaldes Langøen.

Siden er øen vokset endnu mere i størrelse, og der er dannet andre småøer.

Fra ca. 1940/50 er Langøen og en lille ø syd herfor, vokset sammen.

I perioden 1950/60 er der dannet en ca. 2 hektar stor strandengsø – Ny Holm – sydvest for Langøen. Denne ø vil inden for en årrække sandsynligvis vokse sammen med Langøen.

Også vest for Langøen dannes der til stadighed strandengs-øer. Der ligger nu 2 strandengs-øer på ca. 5 hektar lige syd for krumodden på Flyvesandet, hvorfra de strækker sig en halv kilometer ned langs Langøen.

I perioden 1782 til i dag er der således dannet ca. 32 hektar strandeng.

Allerede i 1782, hvor de første inddæmninger blev foretaget, kan man se, hvorledes øerne Storeø, Mellemø og en lille ø nord for er sammenvokset til én ø ved dannelse af strandenge.

Efter inddæmningerne i 1781-82 var Øksenplet stadig en ø uden for digerne. Af målebordsbladene kan det ses, hvordan Øksenplet i 1800'tallet ganske langsomt vokser sammen med strandengene uden for digerne, og til sidst bliver en integreret del af én stor sammenhængende strandeng.

Udviklingen vil sikkert fortsætte

Det må forventes, at der i fremtiden vil dannes yderligere strandenge. Med tiden vil strandengsøerne lige vest for Langøen vokse lige så langt mod syd som denne.

Agernæs Flak vil sikkert stadig vokse i højden ved akkumulering af sand. Engang i fremtiden vil hele Agernæs Flak sikkert omdannes til strandeng. Der er allerede dannet en lille ø på flakket – Flakøen. Selve Nærrå Strand vil formentlig fyldes helt op med materialer og på sigt blive fast land. En forudsætning for at ovennævnte scenarier er sande er, at havspejlsstigningen, som skyldes udledning af kuldioxid, ikke overhaler landdannelsen.

Krumodder

Sandtransporten til området medfører udover akkumulering af sand på Agernæs Flak og de øvrige vadearealer, dannelse af krumodder.

På målebordsbladet fra 1949 ses begyndelsen til de nuværende 2 store krumodder. Siden da er krumoddedannelsen tiltaget.

Spidsen af Flyvesandet ud til Agernæs Flak, er et helt system af krumodder og afsnørede krumodder. Der dannes så at sige krumodde på krumodde. Der ses bl.a. en lille sø vest for campingpladsen, der er en sådan afsnøret krumodde. En anden sø lige nord for Langøen har stadig vandudskiftning til Agernæs Flak.

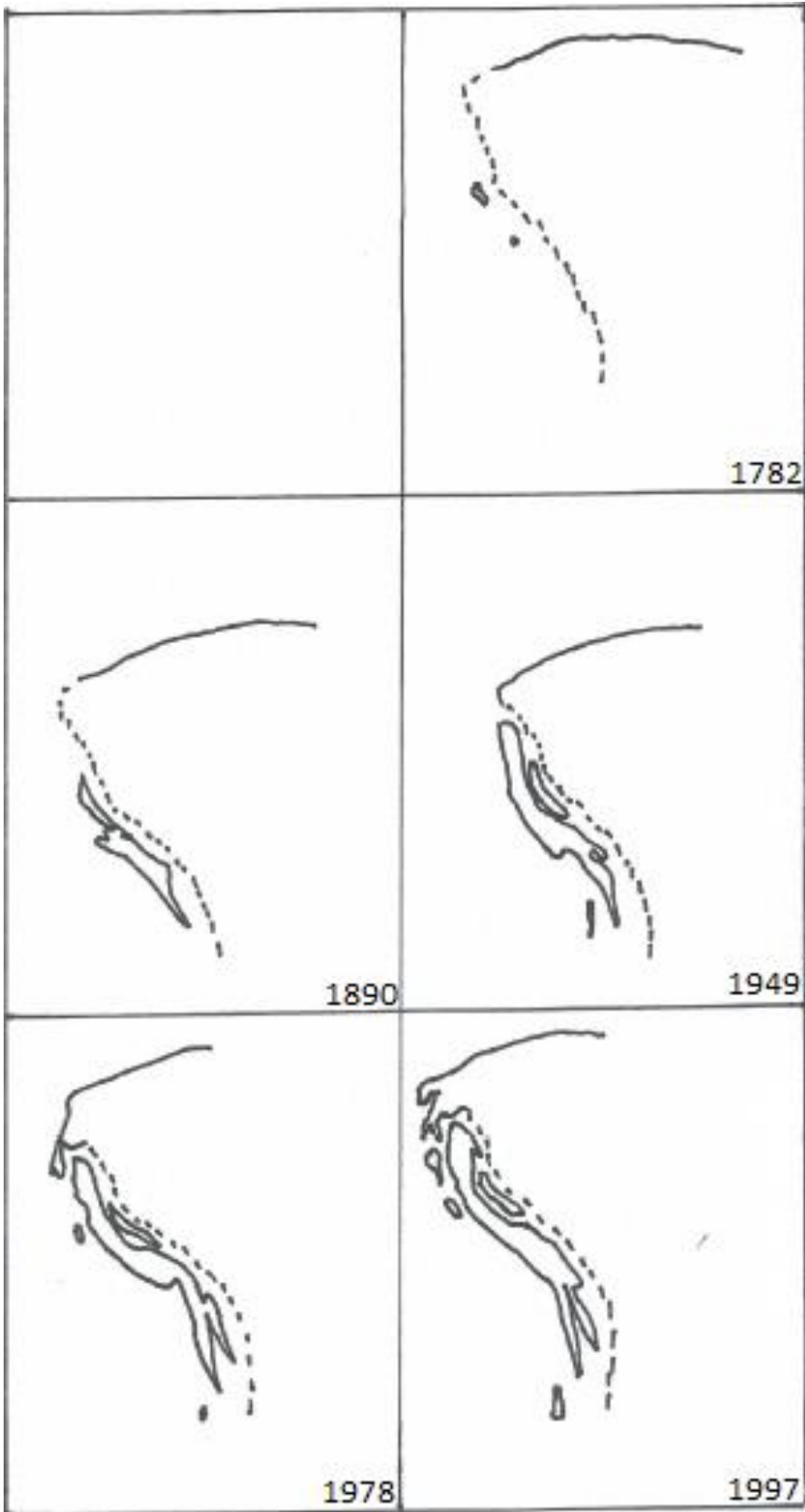
Nærå Strand og Agernæs Flak – et dynamisk kystlandskab

Nærå Strand med Flyvesandet og Agernæs Flak er et utrolig dynamisk landskab, et af Fyns mest aktive landhævnings- og sedimentationsområder, hvor der kan studeres mange kystprocesser. De aktive kystprocesser har mennesket delvis grebet ind i ved at etablere dæmninger og har derved afskåret fladvandsområder og strandenge fra havet. Ved senere opdyrkninger er konturerne blevet udviskede, således at landskabsformerne er svært genkendelige.

Krumodderne på Flyvesandet.

Dannelse af strandenge syd for Flyvesandet

Ø-dannelsen syd for Flyvesandet.

De store inddæmninger og opdyrkninger ved Nærá Strand og Agernæs Flak

Nærá Strand og Agernæs Flak i 1780, før de store inddæmninger.

Vådområder er angivet med skravering.

Nærá Strand og Agernæs Flak efter inddæmning. Året er nu 2018.

De små vådområder der er tilbage er angivet med skravering.

Inddæmningerne

Der er ved Nærrå Strand foretaget 3 inddæmninger:

- 1) Den Inddæmmede Strand mod øst.
- 2) Nørreby Hals
- 3) Klinte Strand.

Ad 1) Den Inddæmmede Strand blev inddæmnet 1781-82 ved at trække dæmninger mellem øerne Lilleø, Mellemø, Storø og Askø, i alt 334 hektar. Der blev anlagt en pumpemølle til at udpumpe vandet.

Efter inddæmningen henlå området som et større lavvandet sø på 50-100 hektar omgivet af 234-284 hektar våde enge.

1840-45 blev arealet afvandet mere effektivt efter anlæg af flere kanaler. Herved afvandedes størstedelen af søen. Der var dog stadig store Tagrørsbevoksninger, ligesom arealet nu kom til at henligge som fugtige enge. Da pumpemøllerne havde begrænset kapacitet, var der vinter- og forår betydelige oversvømmelser, hvor engene henlå med "vand på græs".

Omkring 1923-25 blev der installeret en dieselmotor, der nu kunne hindre oversvømmelserne af engene og i øvrigt pumpe engene mere tørre. Arealet henlå da Vagn Holstein beskrev fuglelivet i Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 1926, stadig som enge med mængder af ynglende vadefugle, altså stadig med fugtige partier. Der er dog næppe tvivl om, at arealet efter installeringen af dieselmotoren i 1925 hurtigt blev tørrere end før motoren.

På målebordsbladet fra 1943-45 er størstedelen af arealet angivet som agerland og engene er således blevet opdyrket i perioden 1925-43.

Ad 2) Nørreby Hals-inddæmningen blev foretaget ved at sætte en dæmning mellem Nørreby Hals og det faste land syd for i 1875. 7 hektar blev inddæmnet. Arealet har sandsynligvis aldrig været dyrket. Der blev opsat en vindmotor, hvis rester stadig står i området. Forfatterens onkel ejede arealet i 1970'erne, hvor det blev pumpet tørt "engang imellem" ved hjælp af en traktor.

Der pumpes vand ud fra Naturstyrelsen Fyns ejendom på Nørreby Hals. Foto 19.01.2011. Udpumpning af vandet er meget skadeligt for de svømmeænder der indtil 2011 rastede i oversvømmelserne. Fra 2011 begyndte Naturstyrelsen at genoptage pumpningen, der ellers var indstillet hvert år i perioden 01.10.-15.03. efter aftale med naturforeningerne. Foto: Kurt Due Johansen.

Den gamle pumpemølle ved Nørreby Hals. Foto: Kurt Due Johansen.

Ad 3) Klinte Strand.

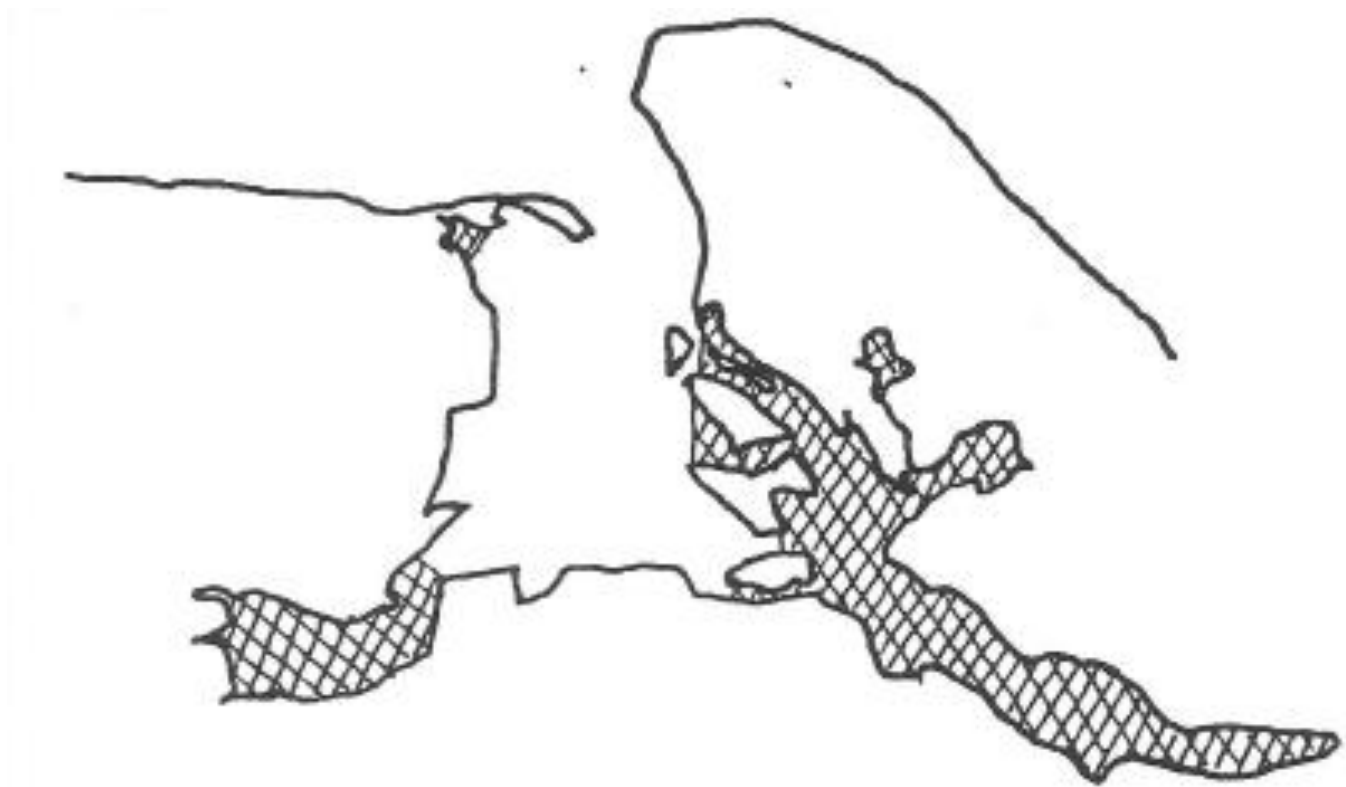
1924 blev 105 hektar af den sydvestlige del af Nærå Strand, inddæmmet. Der blev installeret en pumpe til udpumpning af vandet. Ved inddæmningen blev godt 80 hektar strandenge også afvandet. Bedømt ud fra målebordsbladene over området, blev hovedparten af arealet hurtigt afvandet, drænet og opdyrket.

I dag ligger der ca. 10 hektar ferske enge i områdets vestlige ende.

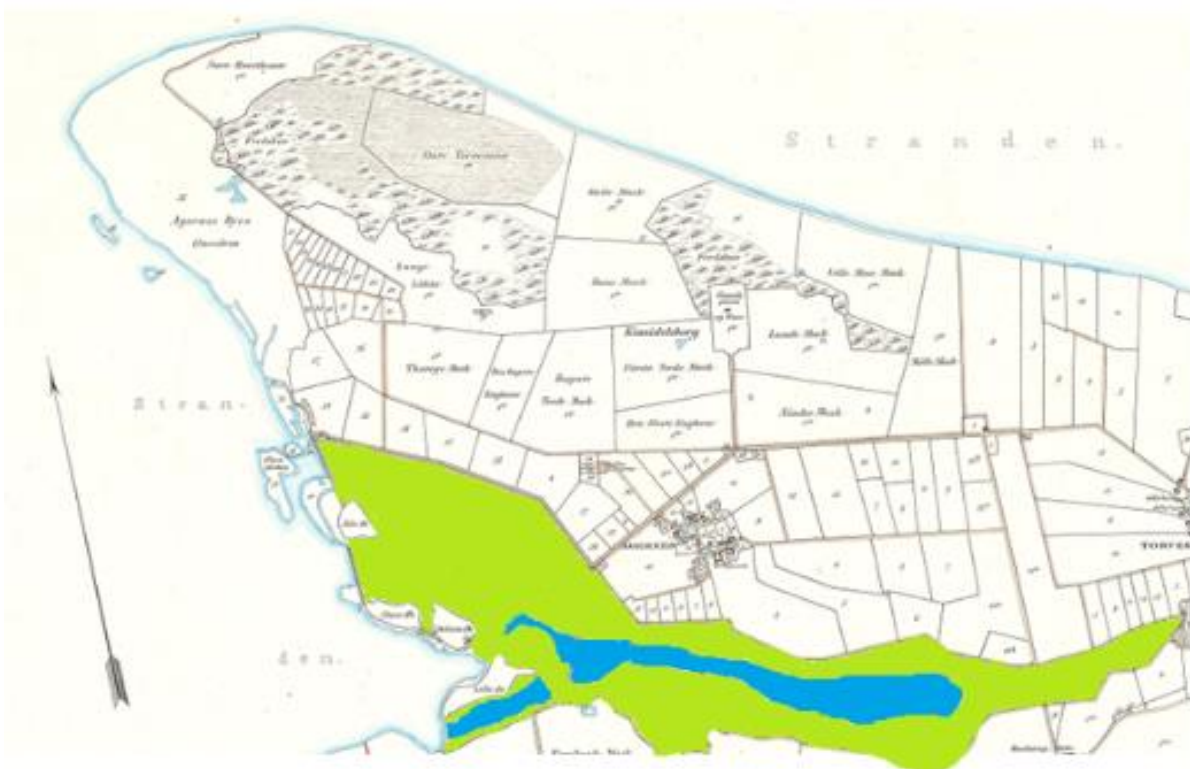
Inddigning og opdyrkning af Den Nordlige Fælled og Den Sydlige Fælled i 1940'erne

Efter afvandingen af Den Inddæmmede Strand, lå der stadig ca. 100 hektar strandenge uden for digerene, Agernæs Fælled, efterfølgende kaldet Den Nordlige og Den Sydlige Fælled. Disse strandenge blev omkring 1940 inddiget og inddelt i Den Nordlige Fælled og Den Sydlige Fælled. Arealerne mistede ved inddigningen sin kontakt til saltvandsoversvømmelserne fra Nærå Strand. De fine strukturer i området med mængder af loer og pander, se fotoet side 41, gik tabt ved de efterfølgende opdyrkninger.

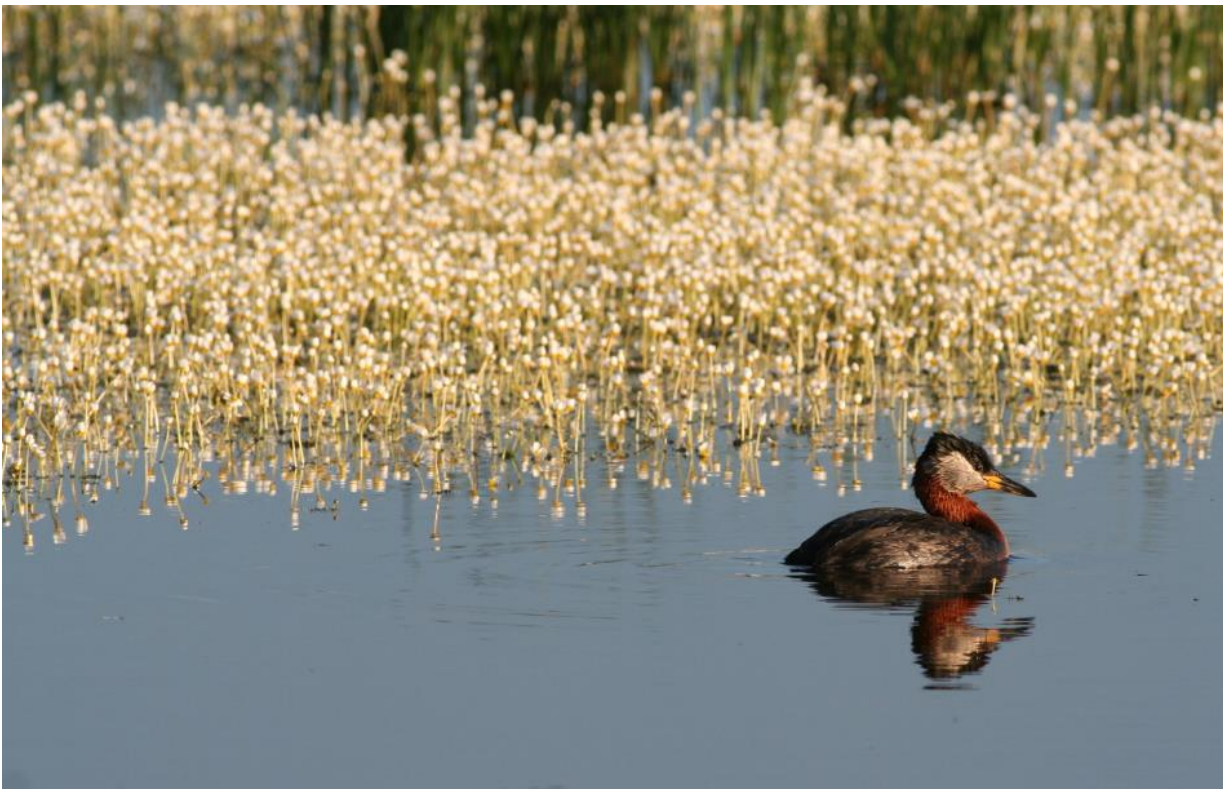
Dele af området blev sandsynligvis anvendt til kreaturafgræsning indtil ca. 1964, hvor Mads Eg Damgaard, den daværende ejer af Egebjerggård, afviklede kreaturholdet.

Inddæmmede arealer ved Nærå Strand. Inddæmmede er Nørreby Hals, Klinte Strand og "Den Inddæmmede Strand" mod øst. Ved disse inddæmninger er uvurderligt rige habitater gået tabt og fuglene er de store tabere.

Den Inddæmmede Strand med søerne. Der var en sø lige syd for Lilleø og søer øst herfor (blå farve). Op til søen lå der 234-284 hektar ferske enge. Uden for dæmningerne mod Nærå Strand ses Fællederne, som endnu ikke er inddiget (foregik omkring 1940).

Gråstrubet lappedykker var en af de ynglefugle der indvandrede til Den Inddæmmede Strand efter inddæmningen. Foto: Kurt Due Johansen.

Næraa Strand med Den Inddæmmede Strand på målebordsblad fra 1842-99. I områdets nordvesthjørne ses inddæmningen af Nørreby Hals fra 1875. Inddæmningen henligger stadig som en sø. I områdets sydvesthjørne ligger den daværende, endnu uinddæmmede Klinte Strand (inddæmmet 1924) med sine mange strandenge og moser. Bemærk Kissebjerg, som nu er landfast, men tidligere var en ø. I områdets nordøstlige del ligger Agernæs Fælle, som først blev inddiget og afvandet omkring 1940. Bemærk de fine strukturer i form af loer. Den Inddæmmede Strand (her angivet som Storøstrand), ligger hen som store våde enge der jævnligt blev oversvømmet om vinteren-foråret. Og lige uden for det beskrevne område ligger Stormosen i Agernæs Storskov som en ca. 50 hektar mose (fattigkær). Alt i alt et fantastisk område med et utrolig rigt fugleliv med mere end 500 par viber, mere end 100 par rødben, foruden ynglende almindelig ryle (50 par), stor præstekrave, hvidbrystet præstekrave, strandskade, klyde, dobbeltbekkasin og brushane. I træktiderne forekom der i området op til 800 sædgæs og tusindvis af knortegæs på Agernæs Flak. Et fugleliv i særklasse !

Habitaterne på land ved Nærå Strand og Agernæs Flak i 2019

Dyrkede marker

Stort set alle arealer bag digerne, ind i land, er i dag dyrkede marker. Tidligere lå her store ferske enge og moser, men de er i dag alle opdyrkede.

Mange af markerne udgør store samlede marker, f.eks. ved Nørreby, syd for Nærå Strand og Den Inddæmmede Strand. Andre marker er mindre, opdelt i felter af levende hegn, f.eks. dele af Den Nordlige Fælle.

Sådan ser kysterne ud langs store dele af østkysten af Nærå Strand. Her er der ovenikøbet udlagt beton foran diget. Tidligere var her en naturlig kyst med store naturværdier. Foto: Kurt Due Johansen.

Søer

Der er i dag stort set ingen søer i området mere. Blandt andet lå der ca. 50-100 hektar søer i Den Inddæmmede Strand indtil ca. 1845. Desuden lå der en mindre sø ved Skidtkrog ud for Kørup.

Den eneste sø i området er i dag en mindre sø der ligger inden diget nord for Storeø. Desuden ligger der op til Agernæs Storskov et system af jagtsøer.

Skov, remiser, levende hegn

Den eneste større skov er Agernæs Storskov der ligger helt mod nord i området. I området er der mange levende hegn, bortset fra i de omtalte store marker, bl.a. ved Nørreby.

Afgræssede strandenge på Agernæs Fælled eller Langøen vest herfor, afgræsset af får. Fra "Strandengens fugle" af Vagn Holstein, 1935.

Strandenge ved Nærå Strand – en vigtig naturressource

Strandenge / ferske enge

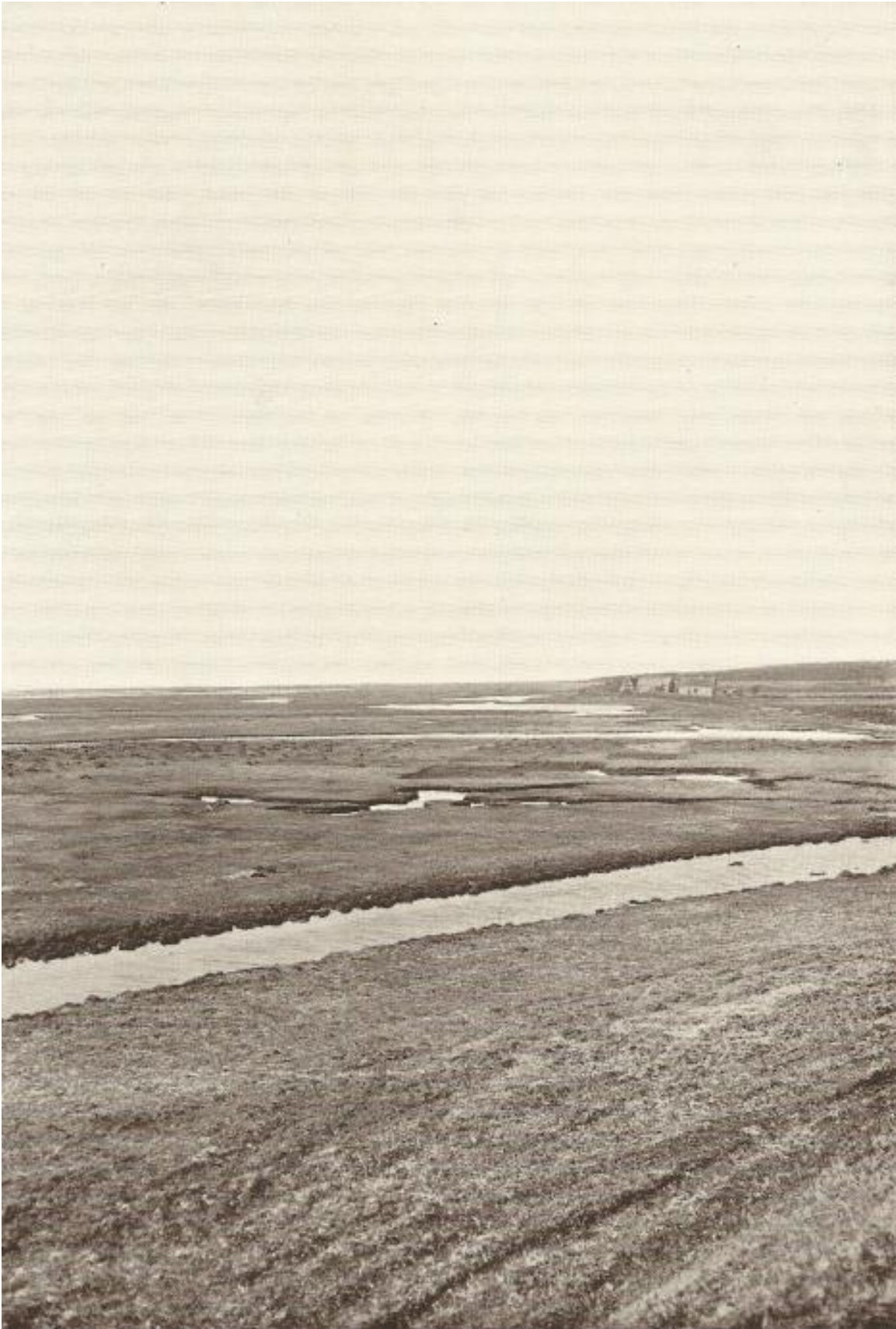
Alle udyrkede arealer uden for digerne på østkysten af Nærå Strand er strandenge. Desuden er der små strandenge "sprængt" inde blandt de rørsumpe der er fra østkysten og rundt, mod uret til Nørreby Hals. Ved Nørreby Hals ligger der strandenge og strandoverdrev på de høje arealer og i Inddæmningen. I bunden af Klinte Strand ligger der nogle mindre ferske enge.

Nederste foto: Fine strandenge med millioner af Strand-Asters på Langøen syd for fugletårnet på Flyvesandet. Foto: Kurt Due Johansen.

Udbredelsen af strandenge, ferske enge og moser langs dele af Næså Strand sidst i 1700'tallet. Efter Landsbyregistrering i Fyns Amt. Historiske forhold Otterup og Bogense kommuner. Fyns Amtskommune 1983.

Strandenge på Den Sydlige Fælled set fra syd. Fra "Strandengens Fugle" af Vagn Holstein, 1935. Bemærk de mange naturlige pander og loer

De ferske enge

Efter inddæmningen af den østlige fjordarm, herefter "Den Inddæmmede Strand", udviklede der sig flere hundrede hektar med ferske enge. Efter opdyrkningen som tog fat efter indførsel af en dieselmotor i 1925, som gjorde engene mere og mere tørre, forsvandt disse store ferske enge. I dag er der ikke nogen ferske enge tilbage i Den Inddæmmede Strand og Agernæs Fælled, bortset fra et par hektar i Den Sydlige Fælled, nord for Storeø.

I bunden af Klinte Strand mod vest ligger der ca. 10 hektar enge, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens paragraf 3 som fersk eng.

Der findes væld ved foden af nogen af bakkerne ved Nærå Strand, især mod vest og mod syd. Da arealerne blev afgræsset i 1990'erne, voksede her ferske engplanter, men efter græsningen er ophørt, har arealerne ændret karakter og får mere og mere karakter af strandrørsump.

På dette foto over Klinte Strand, ses nogen af de ferske enge, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens paragraf 3 i billedet. Foto: Gunnar Knudsen.

Naturpleje

Eneste sted med naturpleje er på Nørreby Hals – og så lidt i Klinte Strand

I gamle dage blev alle arealerne rundt omkring Nærå Strand afgræsset, eller der blev slået høg. F.eks. var der en stor kvægbesætning på Egebjerggård. Denne blev nedlagt ca. 1964.

Malkefolket på Egebjerggård, dengang Einsidellsborg. De afgræssede arealer, herunder Den Inddæmmede Strand på 334 hektar og 100 hektar på strandengene lige ud til Nærå Strand, var usædvanlig rige fuglelokaliteter med bl.a. 500 par ynglende viber, 50 par ryler, 100 par rødben, og "så alle de andre fugle". Fra "Folk og fortællinger fra Det Tabte Land, bind II Øerne". Kjeld Hansen, Forlaget Bæredygtighed 2014.

I dag er der kun afgræsning på Nørreby Hals, hvor et antal Galloway afgræsser højjorden og inddæmningen. Plejen her er for ekstensiv og de fugle der tidligere udnyttede arealet, f.eks. tusindtallige gæs, viber og hjejler er i dag stort set fraværende, fordi græsset er for højt i træktiden og først er kort når træktiden er overstået, se foto side 7.

I Klinte Strand afgræsses arealerne længst mod vest.

Fremtidig naturpleje

Langøen

Det ville være fint, hvis Langøen kunne blive afgræsset. Det er imidlertid vigtigt, at der går temmelig mange kreaturer på Langøen, således at den kan blive kortgræsset. Langøen var indtil for ca. 15 år siden afgræsset, men græsningen blev opgivet. Dengang var der inddraget et mindre højjordsareal i den nordvestlige ende

af Den Nordlige Fælle. Ved denne tidligere pleje af Langøen var der for få kreaturer til plejen og plejen kunne nærmest ikke ses på Langøens vegetation.

Fremtidige genopretningslokaliteter

Hvis der naturgenoprettes arealer i området, herunder Den Nordlige og Den Sydlige Fælle samt i Klinte Strand, bør disse arealer afgræsses.

Naturpleje på Nørreby Hals med galloway-kreaturer. I baggrunden ses Agernæs Storskov ved Flyvesandet. Det er særdeles vigtigt at afgræsse sådanne strandenge og strandoverdrev. Af hensyn til fuglene er det dog også vigtigt, at der er et temmelig højt græsningstryk, både af hensyn til ynglefuglene og af hensyn til de gæstende gæs, svømmeænder og vadefugle. På Nørreby Hals er de fleste gæs og vadefugle forsvundet, fordi området vegetation er for høj når trækfuglene ankommer. Foto: Kurt Due Johansen.

Naturbeskyttelser

Natura 2000

Hele Nærå Strand og Agernæs Flak samt noget af de tilstødende landområder er Natura 2000 område.

Paragraf 3 i naturbeskyttelsesloven

Paragraf 3 i naturbeskyttelsesloven beskytter de strandenge, ferske enge og overdrev, der findes i området mod tilstandsændringer.

Nørreby Hals, som er Statens ejendom er naturfredet. Foto: Viggo Lind.

Naturfredninger

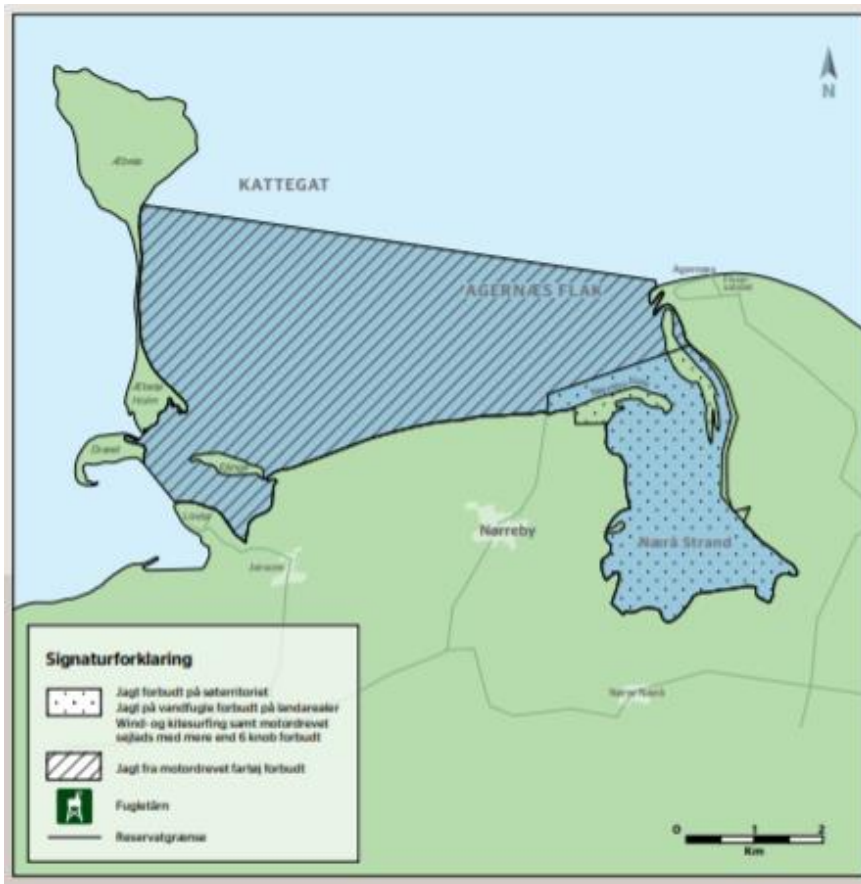
Der findes i området én naturfredning, Nørreby Hals og Kissebjerg.

Strandbeskyttelse

Strandbeskyttelseslinien beskytter landskabet mod ændringer, 300 meter ind i land, regnet fra kysten.

Vildtreservat

Nærå Strand er fra 1998 beskyttet mod jagt via et vildtreservat. Mellem Flyvesandet og Æbelø er der udlagt et område, hvor motorbådsjagt er forbudt.

Vildtreservatet i Nærå Strand. Med priksignatur i Nærå Strand er angivet det areal, hvor jagt er forbudt.

Arealer, hvor jagt fra motordrevet fartøj er forbudt samt forbud mod wind- og kitesurfing er angivet med skrånkraving.

Friluftsliv

Campingplads

Der ligger en større campingplads centralt på Flyvesandet.

Gåture - hundeluftning

Især Flyvesandet er et meget brugt område til spadsereture, herunder daglig hundeluftning.

Jagt

Vildtreservatet i Nærrå Strand samt forbuddet mod motorbådsjagt nord for Flyvesandet beskytter fuglelivet.

Der er i dag kun lidt strandjagt på Agernæs Flak.

Fiskeri

Der drives i fiskesæsonen dagligt fiskeri med ruse/net i Nærrå Strand. Fiskeriet udgår især fra den gamle losseplads ved Skæregårde.

*Kite-surfing ud for Flyvesandet – på de arealer, hvor dette er tilladt. Denne slags surf er ikke tilladt fra Flyvesandet og mod Æbelø !
Foto: Kurt Due Johansen.*

Wind- og Kite-surf

Der kitesurfes ofte fra Flyvesandet. Surf er forbudt på de arealer, hvor jagt fra motordrevet fartøj er forbudt, det vil sige fra Flyvesandet og til Æbelø.

Botanisering – fuglekig

Flyvesandet-området anvendes af Syddansk Universitet til feltbotaniske kurser og området er et hyppigt ekskursionsmål for fuglekiggere.

Arealernes sårbarhed

De mange fugle i området ved Nærå Strand og Agernæs Flak, gør området særligt sårbart. Der opholder sig dagligt tusindvis af fugle i området og i perioder mere end 10.000 rastende gæs, svømmeænder, vadefugle og måger. Disse fugle forlader området, hvis der er færdsel på de mest sårbare arealer.

Agernæs Flak

Agernæs Flak er sårbart for færdsel. Herude på vaden opholder der sig nogle gange mere end 10.000 vadefugle samt 500 gravænder udover diverse svømmeænder. Færdsel på vaden er særdeles forstyrrende.

Nærå Strand

Nærå Strand er generelt et meget sårbart område, især den østlige og nordlige del af noret, da her samtidig er de laveste vanddybder. I Nærå Strand opholder der sig, når der er flest, 5.000 – 12.000 vadefugle. Derudover 500 gravænder og mange svømmeænder samt op til 5.000 måger. Færdsel på strandene og vaden mod øst og nord er særdeles forstyrrende.

De væsentligste sårbare arealer ved Nærå Strand og Agernæs Flak. Derudover er især diget mod øst, langs Nærå Strand særdeles sårbart for færdsel. Ved færdsel på diget flyver alle fugle væk !

Færdselen på digerne - den "tilladte nytårstur"

Der går diger langs østsiden af Nærrå Strand fra fugletårnet ved Flyvesandet helt til bunden af Nærrå Strand. Det er særdeles forstyrrende at færdes på digerne, da man rager ca. 4 meter op. Ved færdsel flyver alle rastende fugle på østkysten af Nærrå Strand op og flyver væk.

Der er ikke meget færdsel på digerne, men Ifølge avisen Fyens Stiftstidende, foregår der en årlig tur fra Flyvesandet og mod syd **på digerne**.

Nytårsmarchen på diget. Fra Fyens Stiftstidende.

Færdsel på Flyvesandet

I dag går der en mudret og lidt dybere rende mellem Flyvesandet og Langøen. Var denne rende der ikke, kunne de besøgende på Flyvesandet vandre helt ned i bunden af Nærrå Strand på strandengene.

I fremtiden kan renden muligvis 1) blive fyldt op ved materialevandring, så der er forbindelse mellem Flyvesandet og Langøen, eller 2) renden kan vandre mod syd, så der kan gås længere ned i Nærrå Strand fra Flyvesandet.

For fuglenes beskyttelse er det vigtigt, at den nuværende færdsel ikke sker længere "ned" i Nærrå Strand end i dag, men at færdslen stopper, hvor den gør i dag, bortset fra den omtalte årlige march på diget.

Forslag til tiltag – til forbedring af situationen for fugle

Forslag til naturgenopretning ved Nærrå Strand. Genskabelse af våde græsarealer, helst med dele oversvømmet med blankt vand i Den Nordlige og Den Sydlige Fælled på østsiden af Nærrå Strand samt etablering af en fersk sø i Klinte Strand, vil give fuglelivet et "boost", således at lidt af det fordums rige fugleliv kunne vende tilbage, samtidig med at udvaskningen af kvælstof til Nærrå Strand og Agernæs Flak – samt ikke mindst Farvandet Nord For Fyn – ville reduceres.

Naturgenopretning

Der er mange muligheder for at foretage naturgenopretning ved Nærrå Strand. Hvis vi skal holde os til de mest oplagte, kan der peges på:

- 1) Den Nordlige Fælled
- 2) Den Sydlige Fælled
- 3) Klinte Strand

Overordnet

Genopretning af arealer til græs med hævet vandstand er for fuglene lige så godt bag digerne, som at fjerne disse.

Det er vigtigt for fuglene, at der på de genoprettede arealer er arealer med blankt vand, da det erfaringsmæssigt tiltrækker rigtig mange ynglende og rastende trækgæster.

Forslagene

Ad 1-2) Den Nordlige Fælled og 2) Den Sydlige Fælled

Det foreslås at de to fælleder genskabes som græsarealer, gerne med loer og allerhelst med fri vandflader.

Diget mod Nærå Strand, som også er et stormflodsidge, skal bevares, således at det nye vådområde ikke påvirkes af vandstandsvariationerne i Kattegat. Erfaringerne fra Vigelsø, hvor der indtil 2013 var en 40 hektar stor sø med omgivende strandenge, beskyttet af et dige mod tidevandsvariationer, viste, at der i søen og engene, rastende fantastiske mængder af gæs (flere tusinde gæs), op til 5.000 pibeænder, 3.800 krikænder samt diverse andre svømmeænder. Af vadefugle sås op til 24.000 hjejler, 1.800 almindelige rylere, 300 klyder samt allehånde andre vadefugle.

Inddæmningen på Vigelsø var yngleplads for ederfugl, gravand, grågås, vibe, rødben, strandskade, klyde, stor præstekrave, havterne, dværgterne, hættemåge og stormmåge. Nogle af disse ynglefugle vil også kunne genindvandre til Fællederne ved Nærå Strand, hvis vandstanden i området hæves, men beskyttes mod tidevande af digerne.

Hvis vådlægningen af disse arealer skal finansieres som et kvælstofområde, skal en del af vandet fra pumpestationen med en pumpeledning ledes til vådområdet med udløb gennem et højvandssluse i diget til Nærå Strand. Hævning af vandstanden på Fællederne vil ikke påvirke arealerne øst for Fællederne, da de oprindelige stormflodsdiger ud mod strandengene er bevarede. Alternativt må compensationen til lodsejeren ske med en ny finansiering, som skal fremme den planlagte omlægning af dyrkede lavbundsarealer til natur.

Ad 3) Klinte Strand

Det foreslås at den 105 hektar store Klinte Strand naturgenoprettes til en stor ferskvandssø. I vestenden vil der ligge fine enge og der bør udlægges en bræmme på 300-500 brede ferske enge på højjorden langs nordkanten af Klinte Strand. Dette af hensyn til de mange rastende gæs. Der bør etableres et antal øer i søen.

Man vil umiddelbart kunne overføre erfaringerne fra den genskabte Engsø på Gyldensteen til Klinte Strand. Hvis der anlægges øer, vil værdien af søen stige.

Af ynglefugle vil der komme diverse lappedykkere, knopsvane, grågås, svømmeænder, troldand og taffeland, vandrikse, blichøne, hættemåge. Muligvis på sigt rørdrum.

I træktiden vil der kunne raste flere tusinde grågås, 1.000 blisgås, op til 5.000 bramgås, 3.000 pibeænder, 3.000 krikænder, 1.000 gråænder, 3.000 blishøns foruden store flokke af vadefugle, foruden at der vil kunne raste havørn og fiskeørn. Disse tal er tal fra Engsøen på Gyldensteen samt Ølundgårds Inddæmning og øen Vigelsø i Odense Fjord.

Kompensationen til lodsejerne for denne vådlægning må kunne finansieres som et kvælstofvådområde, hvis en del af det kvælstofholdige vand fra Ringe Å ledes til søen, dels ved overløb ved store vandføringer og dels ved tilbageløb til søen, når højvandsslusen er lukket på grund af højvande i Kattegat. Et tilsvarende kvælstofprojekt er netop realiseret i Tempelkrog ved Elverdamså i Lejre Kommune. Ringe Å kan ikke ledes gennem den nye sø, da den vil virke som smoltfælde, når havørredernes smolt vandrer mod havet.

Genskabelse af ålegræs og havgræs i Nærrå Strand og Agernæs Flak

Det er særdeles vigtigt at få genskabt ålegræsset og havgræsset i Nærrå Strand og på og omkring Agernæs Flak.

Der må tages en bred vifte af virkemidler i brug for at få reduceret udledningen af næringsstoffer til området i brug:

- Etablering af vådområder på Fælledeerne
- Etablering af våde enge, helst som kvælstofvådområde, i Den Inddæmmede Strand
- Etablering af vådområde i Klinte Strand
- Udstrakt brug af minirenselanlæg og matriceanlæg i oplandet til Nærrå Strand
- Brug af andre virkemidler.

Klimaforandringerne slår igennem, derfor er naturgenopretning for fuglenes skyld ekstra vigtig

Der er næppe tvivl om, at klimaforandringerne slår igennem allerede nu. Vi oplever flere og længere perioder, hvor det er højvande, særlig om efteråret. I disse situationer kan fuglene ikke nå deres føde på bunden af Nærrå Strand eller Agernæs Flak, fordi vandet står for højt. Derfor har de behov for alternative fødesteder. Det vil de kunne finde, hvis man genskaber Den Nordlige og Den Sydlige Fællede som våde græsarealer med søer beskyttet mod højvande af digerne. Her vil fuglene i Nærrå Strand og Agernæs Flak kunne trække ind ved højvande og fouragere.

Ved varigt højvande opstår et andet problem for fuglene end lige det at finde føde – simpelthen at finde et sted at opholde sig – at raste. Ved genskabelse af fælledeerne – og Klinte Strand som en stor ferskvandssø – kan f.eks. vadefugle, som klyder, der bliver hjemløse ved de lange højvandsperioder, kunne trække ind bag digerne og finde et sted at opholde sig. Det oplevede man, da Vigelsø i Odense Fjord blev genskabt som en 40 hektar stor sø med 25 hektar strandenge og 30 hektar højjordsege. Ved højvande kunne her opholde sig tusindvis af gæs, 5.000-7.000 svømmeænder, 24.000 hejler, 1.750 ryler, 4.000 viber og meget andet ! En helt eventyrlig forsamling vådmarksfugle.

Særlige tiltag på Statens arealer

Staten, ved Naturstyrelsen Fyn, ejer Nørreby Hals (og Flyvesandet). Her foreslås tiltag for at forbedre forholdene for fuglelivet på Nørreby Hals:

- 1) Hæve vandstanden i Nørreby Hals' inddæmning i perioden 1.10-15.3
- 2) Optimere afgræsningen på Nørreby Hals' strandenge og strandoverdrev.

Ad 1) Indtil for ca. 10 år siden undlod Naturstyrelsen Fyn at udpumpe vandet fra Nørreby Hals' inddæmning i perioden 1.10-15.03. Derved opstod der ca. 5 hektar oversvømmede enge, se fotoet nedenfor. Disse enge tiltrak mere end halvdelen af de svømmeænder der rastede i vildtreservatet i Nærå Strand, foruden mange gæs og vadefugle. I dag udpumpes vandet igen og de rastende gæs og svømmeænder er helt forsvundet fra Nørreby Hals. Dermed er antallet af rastende gæs og svømmeænder i vildtreservatet Nærå Strand som helhed gået ned! Naturstyrelsen bør vende tilbage til ikke at udpumpe vandet 1.10-15.3.

Ad 2) Græsningen på Nørreby Hals intensiveres, jævnfør tidligere.

Inddæmningen på Nørreby Hals under oversvømmelse på grund af pumpevigt 02.12.2017. Foto: Kurt Due Johansen

Fuglelivet – overordnet set

Disse yngle-fugle forsvandt helt fra Nærå Strand pga. afvanding og opdyrkning

- Rørdrum
- Gråstrubet lappedykker
- Skeand
- Spidsand
- Atlingand
- Sortterne
- Hættemåge
- Almindelig ryle
- Hvidbrystet præstekrave
- Dobbeltbekkasin
- Brushane
- Bynkefugl
- Stenpikker

Fuglearter der er forsvundet som ynglefugle ved Nærå Strand på grund af afvanding, dræning og opdyrkning af søer, strandenge og ferske enge siden 1845.

Før Inddæmningerne

Naturgrundlaget – repetition

Søterritoriet

Før inddæmningerne var det lavvandede nor, Nærå Strand, dobbelt så stort som nu, da Klinte Strand (inddæmmet 1924), Nørreby Hals (inddæmmet 1875) og "Den Inddæmmede Strand" (inddæmmet 1781-82) endnu ikke var inddæmmede. Disse i dag inddæmmede arealer har været særdeles lavvandede og der har været mange beskyttede arealer. Der har været store arealer der tørlagt ved lavvande. I området lå der mange øer, som før afskovningen har været skovklædte: Lilleø, Mellemø, Storø og Askø.

Landområderne

Før de store inddæmninger, afvanding og opdyrking, har der været op mod et par hundrede hektar strandenge på østsiden af Nærå Strand, og der har været store strandenge og moser omkring Klinte Strand (omkring 100 hektar).

Fuglelivet på søterritoriet

Da der har været kyststrækninger med god vandkvalitet og derfor hundredvis af hektar med ålegræs og havgræs alene i Nærå Strand og særdeles store ålegræsbevoksninger på og omkring Agernæs Flak, har der

været meget store flokke af ålegræsædende fugle, især mørkbuget knortegås og pibeand. Knortegæssenes antal skal sikkert tælles i tusinder.

Arealerne med vadeflader var større før inddæmningerne, hvorfor der sandsynligvis har rastet endnu større antal af vadefugle end nu, f.eks. storspove, lille kobbersneppe, almindelig ryle og strandhjejle. Før jagtgeværet blev "hvermands eje" og før den fri strandjagt i 1840, har der været et lavt jagttryk på fuglene på søterritoriet. Det har haft stor indflydelse på antallet af rastende knortegås, pibeand og stor regnspove.

Fuglelivet på landområderne

Ynglefuglene

Der har i skovene ynglet havørn og sort stork (Holstein 1926) samt rød glente. Disse fugle har fourageret på de mange udyrkede arealer.

På strandene (minimum 300 hektar) har der ynglet vibe, rødben, almindelig ryle, stor præstekrave, hvidbrystet præstekrave og strandkade i større antal.

Rastefuglene

Strandene har været fourageringssted for gæs. Desuden har her rastet mange svømmeænder, vadefugle, måger og rovfugle.

Rørdrummen var en af de arter der slog sig ned som ynglefugl i Den Inddæmmede Strand efter inddæmningen 1781-82, da her dannedes en stor lavvandet sø. Efter afvandingen af søen omkring 1845 forsvandt arten i løbet af nogle år. Dyr læge Grill fra Otterup nåede dog at registrere rørdrummen omkring 1864. Foto: Keld Skytte Petersen.

Efter inddæmningerne – med sø

Naturgrundlaget - repetition

Søterritoriet

Efter inddæmningen af den store, østlige fjordarm, nu "Den Inddæmmede Strand", er Nærå Strand reduceret med 334 hektar lavvandet fjordareal og øerne Askø, Storeø, Lilleø og Mellemø er forsvundet i inddæmningerne.

Agernæs Flak var stadig upåvirket af inddæmningerne og her har stadig været meget store ålegræsforekomster.

Nærå Strand er som nævnt reduceret med 334 hektar, men her har stadig været ålegræs.

Landområdet

De strandenge der lå der, hvor "Den Inddæmmede Strand" kom til at ligge, blev nu forferskede. Til gengæld opstod der ca. 234-284 hektar ferske enge. Dertil skal lægges de ca. 100 hektar strandenge – "Den Nordlige og Den Sydlige Fælled", som stadig lå uden for 1782-diget. Derudover var der stadig ca. 100 hektar strandenge og moser i den øvrige del af området, især ved Klinte Strand.

Som "rosinen i pølseenden", lå der i "Den Inddæmmede Strand" indtil ca. 1845 en 50-100 hektar stor, lavvandet ferskvandssø omgivet af rørskove.

Fuglelivet på søterritoriet

Antallet af rastende knortegås og pibeænder er muligvis gået noget tilbage, men de har stadig væk været talrige især på Agernæs Flak.

Arealet af vade og helt lavvandet søterritorie er reduceret med 334 hektar, så antallet af rastende svømmeænder og vadefugle må være gået tilbage.

Fuglelivet på landområderne

Ynglefuglene

Der har stadigvæk været mange ynglende vadefugle i de ca. 100 hektar strandenge udenfor digerne på østkysten af Nærå Strand og ved Klinte Strands strandenge og ferske enge. Det har været vibe, almindelig ryle, stor og hvidbrystet præstekrave og strandskade, foruden stormmåge og hættemåge og havterne.

Tilkomsten af 234-284 hektar ferske enge i "Den Inddæmmede Strand" har givet flere ynglende vadefugle her, sandsynligvis af de samme arter som på strandengene uden for digerne, foruden dobbeltbekkasin.

Den lavvandede sø med rørskove har givet mulighed for indvandring af helt nye ynglefugle. Det har været arter som rørdrum, gråstrubet lappedykker, knopsvane, grågås, svømmeænder, sortterne og plettet rørvagtel.

Trækfuglene

Engene i ”Den Inddæmmede Strand har stået under vand vinter-forår og tusindvis af gæs, svømmeænder, vadefugle og måger er i perioder trukket ind fra søterritoriet for at fouragere her. De uinddagede strandenge har været rastelokalitet for gæs, svømmeænder, vadefugle og måger samt rovfugle.

Den almindelige ryle, her en fugl i vinterdragt, var indtil ca. 1930 en almindelig ynglefugl i Den Inddæmmede Strand og Den Nordlige og Den Sydlige Fæled. Her ynglede Fyns sandsynligvis største samlede bestand på omkring 50 par. Det sidste par ryler forsvandt med inddigningen af fælledeerne omkring 1940. Før da var arten allerede forsvundet fra Den Inddæmmede Strand på grund af vandstandsænkning fra sidst i 1920'erne og efterfølgende opdyrking af de 334 hektar store enge. Foto: Keld Skytte Petersen

Efter inddæmningerne – uden sø, men med våde enge og oversvømmede enge i vinterhalvåret

Naturgrundlaget – repetition

Søterritoriet

Efter Inddæmningen af Nørreby Hals og ”Den Inddæmmede Strand”, blev Klinte Strand (ca. 105 hektar) inddæmnet 1924. Senere er der ikke inddraget flere arealer ved inddæmning på søterritoriet.

Landområdet

”Den Inddæmmede Strand henlå indtil 1925 med en relativ dårlig afvanding, dog var den 50-100 hektar store sø afvandet allerede 1845. De op mod 334 hektar store ferske enge var temmelig våde og der var betydelige oversvømmelser vinter-forår. Omkring 1925 blev der installeret en dieselmotor til at pumpe

engene tørre, hvilket betød at især vinter- forårsoversvømmelserne stort set forsvandt, og at engene blev tørrere.

Engene er herefter successivt opdyrket (skønnet i 1930'erne).

Indtil 1940 henlå der endnu på østkysten ca. 100 hektar strandenge uden for digerne, men herefter blev de inddiget først i 1940'erne. Det tyder på, at arealerne efter delvis kultivering blev anvendt til afgræsning indtil midt i 1960'erne. Herefter var der kun få strandenge uden for digerne, den ca. 35 hektar store strandeng Langøen samt ganske smalle strandenge/rørsumpe omkring Nærá Strand samt Nørreby Hals.

Fuglelivet på søterritoriet

Indtil ålegræsset blev påvirket af næringsstofforureningen fra omkring 1960, har der været store ålegræsforekomster på og omkring Agernæs Flak og i Nærá Strand. Det har betydet føde til større flokke af knortegæs (hundreder af fugle). Knortegæssene var dog på europæisk plan reduceret kraftigt og udgjorde omkring 1950 kun 20.000 fugle i Europa. Det har naturligvis smittet af på forekomsterne ved Nærá Strand/Agernæs Flak, fra 1960'erne er nedgangen i antallet af fugle accelereret af mindsket forekomst af ålegræs pga. flere næringsstoffer i området.

I Nærá Strand vides det, at der fødesøgte 2.000 knopsvaner og flere tusinde blishøns på de større ålegræsforekomster indtil 1960'erne.

Vadefladerne var rasteplads for mange vadefugle, dog ikke så store flokke som tidligere. Bl.a. fordi der var jagt på vadefuglene og svømmeænder fra Den Fri Strandjagt fra 1840. Da de store enge blev opdyrket (bl.a. i "Den Inddæmmede Strand") i 1930'erne, betød det at f.eks. storspoverne gik tilbage i antal, fordi der nu ikke længere var mulighed for samspil mellem at fødesøge på vaden ved lavvande og trække ind bag digerne ved højevande.

I det hele taget fortæller Holstein (1926), at der var en livlig strandjagt og jagt på land. Det har betydet, at antallet af jagtbare fugle har været under pres, så der ikke har rastet det antal fugle, som habitaterne har kunnet bære. Holstein beretter om 100 storspover 1922-25, men det antal er langt lavere end der i dag raster i området (i dag mere end 700 storspover), hvor der i øvrigt mangler op mod 539 hektar strandeng og fersk eng, som der var på Holsteins tid i 1922-25. Det er helt oplagt at netop storspoven blev holdt langt under terrænets bæreevne pga. jagt. P. J. Rørth fortæller i fortsættelse heraf, at de store flokke af sædgæs (400-800) der rastede på Holsteins tid, forsvandt i 1930'erne pga. intensiveret jagt.

Landområdet

Efter afvandingen af søen var der kun en bred rende med store rørskov. Her yngede der stadig rørdrum omkring 1864. Efter sænkningen af vandstanden forsvandt også denne rende med rørskov og bl.a. rørdrum forsvandt som ynglefugl.

Til gengæld var der i "Den Inddæmmede Strand" indtil 1920'erne våde enge med hundredvis af ynglende vadefugle. Sammen med Den Nordlige og Den Sydlige Fællede (u-inddiget til 1940), yngede der det astronomiske antal af 40-50 par almindelige ryler, 100 par rødben, 500 par viber (inklusive Egebjerggårds

marker), mange stor præstekrave og en del hvidbrystet præstekrave, foruden brushane og mange dobbeltbekkasiner. Dette tidspunkt omkring 1920 er "Den gyldne vadefugletid" med et helt uhørt antal ynglende vadefugle.

I træktiden rastede op til 800 sædgæs foruden svømmeænder, mange vadefugle og mange stære.

Klyden er i dag en almindelig gæst uden for yngletiden, men er muligvis forsvundet som ynglefugl. I hvert fald ynglede den ikke 2018. Der er håb om at arten genindvandrer som ynglefugl, i fald der gennemføres genopretning af Den Nordlige og Den Sydlige Fælled – samt Klinte Strand. Foto: Keld Skytte Petersen.

Efter opdyrkning af sø og enge – det nuværende fugleliv

Naturgrundlaget – repetition

Søterritoriet

I dag er Nærrå Strand et lavvandet nor på 4,82 km². Nærrå Strand indeholder ca. 50 hektar vadeflader og derudover er noret særdeles lavvandet med godt halvdelen med vanddybder på ca. 60 cm. Største vanddybder er ca. 1 meter.

Uden for tungen Nørreby Hals, ligger det ca. 600 hektar (6 km²) store Agernæs Flak, hvoraf ca. 150 hektar blotlægges ved lavvande.

Landområderne

Der er ca. 40 hektar strandenge på østkysten af Nærå Strand, hvoraf ca. 35 hektar udgøres af øen Langøen. Fra Langøens sydspids og sydpå, er der smalle rørsumpe, ved udløbet af afvandingen fra "Den Inddæmmede Strand" er der dog en rørskov på et par hektars størrelse. Rørskovene strækker sig helt til Nørreby Hals, hvor der indenfor dæmningen ligger 7 hektar strandenge/ferske enge. Selve Halsen er strandoverdrev. Arealerne på vestsiden og sydsiden af Nærå Strand er dyrkede højjordsarealer med spredte hegn og spredt bebyggelse.

De inddæmmede arealer på østkysten er alle opdyrkede i dag, bortset fra ca. 1 hektar i den sydlige del af Den Sydlige Fælled.

Det nuværende fugleliv på søterritoriet (2010-2018), opsummering af maksimale antal

Agernæs Flak

Knortegås	320 fugle. Nordfyns pt. vigtigste rasteplads
Gravand	544 fugle. Sammen med Nærå Strand, fynsområdets vigtigste fourageringsområde
Gråand	1.515 fugle. En af Nordfyns 3 vigtigste fourageringsområder sammen med Agernæs Flak
Spidsand	254 fugle. Nordfyns vigtigste fourageringsområde
Storspove	762 fugle. Fyns vigtigste fourageringsområde
Lille kobbersneppe	512 fugle.
Hjejle	12.000 fugle. Sammen med Nærå Strand, Fyns 2. vigtigste rasteplads
Strandhjejle	128 fugle. Fynsområdets vigtigste rasteplads for arten
Almindelig ryle	4.950 fugle. Fynsområdets vigtigste rasteplads for arten
Hættemåge	4.000 fugle. Sammen med Nærå Strand et af Fynsområdets vigtigste områder for rastende hættemåge
Sølvmåge	2.265 fugle.

Nærå Strand

Toppet lappedykker	170 fugle. En af Nordfyns vigtigste rastepladser
Sangsvane	700 fugle (soveplads for fouragerende sangsvaner der fouragerer uden for det primære undersøgelsesområde)
Grågås	2.000 fugle.
Gravand	500 fugle. Sammen med Agernæs Flak fynsområdets vigtigste fourageringsområde
Gråand	500 fugle
Spidsand	50 fugle
Pibeand	605 fugle
Krikand	338 fugle

Hvinand	1.240 fugle. Nordfyns vigtigste rasteplads pt.
Toppet skallesluger	596 fugle. En af Nordfyns vigtigste rastepladser
Storspove	150 fugle.
Almindelig ryle	3.000. Sammen med Agernæs Flak fynsområdets vigtigste rasteplads
Hjejle	12.000 fugle.
Klyde	329 fugle. Fyns vigtigste rasteplads uden for yngletiden.
Hættemåge	4.000 fugle. Sammen med Agernæs Flak et af fynsområdets vigtigste fourageringområder uden for yngletiden.
Sølvmåge	1.500 fugle
Havørn	5 fugle når der er delvis is i området.

Fuglelivet på landområdet

Ynglefuglene

Havterne	Ynglede, da der var et ternereservat på Flyvesandet
Dværgterne	Ynglede, da der var et ternereservat på Flyvesandet
Stormmåge	Lille bestand
Rørhøg	1 par
Rødben	20 par
Skægmejse	1-2 par.

Samlet konklusion, herunder hvad opdyrkningerne har betydet for det nuværende fugleliv

Indtil inddæmningerne der startede 1781-82, har området været et område med et langt højere naturindhold, herunder godt 446 hektar større areal med lavvandet fjord, foruden 4 store øer. Inddæmningerne har særlig inddraget vadeflader og arealer under ½ meters vanddybde, en særlig rig fuglehabitat. Inddæmningerne har fjernet fødegrundlaget for tusindvis af knortegæs, svømmeænder, rastende vadefugle og måger.

Efter inddæmningerne var der en kort periode, hvor sødannelse på det tidligere søterritoriet muliggjorde indvandring af indtil da manglende ynglefugle, bl.a. rørdrum, sortterne og plettet rørvagtel. Da søerne blev afvandet, forsvandt disse arter.

Inddæmningerne betød at der blev dannet hundredvis af hektar fugtige enge, som hurtigt blev "koloniseret" af særdeles store ynglende vadefuglebestande. Bestandene toppede omkring 1920 med omkring 700 par ynglende vadefugle, alene på Egebjerggårds arealer, hvorefter nogle af arterne forsvandt da "Den Inddæmmede Strand" først blev tørrere pga. pumpning, senere hvor engene helt blev opdyrket (1930-40'erne). Ved inddigningen af "Den Nordlige og Den Sydlige Fælled" ca. 1940, forsvandt flere vadefuglearter helt fra området, bl.a. almindelig ryle og hvidbrystet præstekrave.

Nu da der kun resterer ca. 40-50 hektar strandeng, er vadefuglebestandene helt i bund og de fleste arter er helt forsvundet.

I dag, hvor størstedelen af de til Nærå Strand og Agernæs Flak tilstødende områder er dyrket mark er der til gengæld indvandret store flokke af gæs, herunder især grågås, blisgås og bramgås samt sangsvane, der fouragerer på dyrkede marker.

Det fremtidige fugleliv ved Nærå Strand og Agernæs Flak – ”nu med naturgenopretning”

Søterritoriet

Det største behov for forbedringer på søterritoriet er, at ålegræsset gen-koloniserer arealerne på og omkring Agernæs Flak og i Nærå Strand, og at havgræsset gen-koloniserer store arealer i Nærå Strand. Sker det, er der basis for en tilbagevenden af de fugle, som æder ålegræs og havgræs.

Det er især knopsvane, knortegås, pibeand og blishøne. Desuden krikand, spidsand og knarand.

Der er på og omkring Agernæs Flak potentiale for mindst 1.000 knortegæs, muligvis flere.

I Nærå Strand er der potentiale til 2.000 knopsvaner (forekomst i 1960), mindst 3.000 blishøns (forekomst 1970-2000), 5.000 pibeænder og et par tusinde krikænder, når ålegræsset og havgræsset vender tilbage til området.

Landområdet

Der er et stort behov for at styrke naturgrundlaget på grund af de mange inddæmninger, afvandinger, dræninger og opdyrking af søer, strandenge og ferske enge. Der er nogle helt oplagte kandidater til at blive naturgenoprettet, nemlig Klinte Strand, Den Nordlige Fælled og Den Sydlige Fælled. Klinte Strand kan omdannes til en ferskvandssø, hvor der kan komme store rørskove. Der bør samtidig etableres et bånd af afgræssede enge på lidt højere jorder ved Klinte Strand. Den Nordlige Fælled og Den Sydlige Fælled kan genoprettes som eng bag de eksisterende havdiger. Der bør være vandflader i de 2 Fælleder og området bør efterfølgende afgræsses.

Hvis Klinte Strand genoprettes som en ferskvandssø, kan følgende fuglearter gen-indvandre eller nyindvandre: Rørdrum, toppet lappedykker, knopsvane, grågås, gråstrubet lappedykker, sorthalset lappedykker, svømmeænder, troland-taffeland mv. I træktiden vil store flokke af gæs, svømmeænder og små dykænder raste.

Hvis de to Fælleder genoprettes til eng, gerne med vedvarende vandområder, kan en del ynglende vadefugle genindvandre. I træktiden vil her kunne raste tusindvis af de gæs, som i dag findes i området, og som forstyrres væk – især efterår og det sene forår. Desuden vil de mange vadefugle der raster på Agernæs Flak og Nærå Strand kunne højvandsraste her, når det er så højvandet i Nærå Strand, at de ikke har andre steder at være.

En af de fuglearter der kan få særlig gavn af naturgenopretning i Den Nordlige og Den Sydlige Fælled samt i Klinte Strand er krikanden. Samspejlet mellem et jagtfrit område i Nærå Strand og genoprettede enge og en stor lavvande sø, vil give forudsætning for tusindvis af krikænder. Erfaringer fra Engsøen på Gyldensteen samt Ølundgårds Inddæmning ved Odense Fjord, hvor der begge steder er sket naturforbedringer viser at sådanne nye vådområder netop tiltrækker mange krikænder. Ved Gyldensteen op til godt 3.000 krikænder og ved Ølundgård 2.500 krikænder. Foto: Keld Skytte Petersen.

Styrkelse af forholdene for fuglene på Statens Nørreby Hals

Indtil for 7-8 år siden undlod Staten at udpumpe vandet fra Nørreby Hals' Inddæmning om vinteren. Derved opstod en ca. 5 hektar sø i form af en oversvømmelse fra ca. 1.10 til 15.03. Det var en meget værdifuld habitat for de gæs og svømmeænder, der raster i vildtreservatet i Nærå Strand, da græs med vand på, er god føde for disse fugle. Oversvømmelsen tiltrak mindst halvdelen af alle de svømmeænder der rastede i vildtreservatet. I dag da Staten pumper vandet væk hele året, er antallet af svømmeænder gået ned i vildtreservatet, og der er et stort behov for at Staten genoptager sin praksis med IKKE at pumpe vandet væk 1.10. til 15.03.

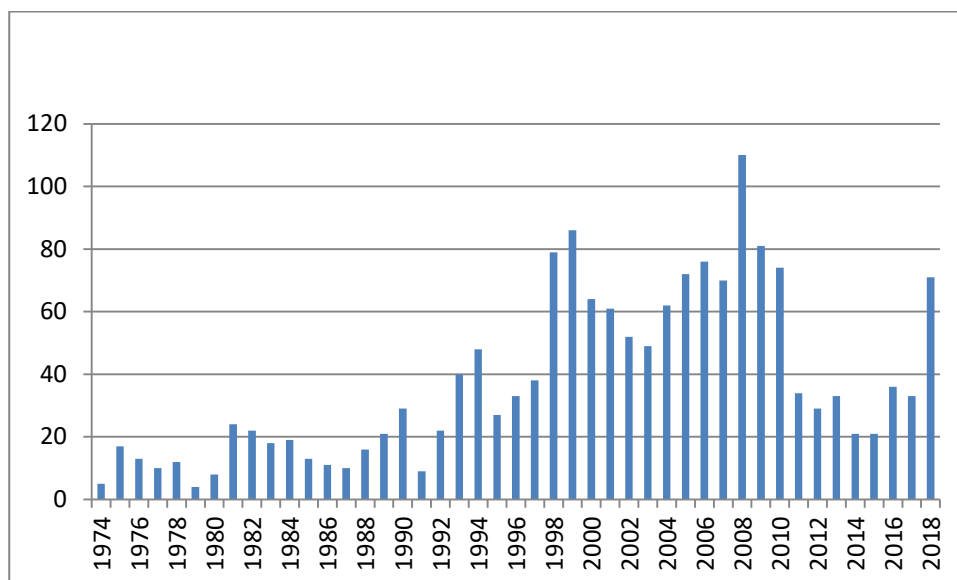
Staten ejer også højjorden på Nørreby Hals. Arealerne afgræsses, men der er ikke kreaturer nok på arealet, således at vegetationen er høj på dele af arealet, så høj, at der endog indvandrer træer og buske. Før vegetationen blev så høj som i dag, rastede der i perioder op til mere end 1.000 gæs og mange viber og hjejler. Det er slut i dag på grund af tilgroningen. Der bør flere dyr på arealet og/eller arealerne bør slås med maskine omkring 1.9.

Indsamling af materialet = kilder

Egne optællinger og DOF-basen

Kilderne til materialet i denne rapport stammer først og fremmest fra forfatterens egne optællinger, som findes i hans private arkiv. Disse optællinger er suppleret ved at gennemgå DOF-basen for alle optællinger fra Nærå Strand og Agernæs Flak, samt de del-lokaliteter, som findes rundt omkring den primære optællingslokalitet. Problemet med materialet er, at der IKKE skelnes mellem, hvor fuglene rent faktisk har befundet sig ved optællingerne. Der skelnes således ikke mellem, hvorvidt fuglene har rastet på Agernæs Flak eller inde i Nærå Strand.

Egne optællinger og DOF-base oplysninger stammer hovedsagelig fra perioden 1974-2018. Særlig gode optællinger haves fra perioden 1994-2001, hvor forfatteren talte svaner, gæs, ænder og vadefugle for det daværende DMU (Danmarks Miljøundersøgelser). Jacob Sterup Andersen talte igen fugle for DMU i perioden 2008-2010.

Fordelingen af optællinger ved Nærå Strand og Agernæs Flak ifølge DOF-basen og Kurt Due Johansens private arkiv.

Supplering med andre oplysninger

Der findes oplysninger om fuglelivet i følgende publikationer:

”Danske rasteplasser for Vadefugle”, fra 1981.

”Danske rasteplasser for gæs”, fra 1986.

”Større Danske fuglelokaliteter”, fra 1971.

De amtslige optællinger under det daværende Fyns Amt er fra perioden 1980-2006.

Supplering med ældre oplysninger

Den væsentligste kilde til oplysninger om fuglelivet 1922-1925 er Vagn Holsteins fremragende artikel i Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 1926. I artiklen gennemgår Holsteins systematisk fuglelivet art for art med yngle- og trækforekomster 1922-25. Holsteins fortjeneste er bl.a. at han som en af de første kvantificerer fuglelivet med angivelse af par og antal fugle.

Dyrlæge Grill fra Otterup, som i årene 1864-1905 kiggede på fugle i Otterupegnen, herunder især Hofmangsgaveegnen, udgav en artikel herom i tidsskriftet "Naturen og mennesket" i 1895. Artiklen handler ikke specifikt om Den Inddæmmede Strand ved Einsidellsborg (Egebjerggård, red), men han trækker tråde fra søen ved Fjordmarken til Den Inddæmmede Strand. På Grills tid var søen ved Den Inddæmmede Strand stort set afvandet (afvandet 1845), men der har været rester af søen tilbage. Hvis søen i Den Inddæmmede Strand havde været i fuld størrelse mens Grill færdedes på Nordfyn, ville hans iagttagelser givet have fyldt mere.

Materialets troværdighed

De fleste besøgende fuglefolk optæller fuglene fra fugletårnet på Flyvesandet og de færreste besøger selve Nærrå Strand i bunden af denne. Man kan ikke se fuglene i den sydlige halvdel af Nærrå Strand fra fugletårnet på Flyvesandet. Derved bliver en lang række fuglearter underrepræsenteret i materialet, bl.a. toppet lappedykker, toppet skallesluger, hvinand, knopsvane, blichøns, pibeand, gråand og gravand, ligesom en række måger ikke ses.

Mange optællere interesserer sig i begyndelsen af perioden ikke særlig meget for måger, hvorfor disse er underrepræsenteret i materialet.

Mange af spurvefuglene er kraftigt underrepræsenteret i undersøgelsen, fordi disse skal "støves" op ved at gå ude i terrænet. De store afstande og de besværlige adgangsforhold på store dele af arealerne betyder at spurvefuglene på mange måder er de dårligst dækkede i undersøgelsen.

De lange afstande og andre forhold

I starten af perioden 1974-2018 var der mange ornitologer der ikke havde kraftigt forstørrende telesoper, hvorfor mange fugle er forblevet u-opdagede eller er underestimerede. Dette forhold betyder meget når man betænker de store afstande som fuglene ofte iagttages på i området. Derved vil mange vadefugle undgå at blive opdaget. Selv i dag, hvor stort set alle ornitologer har et teleskop kan det være svært at opdage alle vadefuglearter på de store afstande.

Nærrå Strand og Agernæs Flak

ARTSGENNEMGANG

Nordisk lappedykker (*Podiceps auritus*)

STATUS 2010-2018

Tilfældig gæst.

Alle iagttagelser

13.09.2000 2 Nærá Strand.

02.02.2005 1 Nærá Strand.

Lille lappedykker (*Tachybaptus ruficollis*)

STATUS 2000-2018

Ustadig, sjælden-ret almindelig træk-gæst.

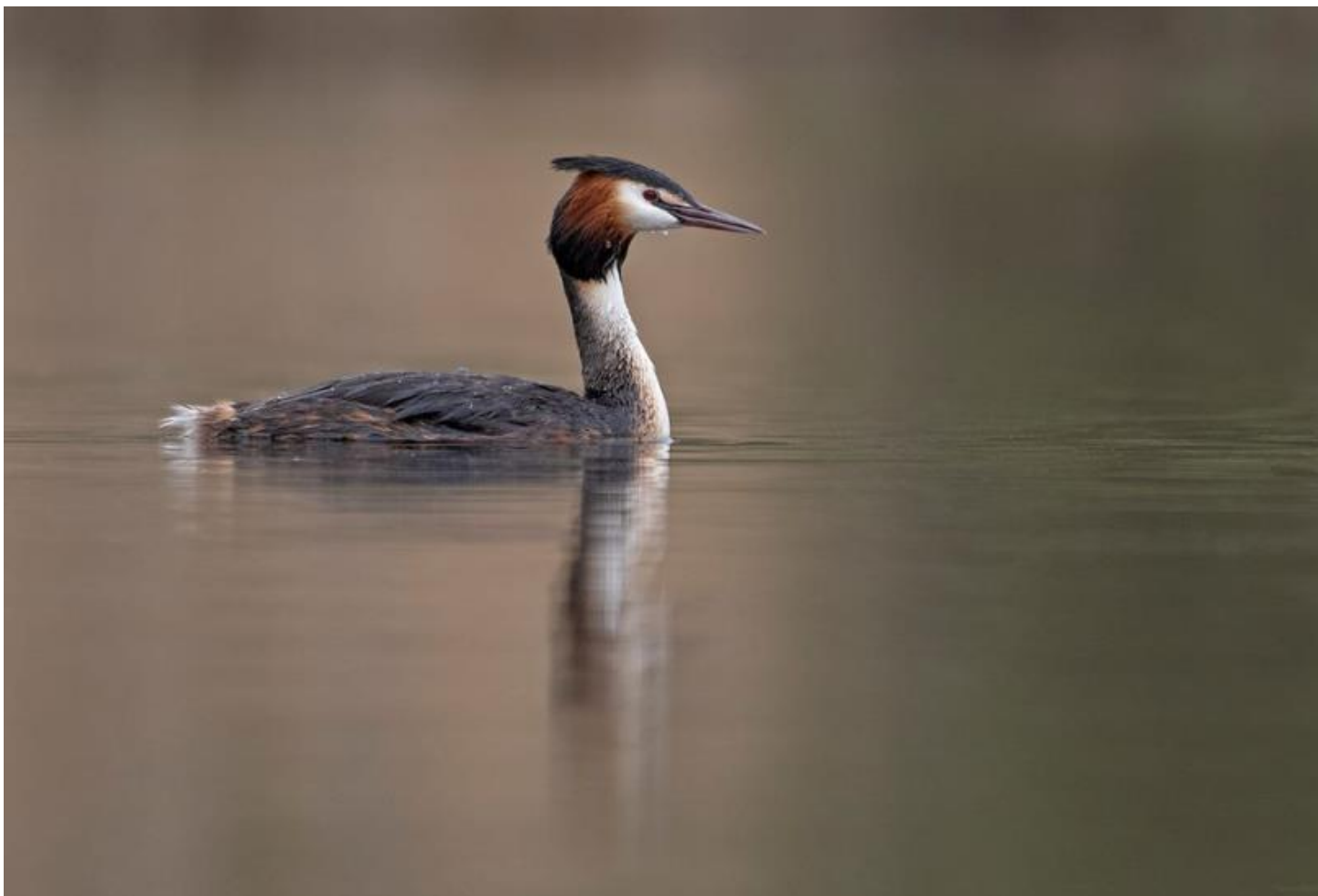
Samtlige iagttagelser

28.12.2008 12 Nærá Strand

22.08.2009 1 Nærá Strand

14.03.2010 2 Nærá Strand.

Toppet lappedykker (*Podiceps auritus*)

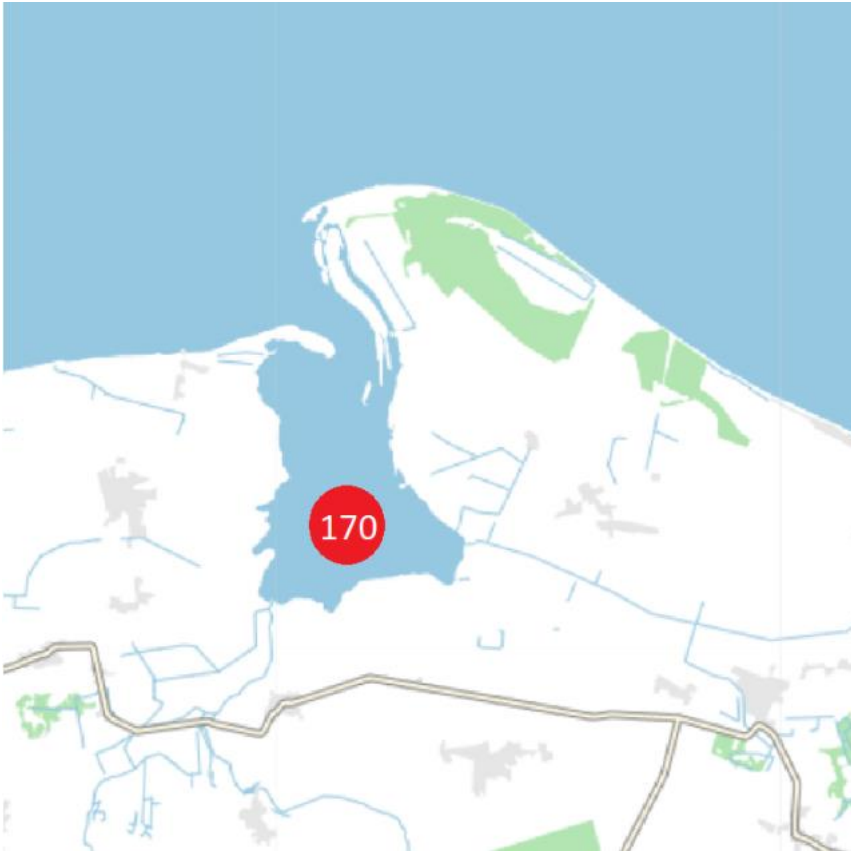

Toppet lappedykker er en meget almindelig gæst i Nærå Strand. I fald der etableres en stor ferskvandssø i Klinte Strand, kan arten indvandre som ynglefugl her. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS 2010-2018

Meget almindelig efterårsgæst og almindelig vinter-forårsgæst.

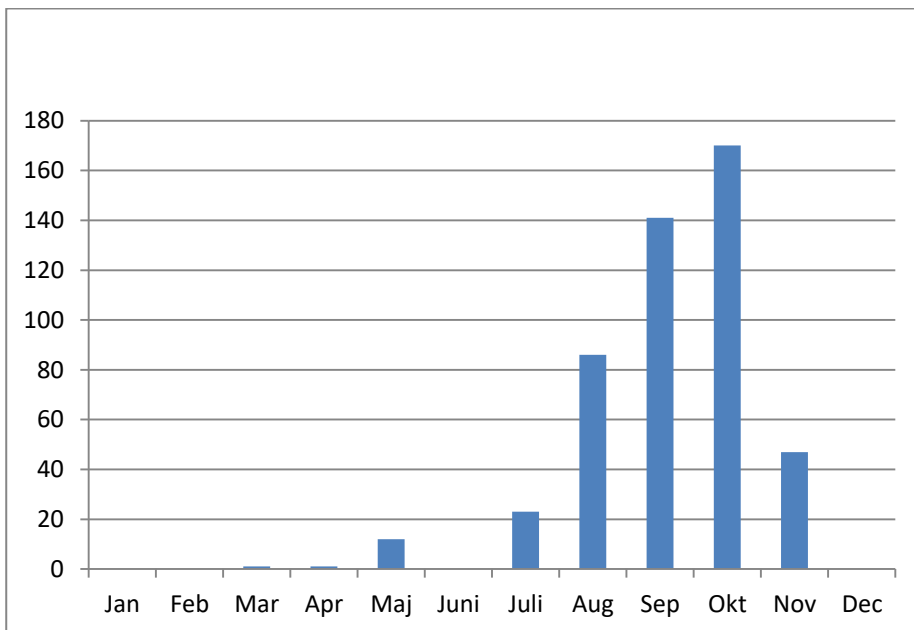
I perioden er der – bortset fra en enkelt stor iagttagelse på 230 fugle 02.10.2009 – maksimalt iagttaget 100-170 fugle.

Den maksimale forekomst af toppet lappedykker 2010-2018 ved Nærå Strand og Agernæs Flak.

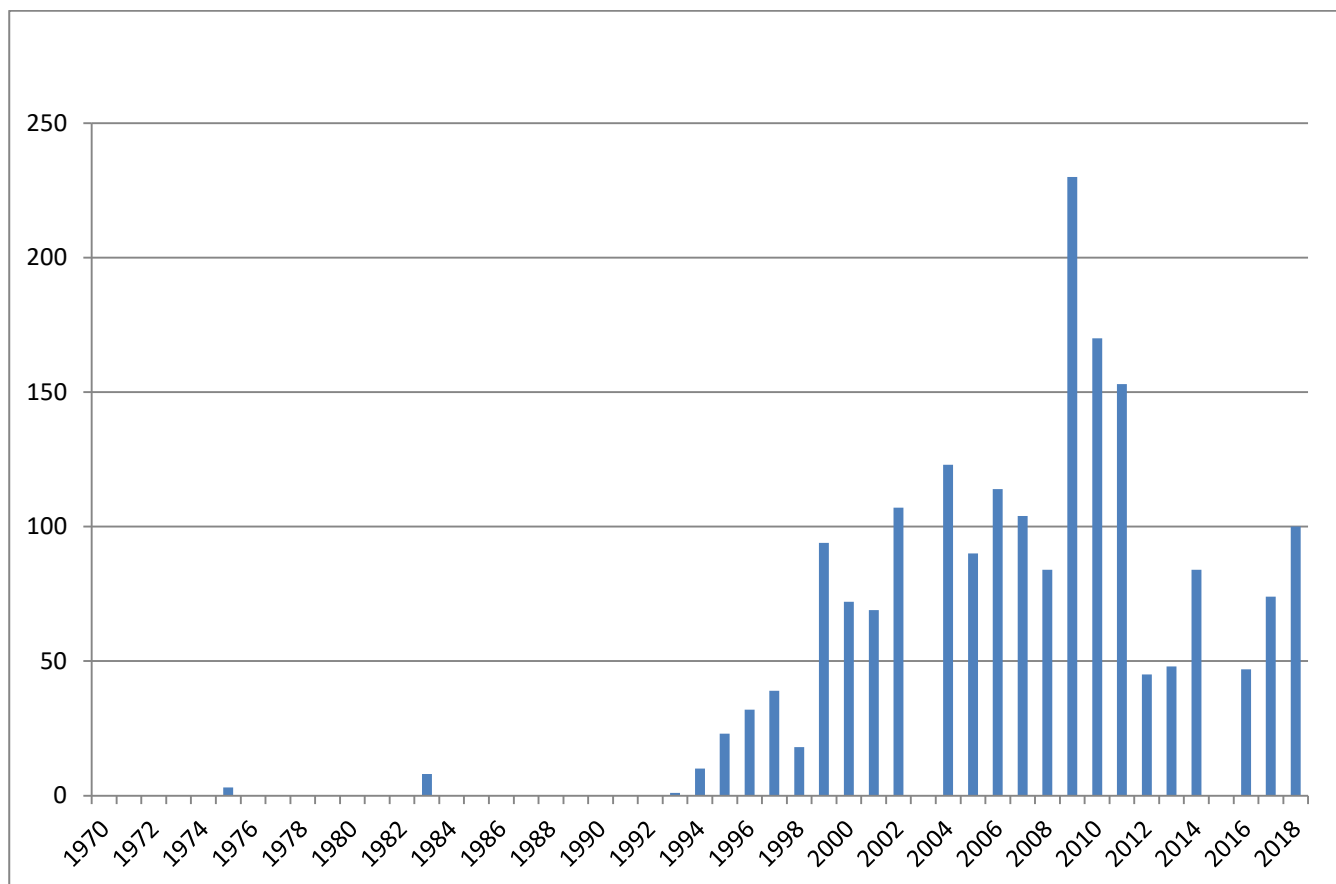
Årsforekomst 2010-2018

Toppet lappedykker ses sjældent januar-april, lidt mere almindeligt i maj, men arten bliver først almindelig fra juli måned og topper august til oktober, hvorefter antallet falder i november og ses ikke i december.

Toppet lappedykker, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomst af toppet lappedykker 1970-2018

Udviklingen i forekomst af toppet lappedykker 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Som det ses af grafen, er toppet lappedykkers forekomst i Nærå Strand steget i perioden. Observationerne ved lokaliteten er for de flestes besøgendes vedkommende generelt aflagt ved fugletårnet ved Flyvesandet, hvor de toppede lappedykkere ikke kan ses. Forfatteren har dog selv mange gange besøgt selve Nærå Strand, også i 1970-1980'erne, så stigningen i antallet af toppet lappedykker er reel.

Forekomst før 1970

Det skønnes ikke at toppet lappedykker ynglede i søen i Den Inddæmmede Strand før 1845, da arten var langt sjældnere i 1800'tallet end nu. Grill nævner heller ikke arten fra den nærliggende Fjordmarken i Odense Fjord i perioden 1864-1905, hvorfra han "trækker tråde" til Den Inddæmmede Strand.

Vagn Holstein nævner ikke arten fra sin undersøgelse af fuglelivet ved Egebjerggård og den østlige del af Nærå Strand samt Agernæs Flak i perioden 1922-25.

Potentiale

Der er potentiale til en ynglebestand i Klinte Strand, i fald at denne lokalitet genoprettes som en fersk sø.

Kilde: Arten er indvandret til Engsøen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning efter naturgenopretning her (2014 og 1999).

Gråstrubet lappedykker (*Podiceps grisegena*)

STATUS 2010-2018

Almindelig efterårs, vinter og forårgæst NORD for Agernæs Flak, men IKKE i Nærå Strand. Arten forekommer således ikke i selve det beskrevne undersøgelsesområde der omfatter Nærå Strand og Agernæs Flak.

Nedenstående antal fugle er iagttaget NORD for Agernæs Flak:

25.02.1993	15.
03.03.1993	1
09.03.1994	24
20.03.1994	40
13.04.1994	1
21.02.1995	1
25.02.1995	128
11.04.1999	1
20.10.2002	12
19.09.2007	5.

Tidligere forekomst

Indtil afvandingen af søen i Den Inddæmmede Strand har arten været en talrig ynglefugl. Dyr læge Grill, som beskriver fuglelivet i Odense Fjord 1864-1905, nævner arten som en talrig ynglefugl i Fjordmarken i Odense Fjord og trækker tråde til søen ved Den Inddæmmede Strand. Forholdene i Den Inddæmmede Strand har været meget lig forholdene i Fjordmarken.

Vagn Holstein nævner at arten ikke forekommer i Nærå Strand eller på Egebjerggård 1922-25.

1926-1970

Vi har ingen oplysninger om arten fra området.

Potentiale

Der er potentiale til at arten slår sig ned som ynglefugl, hvis Klinte Strand og en mindre sø ved Skidtkrog genskabes som en ferskvandssø. **Kilde:** Arten er indvandret til Engsøen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning efter naturgenopretning her (2014 og 1999).

Skarv (*Phalacrocorax carbo*)

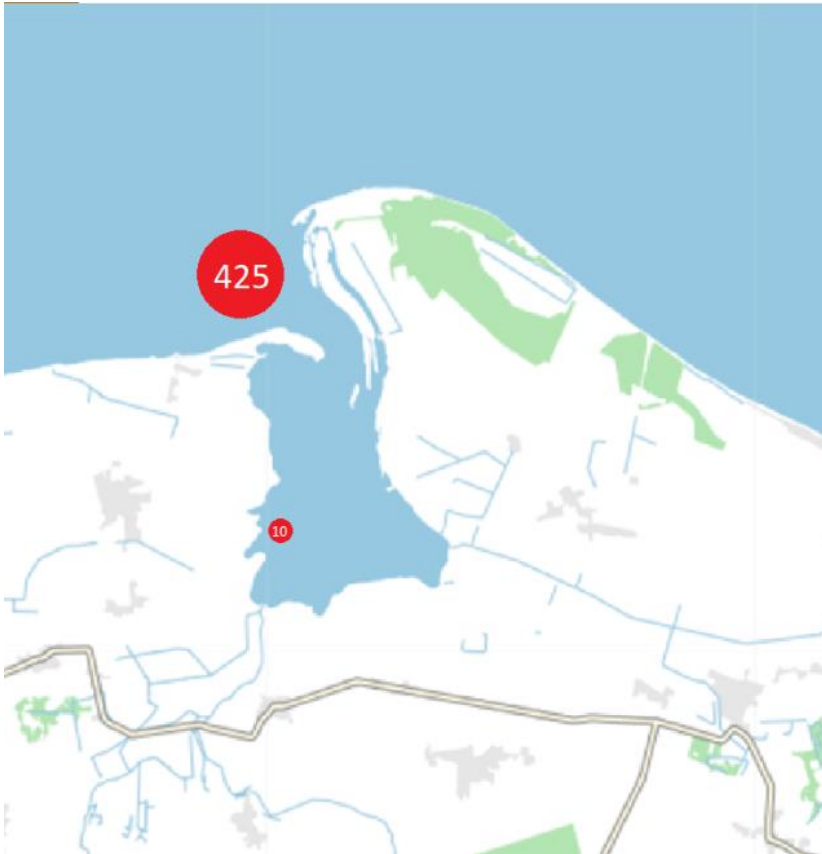
STATUS 2010-2018

Meget almindelig forårs, sommer, efterårs,- og vintergæst.

Der forekom op til 425 fugle på lokaliteten i perioden.

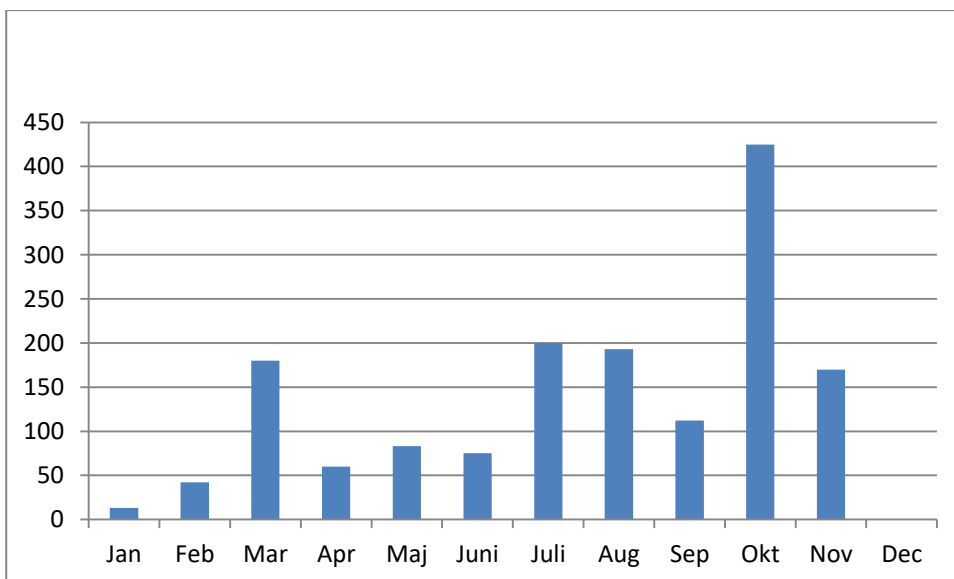
Især efter at skarven etablerede sig som ynglefugl på Mågeøerne, som kun ligger 10 km fra Nærå Strand og Agernæs Flak, blev skarven en meget almindelig gæst. Foto: Keld Skytte Petersen.

Skarv, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Arten ses hele året rundt, bortset fra december. Arten er mest talrig marts og juli til november.

Skarv, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

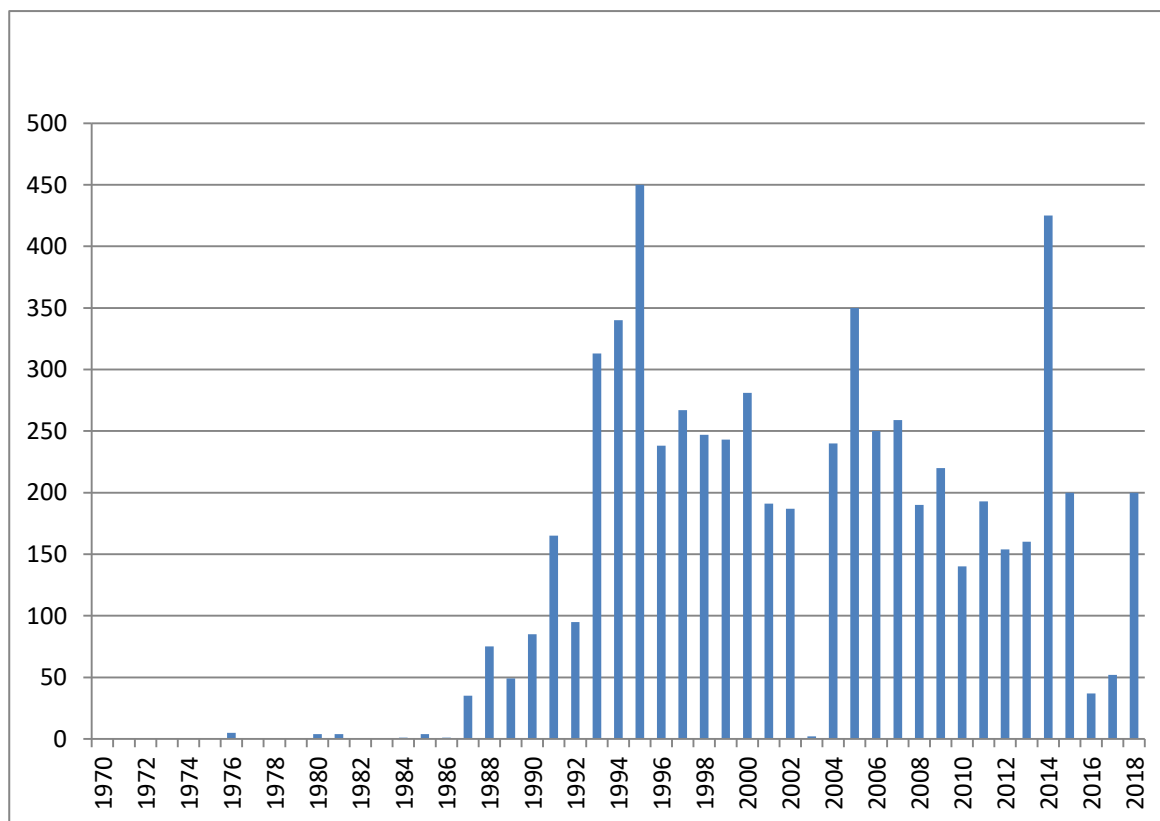
Udviklingen i forekomsten af skarv 1974-2018

Skarven blev stort set ikke set i perioden 1974-1986, hvorefter antallet af observationer steg kraftigt og hurtigt udviklede sig, således at arten blev den meget almindelige gæst, den er nu. Udviklingen i området skal naturligvis ses i sammenhæng med udviklingen i hele landet og i særdeleshed med etableringen af en ynglekoloni på Mågeøerne i 1985, kun 10 kilometer mod vest. Kolonien på Mågeøerne brød sammen omkring 2014. Det passer ret godt med at der nu generelt ses nogen færre skarver end før sammenbruddet i skarvkolonien på Mågeøerne.

Tidligere forekomst

Vagn Holstein nævner ikke skarven fra Nærå Strand 1922-25 og vi har ikke nogen kilder der kan belyse forekomsten fra 1925-1970.

Bogen "Større Danske Fuglelokaliteter", som dækker perioden omkring 1966, nævner ikke arten.

Udviklingen i forekomst af skarv 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Potentiale

Man skal næppe forvente at skarven slår sig ned som ynglefugl i det beskrevne område eller at forekomsten bliver markant større end i dag.

Rørdrum (*Botaurus stellaris*)

Rørdrummen, denne mystiske rørskovsfugl, som stiller store krav til levestedet, yngede ved Nærrå Strand, dengang der var en stor sø i Den Inddæmmede Strand. Hvis vi vil, kan vi få arten tilbage som ynglefugl, hvis der etableres en stor ferskvandssø i Klinte Strand. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS

Tilfældig gæst?

Alle iagttagelser 1970-2018

Skytten på Egebjerggård, Aksel Christensen, iagttog en rørdrum 14.02.2009 ved Egebjerggård.

Tidligere forekomster

Dyrlæge Grill fra Otterup, som besøgte området 1864-1905 nævner at rørdrummen både forekom i Fjordmarken (før 1870) og ved Den Inddæmmede Strand, men at den oftest hørtes sidstnævnte sted. Søen i Inddæmmede Strand svandt efter afvandingsarbejder 1845 ind til en bred, smal sø/rende, omgivet af større rørskove. Det er her at Grill har hørt arten. Arten er forsvundet fra Den Inddæmmede Strand i forbindelse med de fortsatte afvandingsarbejder efter 1845. Grill har sikkert hørt arten i de første år af sit virke i Otterup, det vil sige omkring 1864.

Potentiale

Der er potentiale til at arten bliver ynglefugl i Klinte Strand, hvis denne etableres som en ferskvandssø med rørskove ved naturgenopretning. **Kilde:** Arten er indvandret til Gulstav Mose på Langeland efter der blev sat mere vand på mosen og er indvandret som helt ny ynglefugl i Nørreballe Nor og Botofte Skovmose, begge Langeland, efter disse lokaliteter blev naturgenoprettet, efter tidligere at have været dyrket landbrugsjord.

Silkehejre (*Egretta garzetta*)

STATUS 2010-2018

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser

27.05.2008 1 Nærrå Strand.

05.06.2008 1 Nærrå Strand.

Sølvhejre (*Egretta alba*)

STATUS 2010-2018

Ustadig, sjælden gæst.

Alle iagttagelser

17.05.2009 1 Nærrå Strand

08.11.2016 1 Nærrå Strand

12.12.2018 1 Nærrå Strand.

Potentiale

Det må forudses, at sølvhejren fremtidig vil blive en regelmæssig, fåtallig gæst i området. Hvis der genskabes en stor ferskvandssø i Klinte Strand, vil chancen for mere regelmæssige forekomster i området øges.

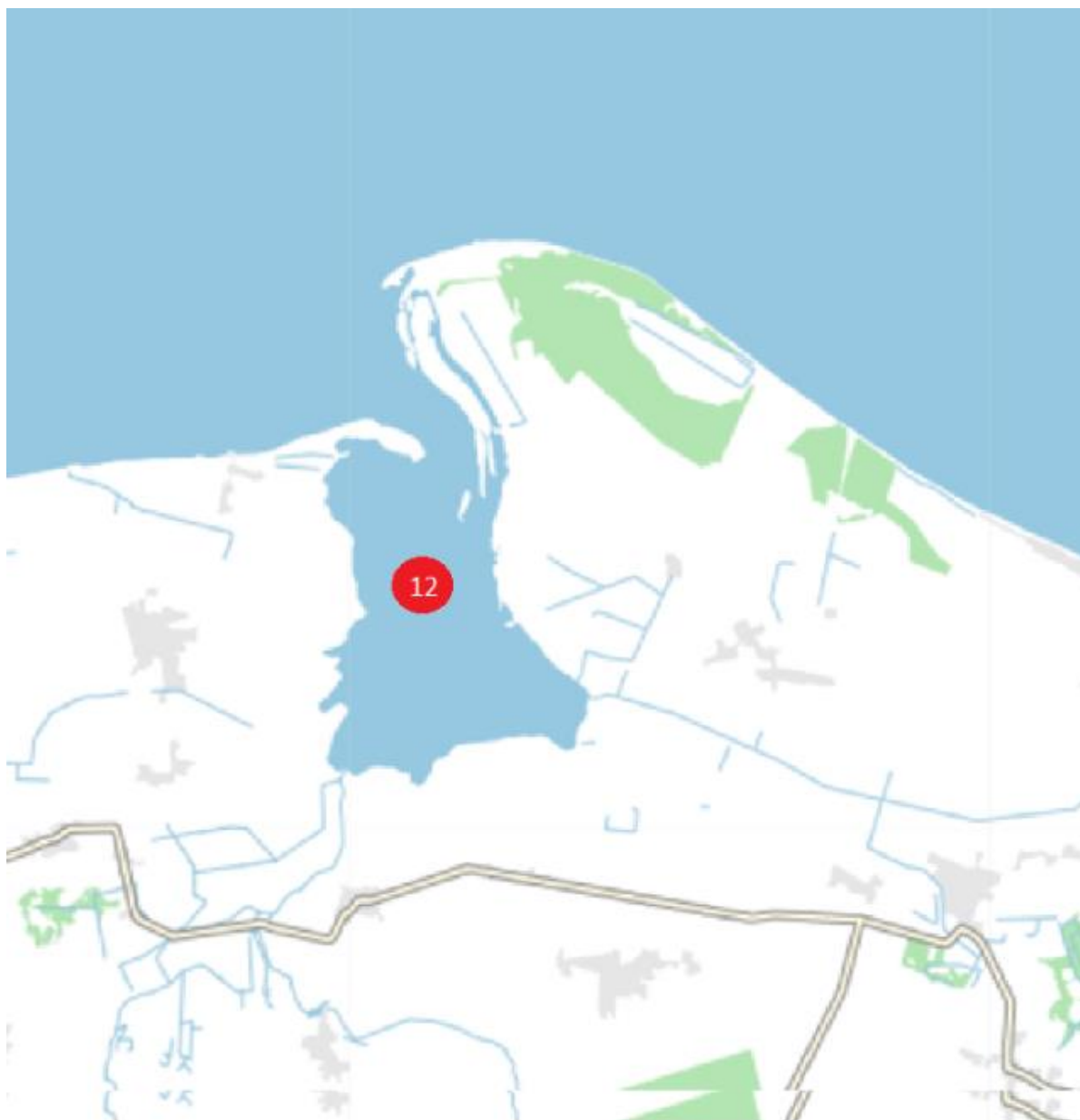
Fiskehejre (*Ardea cinerea*)

STATUS

Fåtallig – ret almindelig gæst.

Årsforekomst 2010-2018

Arten ses i området hele året.

Fiskehejre, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Udviklingen i forekomsten af fiskehejre

Ynglefund

Arten har i mange år ynglet i Agernæs Storskov, men det vides ikke om arten stadig yngler her og den eventuelle bestands udvikling.

1966 12 par – Større Danske Fuglelokaliteter, som samtidig nævner at her tidligere ynglede 30 par.

1980: 30 par.

Gæster

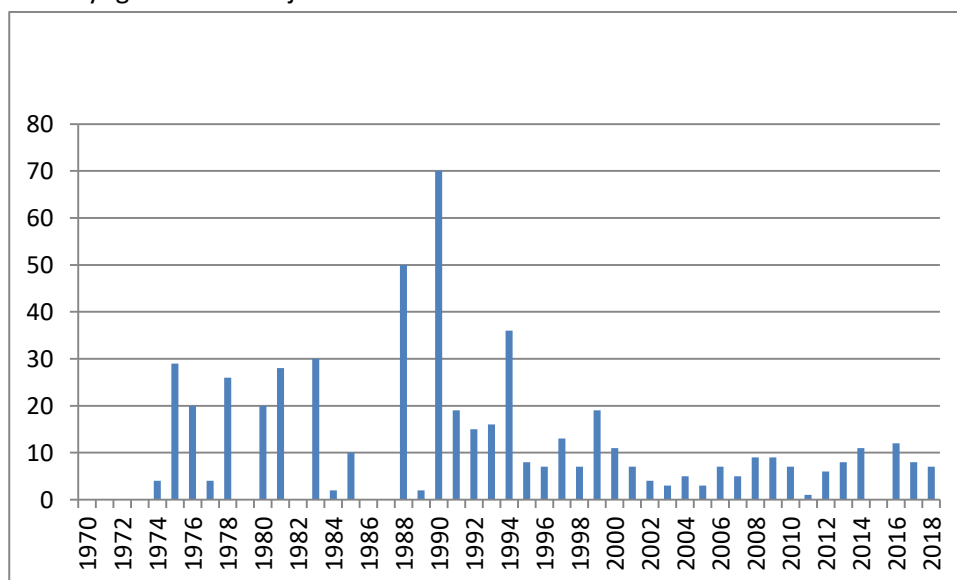
Forekomsten af fiskehejre er faldet i perioden, fra at være høj indtil ca. 2000. Nu er forekomsten lille og ligger på 10-13 fugle maksimalt på én gang i området.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: Koloni i Storskoven på 70-80 reder. På baggrund af sine iagttagelser i fiskehejre-kolonien i Agernæs Storskov, skrev Vagn Holstein den fremragende monografi om fiskehejren: "Fiskehejren", G. E. C. Gads forlag 1927.

Potentiale

Meget tyder på, at forekomsten af fiskehejre ved Nærå Strand og Agernæs Flak i høj grad er afhængig om der yngler fiskehejrer på Egebjerggård og denne eventuelle kolonis størrelse. Den nærmeste koloni er i dag på Gyldensteen Strand (5-10 par). Genopretning af vådområder kan muligvis vende den negative udvikling for de ynglende fiskehejrer i området.

Udviklingen i forekomst af fiskehejre 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Hvid stork (*Ciconia ciconia*)

STATUS

Tidligere fåtallig strejfgæst fra nærliggende ynglepladser: "Enkelte trækkende storke kan ses i slutningen af april, og om sommeren ses ikke sjældent nogle på Inddæmningen, vel sagtens ovennævnte redes beboere (Bårdesø, red)", Holstein 1922-25.

Sort stork (*Ciconia nigra*)

STATUS

Tidligere ynglefugl.

Vagn Holstein nævner i sin artikel DOFT 1926, at den sorte stork ynglede tidligere på Egebjerggård, men han nævner ikke hvornår og ej heller nævner han sin kilde. Holsteins kilde kan være gamle optegnelser på godset. Dette er sikkert før de store inddæmninger eller efter – en gang først eller midt i 1800'tallet, hvor der var store søområder med meget store enge. Det vides fra den nærliggende Odense Fjord, at arten forekom regelmæssigt, men sjældent – fåtalligt sidst i 1800'tallet, sikkert trækfugle eller strejfer fra den lille danske eller svenske bestand. Bernt Løppenthin nævner ikke arten som ynglefugl på Egebjerggård i sin bog "Dansk ynglefugle i fortid og nutid" fra 1967.

Chileflamingo (*Phoenicopterus sp.*)

STATUS

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser

20.07.1980	1
17.10.-15.11.1981	1.

Skestork (*Platalea leucorodia*)

STATUS 2010-2018

Ustadig, sjælden gæst.

Samtlige iagttagelser

12.06.1990 1 ad. Nærå Strand
29.04.2010 1 Nærå Strand
30.05.2010 2 Nærå Strand
09.06.2010 1 Nærå Strand
11.06.2010 1 Nærå Strand.

Potentiale

I takt med at bestanden i Danmark stiger, er der fortsat gode muligheder for at skestorken vil besøge Nærå Strand. Hvis Klinte Strand genoprettes som en ferskvandssø, vil sandsynligheden for skestørkebesøg stige.

Kilde: Skestorken er i dag en jævnlig gæst i de to naturgenoprettede, nordfynske lokaliteter, Engsøen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning.

Skestorken er en sjælden gæst ved Nærå Strand, men det kunne der ændres på, ved at genskabe nogen af tidligere tiders mange vådområder i området. Foto: Keld Skytte Petersen.

Knopsvane (*Cygnus olor*)

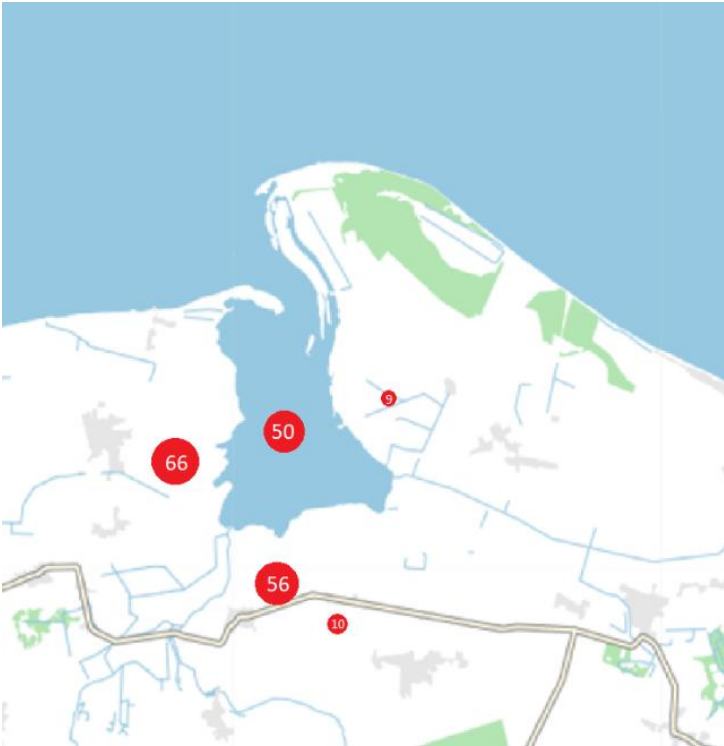
- *Da ålegræsset forsvandt fra Nærå Strand blev 2.000 knopsvaner hjemløse*

Knopsvane. Foto: Keld Skytte Petersen.

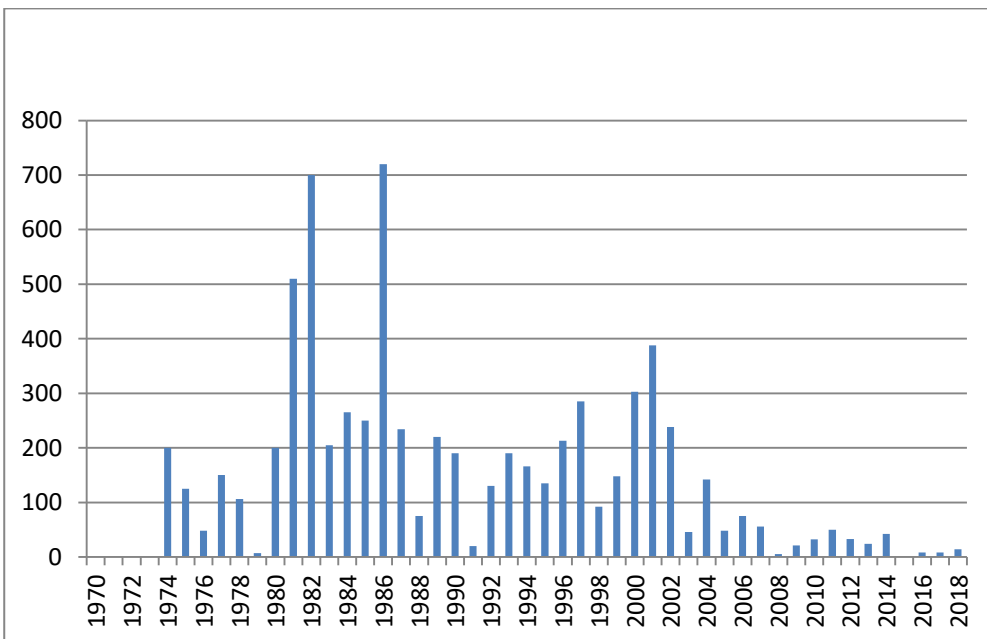

STATUS

Sjælden ynglefugl. Sjælden, nu ustadig trækgæst. Der raster i dag stort set kun knopsvaner på markerne omkring Nærå Strand. Der ses dog stadig enkelte knopsvaner på Nærå Strand efter æde-togter til markerne omkring noret.

Knopsvane, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018. I 2018 udgøres forekomsten af knopsvaner i Nærå Strand af fugle der hviler her efter at have fourageret på de dyrkede marker omkring området.

Udviklingen i forekomst af knopsvane 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Udviklingen i forekomsten af knopsvane 1974 -2018

I 1970'erne forekom op til 200 fugle, stigende til 500-700 fugle nogle år indtil medio 1980'erne, hvorefter antallet faldt til ca. 200 fugle igen. I den første halvdel af 2000-årene var forekomsten igen stor med op til "små" 400 fugle de bedste år. Arten var således en almindelig gæst i området indtil ca. 2002, hvor antallet falder. I de seneste år er der kun set ganske enkelte fugle i området. Knopsvanen fouragerer nu ikke længere i Nærå Strand, men fouragerer på dyrkede marker rundt omkring Nærå Strand.

De store antal knopsvaner 1974-2000 har fourageret på åle- og havgræs. Åle- og havgræsset er nu væk fra Nærå Strand og fuglene er dermed forsvundet.

Ynglebestanden 1974-2018

1974 1 kuld, 1979 7 kuld, 1989 5 kuld, 1990 6 kuld, 1991 6 kuld, 1993 1 kuld, 1994 1 kuld, 1997 1 kuld, 2005 2 kuld og 2018 1 kuld ud for Halshuset vest for Nørreby Hals. Antallet af ynglende knopsvaner er faldet fra 1970'erne til i dag (2018). Årsagen er at ålegræsset og havgræsset er forsvundet fra området. Agernæs Flak er for eksponeret et område til at knopsvanekuld kan overleve herude.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: Holstein nævner IKKE knopsvanen.

"Større Danske Fuglelokaliteter, 1971" nævner forekomst af 2.000 fugle i 1960'erne. Dengang var der ålegræs i området, foruden søsalat. I dag er der hverken ålegræs eller søsalat i Nærå Strand.

Potentiale

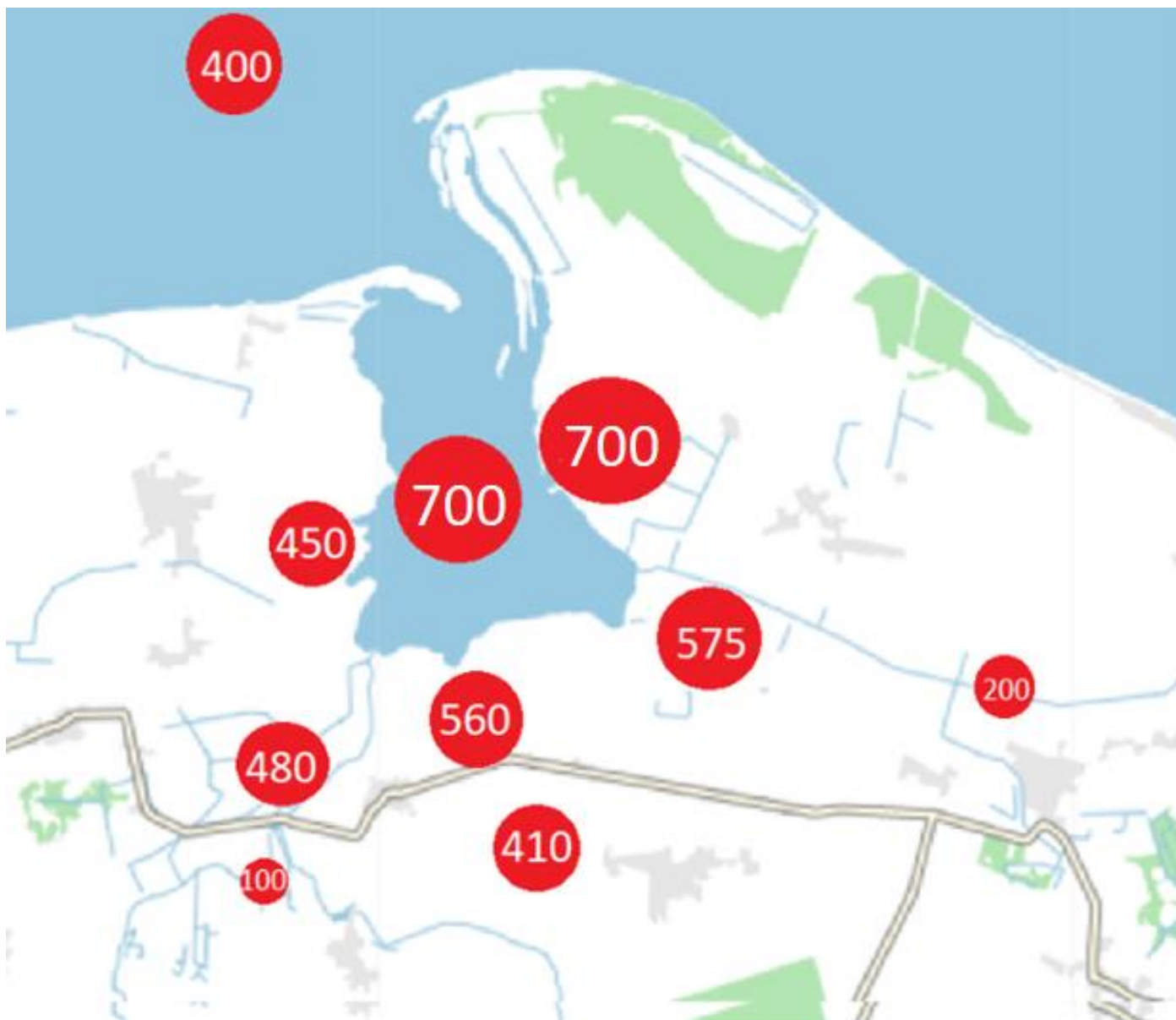
Der er potentiale til af Nærå Strand kan blive en rastelokalitet for knopsvane af international betydning, i fald ålegræsset retableres i Nærå Strand. **Kilde:** Knopsvanen var indtil ålegræsset forsvandt rastefugl i området med indtil 2.000 fugle.

Sangsvane (*Cygnus cygnus*)

- Da ålegræsset forsvandt fra området blev sangsvanerne tvunget at græsse på dyrkede marker

STATUS

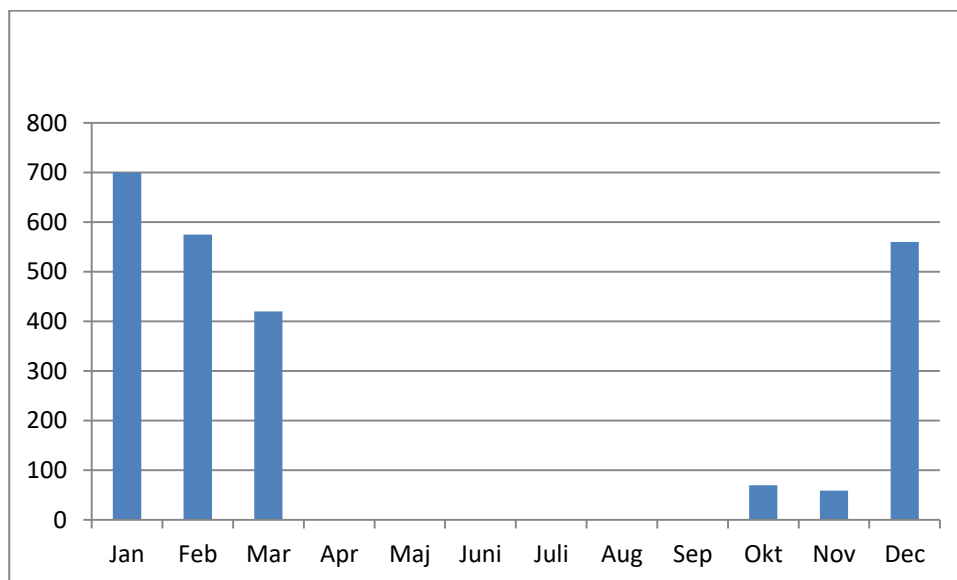
Meget talrig trækfugt.

Sangsvane, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Sangsvanerne ankommer til området i oktober, men toppe først fra december. De sidste fugle ses medio/ultimo marts.

Sangsvane, årsforekomst 2010-2018 Næraå Strand.

Den oversvømmede Sydlige Fælled 07.01.2014. Her rastede op til 700 sangsvaner. Foto: Kurt Due Johansen.

Maksimalt 700 fugle (15.01.2014 i Den Sydlige Fælled, der var oversvømmet pga. digebrud) Antallet svinger fra 500 fugle til 700 fugle alt efter afgrødevalget i nærområdet til Næraå Strand og Agernæs Flak og alt efter om landbrugerne tolererer fuglene på afgrøderne.

Nogle år fouragerer op til 400 fugle på ålegræsset nordvest for Agernæs Flak. De fugle der fouragerer på markerne omkring Nærå Strand overnatter på Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Forekomsten er steget meget kraftigt i perioden i lighed med andre steder i Danmark – som en funktion af en stigende ynglebestand i Skandinavien.

På grund af ålegræssets forsvinden i Nærå Strand, fouragerer alle fuglene nu på marker op til Nærå Strand, jævnfør dog ovenfor (nogle år fouragering på ålegræs nordvest for Agernæs Flak – det kræver at det ikke er for højvandet, så fuglene kan nå ålegræsset her).

De største forekomster er marker syd for Roerslev 12.01.2008 1.340 sangsvaner og 700 i Den Sydlige Fælled 15.01.2014.

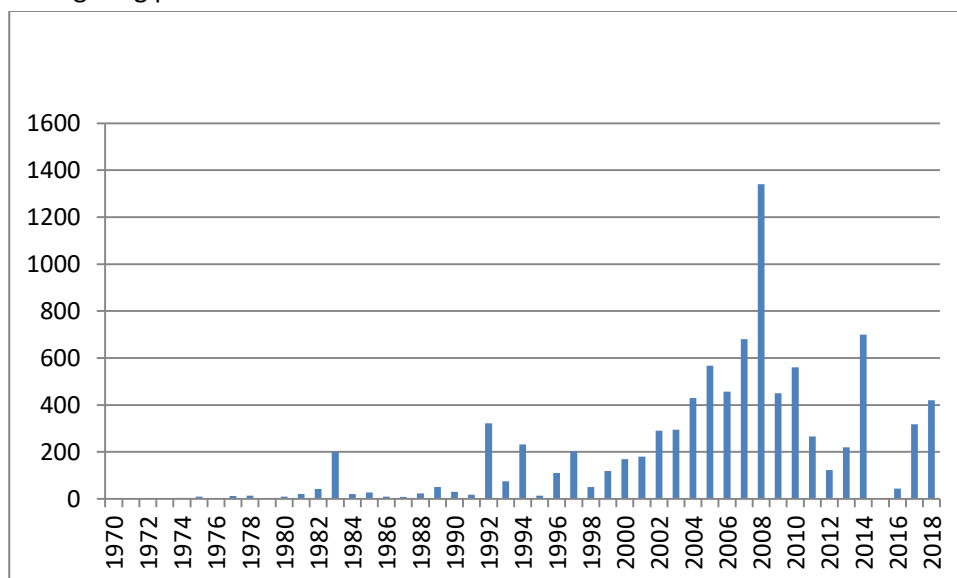
Tidligere forekomster

Holstein 1922-1925: "I vintermånederne kan man ofte, ved god belysning, se svaner ligge langt ude i Kattegat og undertiden også inde i Nærå Strand, og i så godt som alle tilfælde er det sikkert sangsvaner".

"Større fuglelokaliteter, 1971": 50 rastende fugle.

Potentiale

I fald ålegræsset kommer igen i Nærå Strand og især ved og omkring Agernæs Flak, er der potentiale til, at sangsvanerne i øget omfang vil fouragere her. Det er meget ønskeligt, da sangsvanefouragering på markerne giver konflikterne med landbrugerne. **Kilde:** I Odense Fjord, Seden Strand, fouragerer sangsvanerne gerne på havgræsser de år, hvor der er særligt meget havgræs her. Disse år undgår man fouragering på marker.

Udviklingen i forekomst af sangsvane 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Pibesvane (*Cygnus columbianus*)

STATUS

Ustadig, fåtallig gæst.

Alle iagttagelser

25.03.1994	3	Nærå Strand
19.01.2007	15	Nærå Strand
20.01.2008	2	Roerslev
10.02.2008	2	Egebjerggård
08.11.2008	26	Nærå Strand, senere væk-trækkende
10.11.2013	7	Nærå Strand.

Grågås (*Anser anser*)

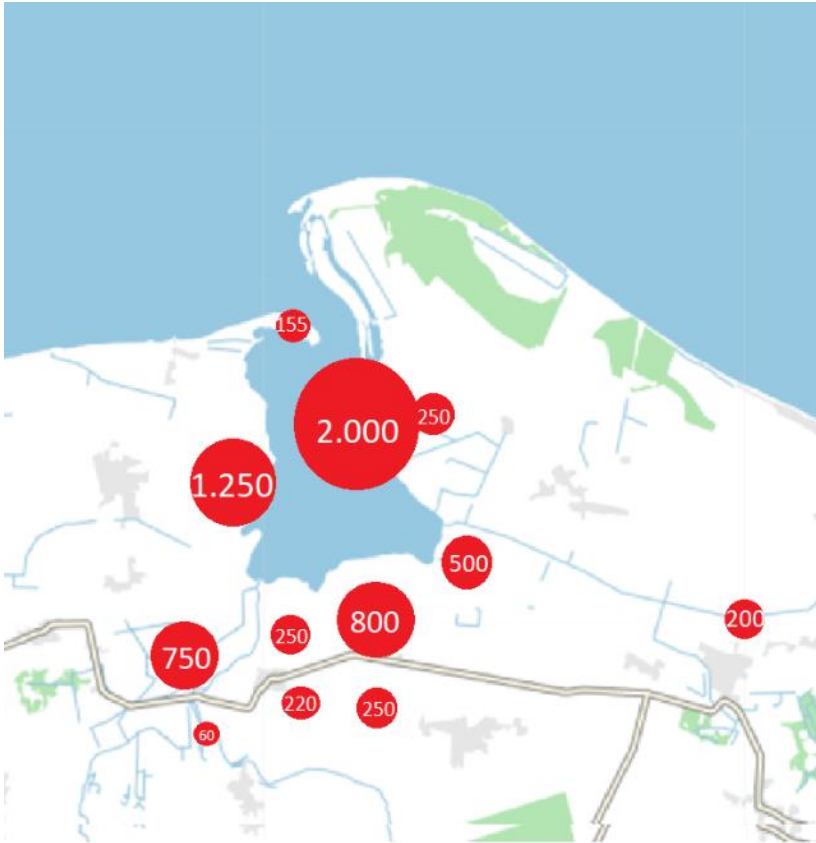
- *En gåseart i kraftig fremgang som gæst – men som ynglefugl er den stadig ustadig og sjælden*

Grågåsen er en meget talrig gæst ved Nærrå Strand. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS

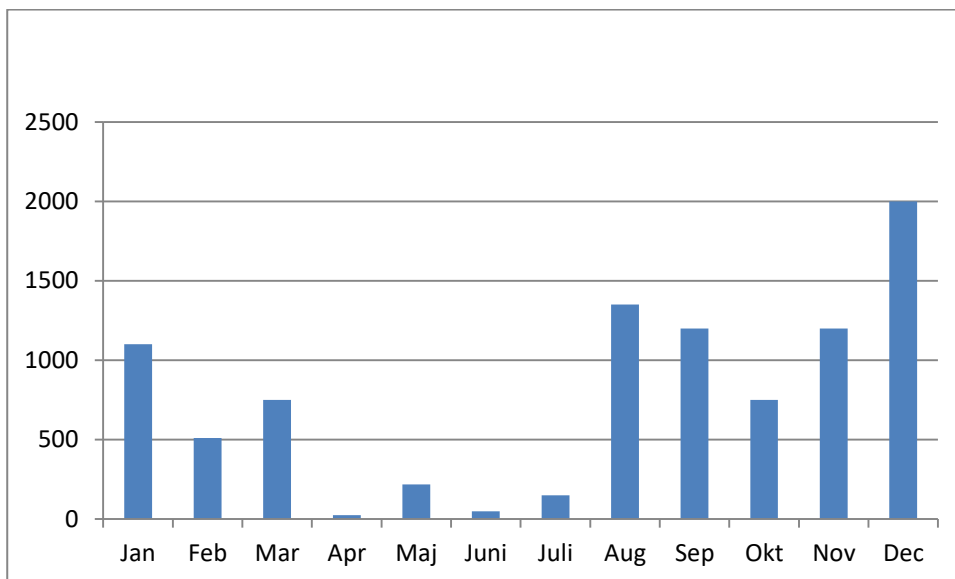
Regelmæssig, sjælden ynglefugl. Meget talrig gæst.

Grågåse, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Grågåsen ses i området hele året, talrigest fra august til marts, hvorefter gæsterne trækker til ynglepladserne uden for området.

Grågåse, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten 1974-2018

Grågåsen forekom indtil ca. 1996 ret almindeligt til almindeligt i området, men ustadigt. Fra 1996 er bestanden i området steget kraftigt, jævnfør histogrammet nedenfor. Bestanden omfatter nu op til 2.000 fugle de bedste år. Nærrå Strand og Agernæs Flak er imidlertid kun rasteområde for grågæssene efter at de har fourageret på marker uden for det primære område.

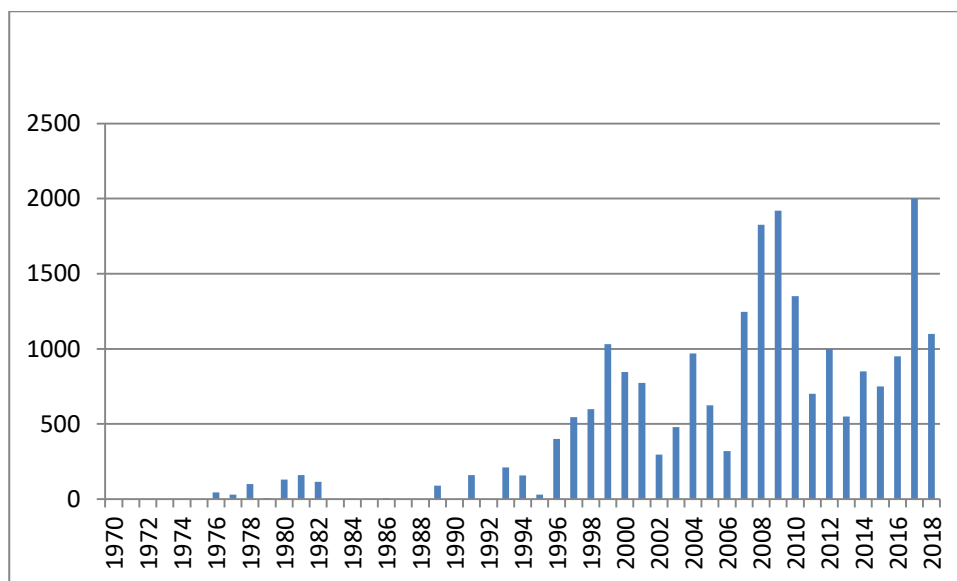
Ynglefund

2005 3 par, 2006 3 par med pullus, 2008 ad. med 10 pullus, 2017 2 kuld ved Nørreby Hals, 2018 1 kuld ved Nørreby Hals.

Tidligere forekomster

Dyrlæge Grill beretter grågåsen som en almindelig ynglefugl i de store vådområder der strakte sig fra Fjordmarken til Nærrå Strand omkring 1864. Dengang var der store våde enge med oversvømmelser i træktiden. I yngletiden var der en smal sø med store rørskove i Den Inddæmmede Strand.

Vagn Holstein 1922-25: "Kun en gang har jeg med bestemthed iagttaget grågæs på godsets (Egebjerggård) grund, nemlig 7.5.1922. På den nordlige del af Agernæs Fælle sad da to, som jeg var så nær, at jeg i kikkert tydeligt kunne se næbbets og benenes farve".

Udviklingen i forekomst af grågås 1974-2018 i Nærrå Strand og Agernæs Flak.

Potentiale

Der er potentiale til at arten bliver en fast, meget almindelig ynglefugl, i fald Klinte Strand genoprettes som en stor lavvandet sø.

Der er videre potentiale til at grågåsen bliver en talrig fouragerings- og rastefugl i Den Nordlige og Den Sydlige Fælle samt ved Klinte Strand, såfremt disse arealer genoprettes som vådområder. **Kilde:**

Genskabelse af Engsøen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning har skabt habitater der både er yngleplads for grågås og samtidig vigtige fouragerings- og rasteplasser for arten.

Blisgås (*Anser albifrons*)

- Nærå Strand området blev på få år Fyns vigtigste rasteplass for blisgås om foråret

Blisgåsen er på få år blevet en talrig gæst ved Nærå Strand, især i Klinte Strand. Foto: Knud Pedersen.

STATUS 2010-2019

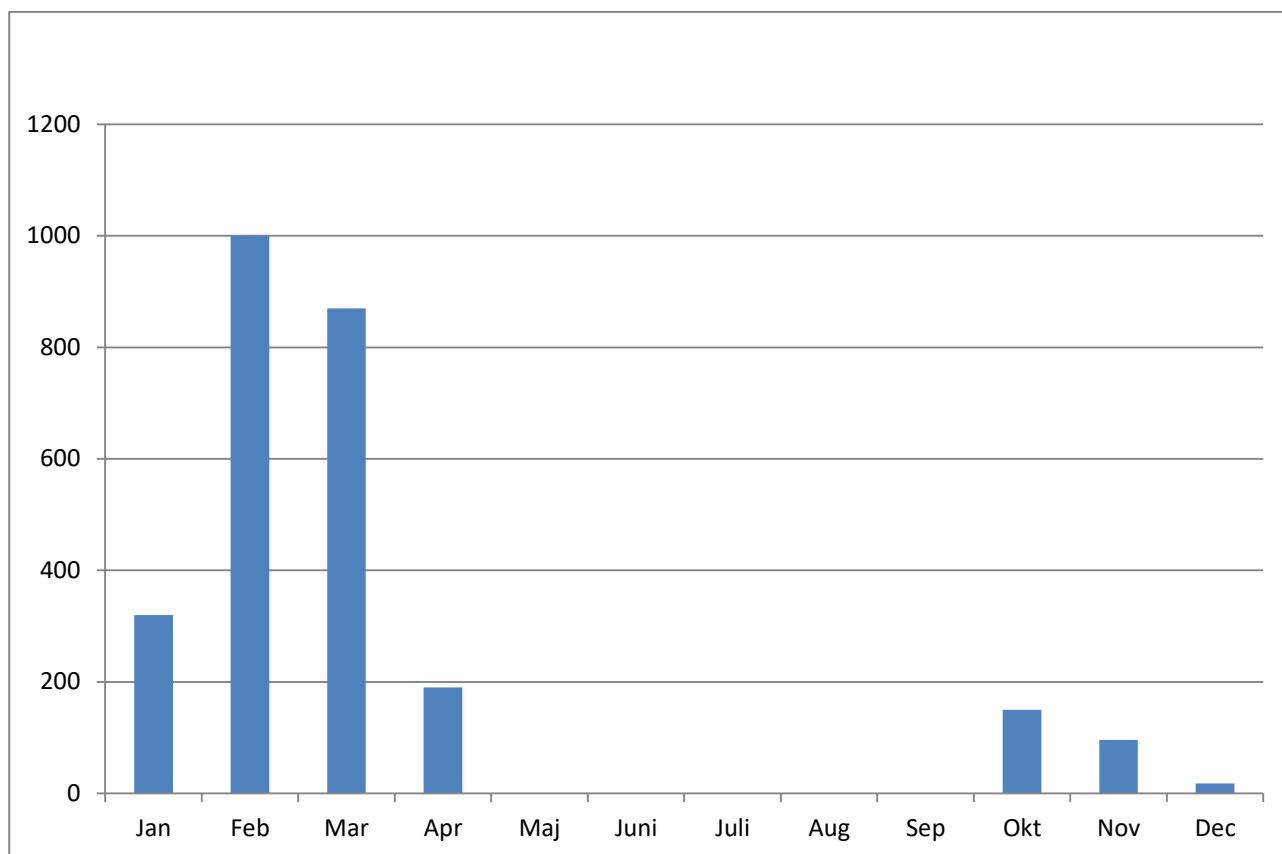
Talrig gæst. Op til 1.000 blisgæs i Klinte Strand om foråret.

Blisgås, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Blisgåsen forekommer fra primo oktober til ultimo marts-primo april i området ved Nærå Strand, særlig i Klinte Strand. Forekomsten er størst og mest stabil fra januar-marts. I perioden oktober – januar er der jagttid på blisgåsen og samtidig er den uønsket af de fleste lodsejere, hvorfor den jages /og eller jages fysisk væk for at hindre formodede skader på landbrugsafgrøder. Forekomsten af blisgås i området er langt mere stabil efter jagtstop 1.2.

Blisgås, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Forekomst 1974-2018

Indtil ca. 1960 var forekomsten af blisgås på Nordfyn koncentreret til Gyldensteen Inddæmmede Strand og Orestrand, som dengang udgjorde et areal på ca. 500 hektar ferske enge og strandenge, indtil området blev afvandet, drænet og opdyrket 1959-1965. Den vestlige del af Orestrand, "Reservatet" på ca. 95 hektar, blev dog aldrig opdyrket.

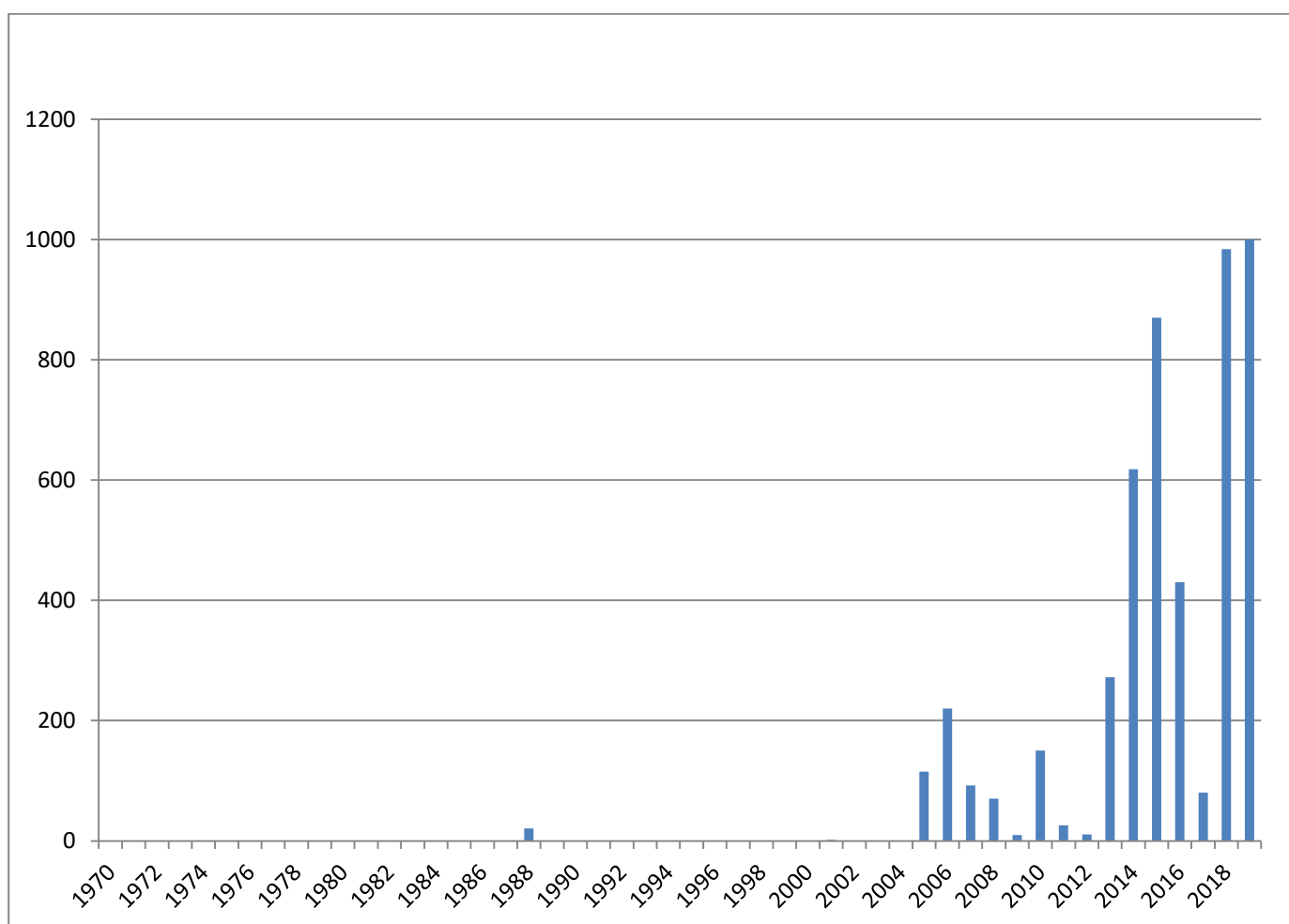
Indtil ca. 1960 forekom der op til ca. 1.000 blisgæs på Gyldensteen (Johansen 1994). Det er indtrykket, at blisgæssene forekom her, dels fordi her var ca. 500 hektar vedvarende græsarealer, og dels fordi der i denne periode var en langt større andel af vårafgrøder generelt; dvs. at der var mange marker uden plantedække om vinteren/det tidlige forår, uden for Gyldensteen. Det mest plantedækkede areal på hele Nordfyn var således de inddæmmede, græsdækkede arealer i Gyldensteen Inddæmmede Strand og Orestrand. Fra 1965, hvor Gyldensteens Inddæmmede Strand og den østlige del af Orestrand var opdyrket, faldt antallet af rastende blisgæs hurtigt og var i 1970 faldet til ca. 75 fugle. I løbet af 2000-årene steg bestanden af blisgæs i Gyldensteenområdet igen og omfattede ca. 200 fugle indtil omkring 2010, herefter langt flere. Rasteforekomsterne af blisgås omfattede omkring 2010 især Gyldensteen Inddæmmede Strand og markerne omkring Jersore, øst for Gyldensteen.

Forekomsten af blisgås var indtil 2014 meget ustabil ved Nærå Strand, da området her var af sekundær betydning for arten.

Efter genopretningen af Gyldensteen Inddæmmede Strand til natur med saltvand og fersk sø, er forekomsten ved Nærrå Strand, her især Klinte Strand steget markant. Stigningen i antallet af blisgæs ved Nærrå Strand er altså sket, fordi arealet i Gyldensteen Inddæmmede Strand, hvor blisgæssene kan fouragere på græs eller vintersæd er faldet markant, da området nu er under vand.

Området ved Nærrå Strand, især Klinte Strand er nu Fyns vigtigste rasteplass for blisgås om foråret.

Forekomsten ved Nærrå Strand er især koncentreret til markerne omkring fjordområdet. Vigtigste rasteplass er Klinte Strand, helt koncentreret til den vestlige del af Klinte Strand, hvor der er vedvarende græsmarker samt dyrkede arealer. I 2017/2018 rastede der regelmæssigt flere hundrede blisgæs i Den Inddæmmede Strand. Desuden ses arten regelmæssigt i store dele af det øvrige område, se kortet ovenfor.

Forekomst af blisgås ved Nærrå Strand og Agernæs Flak i perioden 1974-2019.

Tidligere fund

Vagn Holstein 1922-25

Vagn Holstein 1922-25: "Imellem sædgæssenes store skarer kan der findes enkelte blisgæs; men de ses langt fra hvert år". Blisgåsen var på Holsteins tid stadig sjælden i hele Danmark, idet den ikke var begyndt at forekomme regelmæssigt på Gyldensteen, hvilket først skete i 1930'erne. Indtil ca. 1990 var Gyldensteen med en forekomst på 75-300 fugle stadig landets eneste regelmæssige rasteplads for blisgås. Fra 1990'erne blev blisgåsen en regelmæssig og i nogle af landets egne en talrig trækfugl.

1930-1970

Vi har ingen oplysninger om forekomst af blisgås i perioden ved Nærå Strand.

1970-2000

Vi har kun én oplysning om blisgås i området i perioden; 23.10.1988 21 fugle Nærå Strand/Agernæs Flak.

Blisgåsen og jagten – landmændenes frygt for afgrødetab

Jagten

Blisgæssene var særfredet i hele Nordfyns Kommune indtil 1.10.2018, hvor jagten blev genåbnet.

Blisgåsen og landmændene

Der bliver gjort anstrengelser for at bortjage blisgæssene fra landbrugsarealerne i stort set hele det beskrevne område ved Nærå Strand, også på blisgæssenes primære rasteplads i Klinte Strand. Der er dog en tendens til, at blisgæssene – delvis – får lov til at fouragere i Klinte Strands vestlige del efter jagtstop 01.02., måske fordi en del af gæssenes fourageringsområde rent faktisk er græsarealer.

Gæssene jages væk ved 1) kørsel i området, 2) opstilling af traktorer på markerne, 3) opstilling af rævesilhouetter, 3) opstilling af gåseskræmsler og 5) jagt. På en af gæssenes favoritområder, nemlig arealerne nord for Ringe Mose, lige op til Klinte Strand blev der således både opsat traktorer permanent på markerne og gåse-skræmsler 2018/2019.

POTENTIALE

Der er potentiale til at blisgæssene kan forekomme regelmæssigt i dele af området uden at blive bortjaget i følgende tilfælde:

- 1) Hvis der etableres vedvarende græs-enge på nordsiden af en eventuelt kommende sø på lidt højere jorder i Klinte Strand, samtidig med at nogle af de i dag eksisterende lave enge i vestenden af søen kan bevares.
- 2) Der etableres – ved naturgenopretning – enge bag digerene i østkanten af Nærå Strand på Den Nordlige og Den Sydlige Fælled, i den sydlige del ca. 40 hektar, i den nordlige del ca. 60 hektar.

Områderne enten opkøbes af det offentlige eller der søges indgået aftaler med lodsejere om at blisgæssene får lov til at forekomme på de genoprettede arealer uden at blive jaget eller jaget bort. **Kilde:** Blisgåsen er blevet en almindelig rastefugl i Ølundgårds Inddæmning efter området blev taget ud af landbrugsmæssig drift og omformet til et sø- og englandskab.

Sædgås (*Anser fabalis*)

- I 1930'erne var sædgåsen en talrig gæst, men forsvandt med intensiveret jagt

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjælden-almindelig gæst.

Samtlige iagttagelser

09.03.1994	1	
25.01.1996	32	Nørreby.
12.11.2005	32	Flyvesandet.
07.02.2006	5	Nørreby
02.03.2006	2	
01.01.2007	6	Kirkemarken
15.01.2007	12	
27.01.2007	5	
02.01.2008	1	Nørreby
04.03.2008	1	Egebjerggård
09.09.2008	1	skovsædgås
21.11.2008	6	Vesttrækkende
23-12-2008	18	Vesttrækkende
04.01.2009	12	Kørup
10.10.2009	22	Vesttrækkende Flyvesandet
12.02.2010	5	Nærrå Strand
18.10.2017	65	SVesttrækkende Halshuset.

Udviklingen i forekomsten af 1970-2018

Der foreligger ingen iagttagelser fra 1970-80'erne, hvorimod der foreligger 2 iagttagelser fra 1990'erne og en del fra 2000-årene. Det skønnes at stigningen i antallet af iagttagelser ikke udgør en reel stigning i antallet af sædgås, men skyldes en øget ornitologisk aktivitet i perioden!

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

"Sædgæssene begynder at indfinde sig omkring 1.10. Ved slutningen af oktober antager flokkene 300-400 individer. Sædgæssene blev hele vinteren. Gæssene forlader området ca. 1. maj. Lige omkring afrejsen 1. maj forøges antallet betydeligt, sandsynligvis sædgæs fra nabogodset Gyldensteen, således at der ved Egebjerggård ses 700-800 sædgæs".

P. J. Rørth nævner at sædgæssene sandsynligvis forsvandt fra området omkring 1930/1940'erne på grund af intensiv jagt på gæssene.

Potentiale

Det skønnes ikke, at naturgenopretning vil kunne bringe sædgæssene tilbage til området, da de sædgåsestammer, som anvendte området i 1920'erne anvender helt andre rasteplasser i dag.

Kortnæbbet gås (*Anser brachyrhynchus*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjælden gæst – visse år dog meget almindelig overflyvende.

Samtlige iagttagelser

05.01.2003	1	Flyvesandet.
14.01.2003	1	Nørreby
14.03.2005	1	Nørre Nærå
06.01.2007	2	Holme Møllegård
15.01.2007	1	Nørre Nærå
12.02.2008	106	Østtrækkende.
23.02.2008	2	Lundemarken, Egebjerggård
08.02.2009	2	Nørreby 1 + 1 Nærå Strand

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Kortnæbbet gås blev slet ikke iagttaget 1970-2003. Iagttagelser af arten fra 2003 skyldes en kombination af at bestanden af kortnæbbet gås er vokset i perioden og at den ornitologiske aktivitet i området er steget.

Tidligere forekomster

Vi har ingen angivelser af kortnæbbet gås tidligere end 2003.

Potentiale

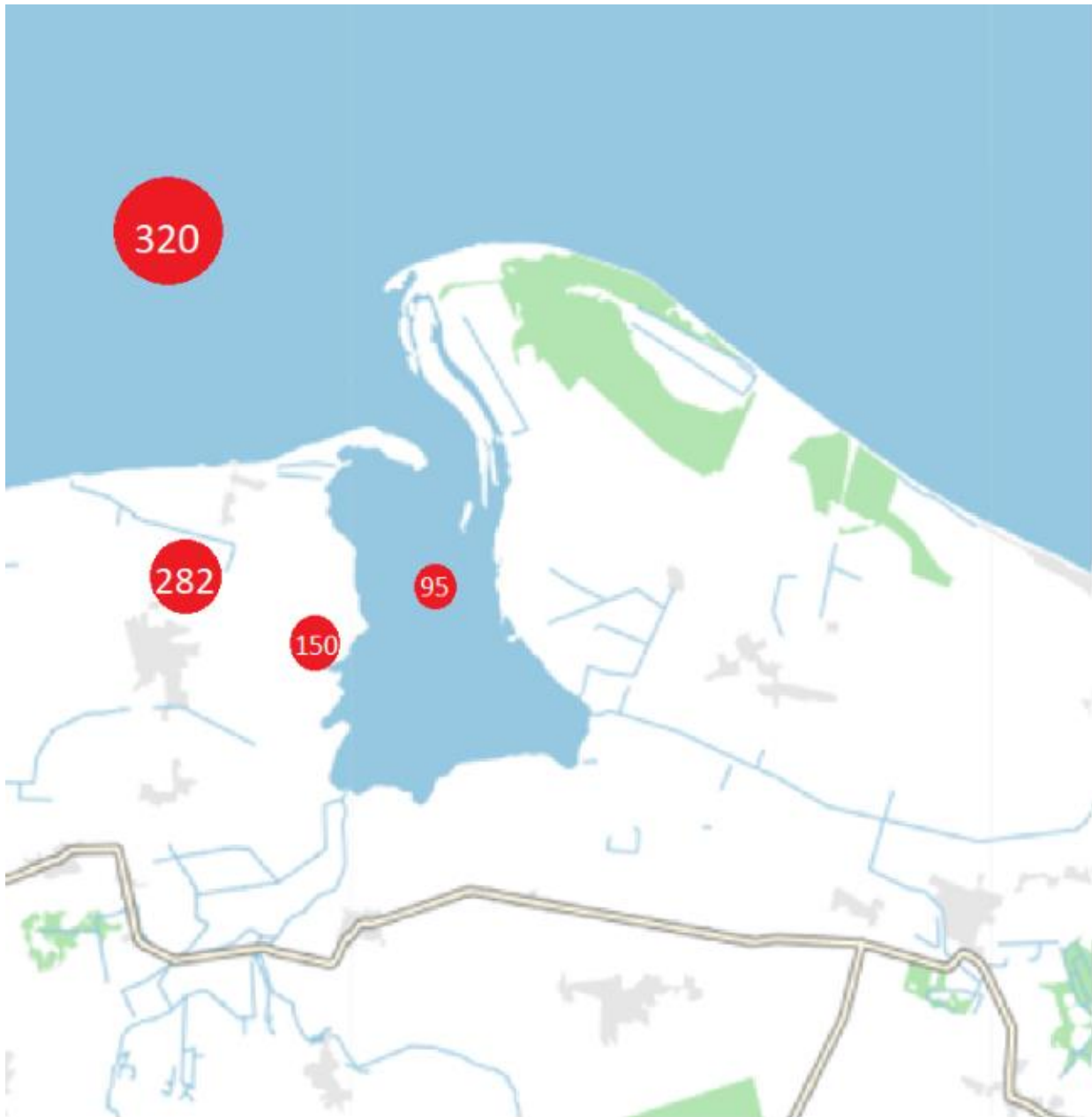
I fald engene i Den Nordlige og Den Sydlige Fællede genoprettes til vedvarende græs med lavvandede søer og gæssene forvaltes klogt, er der potentiale til at arten kan blive en regelmæssig, sjælden, muligvis årlig gæst.

Mørkbuget knortegås (*Branta bernicla*)

- Knortegæssenes tusindtallige flokke ved Nærå Strand formindskedes katastrofalt da ålegræsset forsvandt

STATUS 2010-2018

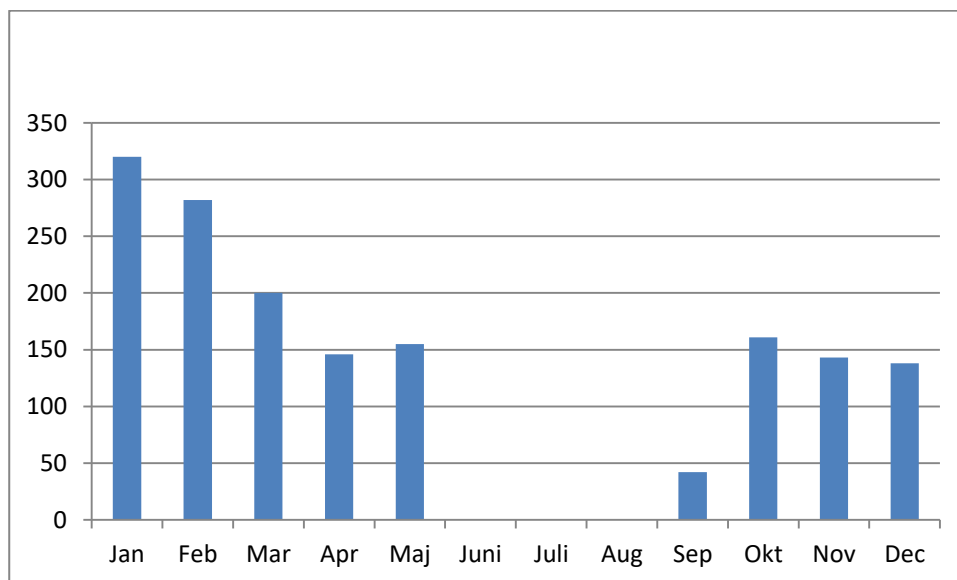
Meget almindelig gæst.

Knortegås, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Knortegåsen forekommer i området fra ultimo september, dog først almindeligt fra oktober. Antallet kulminerer tilsyneladende januar-februar. Gæssene ses indtil ultimo maj.

Knortegås, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

De rastende knortegæs fouragerer i dag på ålegræs på et ålegræsbed på strækningen ud for Nørreby Strand til Halshuset samt endnu et ålegræsbed nordvest for Agernæs Flak. Når gæssene ikke kan nå ålegræsset på grund af højvande flyver de til fouragering på dyrkede marker. Knortegæssene er i 2000-årene iagttaget fouragere på dyrkede marker vest for Skæregårde og marker sydøst for Nørreby Strand/ud for Halshuset.

Udviklingen af den rastende knortegåsebestand i perioden 1974-2018 er ikke helt tydelig, men der er tendens til, at antallet af rastende fugle er faldende. Eksempelvis rastede der i efteråret og vinteren 2018 – 2018/19 ved langt de fleste besøg under 50 fugle og kun mere end 100 fugle én gang. Det skønnes at årsagen til den ringe forekomst i denne periode skyldes forekomst af højvande i lange perioder, hvor knortegæssene ikke kunne nå ålegræsset ud for Nørreby Strand – Halshuset i kombination med forstyrrelser på de dyrkede marker, hvor de tidligere fouragerede.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Omkring 1. oktober begynder knortegæssene at indfinde sig. Deres yndlingsopholdssted er farvandet mellem Storskoven og Æbelø (Agernæs Flak, red); men også langt inde i Nærå Strand kan de ses i store flokke. Det antal knortegæs, som i vinterhalvåret findes her omkring, er kolossalt. Hen i forårstiden har jeg set flokke lette, hvis antal jeg har anslået til ca. 1.000 stk."

1927-1939

Ingen oplysninger. Det er mest sandsynligt, at knortegæssene forsvandt eller gik kraftigt tilbage efter den verdensomspændende ålegræskatastrofe, hvor ålegræsset også forsvandt fra de fleste danske kyster, herunder Nærrå Strand og Agernæs Flak, 1933-34.

1940-1959

Efter at have været forsvundet fra årene 1933/34 og nogle år frem, er ålegræsset åbenbart kommet sig så meget, at det har regenereret, i hvert fald på en del af sine voksesteder ved Nærrå Strand og Agernæs Flak, idet der i Ingvald Lieberkinds bog: "Dyrenes Verden, Fugle I" findes et foto med knortegæs over Agernæs Flak i april 1943. Der kan specifikt tælles 336 fugle.

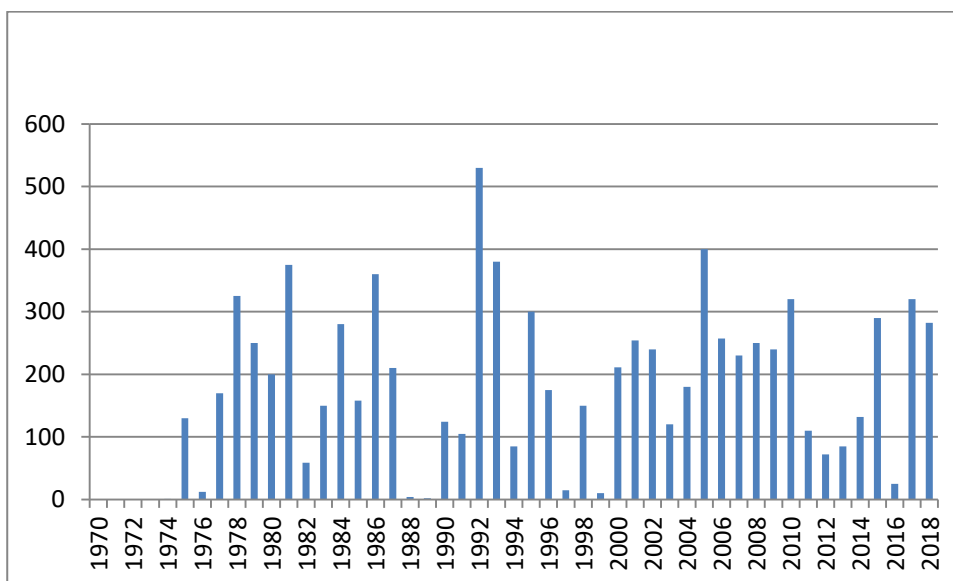
1960-1970

Ornitologen Finn Eriksen fortalte forfatteren i 2000-årene, at han så mørkbugede knortegæs fouragere på markerne på Den nordlige og Sydlige Fælled, bag digerene, i 1960'erne. Dette areal lå sandsynligvis med græs indtil kørerne blev bortsolgt fra Egebjerggård midt i 1960'erne (kilde: selvbiografien af Mads Eg Damgaard: "Lille bid af ægget Mads")

"Større Danske Fuglelokaliteter, 1971": 1966 +.

Potentiale

Der er potentiale til at der kan raste mere end 1.000 knortegæs på og omkring Agernæs Flak, hvis ålegræssets udbredelse her forøges. I Nærrå Strand kan der forekomme hundredvis af knortegæs, hvis havgræsset og ålegræsset gendannes. Hvis strandengene på Den Nordlige og Den Sydlige Fælled gendannes, kan knortegæssene trække herind for at græsse, herunder græsse her, når de ikke kan nå ålegræsset på og omkring Agernæs Flak.

Udviklingen i forekomst af knortegæs 1974-2018 i Nærrå Strand og Agernæs Flak.

Lysbuget knortegås (*Branta bernicla hrota*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjældent til almindelig gæst. Gæssene der ses i området er "aflæggere" fra de gæs der raster ved Mågeøerne. Bestanden af lysbuget knortegås ved Mågeøerne er inden for de seneste 5-10 år gået tilbage.

Samtlige iagttagelser

16.01.2000	40
09.02.2000	11
12.02.2000	6
09.06.2001	1
05.11.2001	1 Vesttrækkende
07.01.2003	1 Vesttrækkende
12.01.2003	7 Flyvesandet
28.03.2005	7
21.11.2005	5
11.09.2009	1
14.03.2010	2
30.03.2010	8
19.01.2011	17
12.02.2011	6
15.04.2011	27
17.01.2017	2 Nørreby Strand
30.03.2019	2.

Tidligere forekomster

Der kendes ikke til forekomster før år 2000, men det forekommer sandsynligt, at denne race, i hvert fald regelmæssigt, er forekommet i 1920'erne, da den mørkbugede knortegås var meget talrig, og da der var ålegræs på store arealer.

Potentiale

Der er potentiale til at den lysbugede knortegås bliver en årlig almindelig gæst, hvis ålegræsset vender tilbage til store dele af området. **Kilde:** Efter arten begyndte at raste ved Mågeøerne, øst for Bogense, spredte fuglene sig til området Nærå Strand og Agernæs Flak.

Sortbuget knortegås (*Branta bernicla nigricans*)

STATUS

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser.

13.10.2007	1.
------------	----

Bramgås (*Branta leucopsis*)

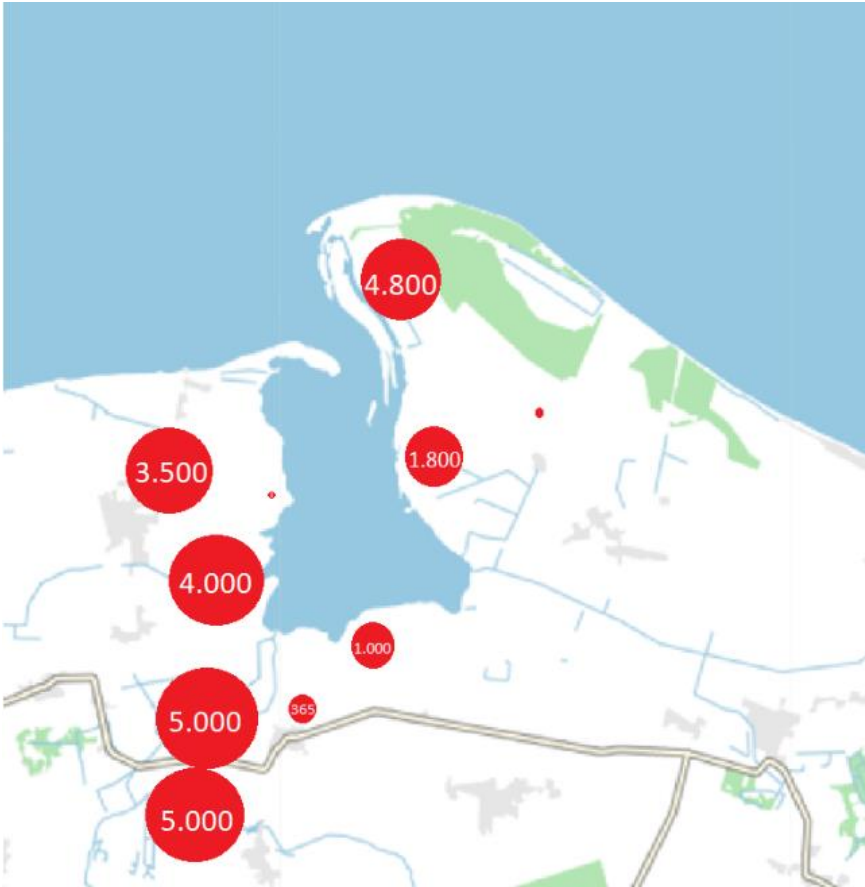
Fra sjælden til meget talrig gæst på blot 30 år

Bramgåsen er i dag en talrig gæst ved Nærå Strand. Der bør genskabes græsarealer i området, hvor gæssene tolereres og ikke jages væk. Foto: Kurt Due Johansen.

STATUS

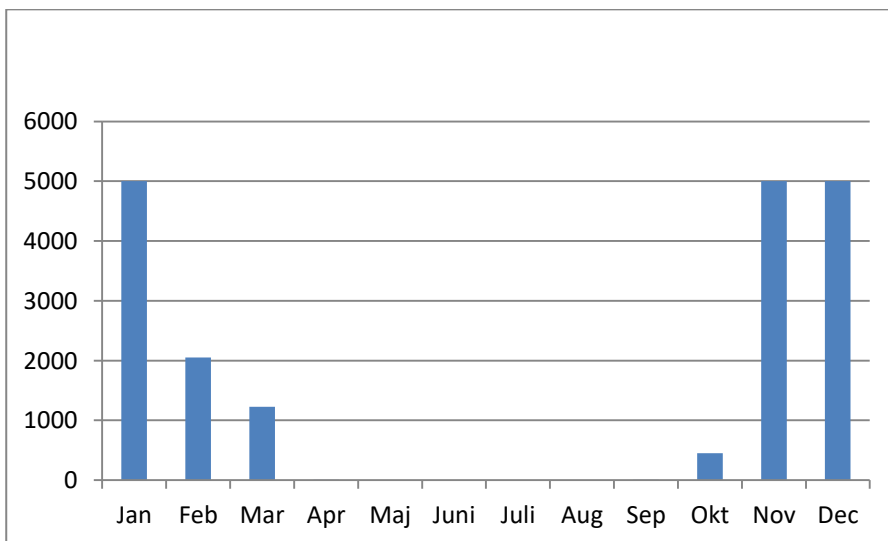
Meget talrig gæst.

Bramgås, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Bramgæssene iagttages almindeligt fra oktober, dog talrigest fra november. Antallet er højt indtil februar, hvorefter antallet falder. Der ses kun få fugle i april, tilsyneladende fordi fuglene jages væk af landmændene fra de dyrkede marker.

Bramgås, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Bramgåsen er iagttaget fra 1989 (sjældent og ustadigt), men fra først i 1990'erne blev bramgåsen mere regelmæssig i området. Forekomsterne er siden øget og arten er nu en meget talrig gæst. På få år har Klinte Strand udviklet sig til en vigtig rasteplass. Gæssene jages dog ofte væk af lodsejerne her. I 2018/19 rastede der tusindvis af bramgæs i perioder på Den Nordlige Fælled og Den Sydlige Fælled. I perioder ses der rastende bramgæs i store flokke på mange af markerne omkring Nærå Strand.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Tre gange i løbet af fire år har jeg set enkelte bramgæs".

1927-1970

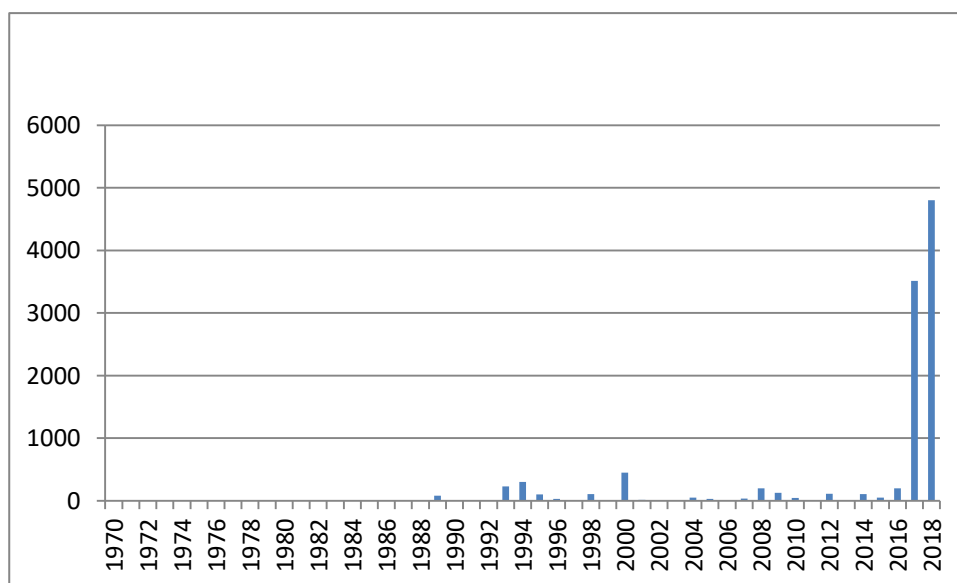
Vi har ingen oplysninger om forekomst af bramgæs i området.

Potentiale

Der er et stort potentiale for rastende bramgås i Klinte Strand i fald der udlægges flere vedvarende græsarealer i den nordvestlige del af området, og hvis gæssene ikke jages bort.

Der er ligeledes et stort potentiale for rastende gæs, i fald Den Nordlige Fælled og Den Sydlige Fælled lægges ud i vedvarende græs, gerne med søflader.

På Nørreby Hals, som ejes af Naturstyrelsen Fyn, kan der ligeledes gøres meget for de rastende bramgæs. Først og fremmest skal vegetationen på de græssede arealer være lav fra ca. 1.10. Det vil udover bramgæssene, gavne rastende viber og hjejler. Desuden bør pumpningen i den inddæmmede del af Nørreby Hals indstilles fra 1.10 til 15.3. Indtil for ca. 8 år siden var der et sådant pumpestop der betød at der blev en særdeles fuglevenlig oversvømmelse på Nørreby Hals' Inddæmning. **Kilde:** Efter genopretning af Ølundgårds Inddæmning til et eng- og sølandskab, efter at have været dyrkede marker, udviklede området sig til en af Fyns vigtigste rasteplasser for arten.

Udviklingen i forekomst af bramgås 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Canadagås (*Branta canadensis*)

STATUS 2010-2018

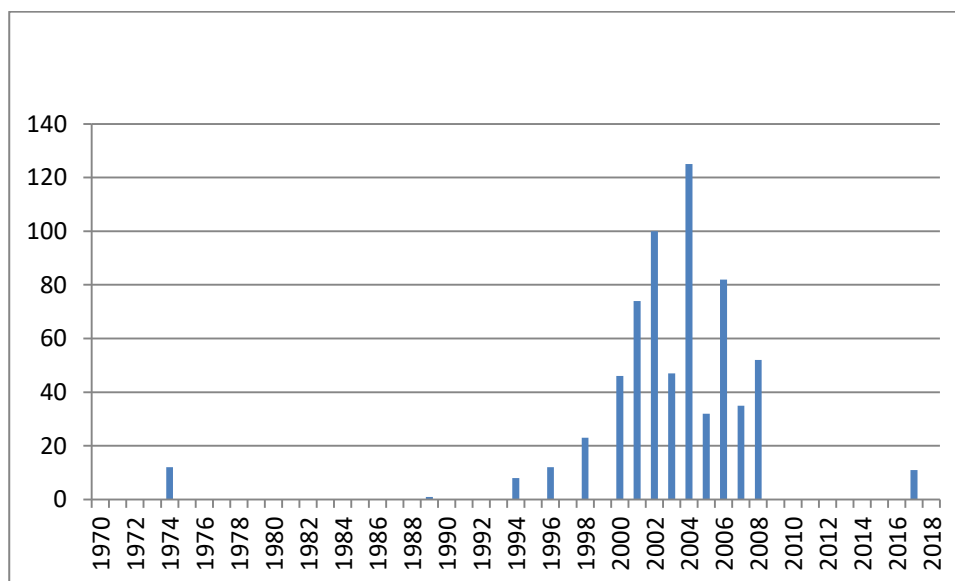
Ustadig, fåtallig gæst.

Årsforekomst 2010-2018

Canadagåsen er nu så fåtallig, at det ikke giver mening at beskrive artens årstidsmæssige forekomst i området.

Udviklingen i forekomsten af canadagås 1974-2018

Canadagåsen forekom særdeles ustadigt i perioden 1974-1994, hvorefter der var et opsving i forekomsten af arten. Efter 2008 er arten kun forekommet ét år.

Udviklingen i forekomst af canadagås 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Gravand (*Tadorna tadorna*)

- *Fyns vigtigste rasteplass for gravand*

Nærå Strand og Agernæs Flak er Fyns vigtigste lokalitet for rastende gravand. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS

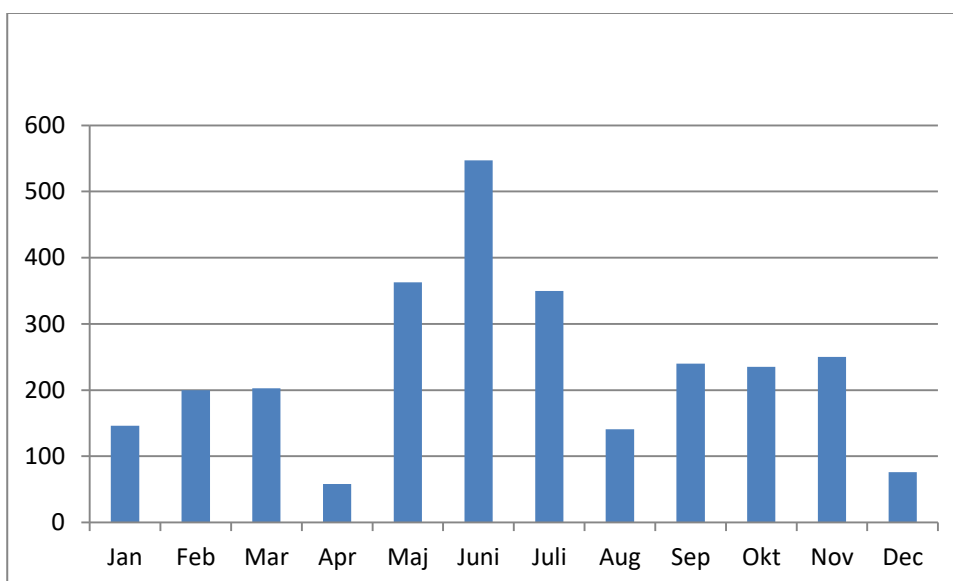
Talrig gæst. Sjælden-fåtallig ynglefugl.

Gravand, den maksimale forekomst ved Nærrå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Gravanden ses hele året i Nærrå Strand og ved Agernæs Flak. Antallet er højest maj til juli, hvorefter mange af fuglene sandsynligvis trækker til Vadehavet for at fælde.

Gravand, årsforekomst 2010-2018 Nærrå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Der ses tilsyneladende en stigning i antallet af rastende gravænder i området fra ca. 1994, men fra dette år er den ornitologiske aktivitet steget, fordi der nu tælles fugle for det daværende DMU i jagttiden. Disse optællinger omfatter hele området Agernæs Flak og Nærå Strand. Problemet med de noget mere spredte optællinger tidligere er, at observatørerne oftest har talt fuglene fra fugletårnet ved Flyvesandet, hvor op mod halvdelen af fuglene inde i Nærå Strand ikke kan ses. Så det er spørgsmålet om stigningen i antallet af gravænder er reelt.

Ynglebestand

1979 5 kuld, 1980 5 kuld, 1981 1 kuld, 1989 20 kuld, 1990 8 kuld, 1991 8 kuld, 1993 8 kuld, 1997 5-10 kuld, 1999 1 kuld, 2000 1 kuld, 2006 ?, 2008 1 kuld, 2010 1 kuld, 2016 1 kuld og 2018 1 kuld.

Tidligere forekomster

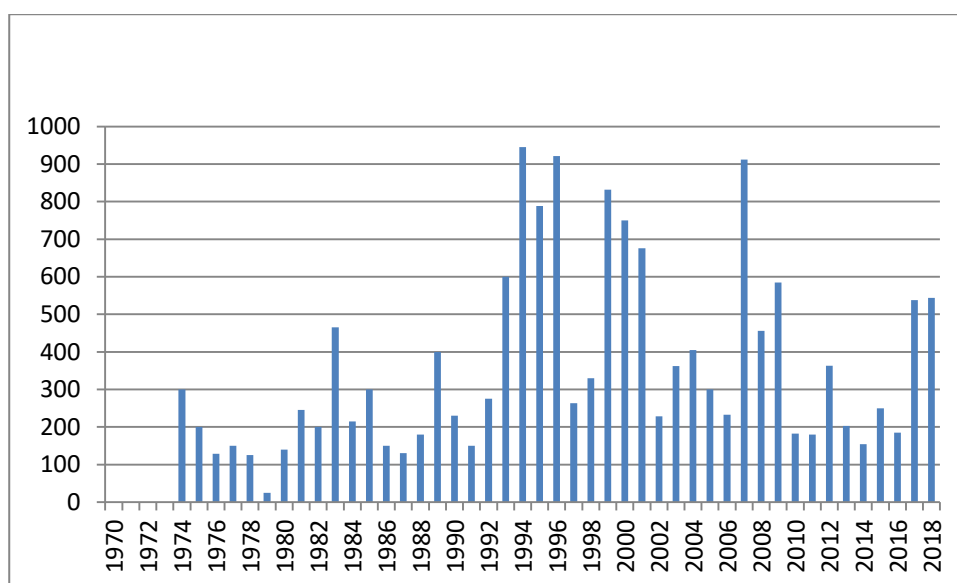
Vagn Holstein 1922-25: "...drejer sig om et meget stort antal ynglende par".

Nærå Strand store flokke. 15.06.1924: "På den nordlige ende af Fælleden kunne jeg stå på et sted og tælle 70-80 stk, som i større og mindre flokke gik ude på fladvandet. Som det vil ses, er det et betydeligt antal det drejer sig om, og når jeg anslår antallet af ynglefugle og etårige fugle til mellem 100 og 200 stk, vil jeg formode at have bedømt forholdet ret nøgternt".

"Større Danske Fuglelokaliteter, 1971": 100 rastende gravænder. Angives også ynglende i publikationen.

Potentiale

Hvis Klinte Strand og Den Nordlige og Den Sydlige Fælled genoprettes til vådområder, kan arten trække ind bag digerne under højvandet og raste og fouragere. **Kilde:** 4-talsstrand og Ølundgårds Inddæmning ved Odense Fjord har udviklet sig til en rasteplass for hundredvis af gravænder efter at der er skabt søer bag digerne.

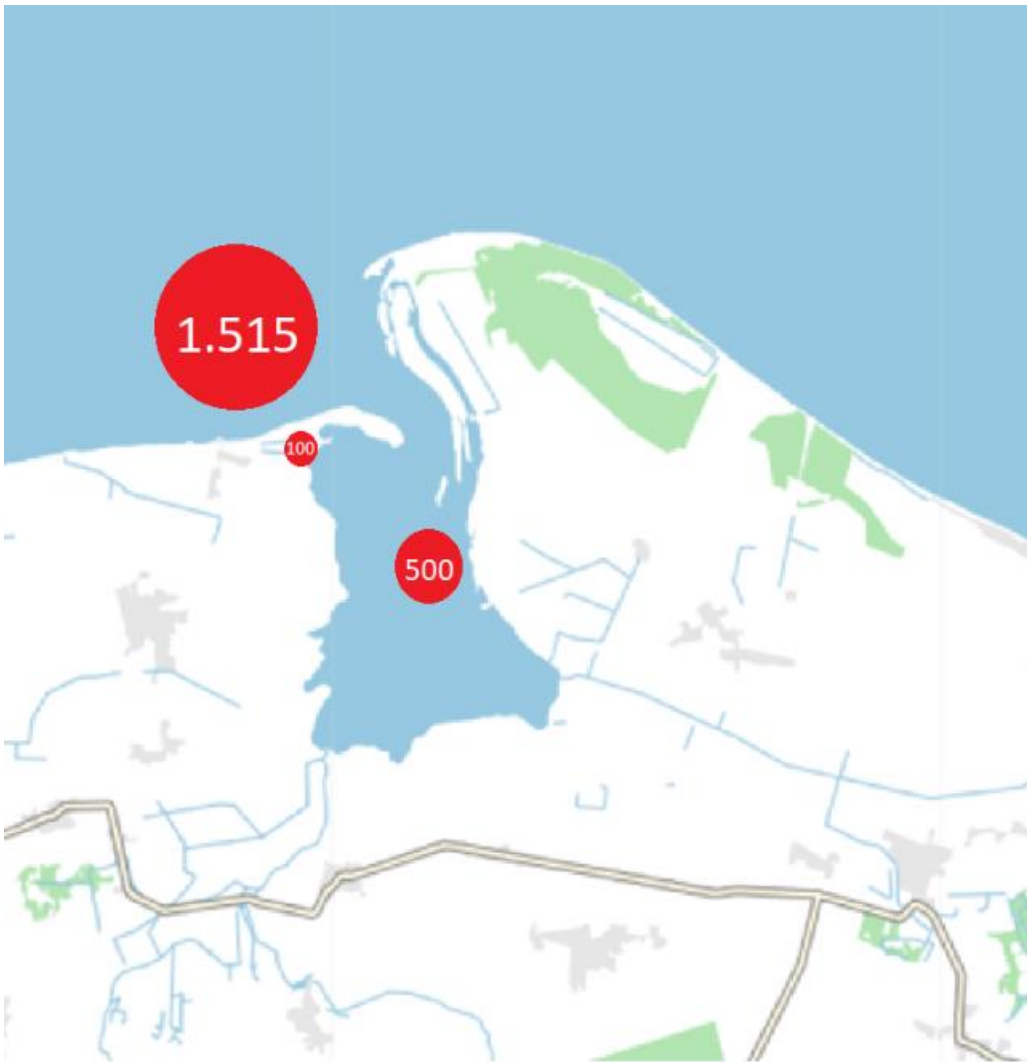

Udviklingen i forekomst af gravand 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Gråand (*Anas platyrhynchos*)

STATUS

Meget almindelig gæst. Sjælden ynglefugl.

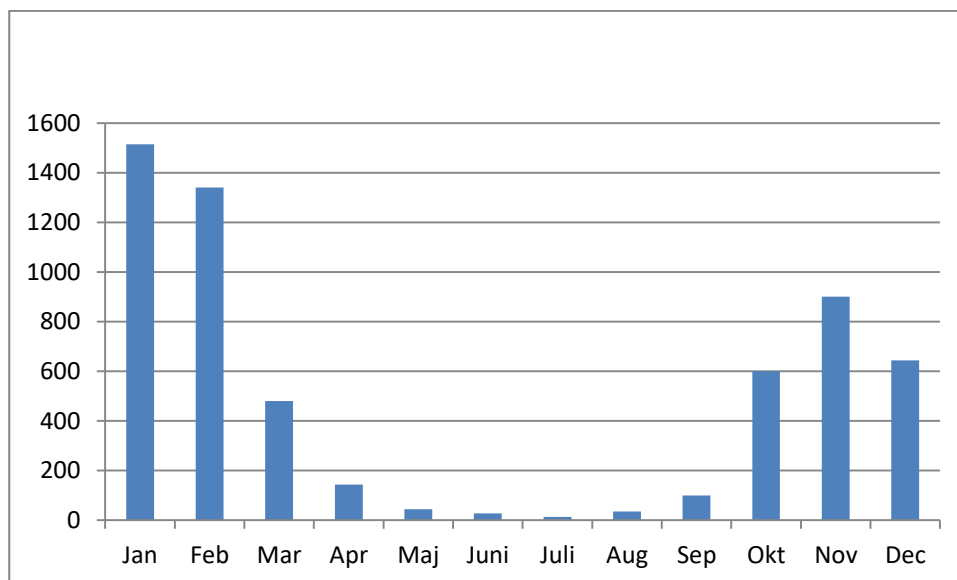
Gråand, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Ynglefund

Gråanden yngler – muligvis – hvert år i området. Arten yngler sandsynligvis i afvandingskanalerne, hvor den dog ikke opdages, da der ikke er adgang hertil.

Årsforekomst 2010-2018

Gråanden forekommer hele året i området. Antallet er højt januar til februar, hvorefter det falder i løbet af marts, hvor borttrækket sker. Arten er fåtallig maj til august, hvorefter antallet stiger igen i september, for at være højt oktober til december.

Gråand, årsforekomst 2010-2018 Nærrå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Antallet af rastende fugle lå på ca. 500 indtil 1994, hvor der begynder mere kvalificerede optællinger fra medio august til 31.12. i perioden 1994-2001. Tællingerne tidligere end 1994 har primært foregået fra Flyvesandet, hvor optællerne ofte "misser" de rastende fugle i Nærrå Strand.

Efter indførelse af et jagtfrit vildtreservat i Nærrå Strand i 1998, stiger antallet af fugle til det 2-3 dobbelte.

Ynglebestand

1989 1-2 par, 1990 ?, 1991 ?, 1993 12 par, 1997 1 par, 2006 ? Antallet af 12 par der angives for 1993 er for højt.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-1925: Den talrigeste andeart. Almindelig ynglefugl.

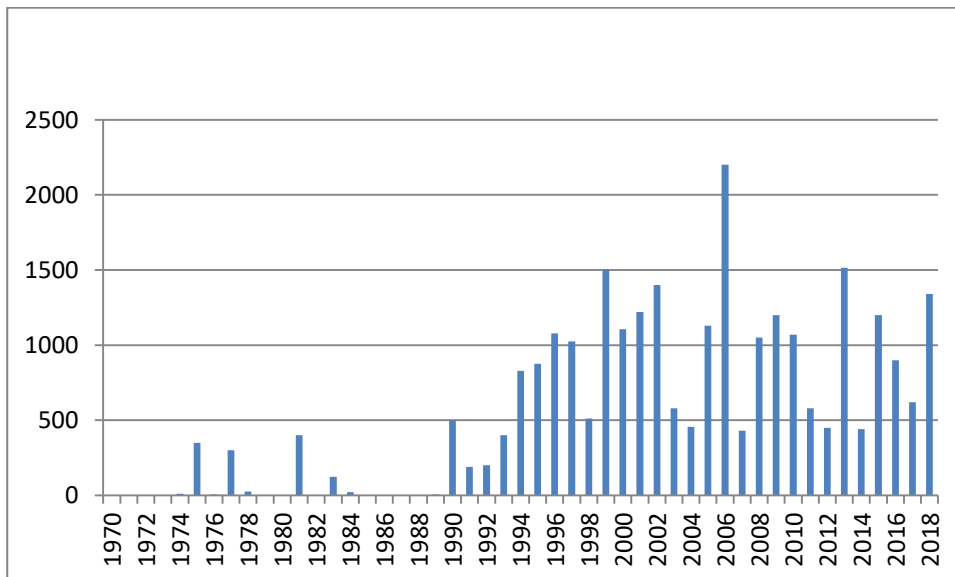
I vintermånederne ses den i flokke på mange hundrede, måske tusinde ude i Kattegat, hvorfra de morgen og aften foretager furageringsudflugter ind på stubmarkerne og samtidig søger til ferskt vand i Mergelgrave og på Inddæmningen (Den Inddæmmede Strand, red.).

"Større Danske Fuglelokaliteter, 1971": Forekomst 1966 500 fugle.

Potentiale

Der er potentiale til en stor ynglebestand, hvis Klinte Strand genskabes som en stor ferskvandssø.

En ferskvandsø i Klinte Strand vil samtidig kunne blive rasteplads for op mod 1.000 fugle. **Kilde:** Der raster nu ca. 1.000 gråænder i Engsøen på Gyldensteen efter at området fra at være marker, blev naturgenoprettet til en ferskvandssø.

Udviklingen i forekomst af gråand (1974) i Nærrå Strand og Agernæs Flak.

Gråanden er en meget almindelig gæst ved Nærrå Strand. Foto: Keld Skytte Petersen.

Knarand (*Anas strepera*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjælden-ret almindelig gæst.

Samtlige iagttagelser

05.09.1998	5
14.10.1999	1
21.11.1999	14
01.12.2000	2 Nørreby Hals
28.03.2005	8
15.04.2006	2
27.03.2008	6
16.04.2008	10
01.05.2008	2
12.02.2009	8.

Årsforekomst 2000-2018

De spredte iagttagelser er foretaget i månederne februar-maj og september til december.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten er først iagttaget fra 1998 og mærkværdigt nok ikke efter 2009.

Tidligere forekomster

Ingen.

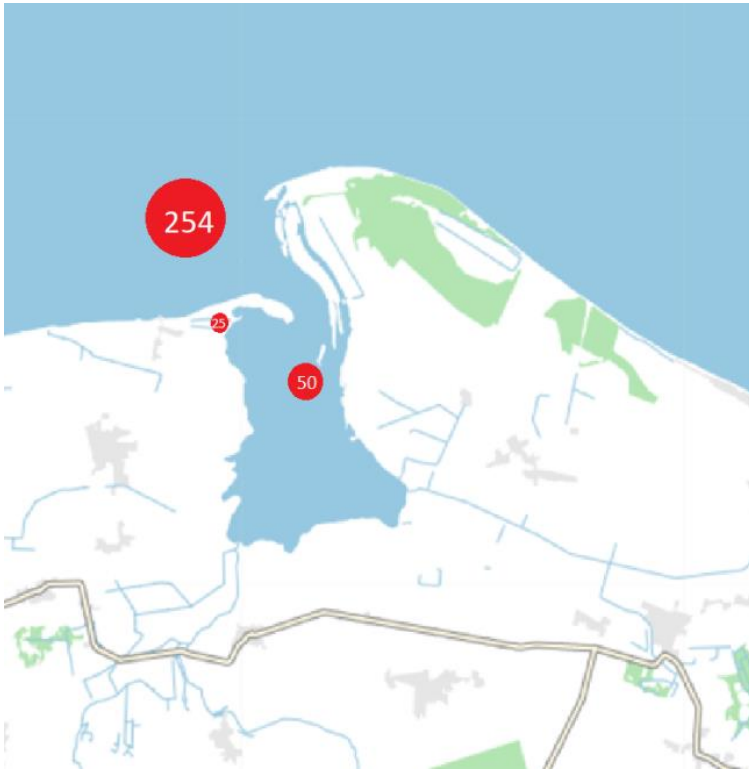
Potentiale

Hvis Klinte Strand genskabes som en stor ferskvandssø, vil knaranden kunne blive en fast ynglefugl. Desuden vil der kunne raste flere hundrede knarænder i træktiden. **Kilde:** Både Engsøen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning ved Odense Fjord yngler der nu flere par knarænder. Der raster op til 600 knarænder i den 140 hektar genskabte Engsø på Gyldensteen og op til godt 200 knarænder i Mellemstykket ved Ølundgård.

Spidsand (*Anas acuta*)

STATUS 2010-2018

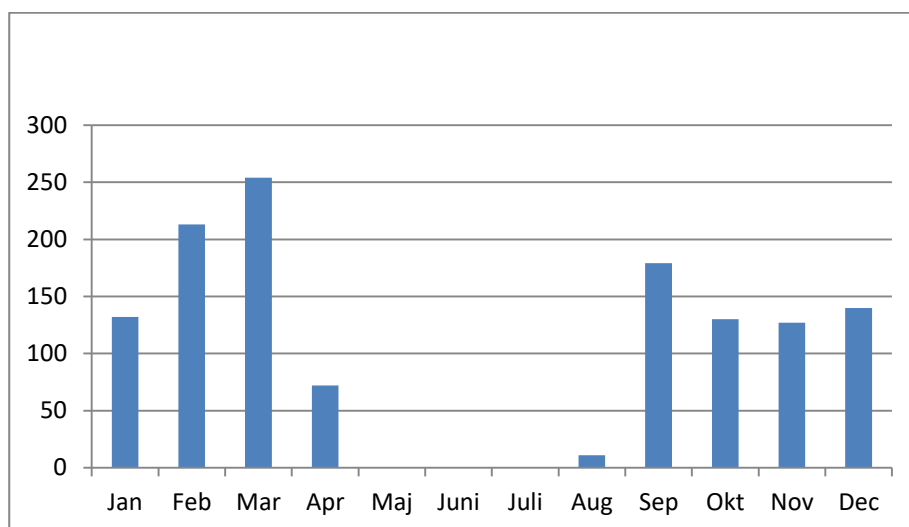
Meget almindelig gæst.

Spidsand, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Spidsanden er en almindelig trækgæst januar til marts, hvorefter antallet falder i april. Arten ses igen fåtalligt fra august og topper allerede fra september, hvorefter den er almindelig resten af året.

Spidsand, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand og Agernæs Flak.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Spidsanden er forekommet i området i hele perioden, men forekomsten er stigende. Nærå Strand og Agernæs Flak er nu en af Fynsområdets vigtigste rasteplasser for spidsand med regelmæssigt mere end 200 rastende spidsænder.

Tidligere forekomster

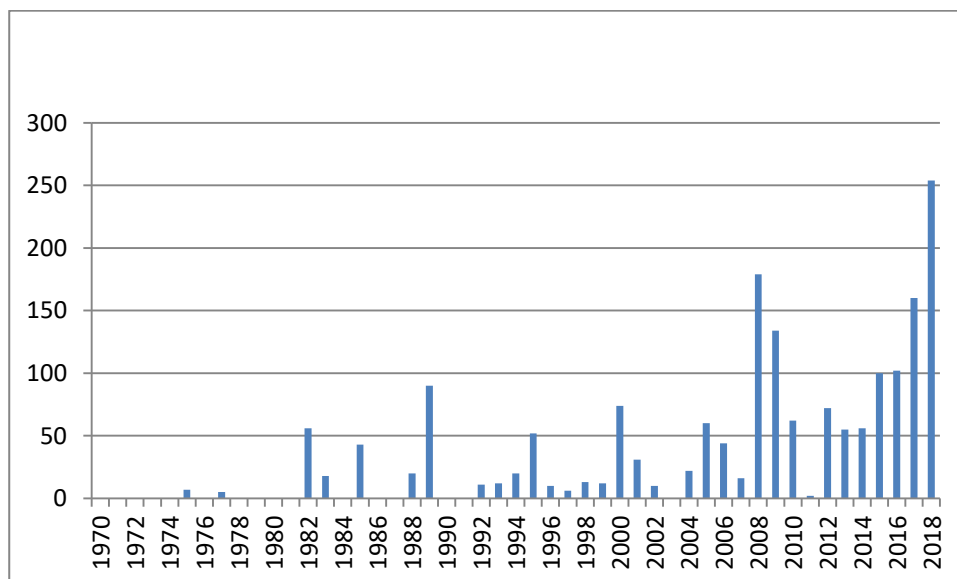
Vagn Holstein 1922-25: Sandsynligvis ynglende fra 1925 på Agernæs Fælles og Krogsbølle Strand. Om efteråret i mindre flokke i Krogsbølle Strand.

Potentiale

Naturstyrelsen Fyn bør genoptage "ordningen" med at indstille udpumpningen af vand i perioden 1.10 til 15.3 i Inddæmningen på Nørreby Hals. Stop for udpumpningen vil føre til dannelsen af oversvømmelser på græs, en meget attraktiv biotop for rastende spidsænder. **Kilde:** Etablering af Engsoen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning har skabt gode forhold for arten, idet her raster mere end 100 fugle begge steder.

Foto til højre: Der pumpes vand ud fra Naturstyrelsens ejendom Nørreby Hals 11.01.2011. Denne praksis bør stoppe, således at der som tidligere dannes en ca. 5 hektar stor, lavvandet sø i Inddæmningen på Nørreby Hals, som hundredvis af svømmeænder raster i. Foto: Kurt Due Johansen.

Udviklingen i forekomst af spidsand 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Skeand (*Anas clypeata*)

Skeanden er temmelig fåtallig som gæst ved Nærå Strand. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS 2010-2018

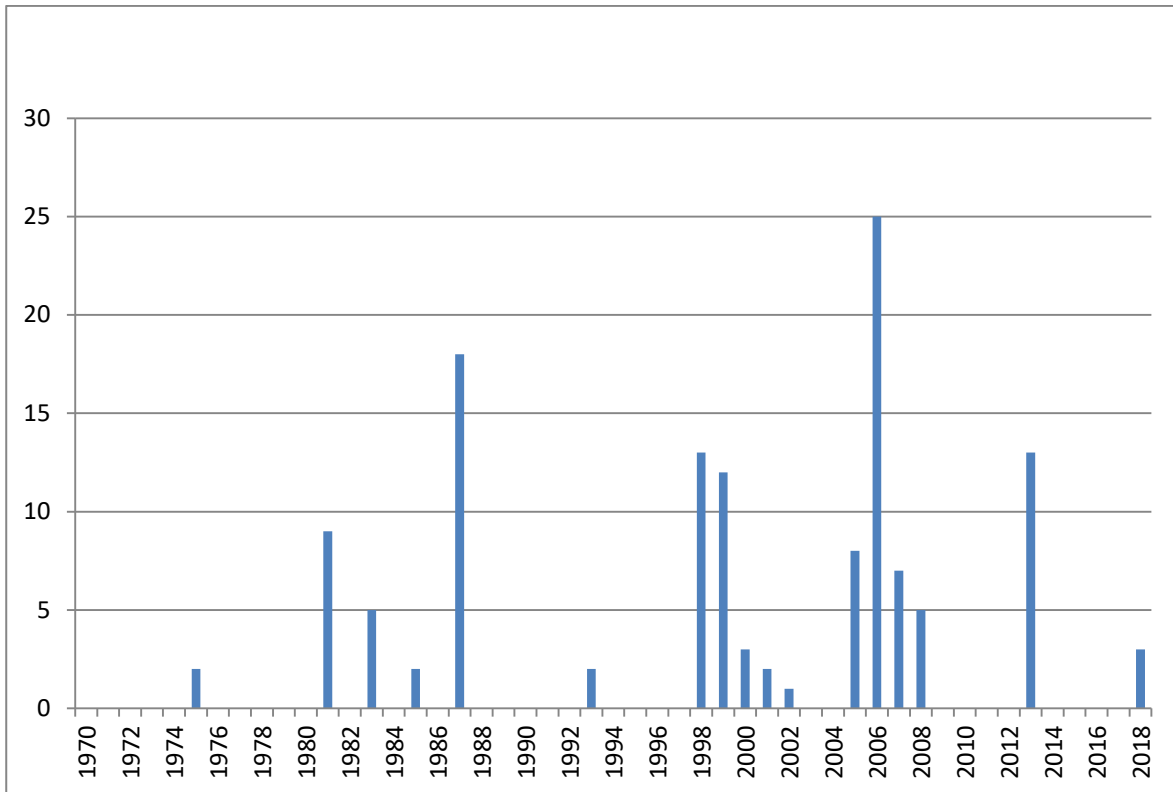
Regelmæssig, fåtallig til ret almindelig gæst.

Årsforekomst 2000-2018

Skeanden ses især i september og oktober måneder.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Skeanden er set i hele perioden, men markant mere regelmæssigt efter indførelse af et jagtfrit område i Nærå Strand fra 1998.

Udviklingen i forekomst af skeand 1974-2018 i Nærrå Strand.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: 1-2 ynglepar i den vestlige del af Den Inddæmmede Strand.

Op til 20 andrækker rastende i området i 1920'erne.

Potentiale

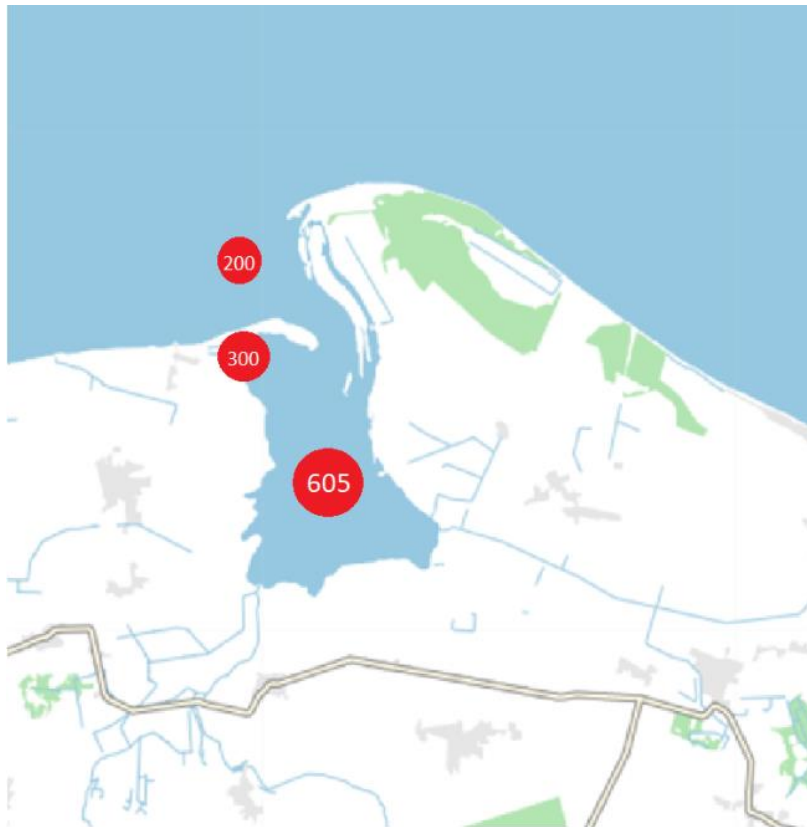
Der er potentiale til indtil flere ynglepar af skeand i en genskabt ferskvandssø i Klinte Strand.

Klinte Strand vil kunne blive rasteplass for flere hundrede skeænder, i fald den genskabes som en stor ferskvandssø. Skeænderne vil kunne pendle mellem Klinte Strand og vildtreservatet i Nærrå Strand, især hvis der igen kommer vegetation i form af havgræs og ålegræs her. **Kilde:** Skeanden yngler i de genskabte søer på Gyldensteen og ved Ølundgård. Begge arealer har videre udviklet sig til betydende rasteplasser for arten – Gyldensteen med 600-700 fugle og Ølundgård 200-300 fugle.

Pibeand (*Anas penelope*)

STATUS 2010-2018

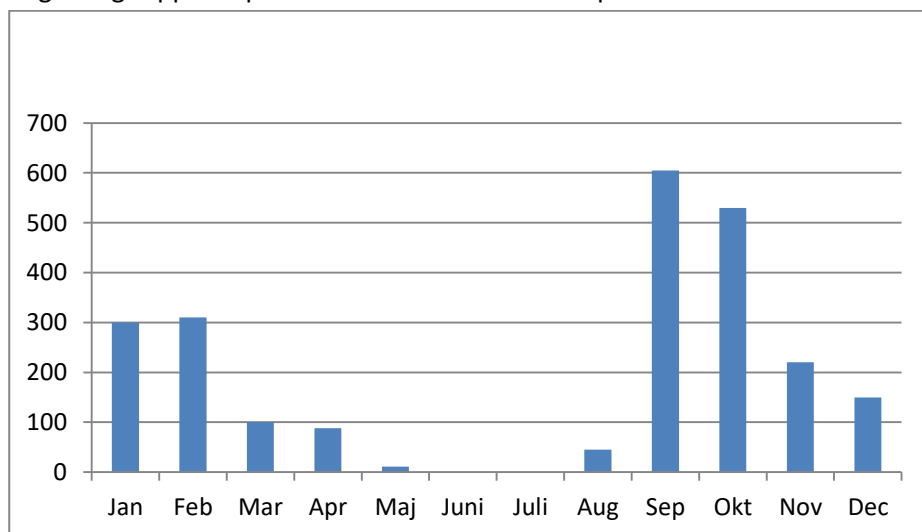
Talrig gæst.

Pibeand, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Pibeanden raster januar-primo maj med flest fugle januar-februar. Arten ses igen på efterårstrækket fra august og topper september-oktober. Antallet af pibeænder falder november-december.

Pibeand, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Efter en stigning i antallet af rastende pibeænder, især efter indførelse af et jagtfrit område i Nærå Strand i 1998, er antallet igen faldet. Dette er en konsekvens af, at der nu stort set ikke mere er vegetation i form af havgræs og ålegræs i Nærå Strand.

Efter Naturstyrelsen Fyn har genoptaget udpumpningen af vand fra Inddæmningen i Nørreby Hals, raster her ikke længere pibeænder af betydning. Her kunne i de daværende oversvømmelser raste op til 500 pibeænder, hvilket svarede til 50 % af alle pibeænder i vildtreservatet Nærå Strand/Agernæs Flak.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Den talrigeste svømmeand efter gråanden. Iagttages i Nærå Strand – alle årets måneder. "Mange hundrede" i Nærå Strand. August 1924 sjaqvand i Den Inddæmmede Strand, hvortil der trak mange pibeænder. Om efteråret vældigt træk af pibeænder fra Nærå Strand til Den Inddæmmede Strand".

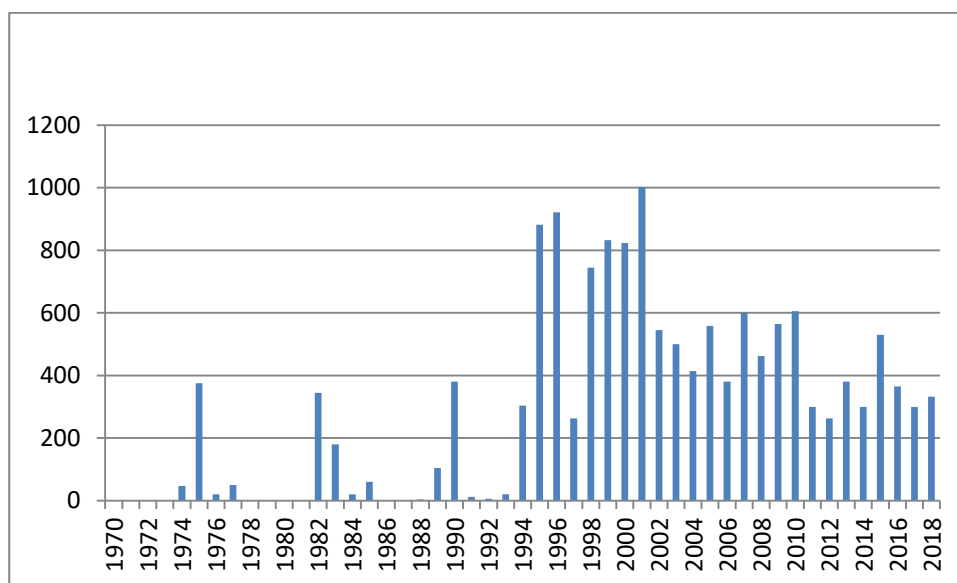
"Større Danske Fuglelokaliteter, 1971": 1966 500 rastende fugle.

Potentiale

Når ålegræs og havgræsforekomsterne i Nærå Strand og på og omkring Agernæs Flak gendannes er der potentiale til flere tusinde rastende pibeænder i området.

Hvis Klinte Strand gendannes som en stor ferskvandssø er der potentiale til 2.000-3.000 pibeænder her, alt efter om søen dækkes af undervandsvegetation (Engsøen på Gyldensteen er rasteplads for godt 3.000 pibeænder).

Hvis udpumpningen af vand i Naturstyrelsen Fyns Inddæmning på Nørreby Hals stoppes 1.10 til 15.3, kan området igen blive rasteplads for 500 pibeænder.

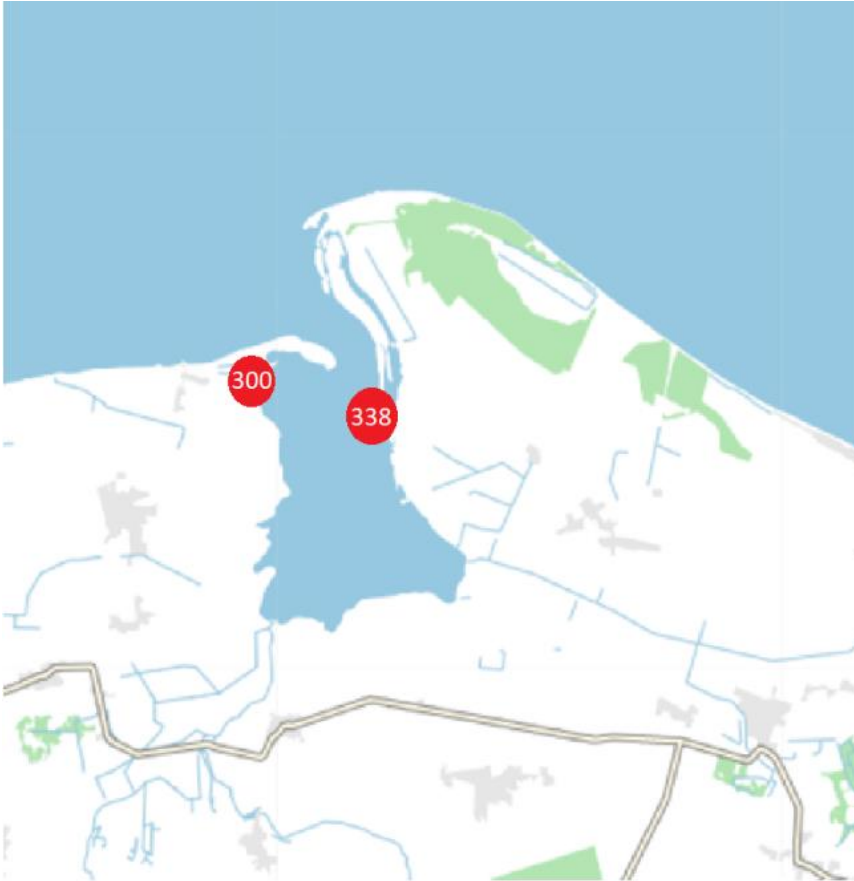

Udviklingen i forekomst af pibeand 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Krikand (*Anas crecca*)

STATUS 2010-2018

Meget almindelig til talrig gæst.

Krikand, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

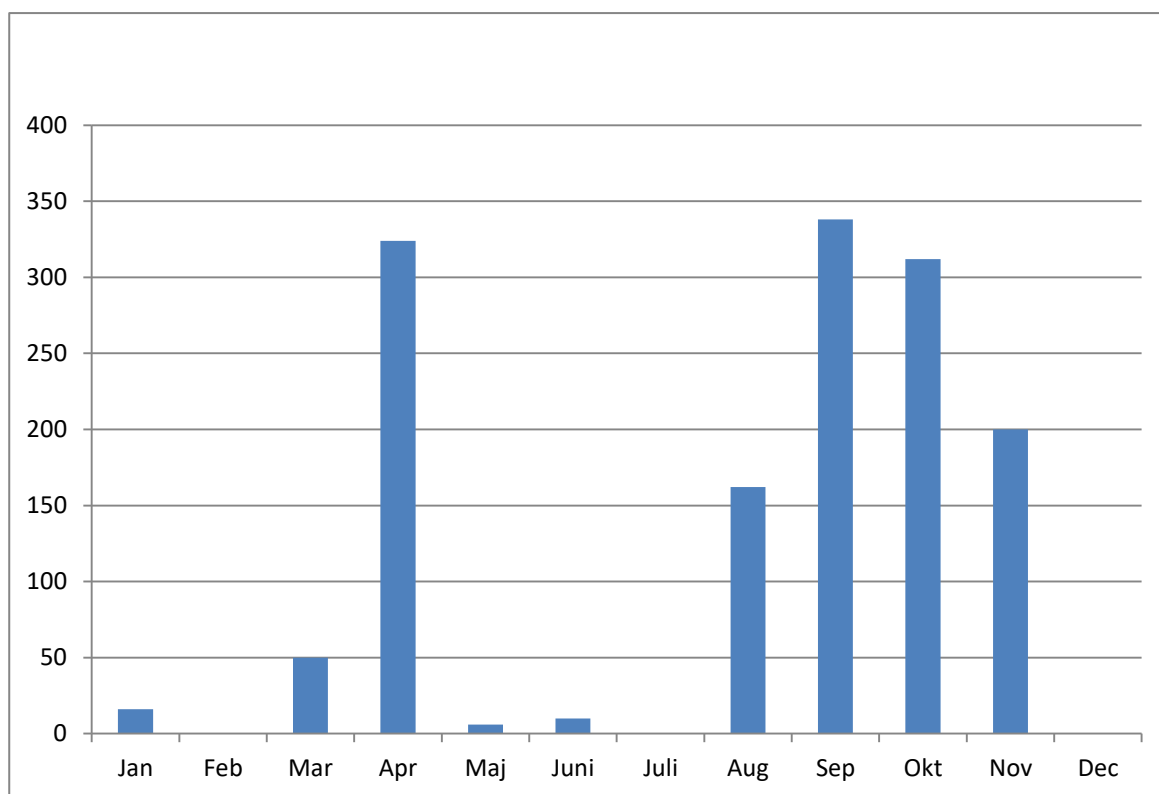
Årsforekomst 2010-2018

Krikanden er iagttaget i alle årets måneder bortset fra februar og december. Antallet er højest april og august til november.

Efter oprettelse af et jagtfrit område i Nærå Strand, steg antallet af rastende krikænder, særlig i jagttiden.

I forhold til årene omkring år 2000, er antallet af krikænder faldet til et lavere niveau.

Krikanden forekommer især rastende i Nærå Strand. Indtil Naturstyrelsen Fyn begyndte at pumpe vandet ud af deres ejendom Nørreby Hals for ca. 8 år siden, var oversvømmelserne her – om efteråret – rasteplads for mere end halvdelen af alle krikænder ved Nærå Strand. Her er iagttaget op til 500 krikænder.

Krikand, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Antallet af krikænder steg markant efter indførelse af et jagtfrit vildtreservat i 1998 i Nærå Strand.

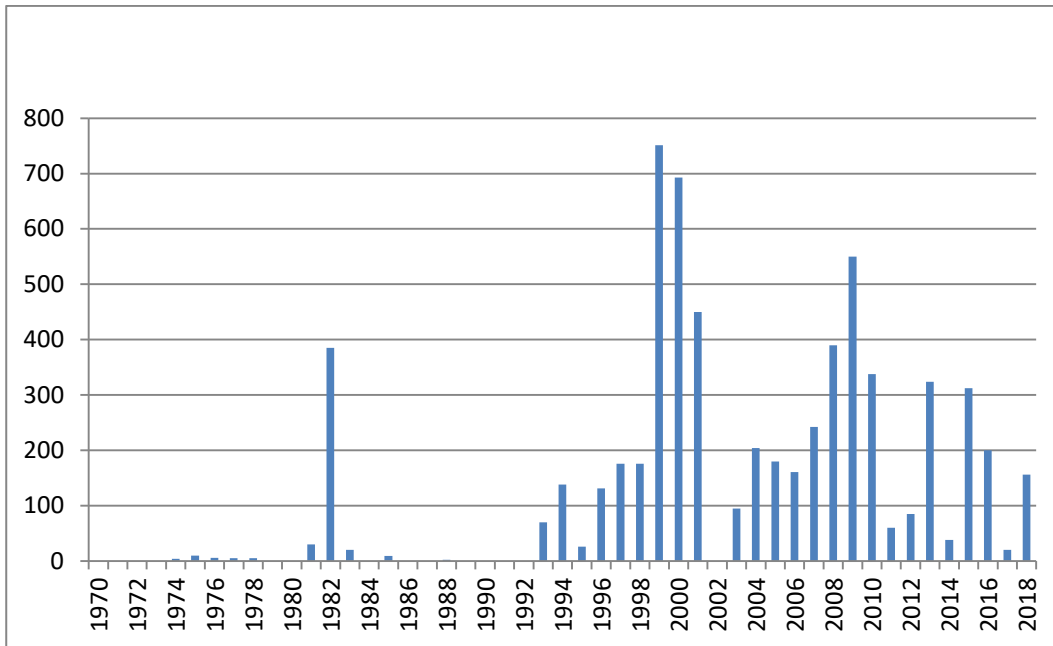
Forekomsterne er dog meget svingende, sandsynligvis først og fremmest på grund af mangel på forekomst af havgræs.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: Stormosen 100 fugle samt i Den Inddæmmede Strand i fladvandspytter og Agernæs Fællede, Kun sjældent i Nærå Strand. 10-20 par yngler. "I september begynder trækket fra nord at indfinde sig; men dette er ikke tilnærmelsesvist så talrigt som forårstrækket".

Potentiale

Genskabelse af Klinte Strand som en ferskvandssø: Op til 3.000 fugle. **Kilde:** Gen-etablering af havgræsforekomsterne i Nærå Strand vil betyde, at her kan raste og fouragere op til flere tusinde krikænder – jævnfør 2.000 krikænder i Egensedybet i Odense Fjord, da her var havgræsforekomster. Undladelse af udpumpning af vand fra Nørreby Hals Inddæmningen vil kunne få antallet af rastende her i oversvømmelserne tilbage på minimum 500 fugle.

Udviklingen i forekomst af krikand 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Der er potentiale til langt flere rastende krikænder i træktiden, hvis der sker omfattende naturgenopretning ved Nærå Strand, og hvis undervandsvegetationen kommer tilbage til området. Foto: Keld Skytte Petersen.

Atlingand (*Anas querquedula*)

STATUS 2010-2018

Uregelmæssig sjælden gæst.

Samtlige iagttagelser

14.06.1983	6
08.05.1991	1
11.05.2010	1
02.06.2013	1.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

Ikke forekomst før 1924. Ynglende 1924 Den Inddæmmede Strand. 1925 10-12 par.

Potentiale

I fald Klinte Strand genskabes som en stor lavvandet ferskvandssø, kan lokaliteten blive yngleplads for arten. **Kilde:** Arten yngler i de i dag genoprettede søer Engsøen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning.

Taffeland (*Aythya ferina*)

STATUS

Regelmæssig sjælden – almindelig gæst.

Samtlige iagttagelser

19.02.1980	1
05.02.1984	12
21.11.1995	1
16.12.1996	1
09.01.1997	3
04.10.1998	25
24.10.1998	37
17.01.1999	12
23.01.1999	65
28.08.2004	2
14.03.2010	2.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Forekomsten af taffeland er så uregelmæssig, at det ikke giver mening af analysere det spinkle materiale.

Tidligere forekomster

Ingen.

Potentiale

Klinte Strand som en stor lavvandet ferskvandssø er potentielt en yngleplads for taffeland og ligeledes en mindre rasteplass for arten. **Kilde:** Arten yngler i de i dag genoprettede søer Engsøen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning.

Bjergand (*Aythya marila*)

STATUS

Undtagelsesvist rastende i området.

Samtlige iagttagelser

27.12.1996 100 Agernæs Flak.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "I dagene fra 18.05 til 22.05.1922 opholdt en han i sommerdragt sammen med en flok tamme ænder i udløbet af en af Inddæmningens landvandskanaler i Nærå Strand".

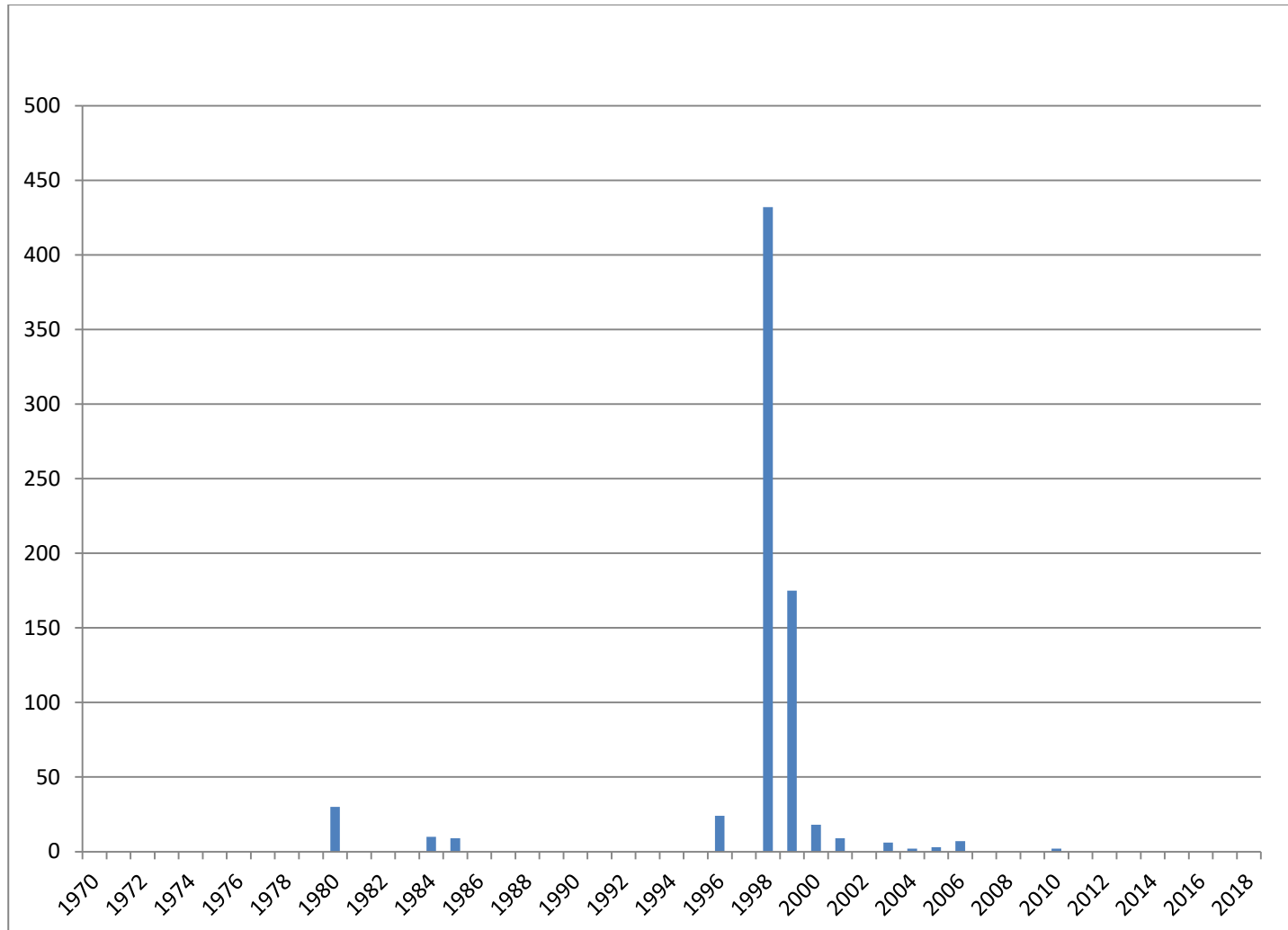
Potentiale

Der skønnes ikke at være potentiale til rastende bjergand i området pt. Mange af de bjergænder der tidligere rastende på Nordfyn, har pt. forladt lokaliteterne. Der raster dog regelmæssigt større flokke af bjergand ud for Flyvesandet, nord for det her beskrevne område.

Troldand (*Aythya fuligula*)

STATUS 2010-2018

Uregelmæssig sjælden til meget almindelig gæst.

Udviklingen i forekomst af troldand 1974-2018 i Nærrå Strand og Agernæs Flak.

Potentiale

Klinte Strand som en lavvandet, stor ferskvandssø kan blive yngleplads for flere par troldænder og kan udvikle sig til en rasteplass for nogle hundrede troldænder i træktiden. **Kilde:** Arten yngler i de i dag genoprettede søer Engsøen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning. I Ølundgårds Inddæmning er der nogle år Fyns største ynglebestand af arten.

Ederfugl (*Somateria mollissima*)

Ederfuglen er gået tilbage som ynglefugl ved Nærrå Strand. Foto: Kurt Due Johansen

STATUS 2010-2018

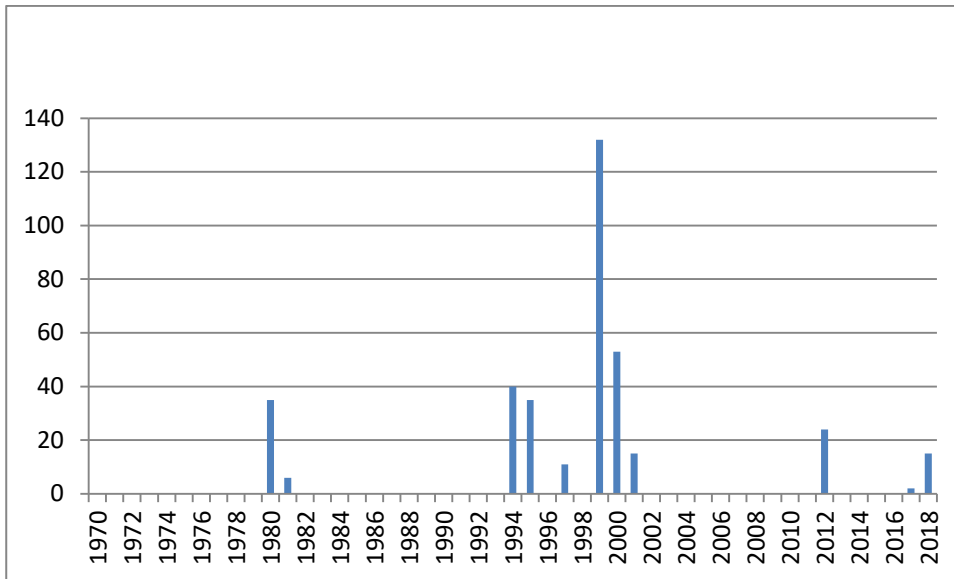
Sjælden ynglefugl. Forekommer i hundredvis/tusindvis lige nord for grænsen til undersøgelsesområdet.

Årsforekomst 2010-2018

Ederfuglen iagttages i Nærrå Strand, hvor den forekommer april-august, hvorefter den er sjælden.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Antallet af rastende og ynglende ederfugle i Nærrå Strand er for nedadgående siden midt i 2000-årene.

Udviklingen i forekomst af ederfugl 1974-2018 i Nærrå Strand og Agernæs Flak.

Ynglebestand

1989 10-20 kuld, 1990 15 kuld, 1991 15 kuld, 1993 53 kuld, 1997 6 reder, 2005 4 kuld, 2006 2 kuld, 2017 2 kuld + 2 reder. Alle de omtalte forekomster er fra Nærrå Strand.

Tidligere forekomster

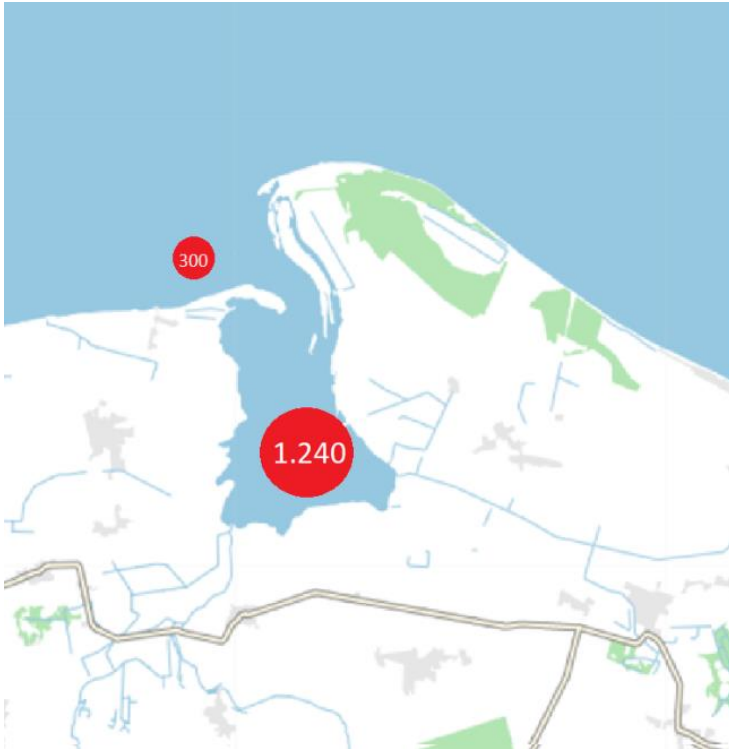
Ikke tidligere iagttaget inde i Nærrå Strand, men er iagttaget uden for iagttagelsesområdet i Kattegat, hvor den er en meget almindelig gæst.

Hvinand (*Bucephala clangula*)

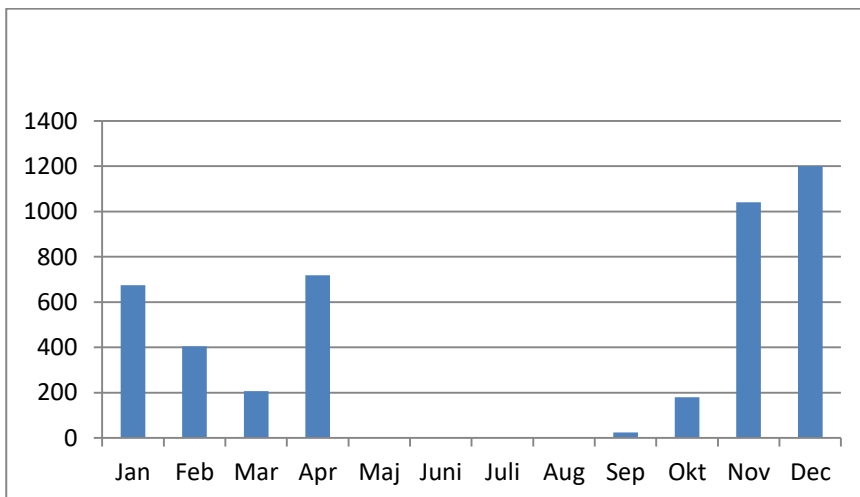
- Nordfyns bedste rasteplass for hvinænder findes i Nærå Strand

STATUS 2010-2018

Meget talrig gæst.

Hvinand, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Hvinand, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Årsforekomst 2010-2018

Meget almindelig januar til april. Sjældent i juni. Hvinanden kommer igen til området fåtalligt fra september og topper november-december.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten stiger i antal fra 1994, som samtidig er startåret for de regelmæssige optællinger medio august til ultimo december. Meget tyder derfor på, at antallet af hvinænder har været undervurderet, hvilket sikkert hænger sammen med, at de fleste observatører har optalt arten fra fugletårnet på Flyvetårnet, hvor man ikke kan se fuglene helt inde i Nærå Strand.

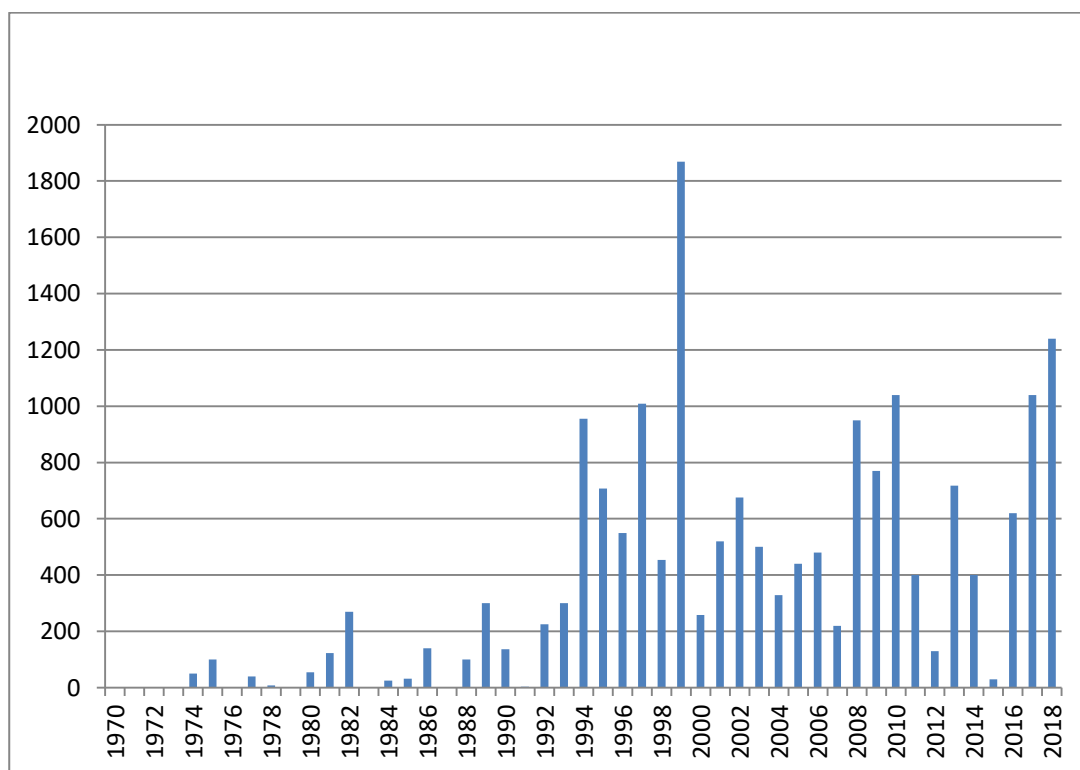
Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: Nævner hvinanden fra Kattegatkysten, det vil sige ud for Flyvesandet og Agernæs Flak som talrigt forekommende. Holstein nævner ikke hvinanden fra Nærå Strand.

”Større Danske Fuglelokaliteter, 1971” anfører 50 rastende hvinænder som gæster i Nærå Strand.

Potentiale

En genskabt ferskvandssø i Klinte Strand kan blive overnatningsplads for alle de hvinænder der raster i Nærå Strand. **Kilde:** De hvinænder der i dag raster og fouragerer i den naturgenoprettede Kystlagunen på Gyldensteen, trækker om aftenen ind til overnatning i Engsøen på Gyldensteen.

Udviklingen i forekomst af hvinand 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Lille skallesluger (*Mergus albellus*)

STATUS 2010-2018

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser

19.12.1999 1.

21.11.2001 1.

Tidligere forekomster

Ingen.

Potentiale

Lille skallesluger kan blive en fast rastefugl i Klinte Strand, i fald denne genoprettes som en større fersk sø.

Kilde: Engsøen på Gyldensteen og Mellemstykket på Ølundgård har i dag udviklet sig til at være faste rasteplasser for arten, efter i mere end 100 år at have været landbrugsjord.

Stor skallesluger (*Mergus merganser*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, fåtallig til ret almindelig gæst.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Stor skallesluger er blevet mere fåtallig i området siden sidst i 1990'erne. Det hænger godt sammen med forekomsterne i den nærliggende Odense Fjord, hvor arten også er gået tilbage som gæst.

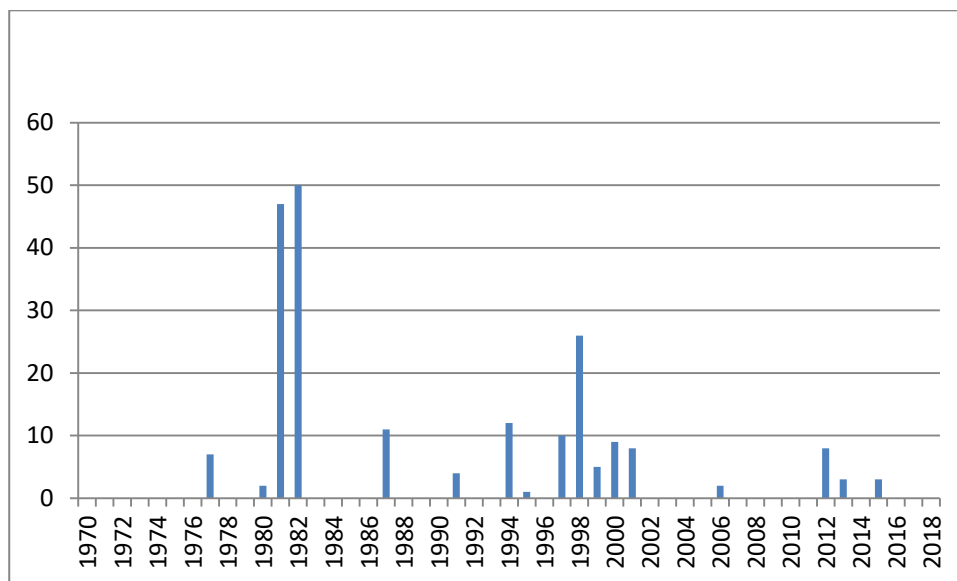
Tidligere forekomster

Ingen.

Potentiale

Klinte Strand som ferskvandssø kan udvikle sig til en fast, mindre lokalitet for fiskende stor skallesluger.

Kilde: Engsøen på Gyldensteen og Mellemstykket på Ølundgård har nu udviklet sig til at være rasteplasser for arten, efter i mere end 100 år at have været landbrugsjord.

Udviklingen i forekomst af stor skallesluger 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

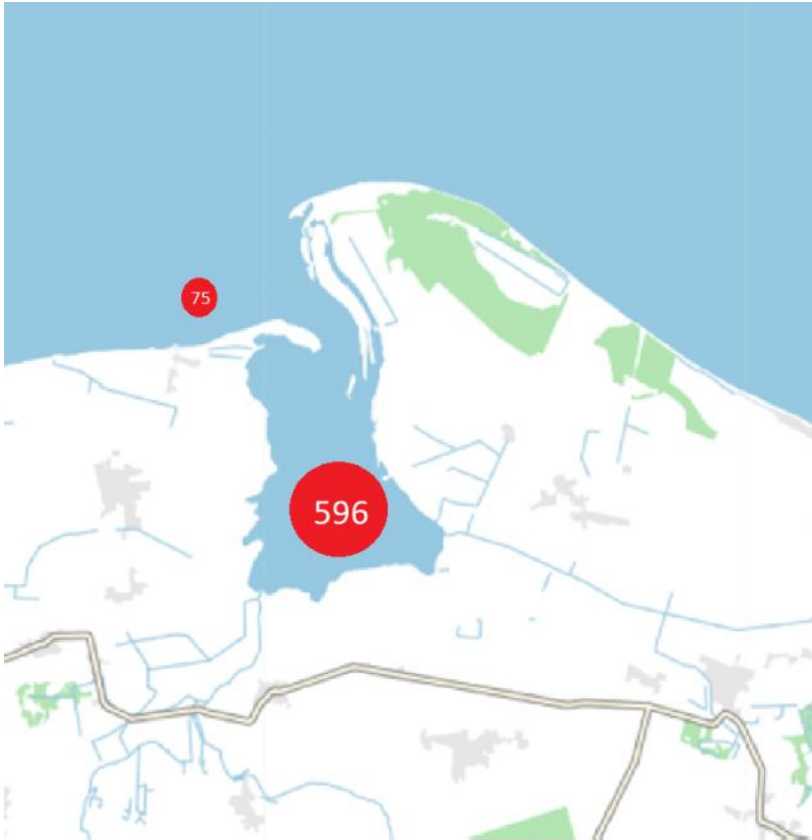
Toppet skallesluger (*Mergus serrator*)

Toppet skallesluger er en meget almindelig gæst i Næså Strand, især om efteråret. Foto: Keld Skytte Petersen.

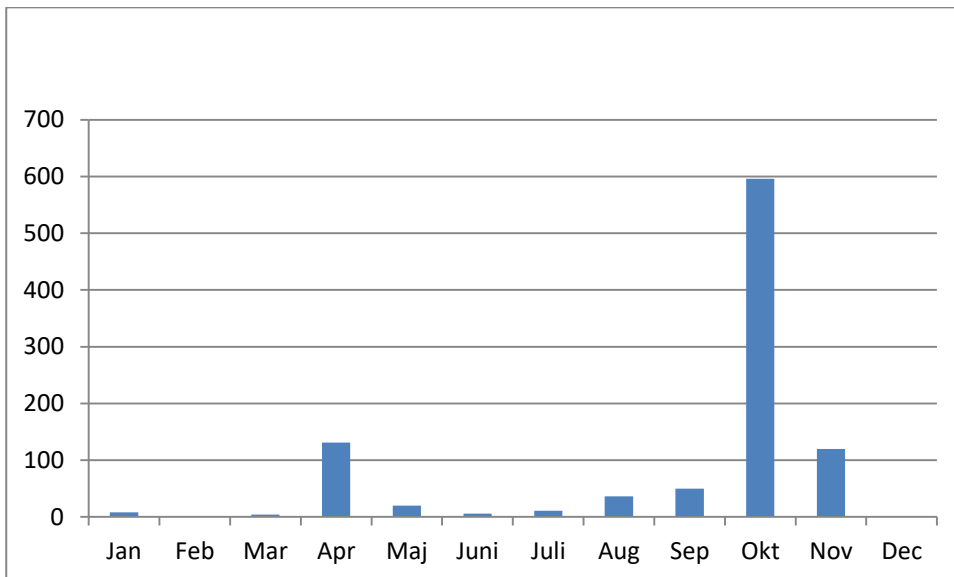

STATUS 2010-2018

Meget almindelig – talrig gæst. Fåtalig ynglefugl.

Toppet skallesluger, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Toppet skallesluger, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Årsforekomst 2010-2018

Toppet skallesluger ses det meste af året. I første halvdel af året er arten fåtallig, bortset fra april. Antallet stiger svagt fra august og toppe i oktober. Antallet falder igen i november og arten er stort set fraværende i december.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Antallet af toppet skallesluger stiger fra 1990'erne, hvilket som angivet for hvinand hænger sammen med en forøget observationshyppighed i forbindelse med optællinger for DMU.

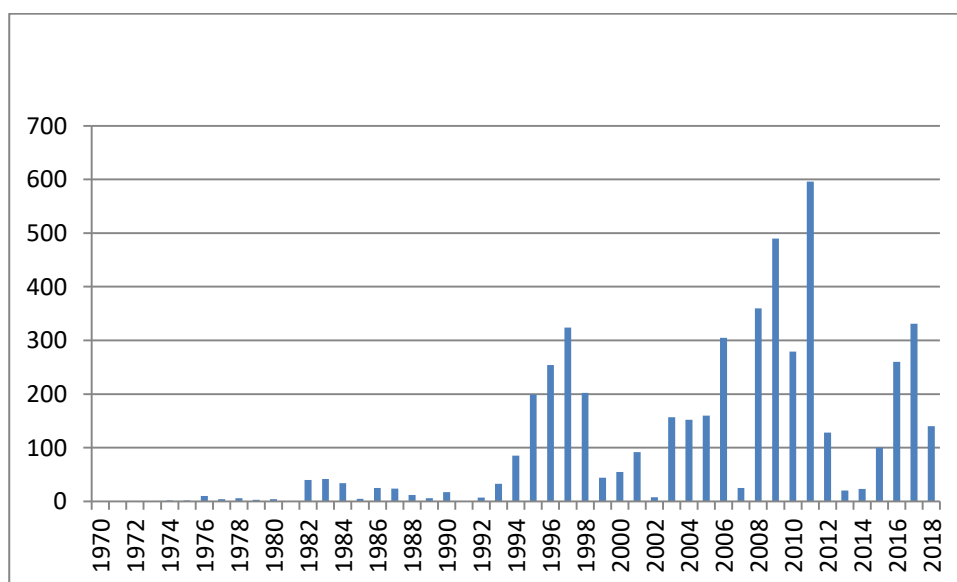
Ynglefund:

1976 2 kuld, 1979 2 kuld, 1980 – 3 kuld, 1990 – 1 kuld, 1991 – 2-4 kuld, 1993- 3 kuld, 2005 2 kuld, 2006 3-4 kuld og 2018 1 kuld. Alle ynglefremkomster er fra Nærå Strand.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: Nævner et par i 1925 ud for den nordlige Fælled.

Nævner arten i mindre flokke fra Kattegat ud for Flyvesandet og enkelte fugle (et par) fra den nordlige Fælled.

Udviklingen i forekomst af toppet skallesluger 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Havørn (*Haliaeetus albicilla*)

- *Havørnen er atter at finde ved Nærå Strand efter 100 års fravær*

Nærå Strand og Agernæs Flak er et af de bedste steder at iagttage havørn på Fyn. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS 2010-2018

Sjælden strejfgæst fra nærliggende yngleplads(er).

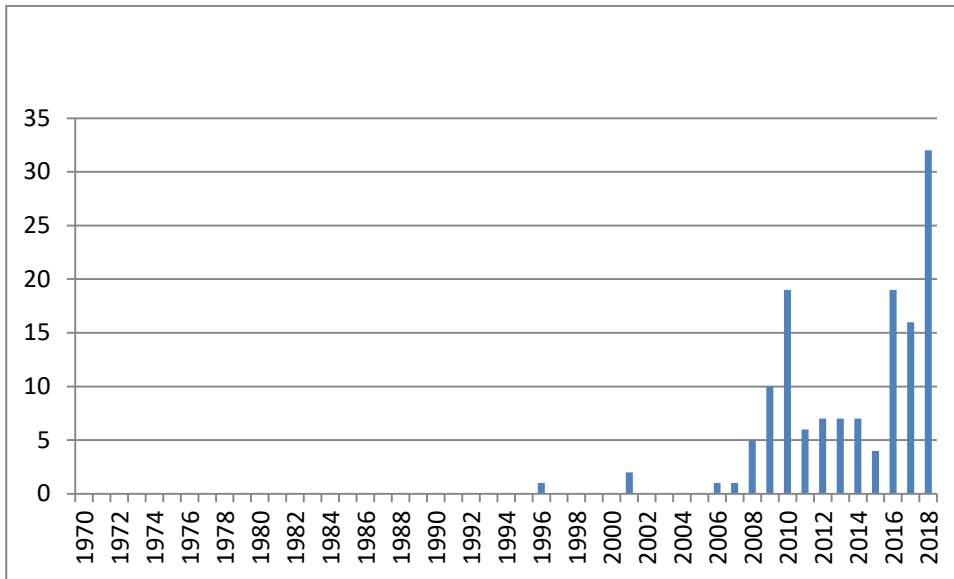
Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Efter et havørnepar etablerede sig på Æbelø i 2010 er antallet af havørneobservationer steget.

Tidligere forekomster

Bernt Løppenthin anfører i sin bog "Danmarks ynglefugle i fortid og nutid", at dyrlæge Grill fra Otterup havde æg fra parret i Agernæs Storskov 1885.

Vagn Holstein 1922-25: "Fra 19.12.-31.12.1921 og 04.01.-15.02.1926 en havørn i Storskoven".

Høvrørn, Nærå Strand 1974-2018. Histogrammet viser antallet af dage, hvor der er observeret høvrørn ved Nærå Strand.

Fiskeørn (*Pandion haliaetus*)

STATUS 2010-2018

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser

14.09.2004 1 fouragerende.

19.04.2008 1 trækker øst.

30.05.2010 1 trækker nord.

Tidligere forekomster

Ingen.

Potentiale

Genskabelse af Klinte Strand som ferskvandssø kan tiltrække enkelte fiskeørne som regelmæssige gæster.

Kilde: Kystlagunen på Gyldensteen, der blev genskabt som et salt område i 2014, efter at have været landbrugsjord, har nu udviklet sig til at være en fast rastestedsplads for fiskeørn om efteråret.

Kongeørn (*Aquila crysaetos*)

STATUS

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser

21.01.-20.02.1978 1.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

"17.03.1925 1 Egebjerggård. Ørnen opholdt sig på Egebjerggård til 06.04.1925".

Rød glente (*Milvus milvus*)

STATUS 2010-2018

(Strejf)gæst i 2018.

Samtlige iagttagelser

21.03.2018 1

05.07.2018 1

20.08.2018 1

22.08.2018 1.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Rød glente er udelukkende registreret inden for undersøgelsesområdet i 2018, hvor et par muligvis ynglede i nærheden af Egebjerggård.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein angiver i sin store artikel i Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 192c, at glenten ynglede tidligere. Han angiver ikke årstal, men mon ikke han refererer til "engang" i 1800'tallet.

Rød glente. Foto: Keld Skytte Petersen.

Rørhøg (*Circus aeruginosus*)

STATUS

Regelmæssig ynglefugl i dele af 2000-årene. Fåtalig strejfgæst.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

lagttaget i yngle- og træktiden følgende år:

1981, 1983, 1988.

1990, 1993, 1994, 1995, 1999.

2001, 2004, 2005, 2006, 2007, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018.

Ynglefund: 1980 1 par, 1989 1 par, 1990 ?, 1991 ?, 1993 1 par, 2005-06 1 par.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: 08.10-29.10.1925 1 Egebjerggård. Rørhøgen var altså sjælden i 1922-25, hvor der var mange rovfugleforfølgelser, dog ikke på Egebjerggård, mens Holstein var der.

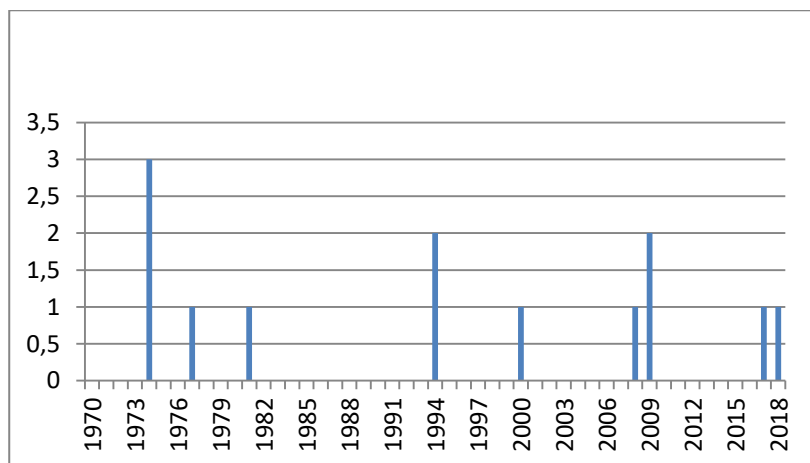
Potentiale

En genskabt Klinte Strand med rørskove kan tiltrække ynglende rørhøg. **Kilde:** En række genskabte lokaliteter, herunder Gulstav Mose, Botofte Skovmose, Engsøen ved Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning, har alle fået faste eller regelmæssige forekomster af ynglende rørhøg.

Blå kærhøg (*Circus cyaneus*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjælden gæst.

Blå kærhøg, Nærrå Strand, samtlige iagttagelser 1974-2018

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten er forekommet uregelmæssigt, sjældent fra området i hele perioden.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Det er mest om efteråret, den viser sig. Om foråret har jeg kun set arten en gang, nemlig 14.04.1923.

Der er næppe tvivl om, at 334 hektar ferske enge med oversvømmelser i Den Inddæmmede Strand samt 100 hektar uinddagede strandenge, som på Vagn Holsteins tid var et langt mere attraktivt raste og fourageringsområde end området i dag. Hvis et sådant leveområde havde eksisteret ved Nærrå Strand, ville arten have været en årlig fast rastefugl i dag.

Hedehøg (*Circus pygarcus*)

STATUS

Tilfældig gæst.

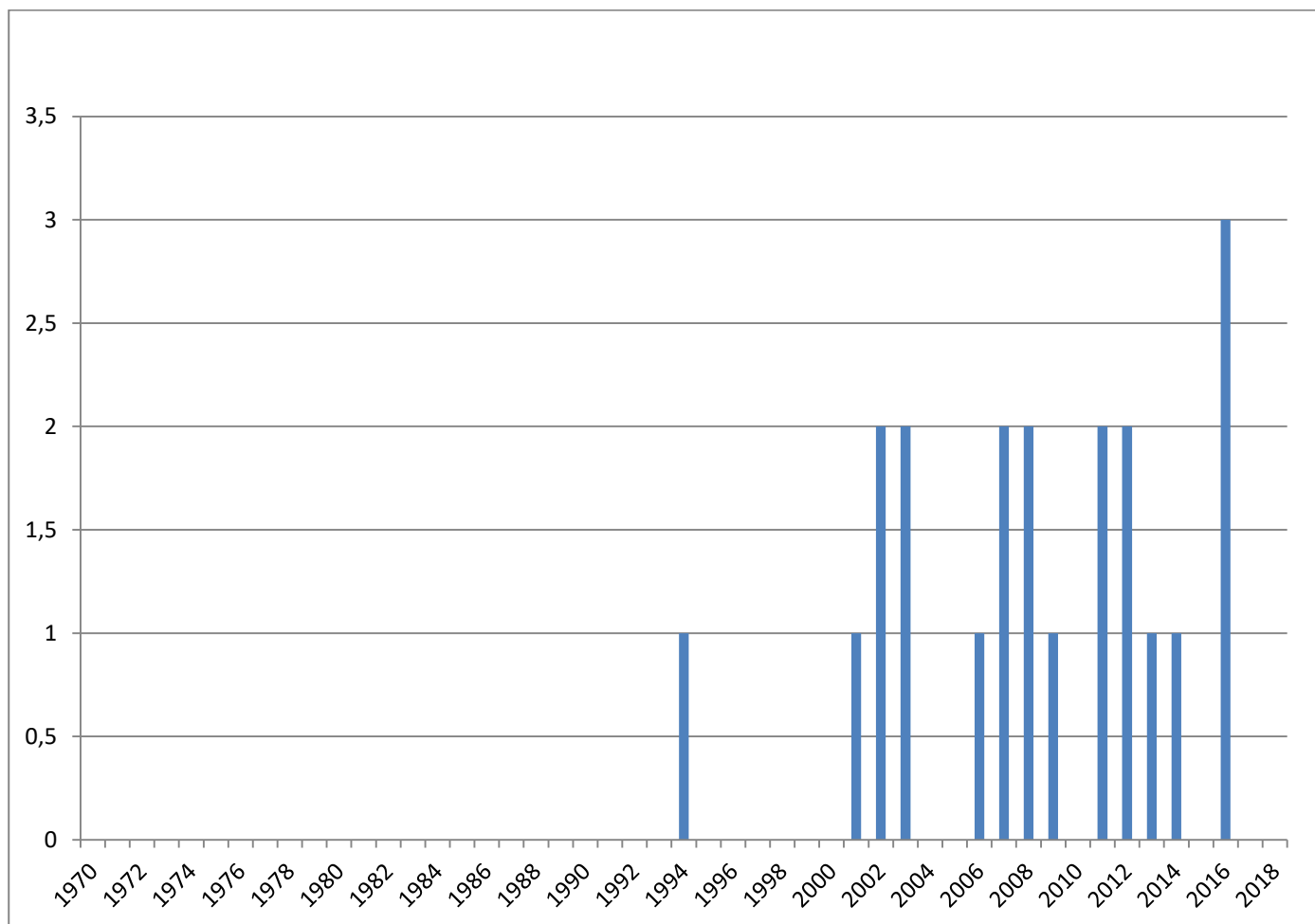
Samtlige iagttagelser

01.05.2004 1 hun.

Fjeldvåge (*Buteo lagopus*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjælden gæst.

Fjeldvåge, samtlige iagttagelser pr. år 1974-2018.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten er registreret hyppigere fra 2001, hvilket sandsynligvis hænger sammen med den hyppigere feltaktivitet i området. Det er dog slående, at arten er registreret så sjældent 1994-2001, hvor der var optællinger hver 14 dage medio august til ultimo december.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "I oktober ses hvert år nogle trække over, og enkelte slår sig ned i vort velfyldte spisekammer og bliver her hele vinteren til langt hen i april".

Musvåge (*Buteo buteo*)

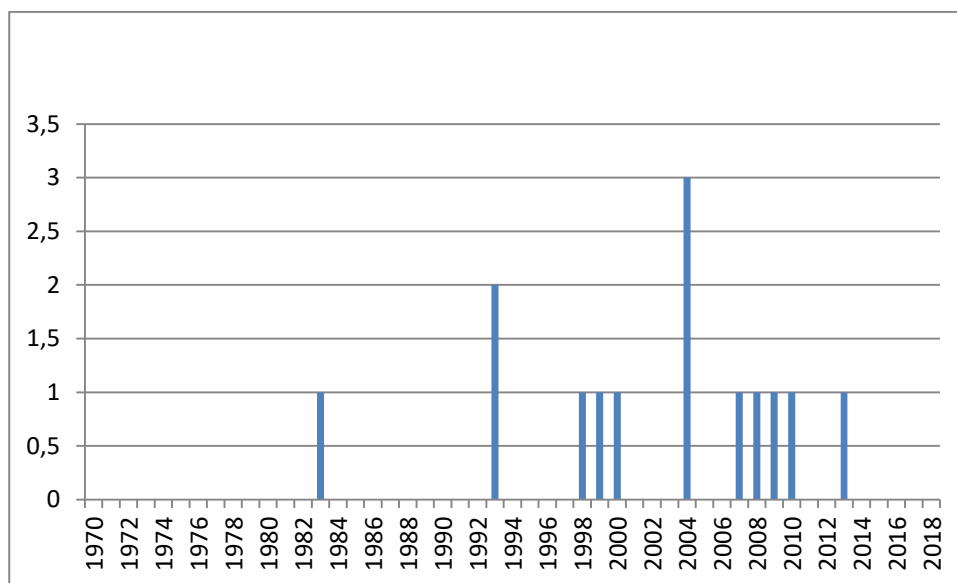
STATUS 2010-2018

Arten ses hele året med 1-2 eksemplarer.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "I træktiden både forår og efterår ses derimod adskillige trække over, selv om de her ikke kommer i så store skarer som mange andre steder i landet".

Spurvehøg (*Accipiter nisus*)

Spurvehøg, samtlige iagttagelser pr. år 1974-2018.

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjælden gæst.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein angiver spurvehøgen som "undertiden" ynglende i Agernæs Storskov og at arten ses på træk, især i april.

Duehøg (*Accipiter gentilis*)

STATUS

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser

28.09.2000 1.

07.12.2008 1.

18.01.2009. 1.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein angiver arten som iagttaget 2 gange i Agernæs Storskov i perioden 1922-25.

Tårnfalk (*Falco tinnunculus*)

STATUS 2010-2018

Tidligere ynglefugl. 1-4 fugle ses året rundt i hele området.

Ynglefund

1990 1 par?, 1991 1 par?, 1993 1 par den hollandske mølle ved Storeø.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

Ynglefugle: "...men når den har unger i reden, søger den ofte til Inddæmningen for at hente sig en vadefugleunge, af hvilke der jo på den tid er en mængde..."

Lærkefalk (*Falco subbuteo*)

STATUS

Tilfældig, sjælden gæst.

Samtlige iagttagelser

19.08.2006 1 Flyvesandet.

16.09.2006 1 Flyvesandet.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Lærkefalk har jeg med bestemthed kun set en gang, nemlig 27.08.1925, da en enlig fugl fløj over den vestlige del af Inddæmningen".

Dværgfalk (*Falco columbarius*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjælden gæst.

Samtlige iagttagelser

12.04.1975	1
24.11.1976	1
26.10.1982	1
09.03.1994	1
09.04.1994	1
10.11.1994	1
22.09.1997	1 Nørreby Hals
10.12.1997	1
31.01.1998	1
28.09.2000	1
01.05.2001	4
27.11.2005	1
19.11.2006	1.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Antallet af fugle som stiger fra 1994 afspejler den hyppigere optællingsaktivitet i forbindelse med optællinger for DMU medio august til ultimo december disse år.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Dværgfalk har jeg kun en enkelt gang set om foråret, nemlig 05.04.1924, hvorimod den om efteråret ses ret hyppigt. Navnlig i september-oktober 1925 var her en del. Det er altid på Inddæmningen eller Fælleden, jeg ser den;

Vandrefalk (*Falco peregrinus*)

- Den prægtige vandrefalk flyver atter over Nærå Strand og Agernæs Flak efter 40 års fravær

Ung vandrefalk. Denne prægtige flyver ses nu atter ved Nærå Strand. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS

Årlig gæst med 1-2 fugle.

Årsforekomst 2010-2018

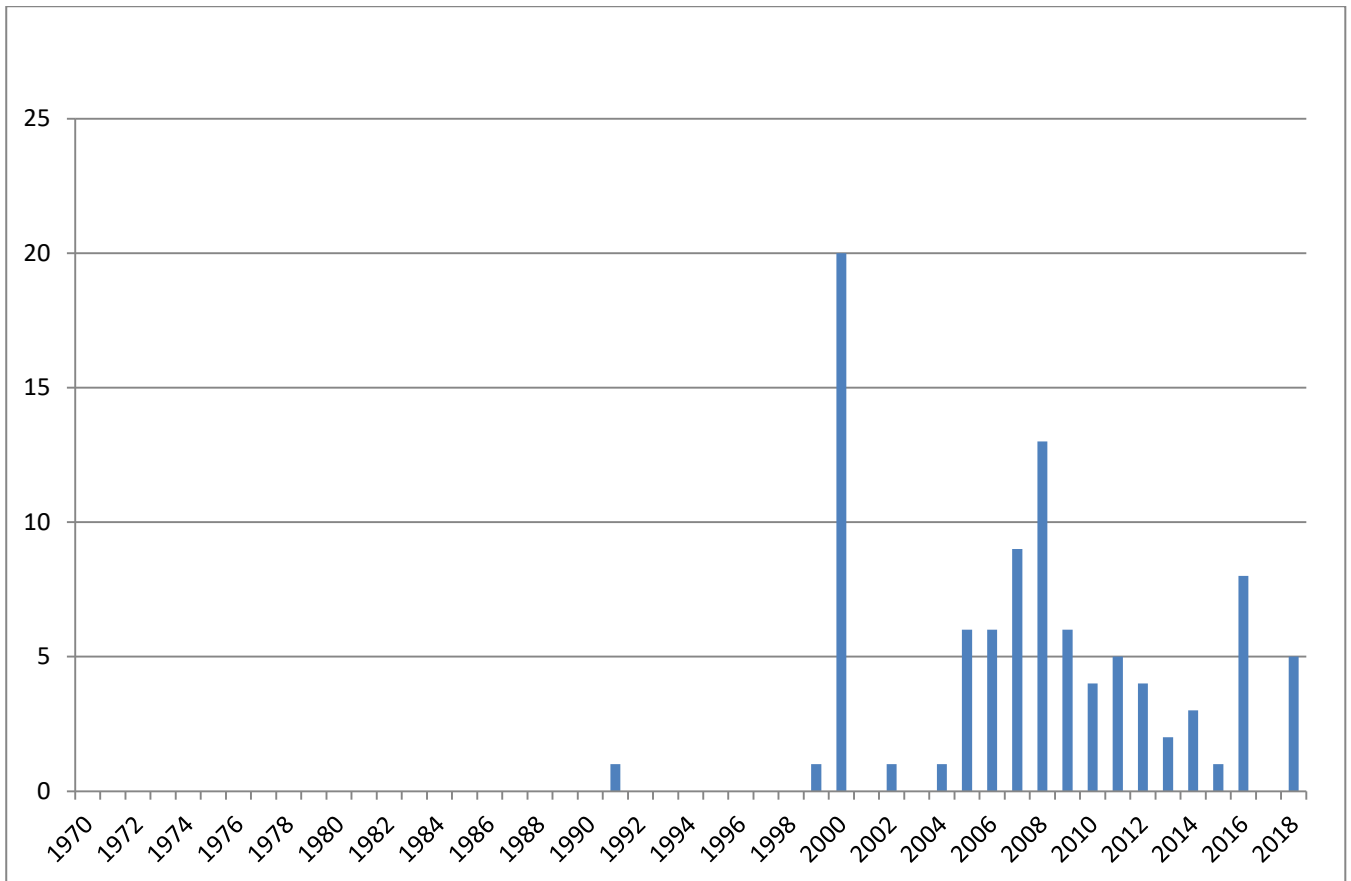
Vandrefalken raster i området januar-marts og igen august-november.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Fra 1999 blev vandrefalken igen årlig rastegæst efter mange års fravær og efter kun at have været observeret én gang i 1991.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Denne stolte flyver gæster godset hvert år, og som regel er her to".

Vandrefalk, samtlige iagttagelser pr. år 1974-2018.

Vandrikse (*Rallus aquaticus*)

STATUS 2010-2018

Sjælden ynglefugl. Sjælden gæst.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten er iagttaget/hørt i **yngletiden** i årene: 1991, 1993, 2006, 2015 og 2018.

Arten er iagttaget/hørt i **træktiden** i årene: 2000, 2001, 2004, 2008, 2009, 2017 og 2018.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Kun en gang har jeg truffet den inden for mit iagttagelsesområde, nemlig i mosen i Storskoven, den 27. januar 1923. Det var min hund, som fik den til at flyve op fra dette skjul af siv og rør".

Potentiale

Vandriksen kan blive ynglefugl i Klinte Strand, hvis denne genskabes som en stor fersk sø med rørbræmmer.

Kilde: Engsøen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning har begge fået ynglende vandrikse efter at de blev naturgenoprettet.

Plettet rørvagtel (*Porzana porzana*)

STATUS

Regelmæssig, sjælden gæst 1922-25.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Når jeg eftersommer og efterår går på bekkasinjagt i Inddæmningen, hænder det næsten hvert år, at min hund en dag pludselig bliver meget interesseret og roder rundt i det høje græs eller i sivene og springer omkring på stive ben og med rejste ører, fuldstændig som når man ser en terrier på rottefangst. Første gang kunne jeg ikke begribe, hvad det var, som interesserede hunden så meget; men efterhånden ved jeg, at når den begynder på sine rejehop, er det en rørvagtel, som trækker sin ariadnetråd gennem græssets og sivenes labyrinth.....". "Jeg har set rørvagtler på følgende tidspunkter: 1923: 14.10 1 stk, 1924: 28.08. 1 stk og 23.09. atter 1 stk. 1925: 22.08. 3 på Inddæmningen og 1 i en mergelgrav, samt 11.09. atter 1 på Inddæmningen."

Potentiale

Arten *kan* blive en kommende ynglefugl i Klinte Strand, hvis området genskabes som et søområde med større rørskove. I alle tilfælde kan genskabelse af søen føre til, at arten bliver en sjælden gæst i Klinte Strand.

Grønbenet rørhøne (*Gallinula chloropus*)

STATUS 2010-2018

Sjælden ynglefugl.

Ynglefund

1990 1 par, 1991 1 par og 1993 1 par.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Hver mergelgrav og hvert nok så lille vandhul med en smule bevoksning af siv og rør huser her på godset sit par rørhøns".

Blishøne (*Fulica atra*)

- *Da ålegræsset forsvandt fra Nærå Strand forsvandt alle blishønsene fra området*

Dette syn er desværre en saga blot i Nærå Strand. Tidligere kunne op til 3.000 blishøns ses fouragere i området. Nu ses der ikke en eneste, da ålegræsset, som er blishønsenes føde, er forurenat væk fra Nærå Strand, på grund af tilledning af for mange nærings-salte. Foto: Kurt Due Johansen.

STATUS 2010-2018

Tidligere meget talrig gæst, nu forsvundet som gæst.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten var indtil 1990 en markant gæst i området med indtil godt 3.000 rastende blishøns. Antallet af besøg fra observatørerne fra bunden af Nærå Strand er dog uregelmæssige, hvilket fortegner billedet af blishønen. Tallene giver dog et billede af, at antallet falder markant efter 1990 og igen falder yderligere efter 2001, hvilket må betyde, at forekomsten af blishøns afspejler den faldende dækningsgrad af ålegræs og havgræs i Nærå Strand.

I dag, hvor ålegræsset og havgræsset er forsvundet fra Nærå Strand, er arten fraværende i området.

Ynglefund

1989 1 par, 1991 2 par, 1993 1 par, 1997 3 par, 2005 6 par, 2006 ? Antallet af par angivet i 1997 og 2005 synes umiddelbart at være for høje.

Tidligere forekomster

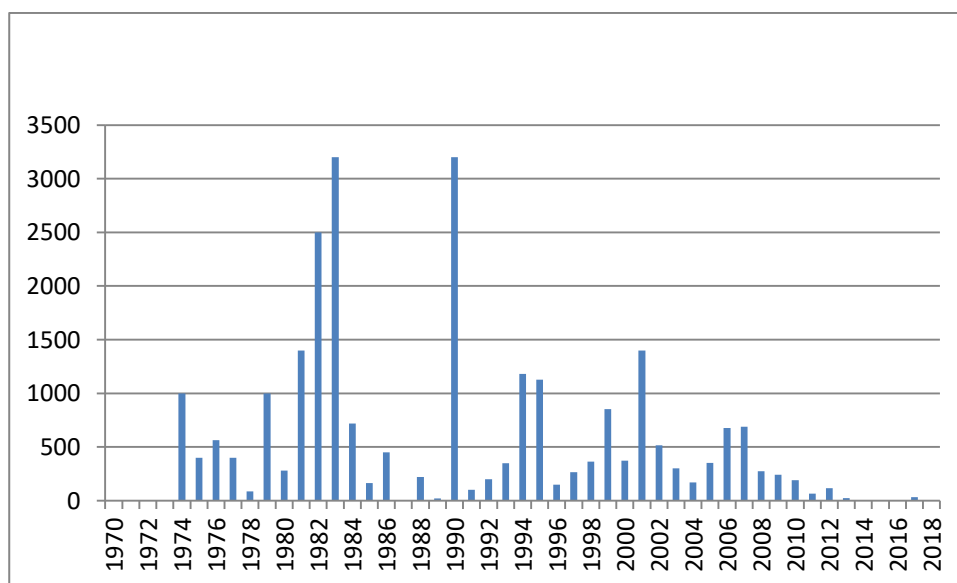
Vagn Holstein 1922-25: "Er rørhønen (den grønbenede rørhøne, red) en særdeles almindelig fugl på godset, så er blichønen til gengæld en stor sjældenhed. Kun to gange har jeg truffet spor af denne fugl. Første gang var den 18.10.1923, da jeg på Inddæmningens vestlige del fandt hovedet af en dræbt blichøne, og anden gang var 28.09.1924, da der fløj en enkelt ud fra en rørbræmme langs kysten af Nærå Strand, ud for Kørups jord".

"Større Danske Fuglelokaliteter, 1971": 1966 220 fugle.

Potentiale

To forvaltningstiltag vil gavne blichønen betydeligt:

Fjernelse af store dele af kvælstofbidraget fra vandløbene til Nærå Strand vil føre til gendannelse af åle- og havgræsbedene. Derved vil minimum 3.000 blichøns kunne raste. Genskabelse af Klinte Strand vil kunne (hvis der bliver bundvegetation) blive en vigtig rasteplads for blichøne. **Kilde:** Arten forekom indtil ålegræsset forsvandt i Nærå Strand med op til godt 3.000 fugle rastende. Genskabelse af Engsøen på Gyldensteen har ført til at en større rasteplads for blichøne med 3.000 fugle, blev dannet. På Ølundgård raster der nu op til 1.500 blichøns. Begge er tidligere landbrugsjorder, nu genskabte søer.

Udviklingen i forekomst af blichøne 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Trane (*Grus grus*)

STATUS

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser

19.09.1976 1 rastende.

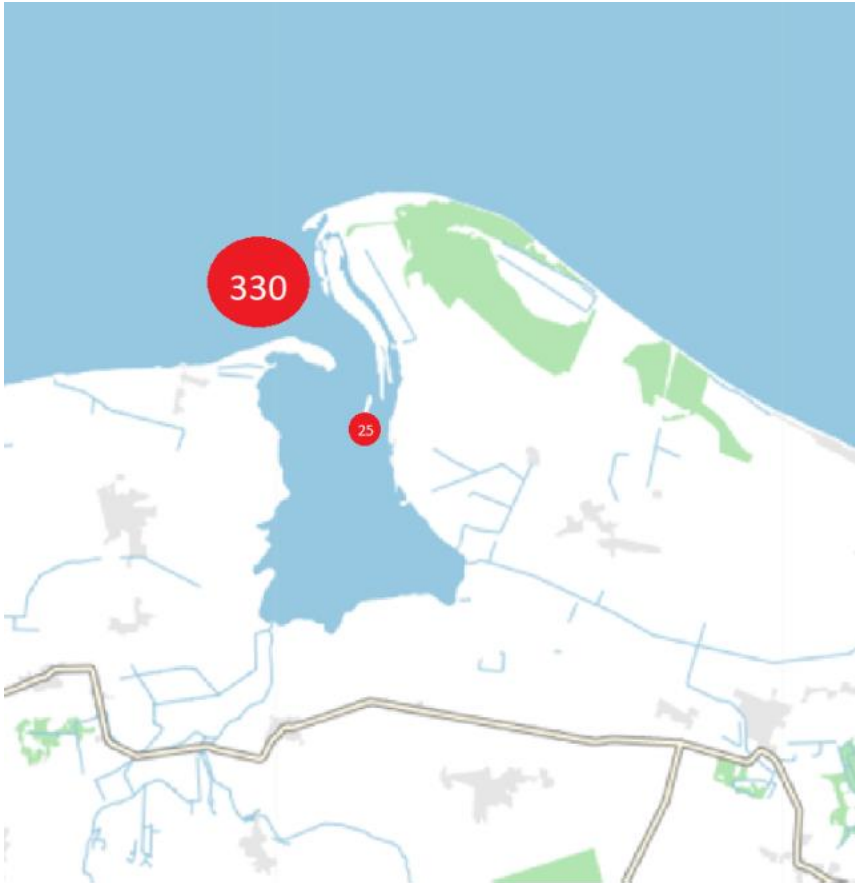
Strandskade (*Haematopus ostréologus*)

Strandskaden er en meget almindelig gæst ved især Agernæs Flak. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS 2010-2018

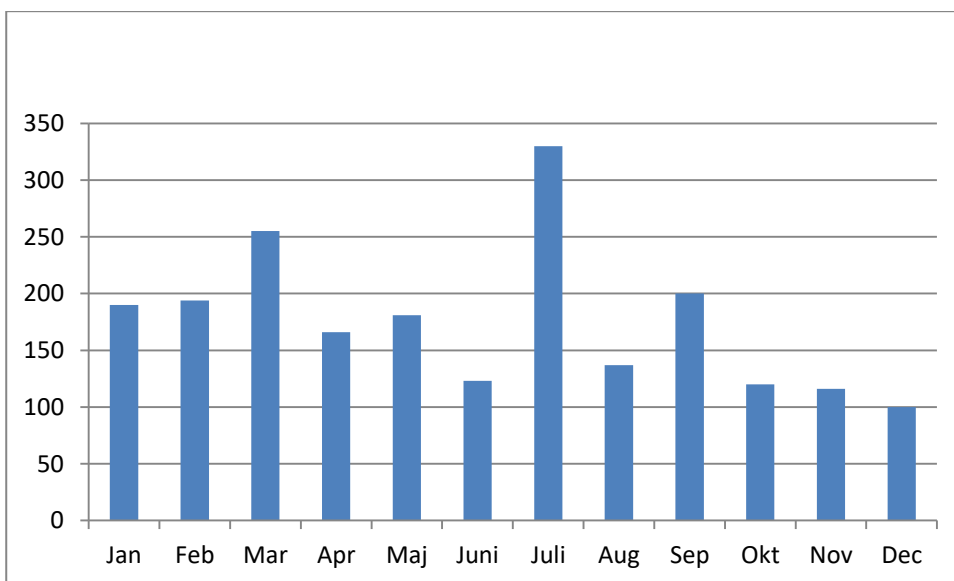
Sjælden-fåtallig ynglefugl. Meget almindelig gæst.

Strandskade, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

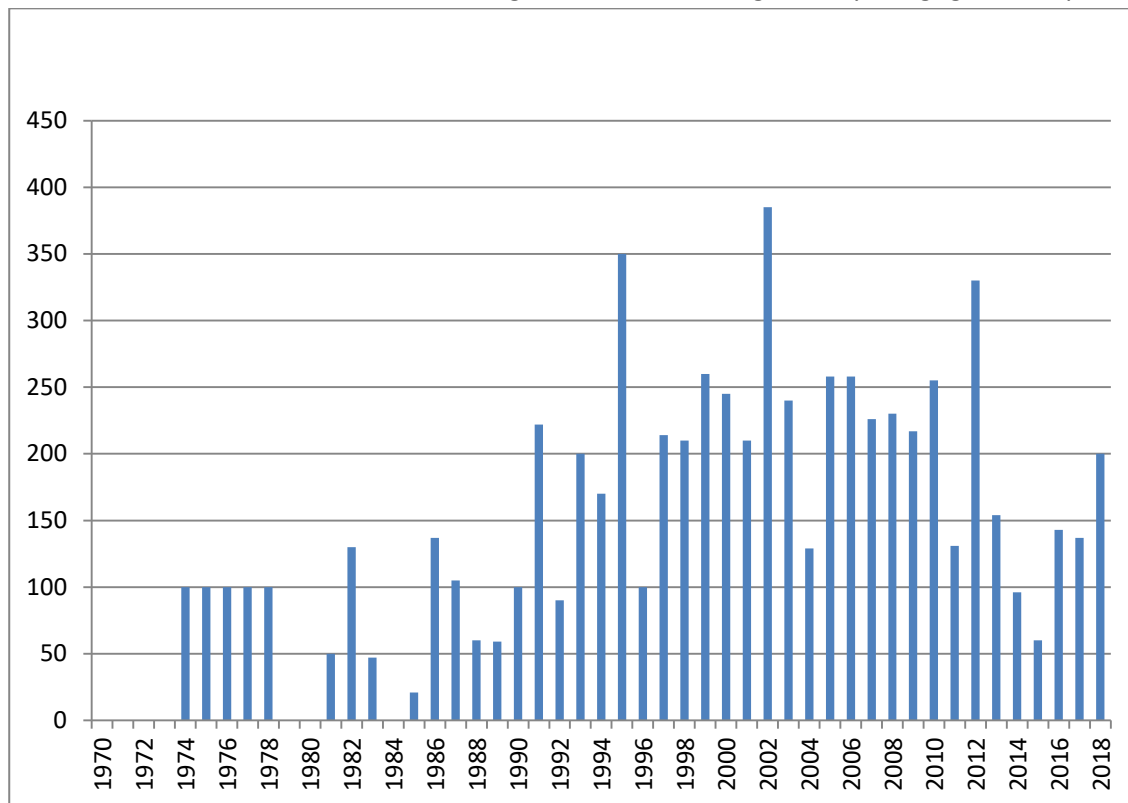
Strandskaden forekommer hele året rundt, hvis der ikke er isdække. Antallet af fugle er højt det meste af året.

Strandskade, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Fra 1990'erne var der fremgang blandt de gæstende strandskader. Tilsyneladende er der igen tilbagegang i antallet af strandskader fra 2010'erne. Dog er lokaliteten stadig en af Fyns vigtigste rastepladser for arten.

Udviklingen i forekomst af strandskade 1974-2018 i Nærrå Strand og Agernæs Flak.

Ynglefund

1980 10 par, 1981 3 par, 1989 5 par, 1990 16 par, 1991 16 par, 1993 17 par, 1997 15 par, 1998 1 par, 2000 2 par, 2002 1 par, 2003 1 par, 2005 3 par, 2006 1 par, 2017 5 par, 2018 5-10 par østkysten.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Strandskade er en særdeles almindelig ynglefugl på Agernæs Fællede".

"Større Danske Fuglelokaliteter, 1971" angiver 80 rastende strandskader for årene omkring 1966. Angiver samtidig ynglebestanden ved Nærrå Strand til 9-10 par.

Potentiale

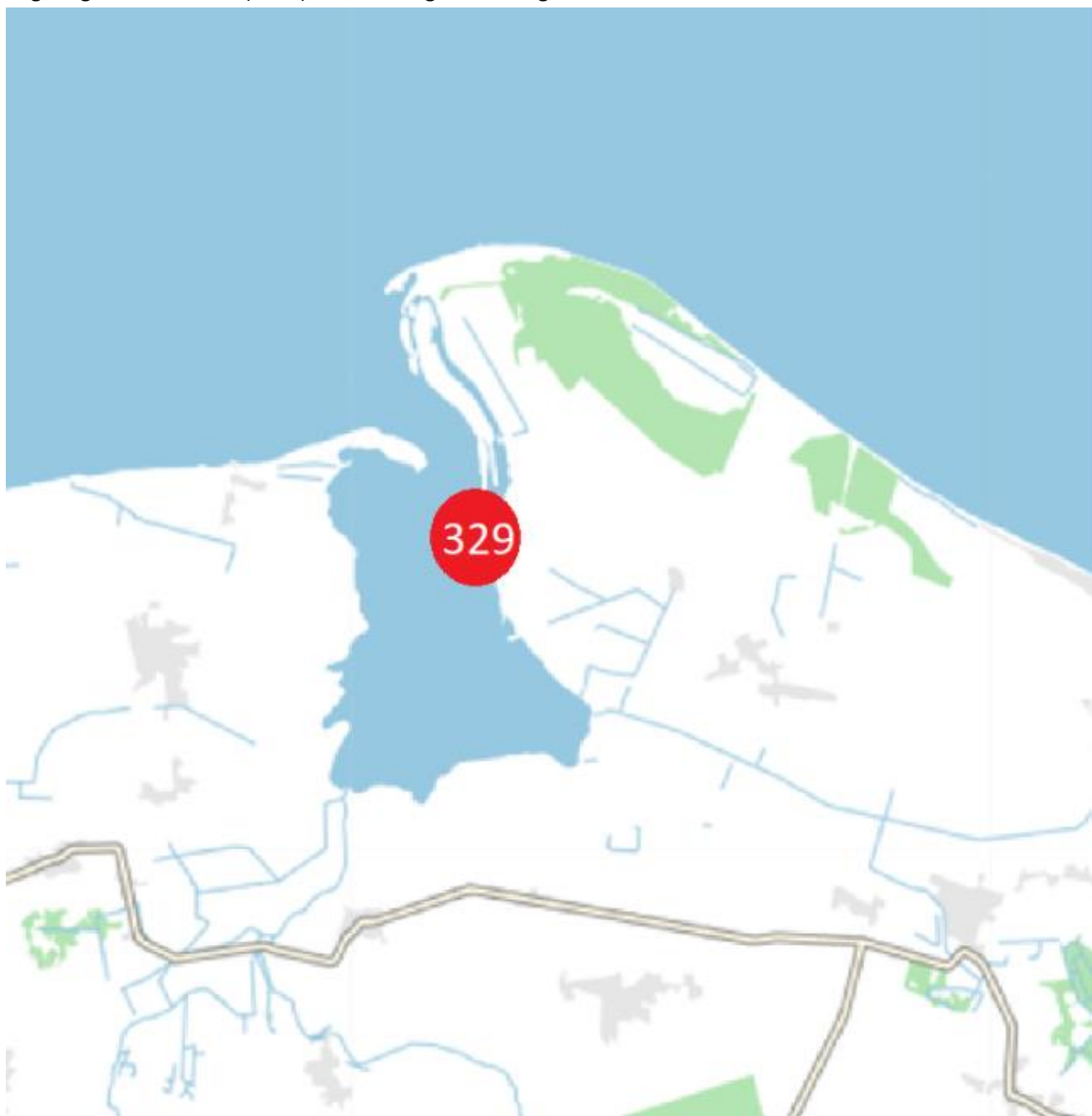
Der næppe mulighed for flere rastende gæster, hvorimod antallet af ynglefugle kan stige, hvis de tidligere strandenge i Den Nordlige og Den Sydlige Fællede genskabes. **Kilde:** Genskabelse af enge ved Gyldensteen samt genopretningen af Ølundgårds Inddæmning har ført til at strandskaden har etableret sig her som ynglefugl.

Klyde (*Recurvirostra avosetta*)

- Fyns vigtigste rasteplass for klyder med hundredvis af fugle, men ynglefuglene er væk!

STATUS 2010-2018

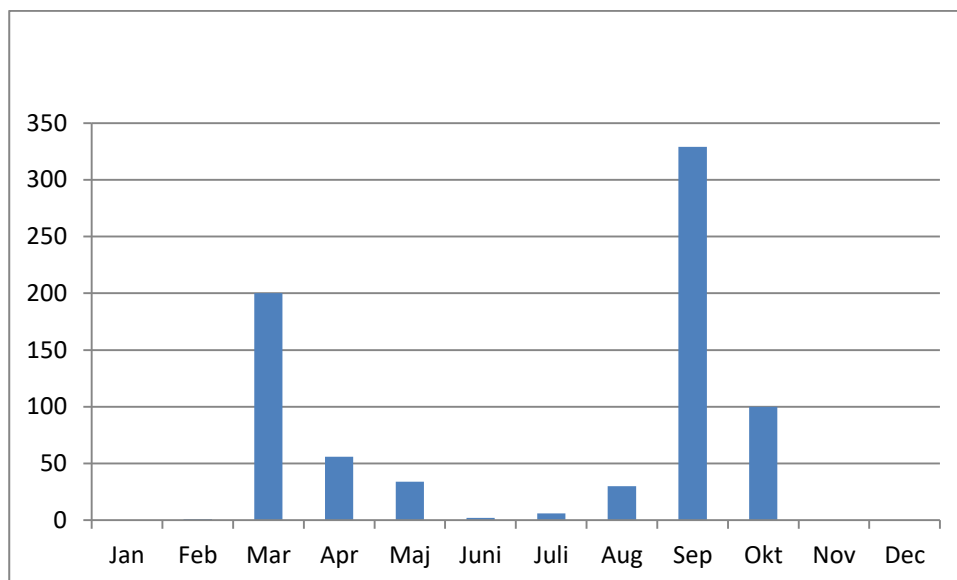
Ynglefuglene er nu væk (2018). Der raster godt 300 fugle i efteråret.

Klyde, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Klyden ankommer fra marts, i meget milde år kan arten forekomme meget sparsomt allerede i februar. Antallet omfatter kun de daværende ynglefugle indtil august, hvor der ankommer gæster andre steder fra. Antallet stiger brat i september, hvor det topper. Antallet falder fra oktober.

Klyde, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Forekomsten af rastende fugle i efteråret er næppe ændret i perioden 1974-2018 !

Det er et problem for klyderne, at der nu er mange dage i træk med højvande i efterårsperioden, så strandene uden for digerne står under vand. Genopretning af strandene i Den Nordlige Fælled og Den Sydlige Fælled med lavvandede søer vil give arten mulighed for at trække ind bag digerne og raste og fouragere under højvande. Det samme kan eventuelt blive tilfældet i Klinte Strand, hvis her dannes en stor lavvandet fersk sø.

Ynglefugle:

1980 30 par, 1981 24-29 par, 1989 5-10 par, 1990 15-25 par, 1991 15-25 par, 1993 33 par, 1997 39 par, 2006 20 par, 2017 4 par og 2018 0 par.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

Ynglefugle: 1924 2 par den Nordlige Fælled. 1925 ingen par.

Trækfugle/gæster: "...indtil den 15.07.1925 kunne nu ses klyder i vekslende antal fra 2 til 14 stykker...".

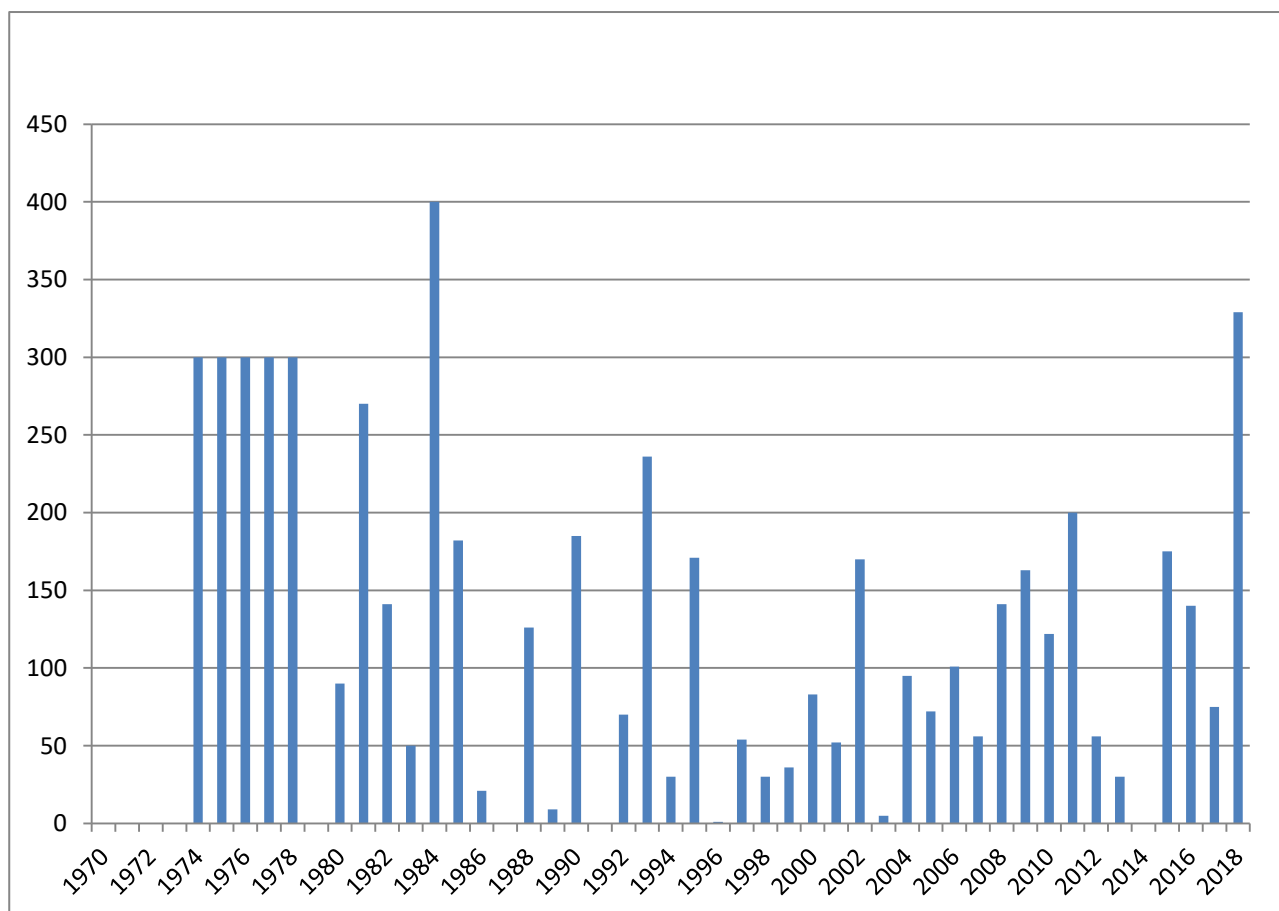
"Større Danske Fuglelokaliteter, 1971": Angiver 20-30 par i 1966.

Føde

Der gættes på, at de tætte flokke af klyder på mere end 300 fugle i Nærå Strand fouragerer på en diæt af mysis og slikkrebs.

Potentiale

Der er potentiale til at klyden igen bliver ynglefugl, hvis der genskabes natur i Den Nordlige og Den Sydlige Fælle samt i Klinte Strand. Klyden vil kunne etablere sig som ynglefugl her og arten vil kunne trække ind til rast og fouragering, når det er højvandet i Nærå Strand. **Kilde:** På Vigelsø, hvor der i 1997 blev genskabt en 40 hektar stor ferskvandssø, blev klyden en talrig ynglefugl og op til mere end 300 klyder trak ind fra Odense Fjord til højvandsrast i søen.

Udviklingen i forekomst af klyde 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Lille præstekrave (*Charadrius dubius*)

STATUS

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser

30.05.1999 1.

Tidligere forekomster

Ingen.

Potentiale

Genopretning af strandenge og lavvandede søer i Den Nordlige og Den Sydlige Fælled samt en ferskvandssø i Klinte Strand kan give gode forhold for arten. **Kilde:** De steder på Fyn, hvor der er foretaget naturgenopretning i form af enge og søer, er lille præstekrave indvandret som ynglefugl. Der er dog også stor risiko for at arten forsvinder igen fra sådanne lokaliteter i takt med at områderne gror til. Arten foretrækker nøgne sand- og grusflader.

Hvidbrystet præstekrave (*Charadrius alexandrinus*)

- *Den smukke hvidbrystede præstekrave forsvundet fra Nærå Strand som ynglefugl pga. opdyrkningen af strandengene.*

STATUS 2000-2018

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser

30.-31.05.2010 1 han.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Kun én forekomst.

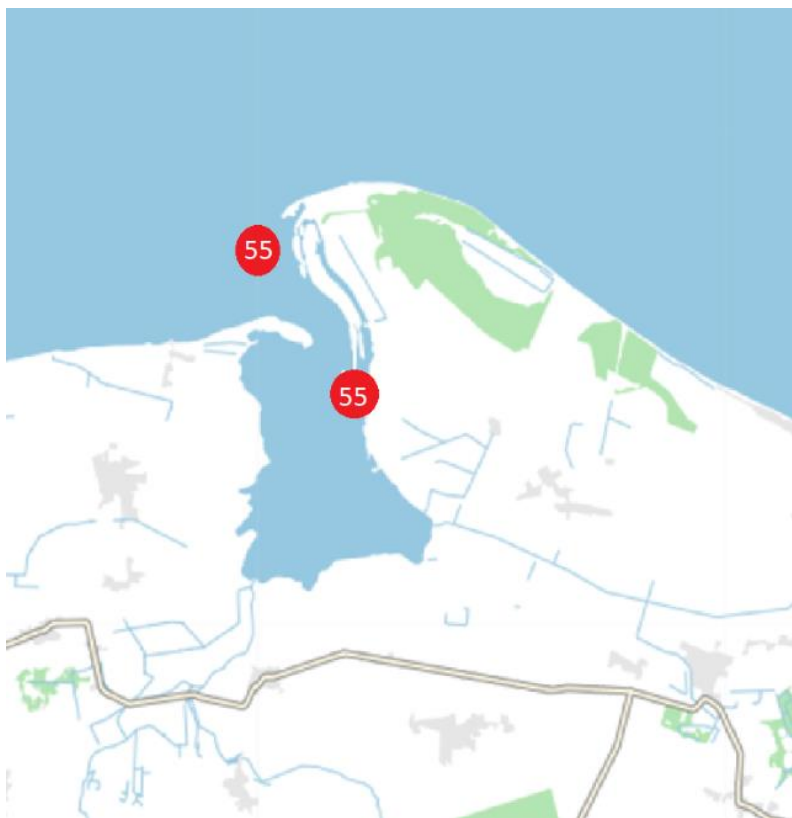
Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Hvidbrystet præstekrave er langt fra så almindelig som foregående (stor præstekrave, red), men kan dog ingenlunde henregnes til de sjældne ynglefugle.....Denne præstekrave findes kun ynglende på Agernæs Fælled og fjerner sig aldrig ret langt fra stranden". "I 1923 blev der således fundet 3 reder med æg den 29.04."

Potentiale

Arten er nu stort set forsvundet fra Danmark, bortset fra Vadehavsområdet, som ynglefugl, og ligeledes fra Sverige, så der er næppe nogen fugle at rekruttere, selv om forholdene for arten forbedres i området.

Stor præstekrave (*Charadrius hiaticula*)

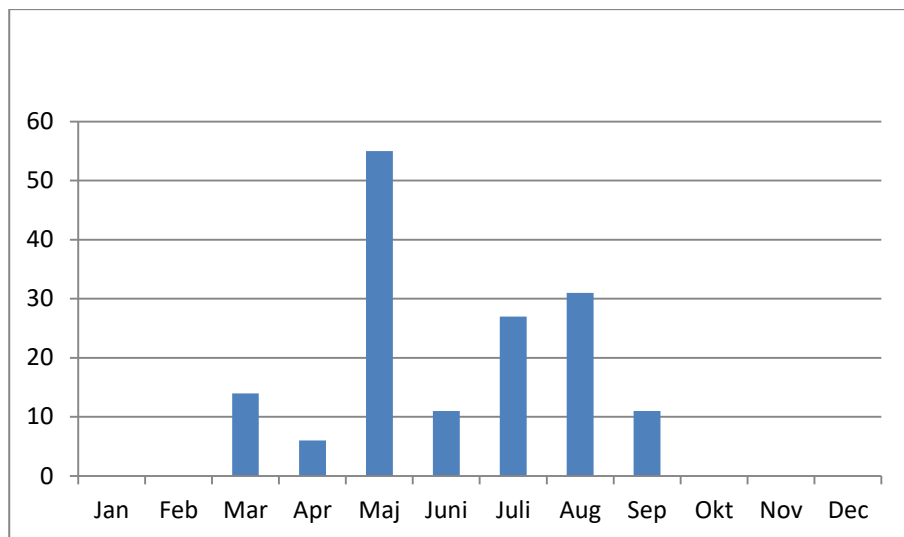
Stor præstekrave, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS 2010-2018

Sjælden ynglefugl. Almindelig gæst.

Årsforekomst 2010-2018

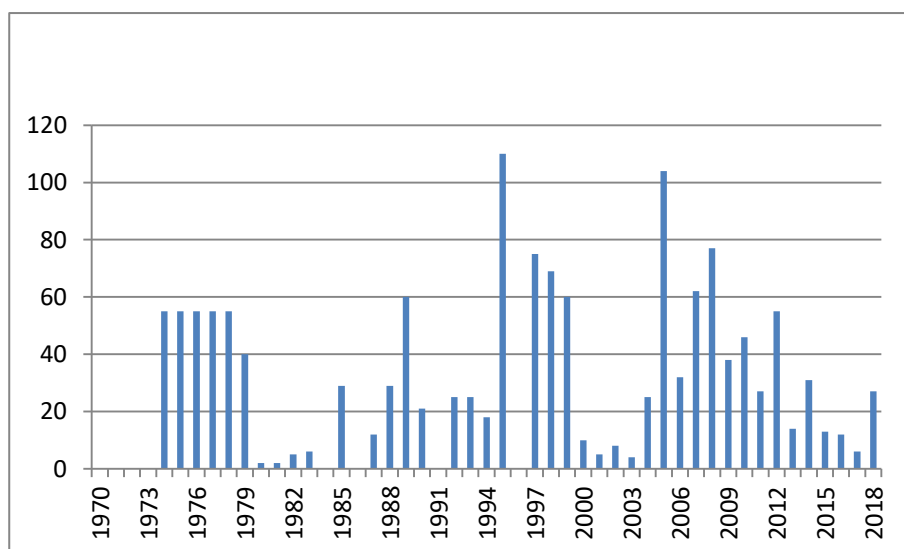
Stor præstekrave ankommer i marts. Forårstrækket topper i maj. Der er sandsynligvis kun ynglefugle tilstede i juni. Antallet af trækfugle stiger fra juli og de sidste fugle ses i september.

Stor præstekrave, årsforekomst 2010-2018 Næraå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten er muligvis gået tilbage som gæst i området, men det er forfatterens opfattelse at arten let overses, da der ofte er lange afstande at observere på.

Udviklingen i forekomst af stor præstekrave 1974-2018 i Næraå Strand og Agernæs Flak.

Ynglefund:

1975 1 par, 1980 3 par, 1981 1 par, 1989 3 par, 1990 2 par, 1991 1 par, 1993 7 par, 1997 10 par, 1998 4 par, 1999 3 par, 2000 5 par, 2001 1 par, 2002 3 par, 2003 1 par, 2005 1 par, 2006 1 par, 2018 1 par Flyvesandet.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Det sted, hvor de fleste ynglefugle træffes, er den vestlige del af Inddæmningen, ofte meget langt fra stranden, ja enkelte par findes hvert år ynglende på nogle sandede agermarker et par km fra Nærå Strand. Adskillige par yngler også på Agernæs Fællede, mens kun ganske enkelte par slår sig ned på den stenede forstrand langs Godssets Kattegatkyst". "På Inddæmningen, hvor der årligt ruger ca. 20 par.....". "I hele august og begyndelsen af september er der nu myldrende fuldt af præstekrave langs Fælledens kyst....".

"Større Danske Fuglelokaliteter, 1971" anfører arten som ynglende i 1966. Bogen oplister samtidig, at der raster op til 40 store præstekraver som gæster.

Potentiale

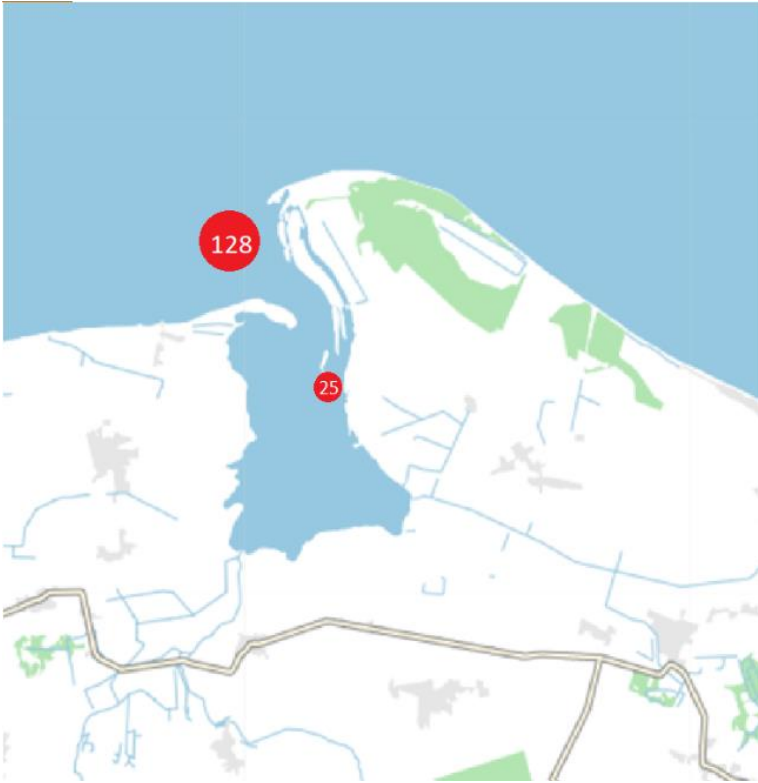
Genopretning af strandenge med søer i Den Nordlige og Den Sydlige Fællede vil gavne ynglefugle af arten.

Kilde: Genskabelse af Engsøen på Gyldensteen, Ølundgårds Inddæmning og ikke mindst en 40 hektar sø med slamflader på øen Vigelsø i Odense Fjord førte til dannelse af rastepladser for stor præstekrave med alle steder mere end 100 fugle.

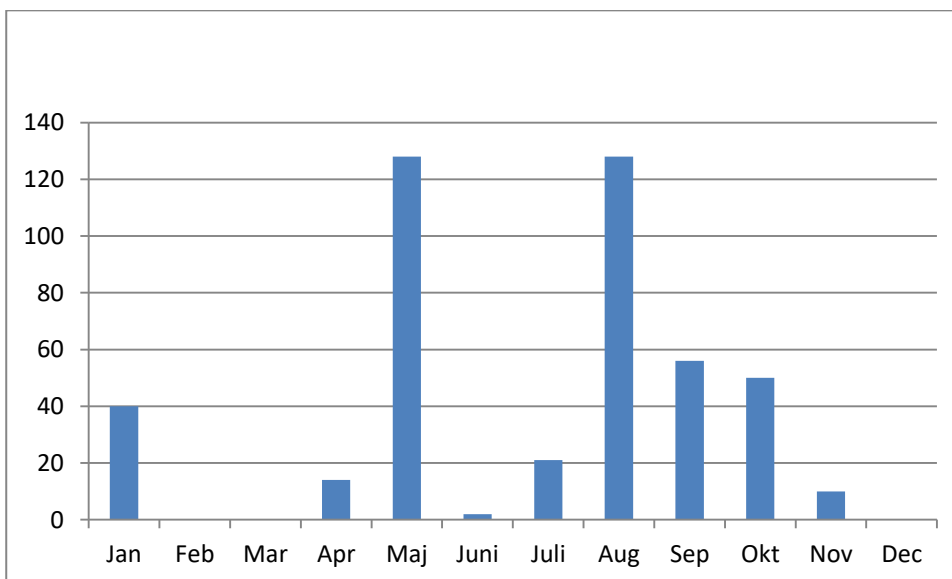
Strandhjejle (*Pluvialis squatarola*)

STATUS 2010-2018

Meget almindelig gæst.

Strandhjejle, den maksimale forekomst ved Nærrå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Strandhjejle, årsforekomst 2010-2018 Nærrå Strand.

Årsforekomst 2010-2018

Strandhjejlen ses regelmæssigt overvintre i januar, hvorefter fuglene forsvinder fra februar. Arten ses på forårstræk fra maj, nogle år fra april. Der ses ganske få oversomrende fugle – eller muligvis sene trækfugle. Efterårstrækket starter i juli og toppe i august. Antallet af strandhjejler falder lidt i september og oktober og ”fader” ud i november.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

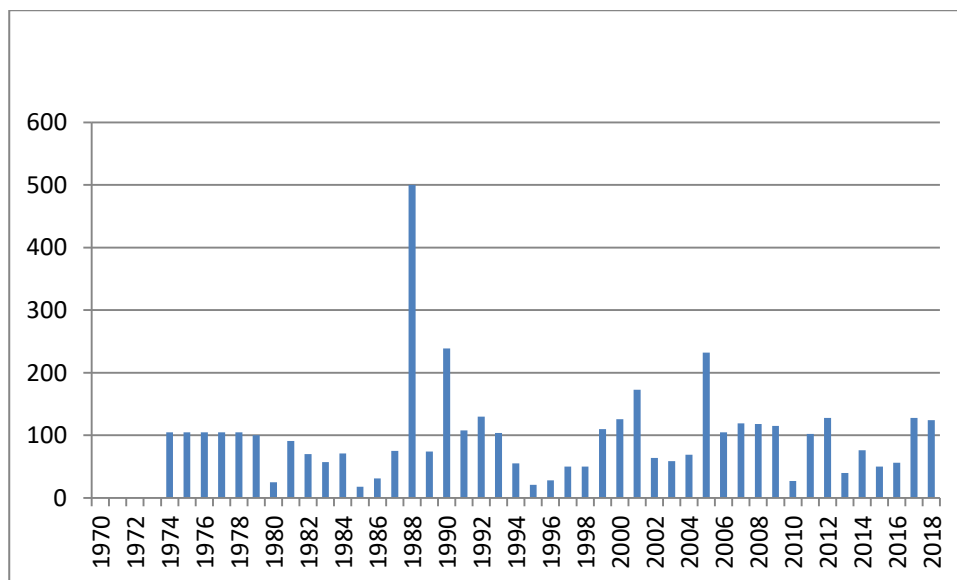
Forekomsten af strandhjejle er næppe ændret væsentligt i perioden 1974-2018.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: ”Denne smukke vader er almindelig både på forårs- og efterårstræk”. ...”I august og september optræder den meget talrigt...”. ”Strandbrokfuglens ynglingsopholdssted er kysten langs Agernæs Fælle og Nærå Strands mer eller mindre tørlagte sandflader. Her ser man dem færdes dagen lang i småflokke på 5-10-15 individer...”. Kun en gang har jeg bemærket strandbrokfugle oppe på agermarkerne, nemlig 11.10.1925; på en vintersædemark ved Kørup færdedes da en flok på c. 200 stk.”.

Potentiale

Genopretning af strandene og lavvandede søer på Den Nordlige og Den Sydlige Fælle kan give gode højvandsrastesteder for arten. **Kilde:** Genskabelse af søer med omgivende strandene på øen Vigelsø i Odense Fjord og Ølundgårds Inddæmning førte til at der begyndte at raste mere end 50 strandhjejler hvert af disse steder.

Udviklingen i forekomst af strandhjejle 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Hjejle (*Pluvialis apricaria*)

- Fyns 2. vigtigste rastelokalitet for hjejle

Nærå Strand og Agernæs Flak er Fyns 2. vigtigste rasteplass for hjejle. Foto: Kurt Due Johansen.

STATUS 2010-2018

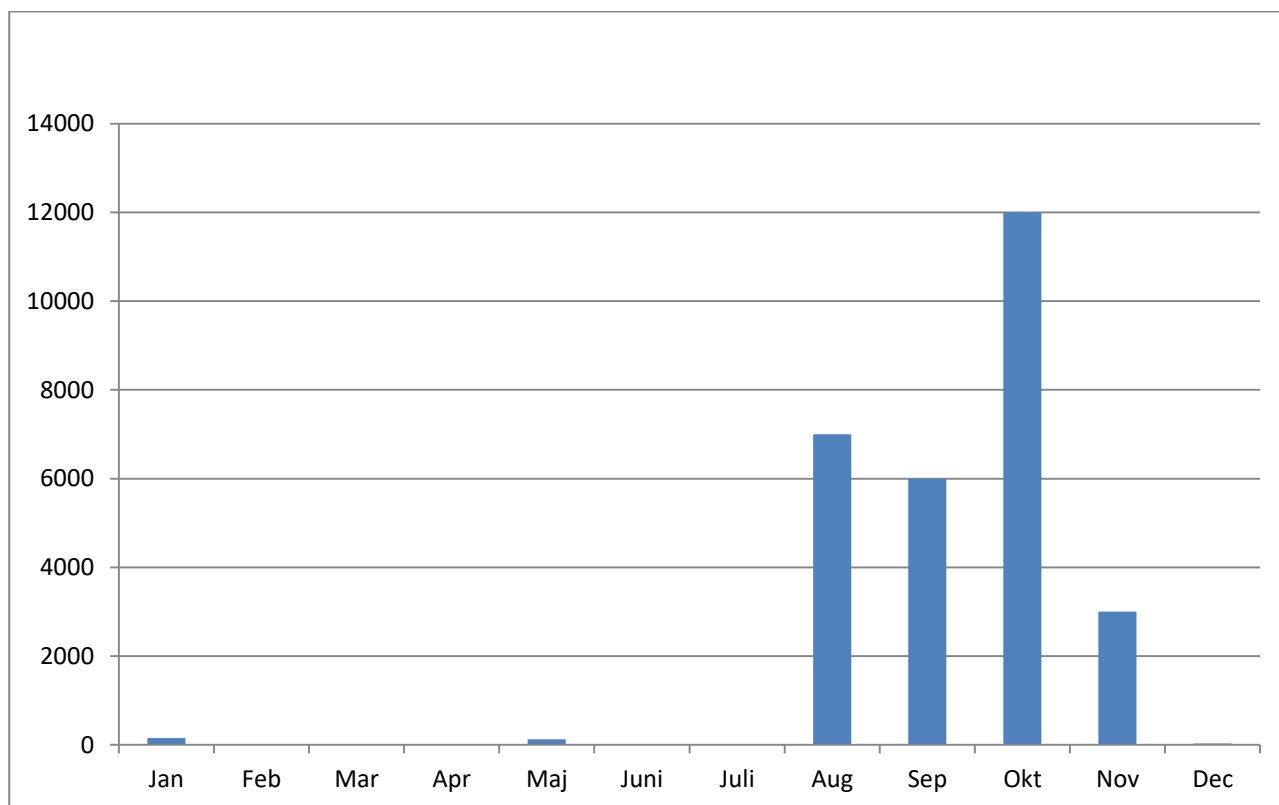
Meget talrig gæst.

Hjejle, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Hjejlen er langt mere sjælden om foråret i området. Arten ses faktisk uregelmæssig om foråret (april-maj). Efterårstrækket starter meget "forsigtigt" op i juli. Fra august er hjejlen talrig i området. Forekomsten toppes i oktober, hvorefter antallet falder. Arten er sjælden i december.

Hjejle, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

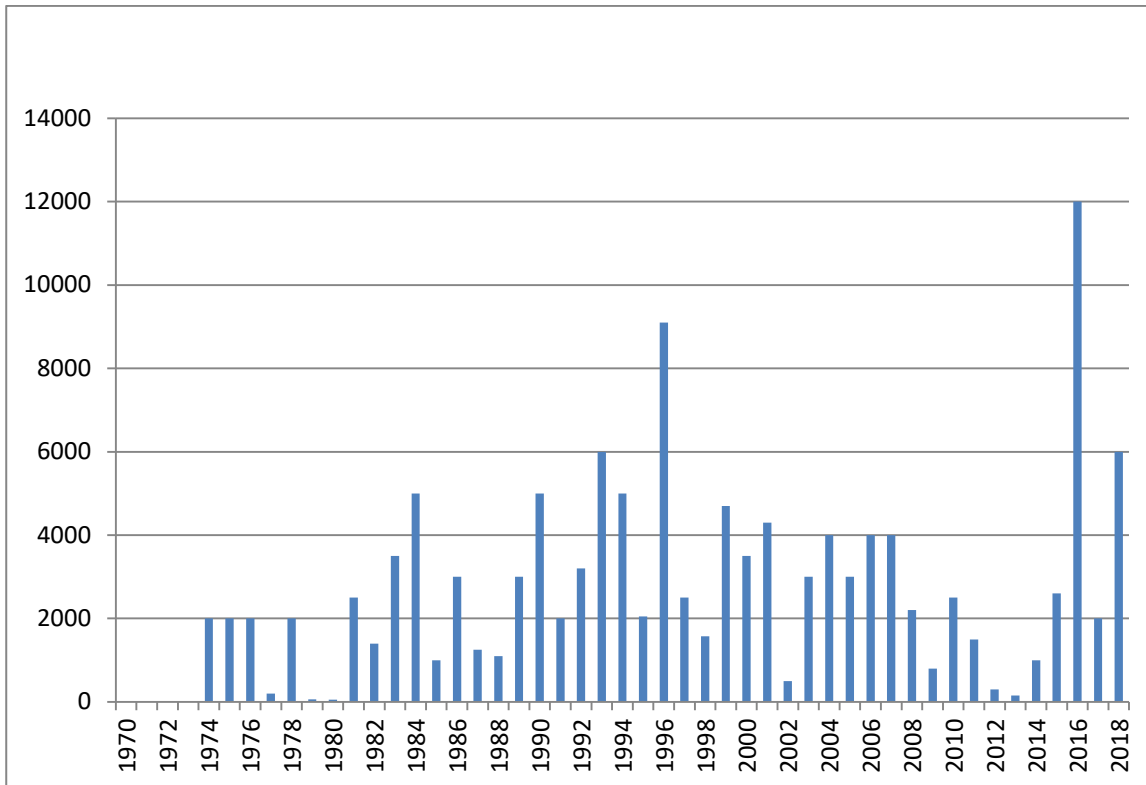
Artens forekomst 1974-2018 er næppe ændret væsentligt.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Hjejle, er en sikker og meget talrig gæst både forår og efterår". "I forårstiden optræder de i flokke på 20-100 individer og færdes navnlig på pløjemarkerne." "Mens flokkene om foråret kan tælles i snese, må efterårsflokkene tælles i hundreder, ja til tider kan her måske være tusinde".

Potentiale

Genopretning af strandengene og lavvandede søer på Den Nordlige og Den Sydlige Fælled kan give gode højvandsrasteplasser for arten. **Kilde:** Naturgenopretning af en 40 hektar stor strandsø omgivet af enge på øen Vigelsø i Odense Fjord førte til etablering af Danmarks 2. vigtigste rasteplass for hjejler.

Udviklingen i forekomst af hjejle 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Blandet flok af hjejle og vibe. Foto: Kurt Due Johansen.

Vibe (*Vanellus vanellus*)

- *I 1920'erne ynglede 500 par alene på Egebjerggårds arealer – en helt uhørt tæthed af viber
I dag (2019) yngler 4-10 par på det samme areal !*

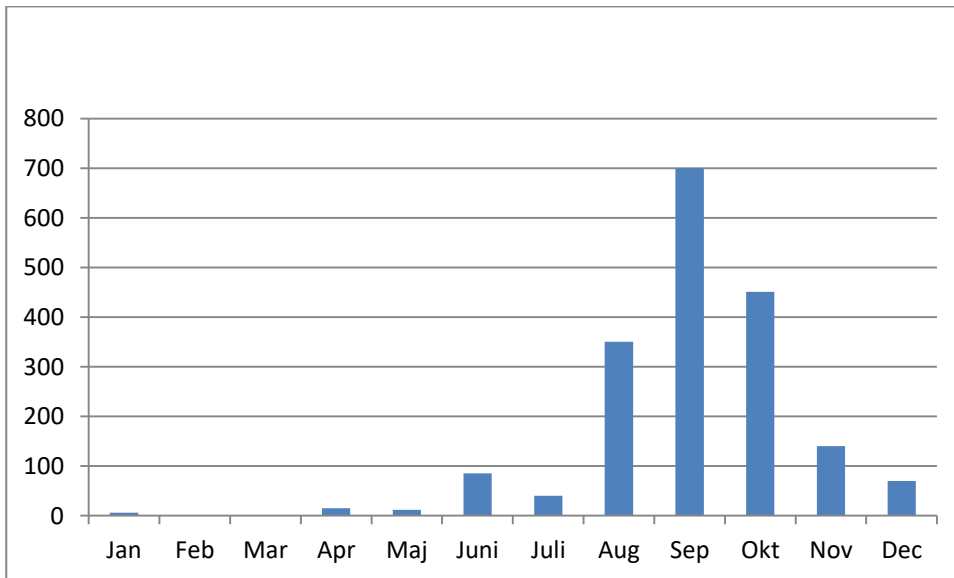
I 1920'erne ynglede der den utrolige sum af 500 par viber, alene på Egebjerggårds arealer. Viben yngler på det samme areal som i 1920'erne nu med 4-10 par. Viben er dog heldigvis stadig en almindelig trækgæst ved Nærå Strand. Foto: Kurt Due Johansen.

STATUS 2010-2018

Sjælden ynglefugl, talrig gæst.

Vibe, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Vibe, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Årsforekomst 2010-2018

Ganske enkelte viber kan ses i januar, hvis vinteren er mild. Ingen fugle er iagttaget februar-marts. Antallet af viber er lavt april og maj. Der ankommer viber igen til området i juni og antallet toppe august-oktober, hvorefter antallet falder.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Ynglebestanden i området er nu på det nærmeste forsvundet, hvilket er katastrofalt, jævnfør Vagn Holsteins yngletal på ca. 500 par i 1922-25! En optælling i maj 2019 på de samme marker som Vagn Holstein undersøgte, viste, at der nu INGEN viber yngler på Den Nordlige og Den Sydlige Fælled, og at der kun yngler 4-10 par viber i og ved Den Inddæmmede Strand. Disse 4-10 par viber skal sammenlignes med 500 par viber, som Holstein angiver som ynglende 1922-25.

Forekomsten af gæster er næppe ændret 1970-2018, trods store tilbagegange af yngleviber, også uden for Danmark, hvilket bl.a. er rekrutteringsområde for gæstende viber i området.

Ynglefund:

Den Nordlige Fælled og Den Sydlige Fælled: 1980 9 par, 1981 4 par, 1990 6 par, 1991 6 par, 1993 19 par, 1997 14 par, 2006 2 par, 2017 1-2 par Nørreby Hals og 2018 0 par.

Tidligere forekomster

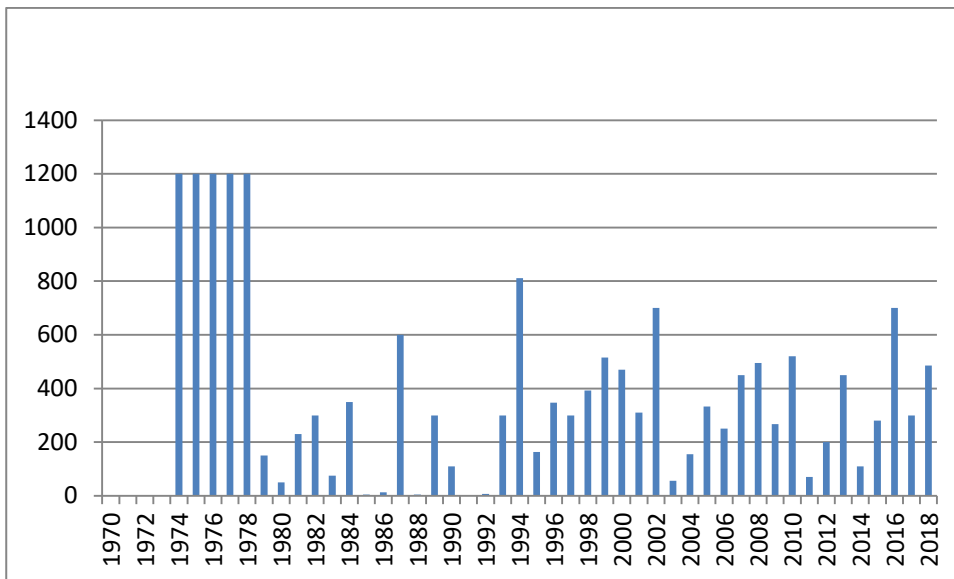
Vagn Holstein 1922-25:

Ynglefugle: "Jeg vil formode, at de rugende pars antal er mellem 400 og 600 (500 par, red).

Trækgæster: Overvintrende i milde vintre. "Vibeungerne vokser meget hurtigt, og allerede omkring midten af juni er de flyvefærdige. På den tid begynder viberne at samle sig, og fra nu af, indtil de lidt efter lidt forsvinder i løbet af oktober måned, færdes de i mægtige flokke, som må tælles i tusinder på Inddæmningen, Fælleden, Græs- og pløjemarken...".

Potentiale

Der er et stort potentiale for bedre yngleforhold i fald at strandengene bag digerne ved Den Nordlige og Den Sydlige Fælled genskabes. Etablering af søen i Klinte Strand med tilstødende enge vil også gavne arten, både som ynglefugl og gæst. **Kilde:** Genskabelse af op mod 100 hektar enge med lavvandede søer på Ølundgård ved Odense Fjord i perioden 1999-2009 førte til dannelsen af betydelige yngleforekomster af viber. Denne lokalitet samt den nærliggende ø Vigelsø, som blev genoprettet 1997, førte ligeledes til, at flere tusinde viber blev rastefugle her i træktiden.

Udviklingen i forekomst af vibe 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak. Foto nedenunder: Kurt Due Johansen.

Fouragerende vibe har fanget en regnorm. Foto: Kurt Due Johansen.

Pomeransfugl (*Charadrius morinellus*)

STATUS

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser

09.08.2002 1 Egebjerggårds marker.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Denne på øerne sjældne fugl er kun truffet inden for mit iagttagelsesområde en gang, nemlig 08.09.1925, da to unge fugle blev skudt af skovfoged A. Nielsen på den nordlige ende af Ager-næs Fælle. De opholdt sig i en stor sandgrav og var ret tillidsfulde. Der blev ikke set flere end disse to fugle".

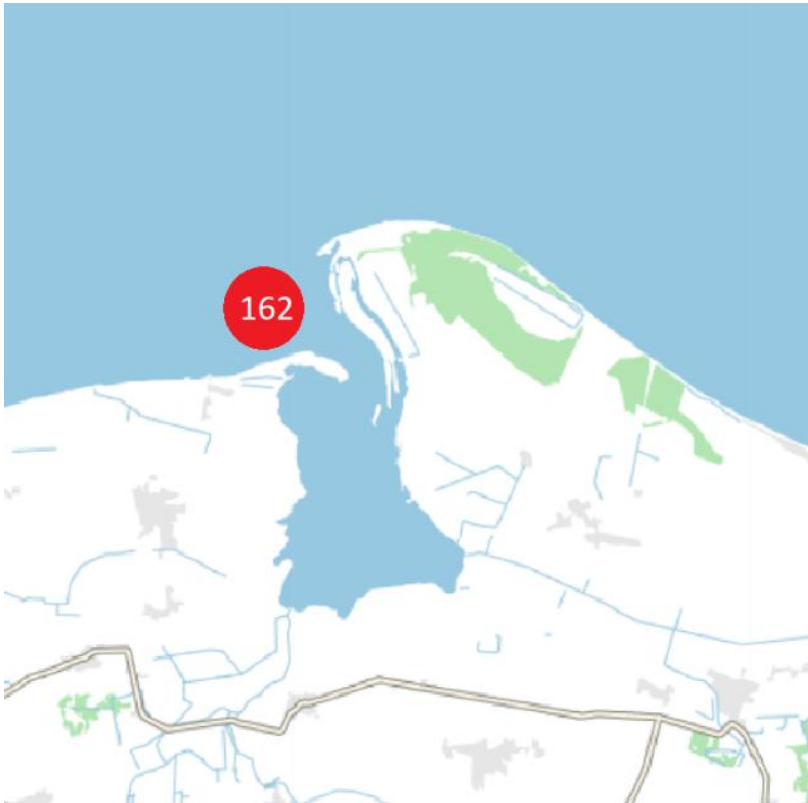
Potentiale

Intet potentiale for bedre vilkår for pomeransfugl i området.

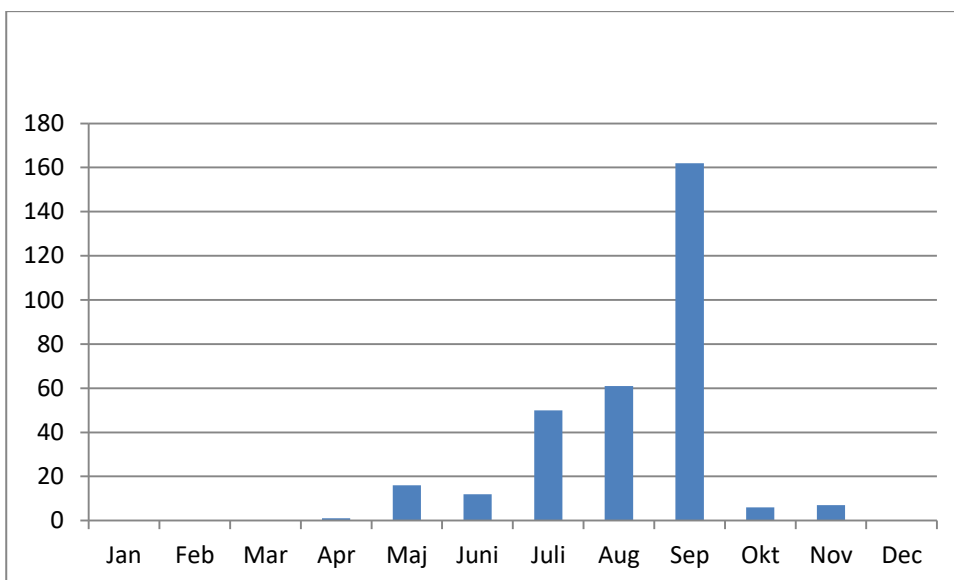
Islandsk ryle (*Calidris canutus*)

STATUS 2010-2018

Meget almindelig gæst.

Islandsk ryle, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Islandsk ryle, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Årsforekomst 2010-2018

Islandsk ryle ses fåtalligt, men regelmæssigt maj-juni på forårstræk. Efterårstrækket indledes i juli og fortsætter til november med en tydelig top i september.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

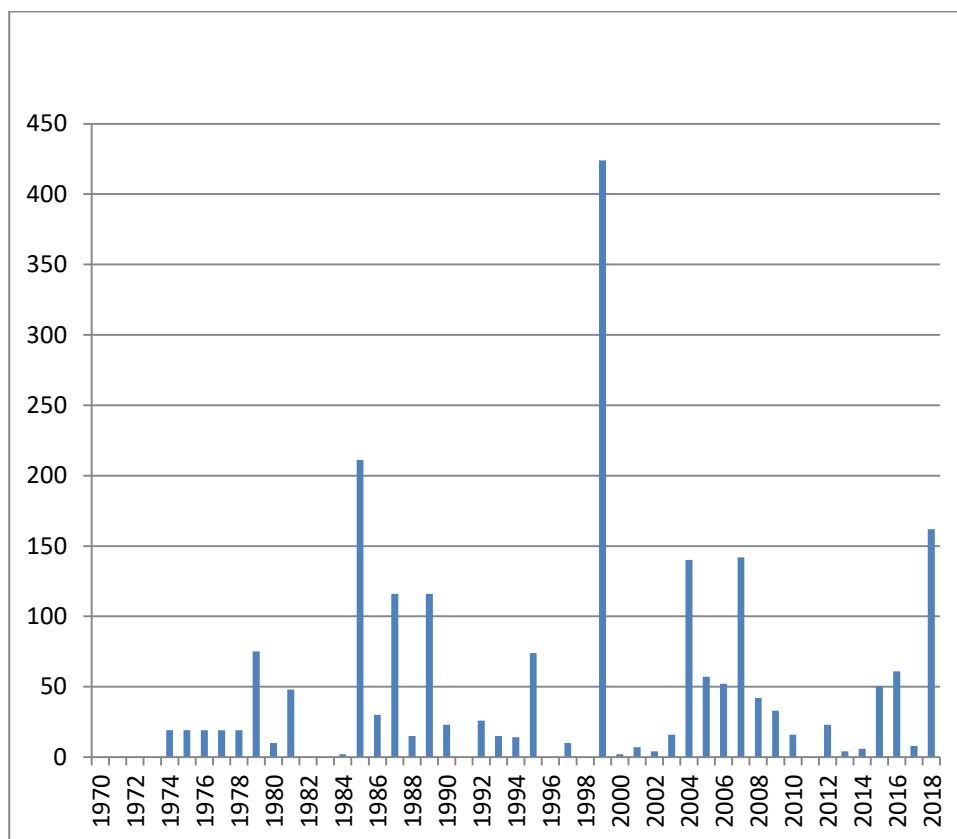
Der er næppe sket nogen ændring i forekomst af islandsk ryle i området i perioden 1974-2018.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Islandsk ryle ses på trækk både forår og efterår. På forårstrækket viser den sig ikke før c. 1.6, og som rimeligt er, når den kommer så sent, raster den kun få dage ved vore kyster. Om foråret ses den i småflokke på 5-15 individer". "I 1924 kom de første 25.07 og i 1925 29.07. Antallet tiltager hurtigt, og midt i august begynder de unge fugle at vise sig. På denne tid kan man ved Nærå Strand se flokke på 40-100 individer sammen med strandhjejler...".

Potentiale

Hvis strandengene og lavvandede søer i Den Nordlige og Sydlige Fælled og søen i Klinte Strand etableres, kan der blive fine højvandsrasteplasser for islandsk ryle her. **Kilde:** Da søen på 40 hektar bag digerene på Vigelsø blev dannet 1997, rastede der ofte mere end 100 islandske ryler her. På Ølundgårds Inddæmning raster der i dag islandske ryler i træktiden, efter at området tidligere var dyrkede marker.

Udviklingen i forekomst af islandsk ryle 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Sandløber (*Calidris alba*)

STATUS

Regelmæssig, fåtallig-almindelig gæst.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

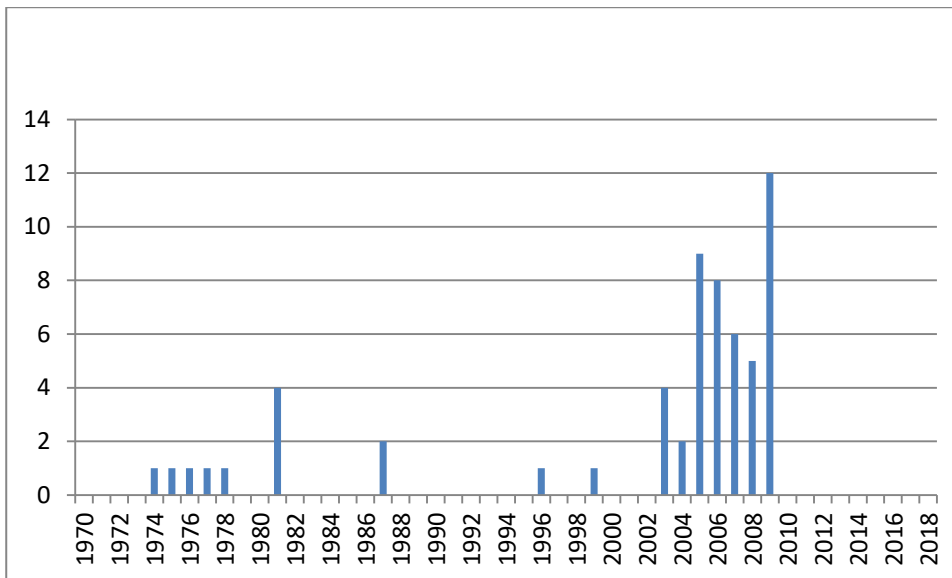
Forekomsten i perioden er noget uregelmæssig og sandsynligvis meget afhængig af, om de besøgende går ud til kysten, hvor de rastende sandløbere ses. Derfor kan intet konkluderes om ændringer i perioden.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Den 16.08.1925 skød jeg en gammel fugl ud for Agernæs Fæled, hvor den opholdt sig med nogle ryler. Det er eneste gang jeg med sikkerhed har konstateret arten".

Potentiale

Intet potentiale for flere sandløbere i området.

Udviklingen i forekomst af sandløbet 1974-2018 i Nærrå Strand og Agernæs Flak.

Sortgrå ryle (*Calidris maritima*)

STATUS 2010-2018

Uregelmæssig, sjælden gæst.

Samtlige iagttagelser

04.05.1994 1.

09.10.2003 1 Vesttrækkende.

13.11.2004 2 Vesttrækkende.

Stenvender (*Arenaria interpres*)

STATUS

Regelmæssig, fåtallig gæst.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

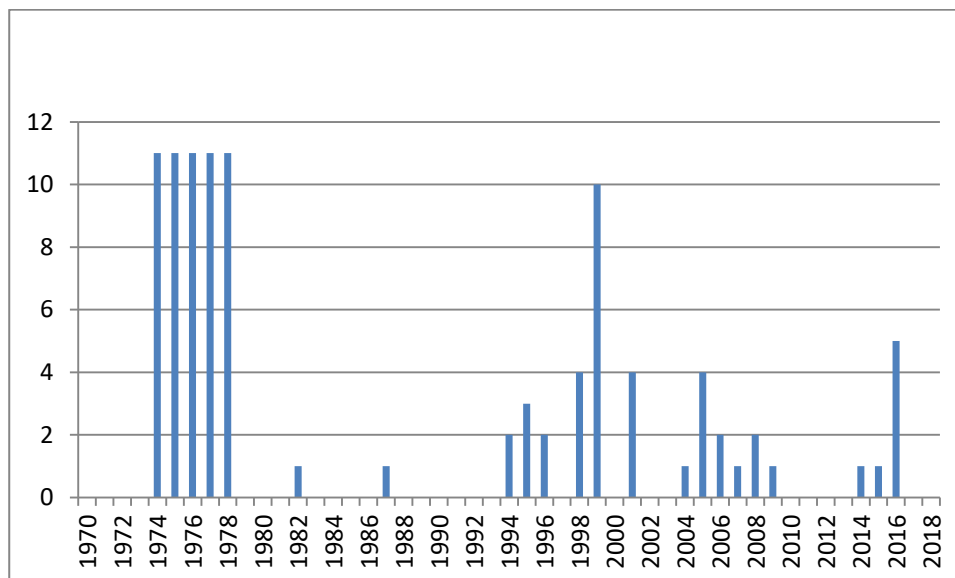
Der er næppe sket nogle ændringer i forekomsten af stenvender i området i den beskrevne periode.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "De gange, jeg har set den, er snart talte, men dog nærer jeg ingen tvivl om, at der hvert år kan ses nogle på træk langs Agernæs Fælleds kystlinie. I 1924 så jeg 1 stk 10.05 og atter 1 stk 12.05. muligvis den samme fugl. 18.07. så jeg atter en gammel fugl, som var i sommerdragt og vel på træk mod syd. I 1925 så jeg 04.06. to gamle fugle sammen med en lille flok ryler og præstekraver og 14.08. blev atter en set".

Potentiale

Der er et mindre potentiale for højvandsrastende stenvendere, hvis strandenge og søer genskabes i Den Nordlige og Den Sydlige Fælled. **Kilde:** Øen Vigelsø og Ølundgårds Inddæmning, begge naturgenoprettede områder, blev efter genopretningen en regelmæssig rasteplads for enkelte stenvendere.

Udviklingen i forekomst af stenvender 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Almindelig ryle (*Calidris alpina*)

- Rylen forsvandt som ynglefugl fra Nærå Strand pga. opdyrkinger af enge og strandenge – indtil 1940 var Nærå Strand Fyns vigtigste yngleplads for arten.

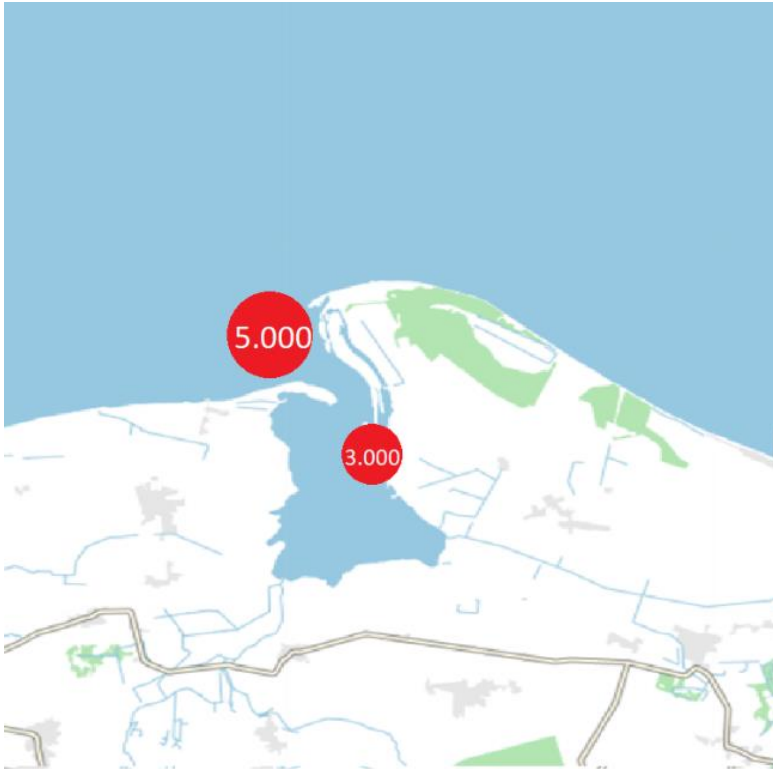

Almindelig ryle havde indtil 1930 Fyns bedste yngleplads ved Nærå Strand i Den Inddæmmede Strand og Den Nordlige og Den Sydlige Fælled. Efter afvandingerne og opdyrkingerne er arten væk som ynglefugl fra området. Indtil da ynglede ca. 50 par i området! I dag er rylen kun en talrig trækgæst i området. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS 2010-2018

Meget talrig gæst. Normalt ses ca. 5.000 almindelig ryler når der er flest, men der er følgende observationer af mere end 5.000 fugle:

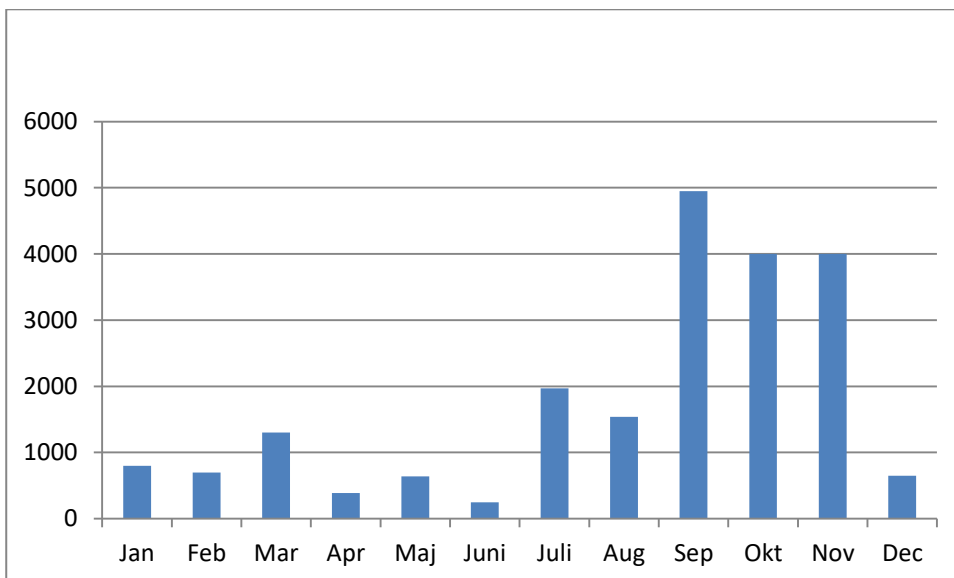
12.09.1990	7.089
03.11.1993	7.600
30.11.1993	7.600
25.10.1994	9.400
30.09.1999	11.250
28.10.1999	7.000.

Almindelig ryle, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Almindelig ryle ses året rundt. På forårstrækket er arten tydeligt mere fåtallig end på efterårstrækket, som indledes ultimo juni. Artens forekomst topper september-november.

Almindelig ryle, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Der er næppe sket ændringer i forekomsten af almindelig ryle i perioden 1974 til 2018. Der er til stadighed enkelte perioder, hvor der forekommer særlig mange almindelig ryler, jævnfør STATUS.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25

Ynglefugle: Ynglefuglene findes på Agernæs Fælle og Inddæmningen. "Mindst 40-50 par yngler årlig inden for godsets grænser".

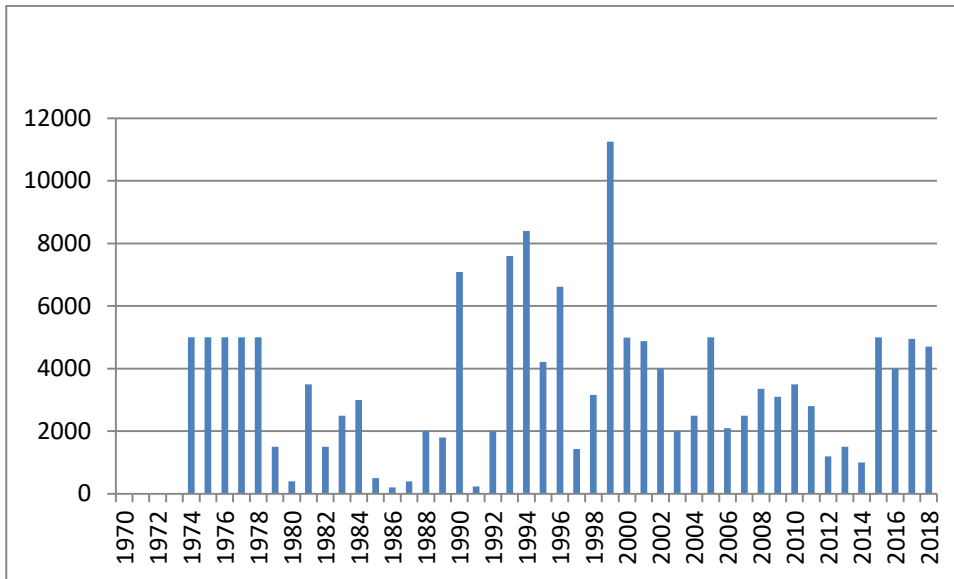
Trækfugle, forår: "Disse første blænkere for ryletrækkets store hær fører ofte en kummerlig tilværelse i den første tid, de er her; men de holder tappert stand trods is og sne, og så snart vejret i slutningen af marts bliver nogenlunde mildt, kommer hærens første bataljoner, og flokke på et par hundrede kan nu ses dels langs Agernæs Fælle ..., dels ved fladvandsansamlingerne på den vestlige del af Inddæmningen. Men hæren er kolossal og opmarchen tager lang tid, så at man i hele april og største delen af maj stadig kan se vældige flokke på vej mod nord....".

Trækfugle, efterår: "Omkring 1.8. begynder trækket fra nord at indfinde sig, og i denne og næste måned er det kolossale flokke som kan træffes ved Nærå Strand...".

"Større Danske Fuglelokaliteter, 1971" angiver 200-1.000 almindelig ryler omkring 1966, men det skønnes at dette tal er for lavt. En af årsagerne er bl.a. at man dengang ikke havde gode teleskoper som i dag, hvor man langt bedre kan overskue området – fra fugletårnet som heller ikke eksisterede dengang.

Potentiale

Der er ikke potentiale til at almindelig ryle igen bliver ynglefugl, dertil er der næppe nogen fugle at rekruttere, da ynglebestandene "alle" steder går tilbage. Derimod kan der etableres højvandsrasteplasser bag digerne i Den Nordlige og Den Sydlige Fælle ved genopretning. **Kilde:** Genopretning af Engsøen på Gyldensteen, Ølundgårds Inddæmning og øen Vigelsø i Odense Fjord førte til, at alle disse områder udviklede sig til rasteplass for arten med fra flere hundrede til 1.500 almindelige ryler.

Udviklingen i forekomst af almindelig ryle 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak. Foto nenedunder: Keld Skytte Petersen.

Almindelig ryle af den nordlige race i pragtdragt. Foto: Keld Skytte Petersen.

Krumnæbbet ryle (*Calidris ferruginea*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, almindelig gæst.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

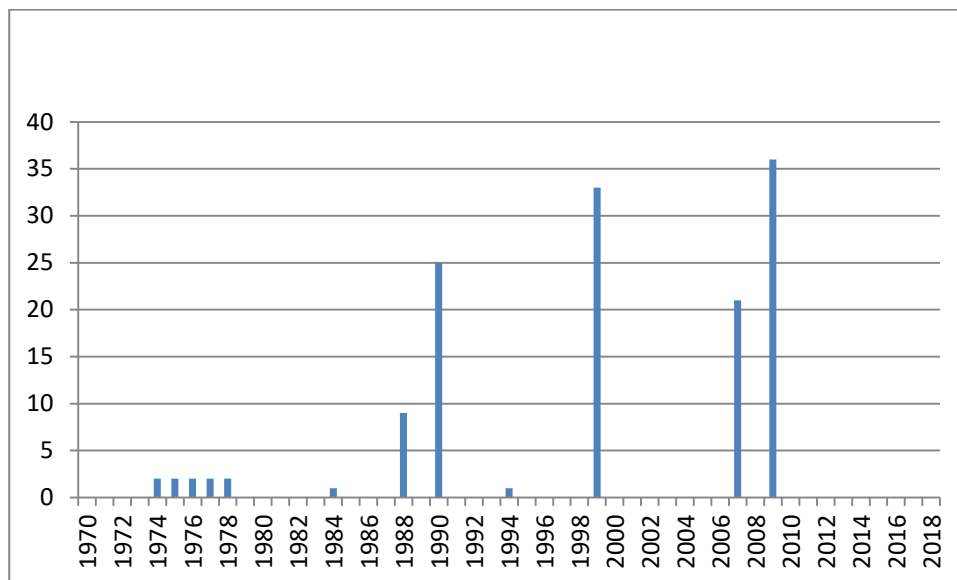
Materialet er for spinkelt til at sige noget om, hvorvidt artens status i perioden 1970-2018 har ændret sig. Arten er sandsynligvis overset i høj grad på grund af de store afstande mellem observatører og fuglene. Desuden raster mange af de krumnæbbede ryler på de mere slikholdige vader inde i selve Nærå Strand, som sjældnere besøges af observatørerne.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Om foråret har jeg ikke med bestemthed set den, hvorimod den på efterårstrækket ikke er sjælden". "Deres kæreste opholdssted er kysten langs Agernæs Fælle, men også på oversvømmede partier af Inddæmningen langt fra kysten har jeg truffet mindre flokke".

Potentiale

Der er et større potentiale til langt flere krumnæbbede ryler ved Nærå Strand og Agernæs Flak og til højvandsrastende ditto, i fald at strandenge og søer i Den Nordlige og Den Sydlige Fælle samt Klinte Strand genoprettes. **Kilde:** Genopretning af Engsøen på Gyldensteen, Ølundgårds Inddæmning og øen Vigelsø i Odense Fjord førte til, at alle disse områder udviklede sig til rasteplads for krumnæbbet ryle. I den 40 hektar store sø på Vigelsø, rastede der flere gange mere end 100 krumnæbbet ryle.

Udviklingen i forekomst af krumnæbbet ryle 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Kærløber (*Limicola falcinellus*)

STATUS

Regelmæssig, sjælden til fåtallig gæst.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

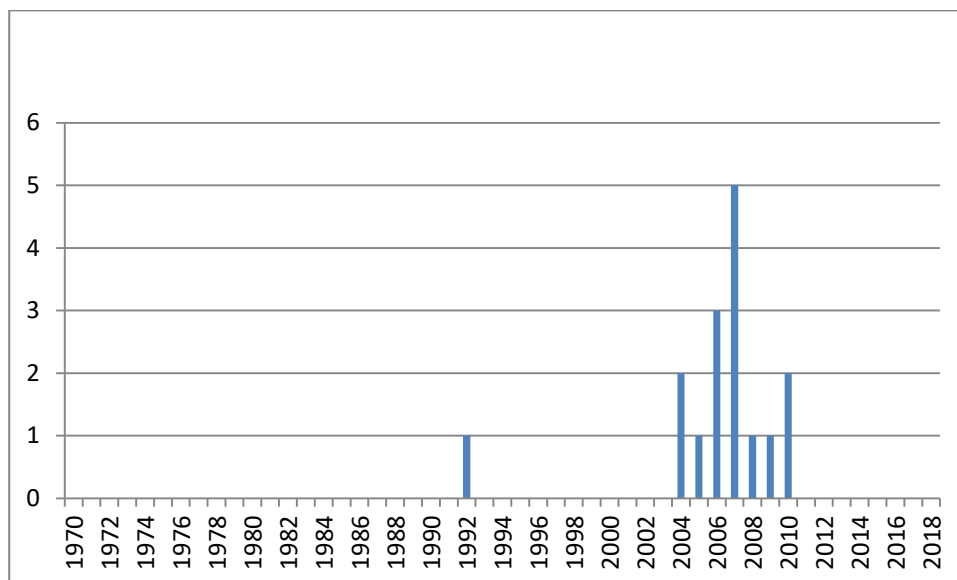
Udover en forekomst i 1992 er arten først "opdaget" fra 2004, hvor nogle meget dygtige fynske ornitologer opdagede at arten forekom regelmæssigt i området.

Tidligere forekomster

Ingen.

Potentiale

I fald strandenge og søer genskabes i Den Nordlige og Den Sydlige Fælled og i Klinte Strand, er der potentiale for flere og mere regelmæssig forekomst af kærløber i området. **Kilde:** 4-talsstrand og Ølundgårds Inddæmning, begge naturgenoprettede, er nu regelmæssige rastepladser for arten.

Udviklingen i forekomst af kærløber 1974-2018 i Nærrå Strand og Agernæs Flak.

Temmincksryle (*Calidris temminckii*)

STATUS

Arten er ikke registreret i perioden.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Med bestemthed har jeg truffet den en gang, nemlig 10.09.1924, da 1 individ sammen med en mindre flok almindelige ryler gik inde i bunden af Nærrå Strand".

Potentiale

Arten forekommer typisk på beskyttede, mudrede arealer, hvorfor der er et særdeles stort potentiale for regelmæssig forekomst af "en del" temmincksryler bag digerne i Den Nordlige og Den Sydlige Fælled samt i en sø i Klinte Strand. **Kilde:** Især 4-talsstrand ved Odense Fjord, som blev genskabt fra dyrket landbrugsjord til lavvandede søer og enge i 1999, blev fra starten af genopretningen en fast rasteplass for arten.

Dværgryle (*Calidris minutus*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjælden til almindelig gæst.

Udviklingen i forekomsten 1974-2018

Forekomsten i perioden er næppe ændret. Det skønnes at mange dværgryler overses af observatørerne på grund af de store afstande til fuglene.

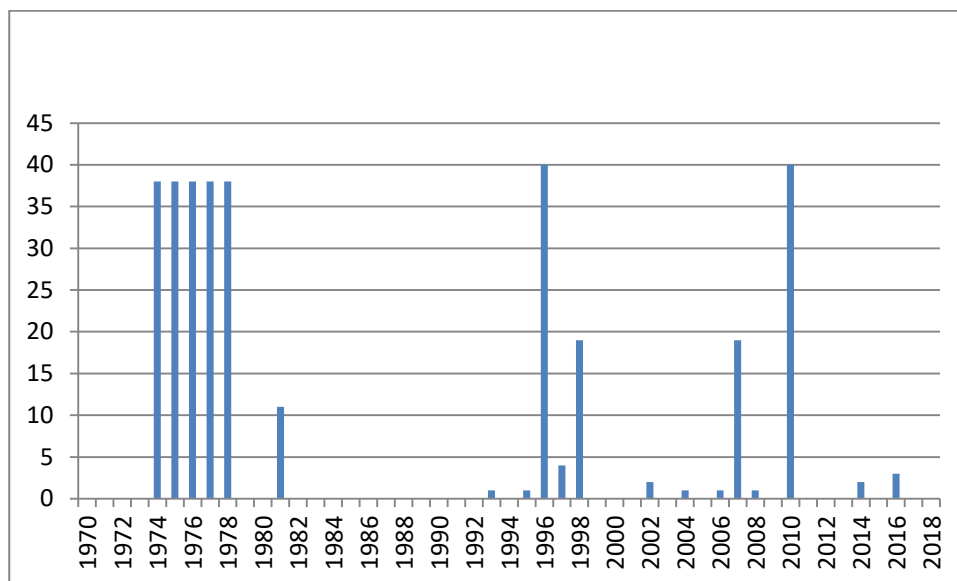
Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

- "Om foråret har jeg ikke set den, hvorimod den hvert år viser sig mer eller mindre talrig på efterårstræk. ...Navnlig i 1925 synes den at have været særlig talrig. I august-september kunne man mange steder træffe indtil 10-15 stykker i flok..."

Potentiale

Der er et særdeles stort potentiale for mange dværgryler i Den Nordlige og Den Sydlige Fælle og i en sø i Klinte Strand. **Kilde:** Erfaringer fra den 40 hektar store genoprettede sø bag digerene på Vigelsø viste, at der rastede mange dværgryler her, i invasionsår mere end 100 fugle.

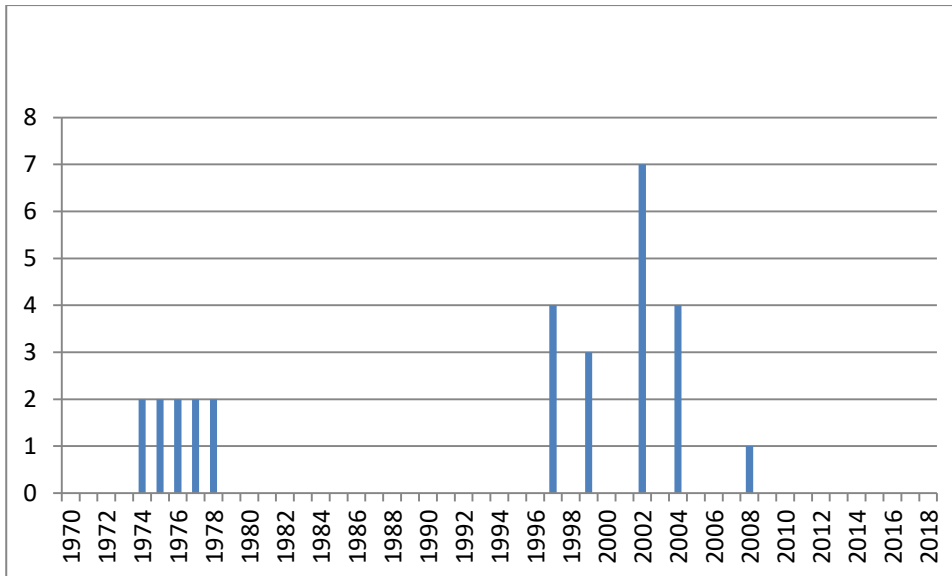

Udviklingen i forekomst af dværgryle 1974-2018 i Nærrå Strand og Agernæs Flak.

Tinksmed (*Tringa glareola*)

STATUS

Uregelmæssig, sjælden gæst.

Udviklingen i forekomst af tinksmed 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Tinksmeden er en så sjælden gæst i området, at det ikke er muligt at vurdere om forekomsten har ændret sig i perioden 1974-2018.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Tinksmede har jeg kun set en gang, nemlig 20.06.1924, da 2 gik på et fugtigt parti i den vestlige del af Inddæmningen".

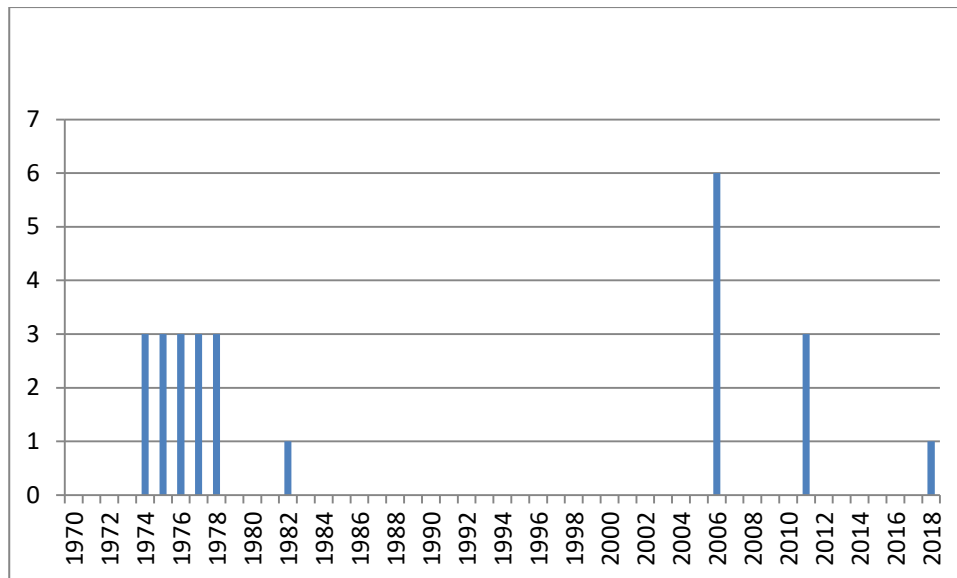
Potentiale

Der er et særdeles stort potentiale for at tinksmeden kan blive en almindelig og årlig rastefugl, i fald strandenge og søer genoprettes i Den Nordlige og Den Sydlige Fælled og i Klinte Strand. **Kilde:** Genopretning af årlige oversvømmelser af 10 hektar eng på Langø på Gyldensteen har ført til dannelsen af en fornem rasteplass for tinksmed. Nogle år raster mere end 125 tinksmede her om foråret.

Svaleklire (*Tringa ochropus*)

STATUS 2010-2018

Uregelmæssig, sjælden gæst. Forekommer stort set kun på Nørreby Hals, idet det er et af de få steder med lidt ferskvand.

Udviklingen i forekomst af svaleklire 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Det kan ikke ud fra de få observationer konkluderes, hvorvidt svaleklirens status i området har ændret sig 1974-2018.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Også denne art viser sig regelmæssigt såvel forår som efterår. I træktiden er det navnlig ved vandhullerne på Agernæs Fællede og fladvandspytterne på Inddæmningen, at den træffes, oftest enkeltvis, men undertiden i småflokke på indtil 6 individer". "I juli og august er den særdeles almindelig overalt ved mergelgrave, kanaler og vandhullerne på Fælled; men som regel ses kun 1 á 2 eksemplarer hvert sted.

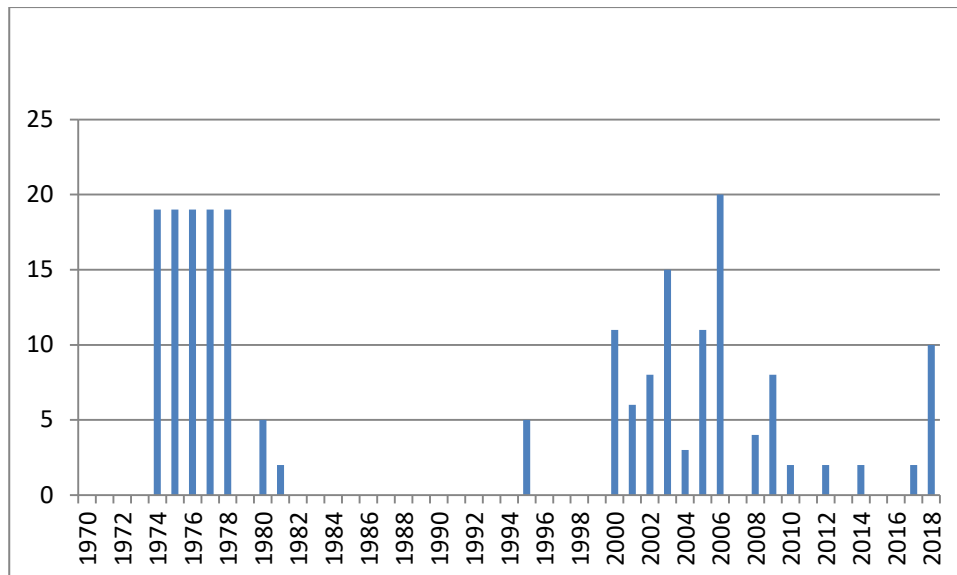
Potentiale

Der er et særdeles stort potentiale for at svalekliren kan blive en almindelig og årlig rastefugl, i fald strandenge og søer genoprettes i Den Nordlige og Den Sydlige Fællede og i Klinte Strand. **Kilde:** Samtlige naturgenoprettede lokaliteter på Fyn har tiltrukket svaleklirer. Nogle lokaliteter få, andre pæne flokke.

Mudderklire (*Actitis hypoleucos*)

STATUS 2010-2018

Almindelig gæst. Er underrepræsenteret i materialet, fordi den mest ses langs de lidt mere stenede kyster. Observatørerne står oftest i fugletårnet hvorfra arten ikke ses.

Udviklingen i forekomst af mudderklire 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Der er ikke noget i materialet der tyder på at artens status har ændret sig i perioden 1974-2018.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

- Kommer på forårstræk i begyndelsen af maj.
- Ses på nedtrækket i juli og til midten af september overalt.

Potentiale

Erfaringerne fra genopretningen af Engsøen på Gyldensteen og søer på Ølundgårds Inddæmning viser, at disse genoprettede lokaliteter tiltrækker mindre flokke af mudderklirer.

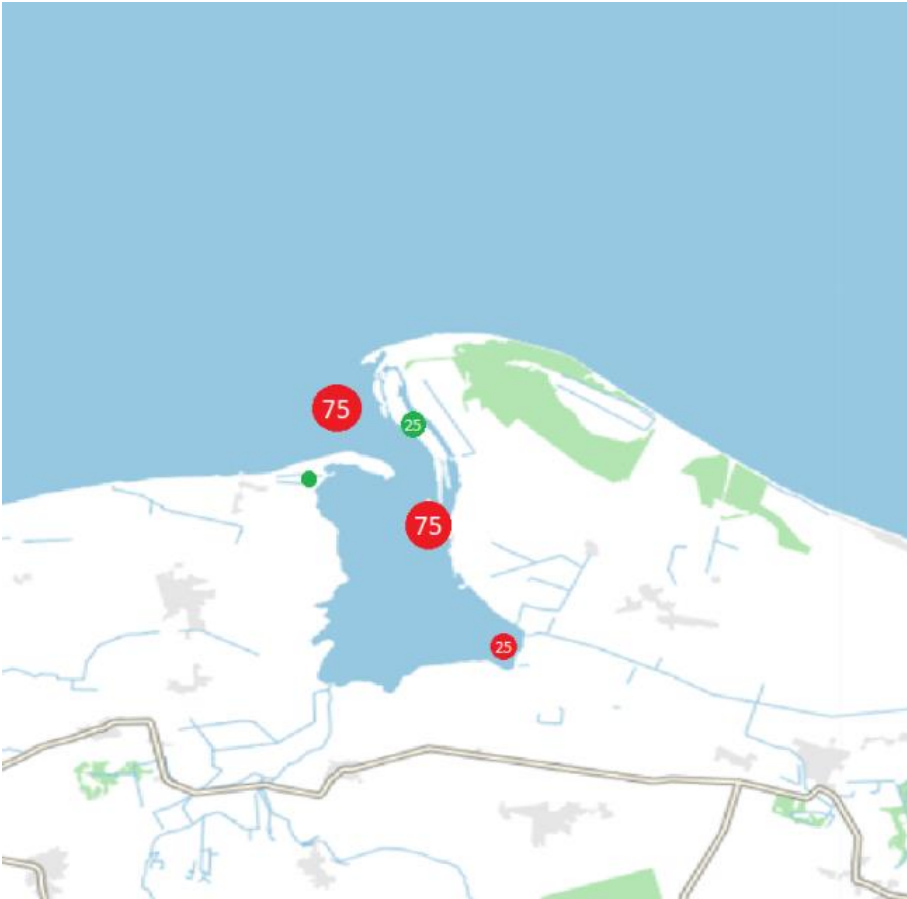
Rødben (*Tringa totanus*)

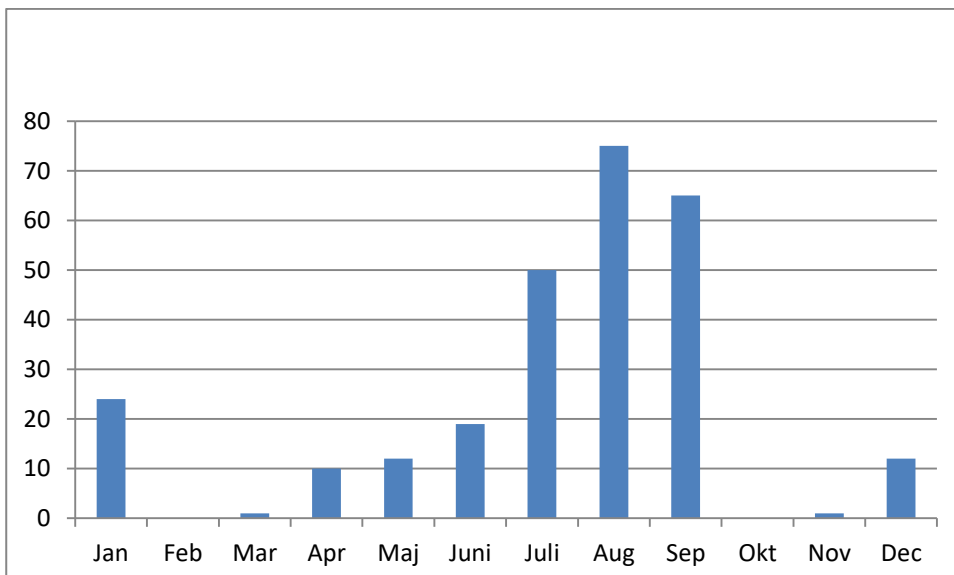
Rødbenet er den vade fugl der har klaret sig bedst ved Nærå Strand og alligevel yngler der i dag kun 20 % af det antal rødben der ynglede 1922-25. Foto: Kurt Due Johansen.

STATUS 2010-2018

Ret almindelig ynglefugl. Almindelig gæst.

Rødben, den maksimale forekomst af trækgæster (rød farve) samt placeringen af ynglefugle (grøn farve) ved Nærrå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Rødben, årsforekomst 2010-2018 Nærrå Strand.

Årsforekomst 2010-2018

Rødbenet ses året rundt. Manglende observationer i oktober synes mystisk. Arten er langt hyppigere på efterårstrækket, hvor arten kulminerer juli til september.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Materialet tyder ikke på at artens status som gæst har ændret sig 1974-2018. Arten er den vadefugl der har holdt sig bedst som ynglefugl i perioden. Dog er den mindsket på Nørreby Hals.

Ynglefugle

1980 30 par, 1981 25 par, 1989 8-10 par, 1990 18 par, 1991 18 par, 1993 45 par, 1997 39 par, 2006 25 par, 2017 19-20 par østkysten, 2018 20 par østkysten.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

Ynglefugle:

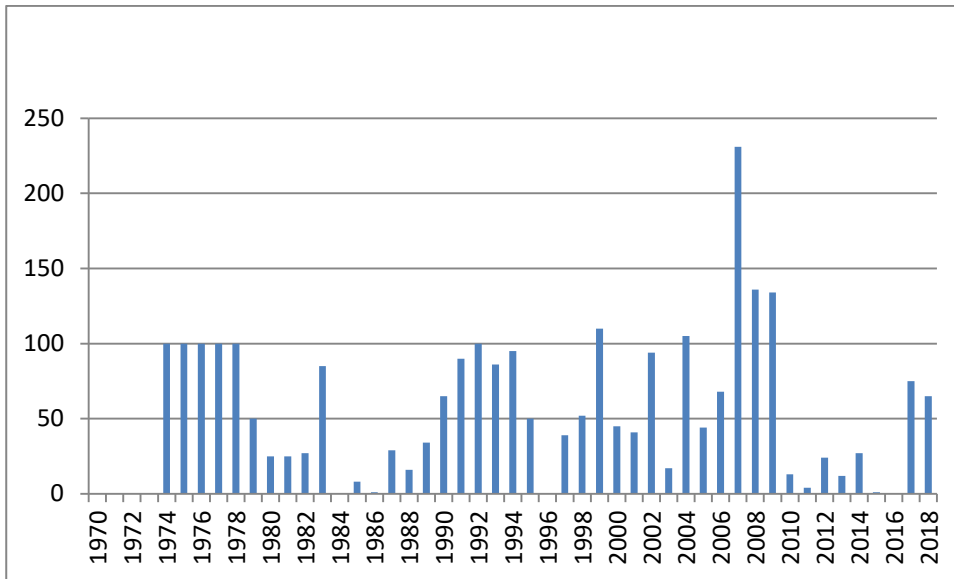
- Næst efter viben den hyppigst ynglende vadefugl inden for godsets grænser
- Mindst 100 par yngler hvert år
- Ynglepladserne er Agernæs Fællede og Den Inddæmmede Strand
- I juni er der en vrimmel af unger i alle størrelser
- Når ungerne er flyvefærdige føres de ud til Nærrå Strand.

"Større Danske Fuglelokaliteter, 1971". Der anføres 20-30 ynglepar og 30 rastende rødben som gæster.

Potentiale

Der er et stort potentiale for at forbedre forholdene for de ynglende rødben ved at genoprette strandenge og søer i Den Nordlige og Den Sydlige Fællede og en sø i Klinte Strand. Samtidig vil sådanne genopretninger gavne forholdene for trækfugle, når det er højvandet – især højvande i længere tid, som set de senere år.

Kilde: Genopretning af Ølundgårds Inddæmning ved Odense Fjord til 158 hektar søer og enge førte til dannelsen af en af Fyns største bestande af ynglende rødben, samtidig med at her også raster fugle i træktiden.

Udviklingen i forekomst af rødben 1974-2018 i Nærrå Strand og Agernæs Flak. Foto af sortklire nederst: Keld Skytte Petersen.

Sortklire i pragtdragt, en af vores mest fantastiske vadefugle – en ren skønhedsåbenbaring. Foto: Keld Skytte Petersen.

Sortklire (*Tringa erythropus*)

STATUS 2010-2018

Sjælden gæst.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

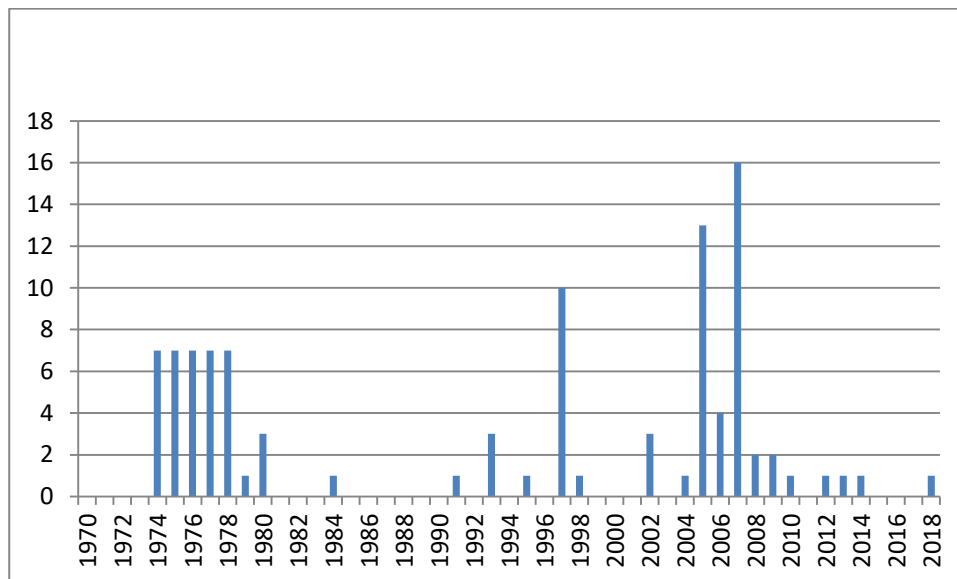
Artens status ER muligvis ændret i perioden 1974-2018. Der er 3 store forekomster der indikerer dette. Arten er dog sandsynligvis underrepræsenteret i materialet, fordi de mudrede lokaliteter, som arten foretrækker – inde i Nærrå Strand – er langt mindre besøgt end sandvaderne ud for Flyvesandet.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "...Ikke desto mindre har jeg haft den glæde både i 1924 og 1925 at se dem adskillige gange på op- og nedtræk". "Om foråret ses den kun meget sparsomt, hvorimod den på nedtrækket i august ingenlunde er helt sjælden".

Potentiale

Der er et betydeligt potentiale for at tiltrække denne art, der i dag er fåtallig i området. Enge og søer i Den Nordlige og Den Sydlige Fælled samt i Klinte Strand vil kunne tiltrække mange sortklirer. **Kilde:** Genopretning af Engsøen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning har begge skabt større rasteplasser for sortklire (25-50 fugle).

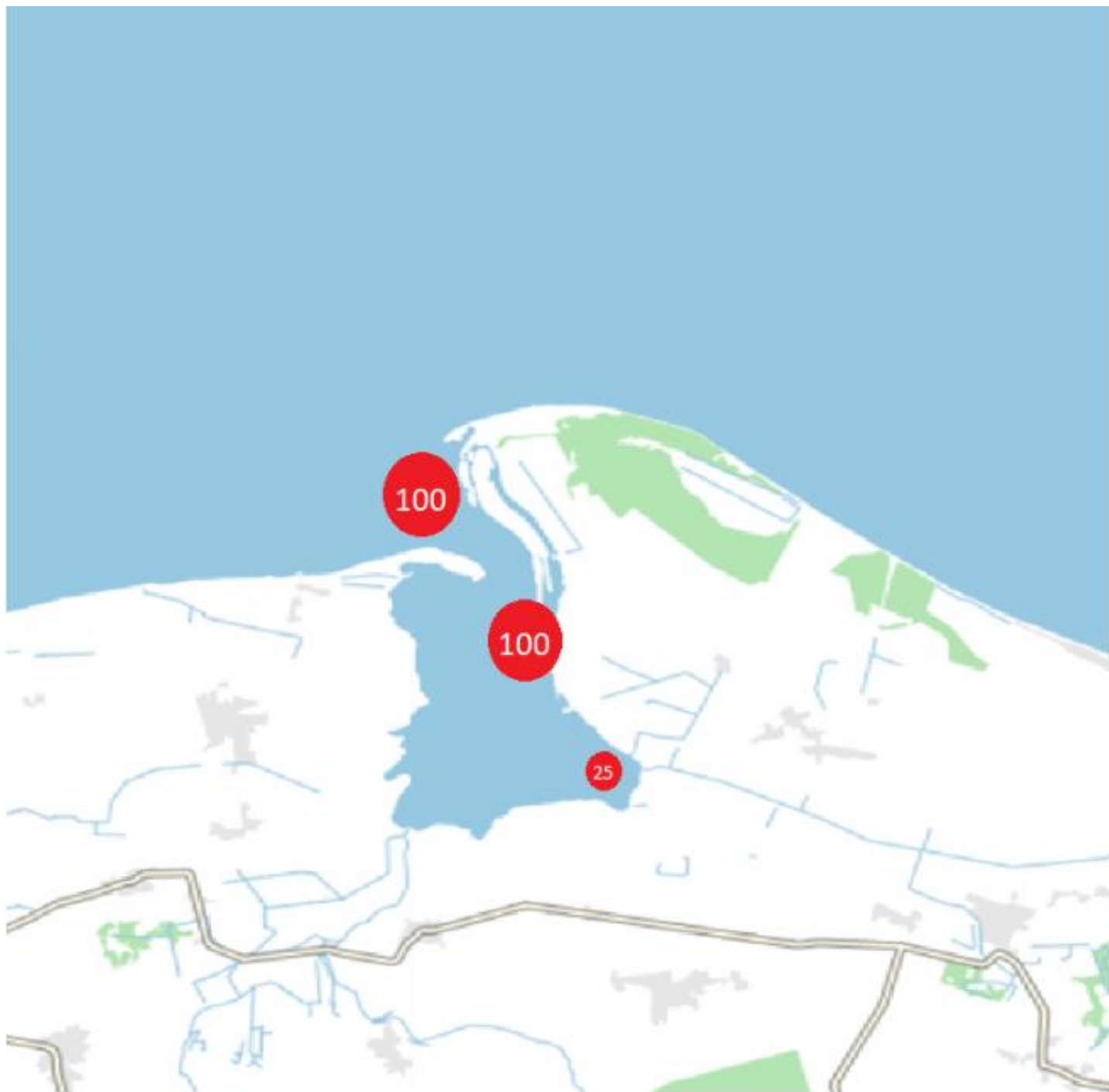

Udviklingen i forekomst af sortklire 1974-2018 i Nærrå Strand og Agernæs Flak.

Hvidklire (*Tringa nebularia*)

STATUS 2010-2018

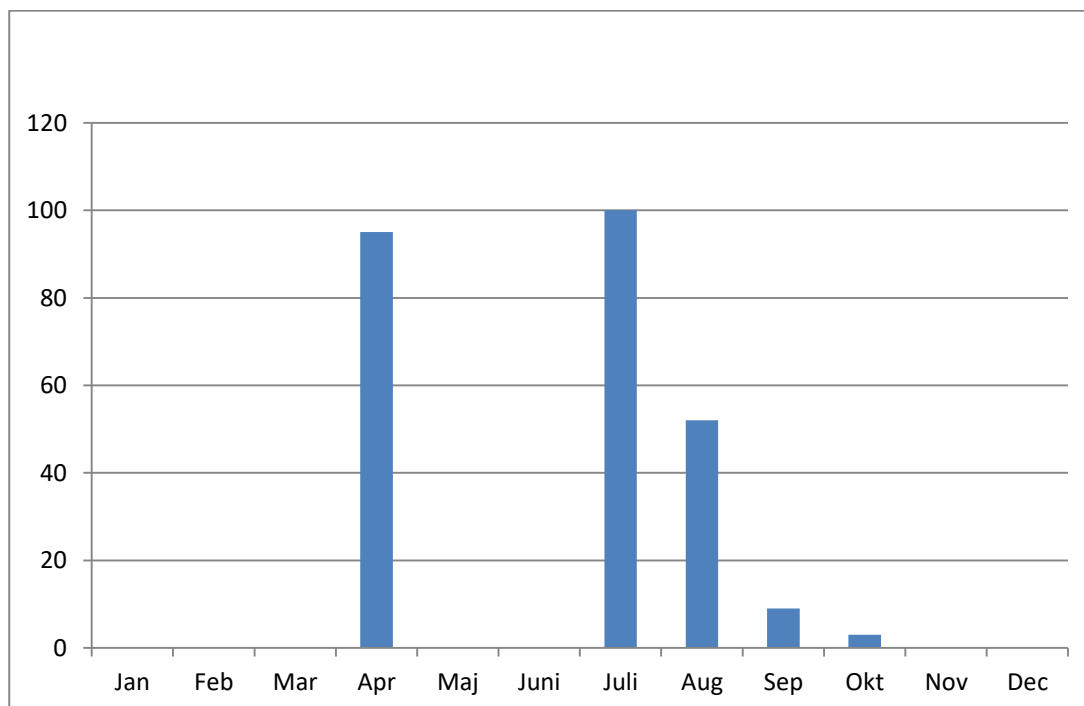
Almindelig-meget almindelig gæst.

Hvidklire, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Arten forekommer i april på forårstræk og igen på efterårstræk fra juli. Der ses fugle til oktober. Nedtrækket af hunner i juni, som ses på andre lokaliteter, er ikke bemærket på lokaliteten.

Hvidklire, årsforekomst 2010-2018 Nærrå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Der er tilsyneladende sket en stigning i antallet af rastende hvidklirer i perioden 1974-2018.

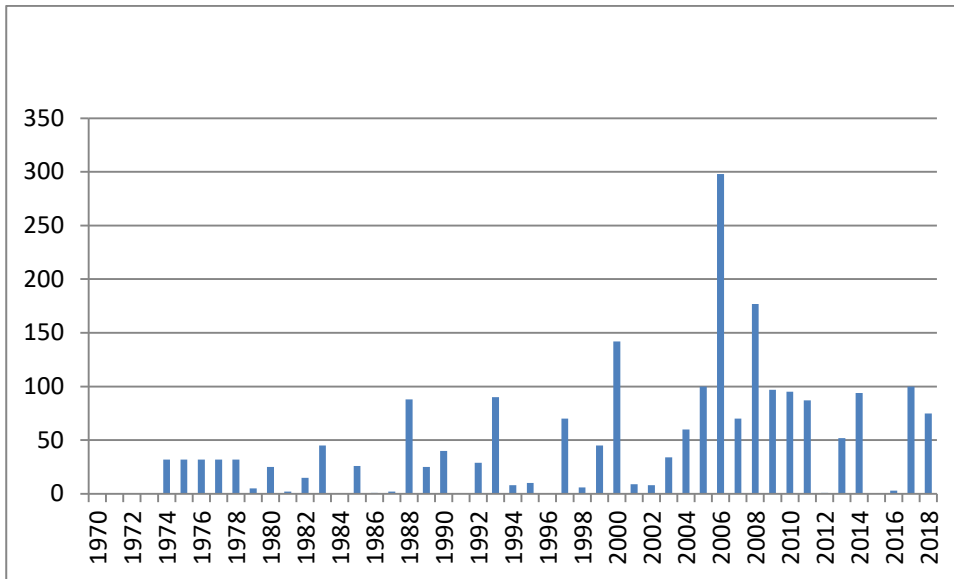
Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "At se flokke på indtil 25 individer vade ude i fladvandet i Nærrå Strand hører ingenlunde til sjældenhederne". "I juli-august er arten almindelig og færdes langs stranden ved Fælleden i selskab med rødben".

"Større Danske Fuglelokalteter, 1971" oplister 30 rastende hvidklirer som gæster 1966.

Potentiale

Der er et stort potentiale for at forbedre forholdene for hvidklire ved naturgenopretning af strandenge og søer i Den Nordlige og Den Sydlige Fælled og en sø i Klinte Strand. Det gælder både fouragerende og højvandsrastende hvidklirer. **Kilde:** Genopretning af Engsøen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning har begge skabt større rastepladser for hvidklire (mere end 100 fugle).

Udviklingen i forekomst af hvidklire 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Hvidkliren er en almindelig trækfugl ved Nærå Strand og Agernæs Flak. Foto: Keld Skytte Petersen.

Stor kobbersneppe (*Limosa limosa*)

STATUS

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser

01.09.2004 1

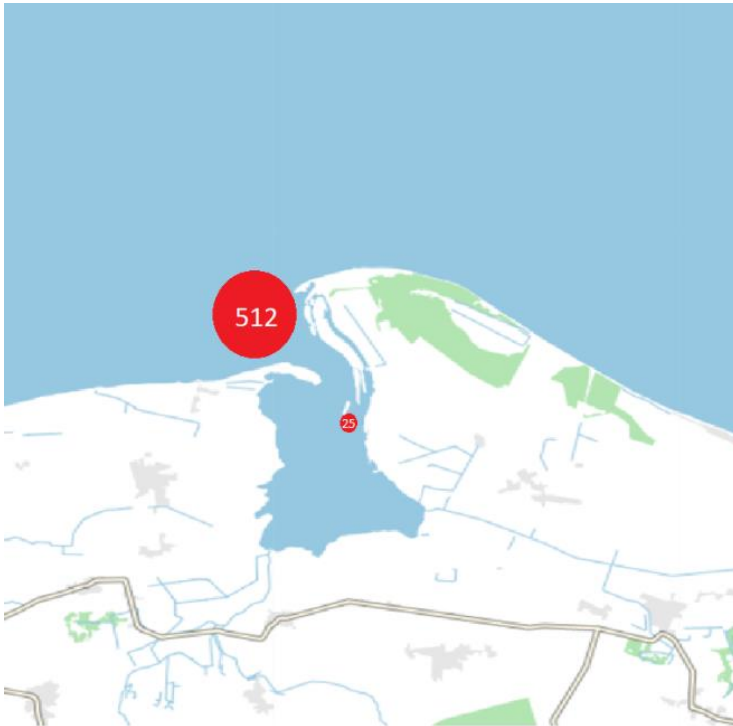
28.08.2006 1.

Lille kobbersneppe (*Limosa lapponica*)

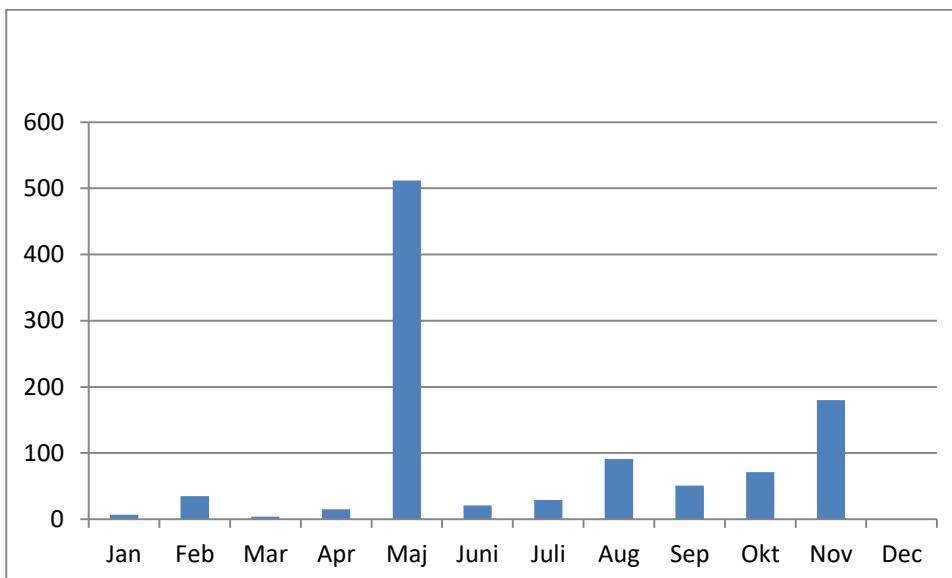
- Tidligere talrig gæst, nu gået kraftigt tilbage som gæst ved Nærå Strand.

STATUS 2010-2018

Meget almindelig gæst.

Lille kobbersneppe, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Lille kobbersneppe, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Årsforekomst 2010-2018

lagttaget alle årets måneder, bortset fra december. Forårstrækket ses fra april og kulminerer i maj. Der ses enkelte fugle i juni, hvilke er enten sene forårsgæster eller oversomrende fugle. Nedtrækket ses fra juli og varer til november.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten er gået betragtelig tilbage i perioden. Først i 1970'erne kunne der ses op til 2.000 fugle imod nu de fleste år kun omkring 100 fugle. Der kan være mange årsager til tilbagegangen, men det er en overvejelse værd, om det kan skyldes konkurrence mellem arter, her stor regnspove. Den store regnspove forekommer talrigt på lokaliteten i en periode på 2/3 af året og må øve et kraftigt prædationstryk på frynseormen *neréis diversicolor* og Sandorm, som også er føde for lille kobbersneppe. Før fredningen af stor regnspove i 1994, var forekomsten af storspover ved Nærå Strand betydeligt mindre.

Tidligere forekomster

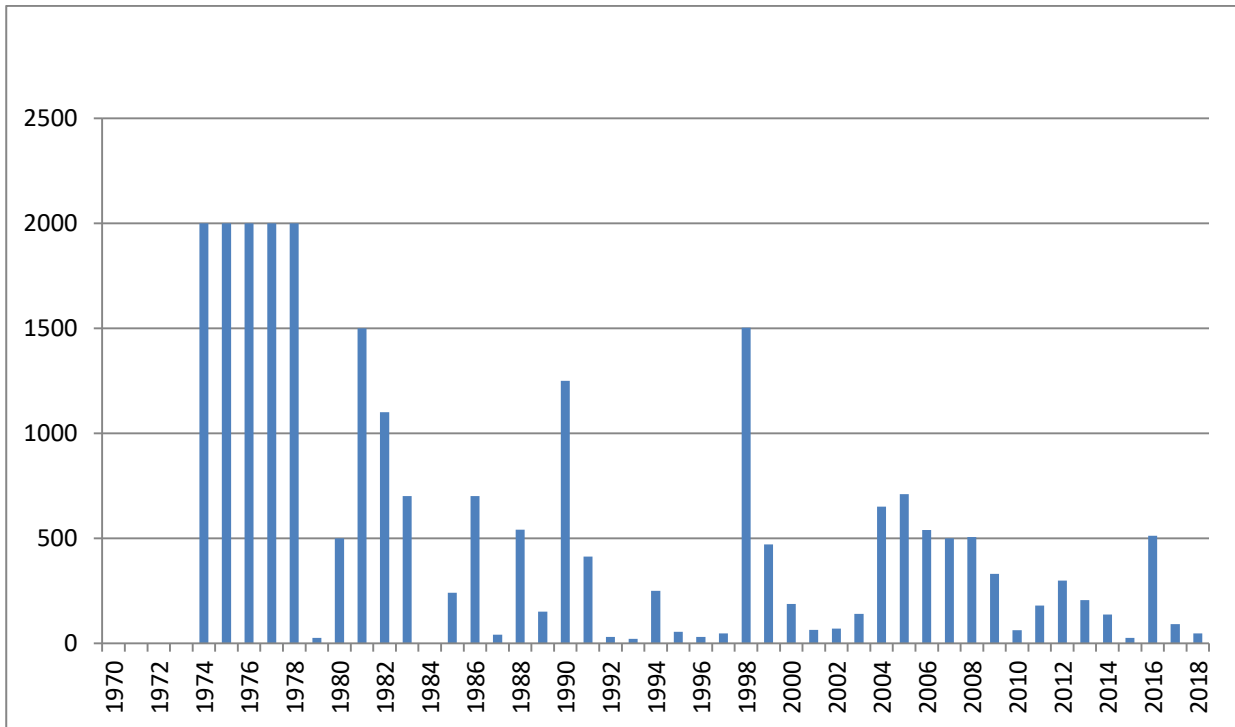
Vagn Holstein 1922-25:

- Ses i ret betydeligt antal både forår og efterår
- De færdes i flokke på 5 til 20 om foråret
- Antallet tiltager stærkt i løbet af juli og omkring 01.08. er de meget almindelige
- Arten ses ofte på Agernæs Fælled og den vestlige del af Inddæmningen om efteråret
- Om efteråret flokke på 30-40 individer.
- Der kan ses fugle i september og til oktober.

"Større Danske Fuglelokaliteter, 1971" angiver 20 rastende fugle.

Potentiale

Der er potentiale for højvandsrastende fugle, hvilket er vigtigt når der tilsyneladende nu er flere højvandede perioder end tidligere pga. klimaforandringer. Ved at genskabe strandenge og søer bag digerne i Den Nordlige og Den Sydlige Fælled og i Klinte Strand kan forholdene for arten bedres "noget". **Kilde:** De genoprettede lokaliteter ved Odense Fjord – Vigelsø og Ølundgårds Inddæmning, tiltrækker i dag i perioder mange lille kobbersneppe i træktiden. Der har således rastet flere hundrede fugle i Ølundgårds Inddæmning.

Udviklingen i forekomst af lille kobbersnepe 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Lille kobbersnepe. Arten er gået kraftigt tilbage som trækfugt ved Nærå Strand og Agernæs Flak. Foto: Kurt Due Johansen.

Storspove (*Numenius arquata*)

Storspoven er i dag en meget almindelig gæst i området og området er i dag Fyns vigtigste rasteplass. Foto: Keld Skytte Petersen.

- *Fyns vigtigste rasteplass for storspove*

STATUS

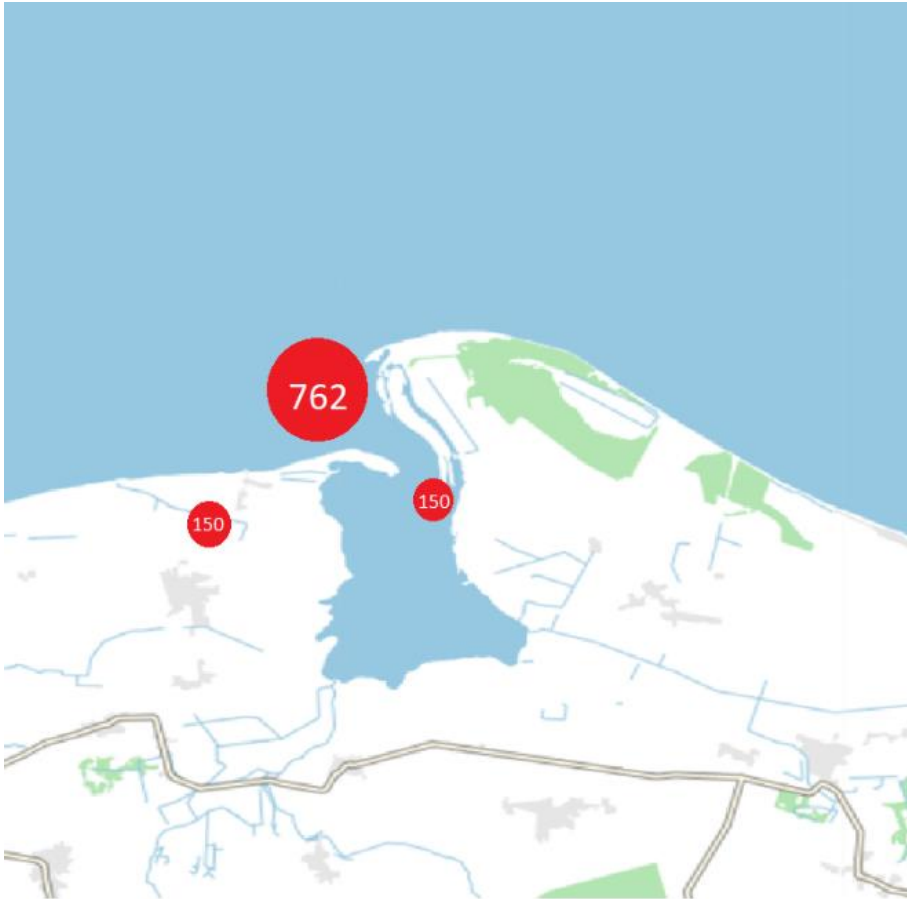
Talrig gæst.

Årsforekomst 2010-2018

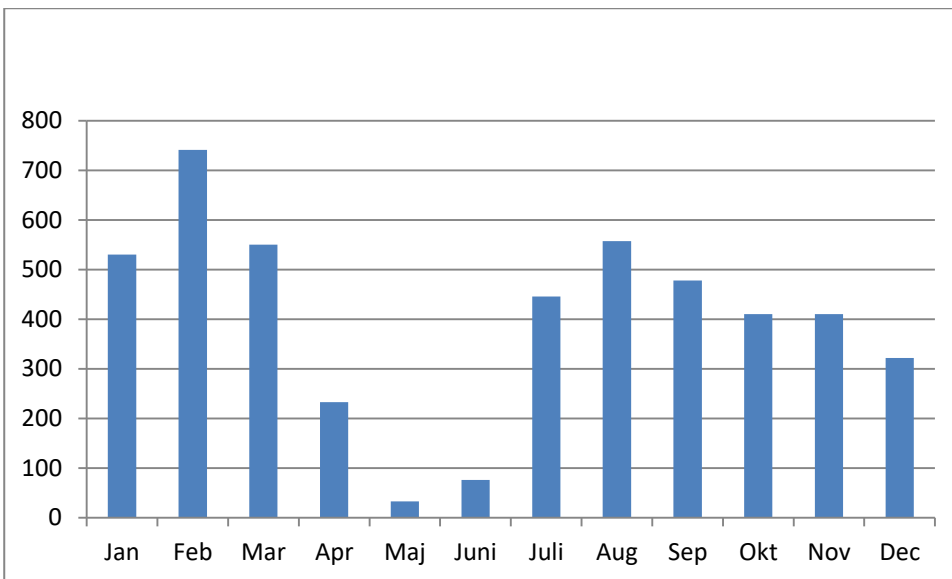
Storspoven ses i alle årets måneder. Fra april tager antallet af, og der ses op til 30-40 oversomrende fugle. Nedtrækket af hunner starter i juni. Antallet af storspover er stort i alle efterårsmånederne.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Der er tale om en af de mest usædvanlige – og positive – udviklinger for de fugle der beskrives i denne rapport. Storspoven er gået markant frem som gæst i området siden fredningen i 1994. Arten raster nu, når der er flest, med 762 fugle, et antal der langt overstiger det antal der rastede på Vagn Holsteins tid 1922-25. Ikke alene er der nu mange gæster i området, men fuglene ses i 2/3 dele af året og overvintrer, hvis ikke isen dækker området, og der ses de endda, hvilende på isen, for at spare energi.

Storspøve, den maksimale forekomst ved Nærrå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Storspøve, årsforekomst 2010-2018 Nærrå Strand.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

- Enkelte kan i milde vintre overvintre
- Lige som den lille regnspove træffes den om foråret kun ude ved Nærå Strand
- I juli en masse storspover i flokke på 10-20-50 færdes på Inddæmningen, Fælleden og Nærå Strand
- August flokke på 100 individer
- September og oktober indtil 20 fugle.

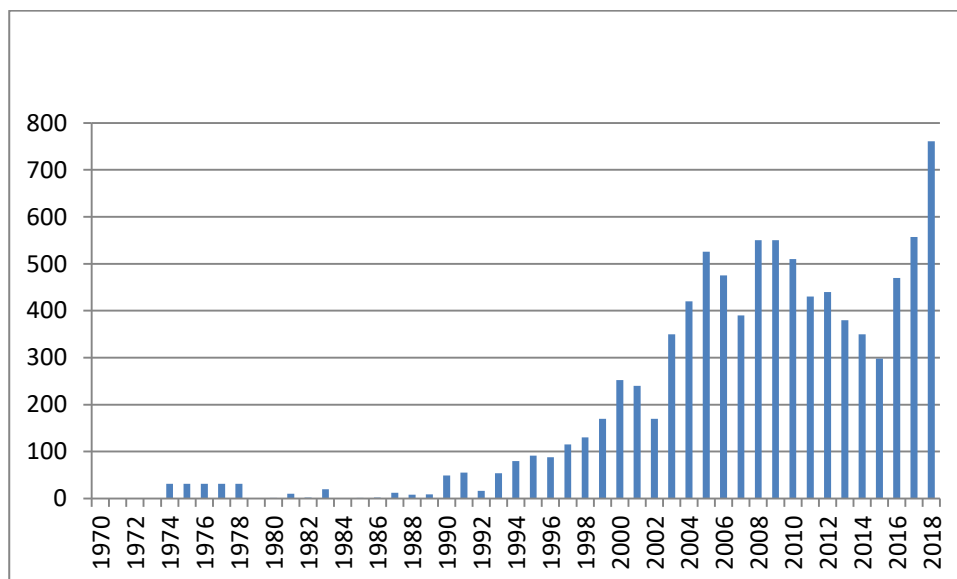
”Større Danske Fuglelokaliteter, 1971” angiver blot arten som ”rastende” og sætter ikke tal på.

Potentiale

Der er potentiale for højvandsrastende – og højvandsfouragerende storspover i Den Nordlige og Den Sydlige Fælle. **Kilde:** Etablering af Ølundgårds Inddæmning fra at være landbrugsjord til 158 hektar enge og søer førte til dannelse af en rasteplads for op til 300 storspover, efter at arten tidligere stort set ikke forekom her.

Konklusion

Fredningen mod jagt af storspoven i 1994 har betydet at arten nu er ”kommet sig”, og forekommer langt talrigere end på Holsteins tid (1922-25, red), og dette selv om de fysiske forhold for arten var langt, langt bedre på Holsteins tid, da her var 100 hektar uinddagede strandenge, 334 hektar ferske enge samt den endnu uinddæmmede Klinte Strand (inddæmnet 1924).

Udviklingen i forekomst af storspove 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Småspove (*Numenius phaeopus*)

STATUS

Småspoven er en regelmæssig, sjælden gæst.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

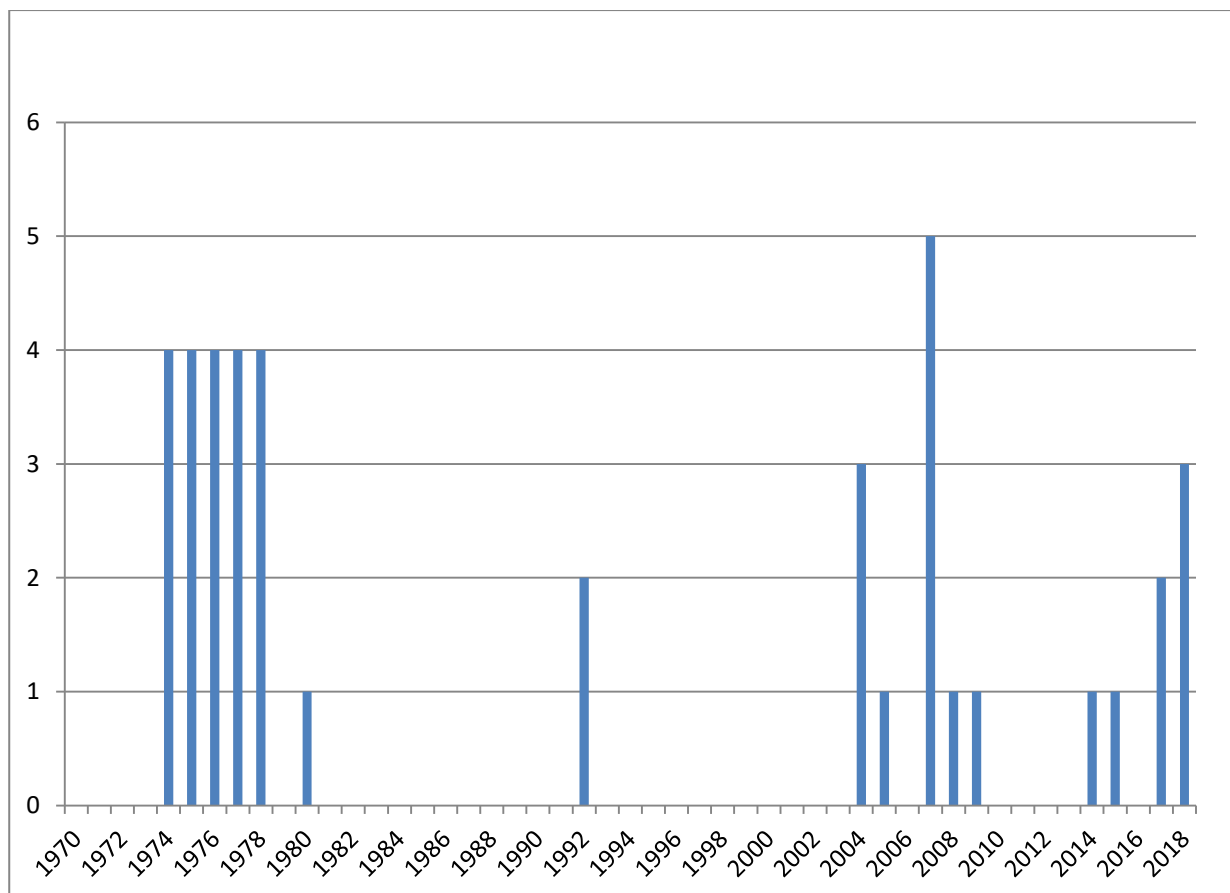
Forekomsterne i området har næppe ændret sig i perioden 1974-2018.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Om foråret træffes de som regel kun enkeltvis eller i småflokke på 4-8 stk, og de holder sig på denne årtid altid ude ved Nærå Strand". "På nedtrækket viser de sig atter i begyndelsen af juli, i 1924 den 12. og i 1925 den 2., og antallet tiltager hurtigt, således at der omkring 08.01. kan ses flokke på 10-20 individer".

Potentiale

Næppe noget stort potentiale ved naturgenopretning.

Udviklingen i forekomst af småspove 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Tredækker (*Gallinago media*)

STATUS

Tidligere sjælden gæst. Ikke registreret efter 1925.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Tredækker har jeg kun to gange i løbet af 5 år truffet inden for mit iagttagelsesområde. Den 11.08.1923 skød jeg en på Inddæmningen, og den 05.09.1925 skød jeg atter en på nøjagtig samme sted, som altså må virke særlig tiltrækkende på den".

Dobbeltbekkasin (*Gallinago gallinago*)

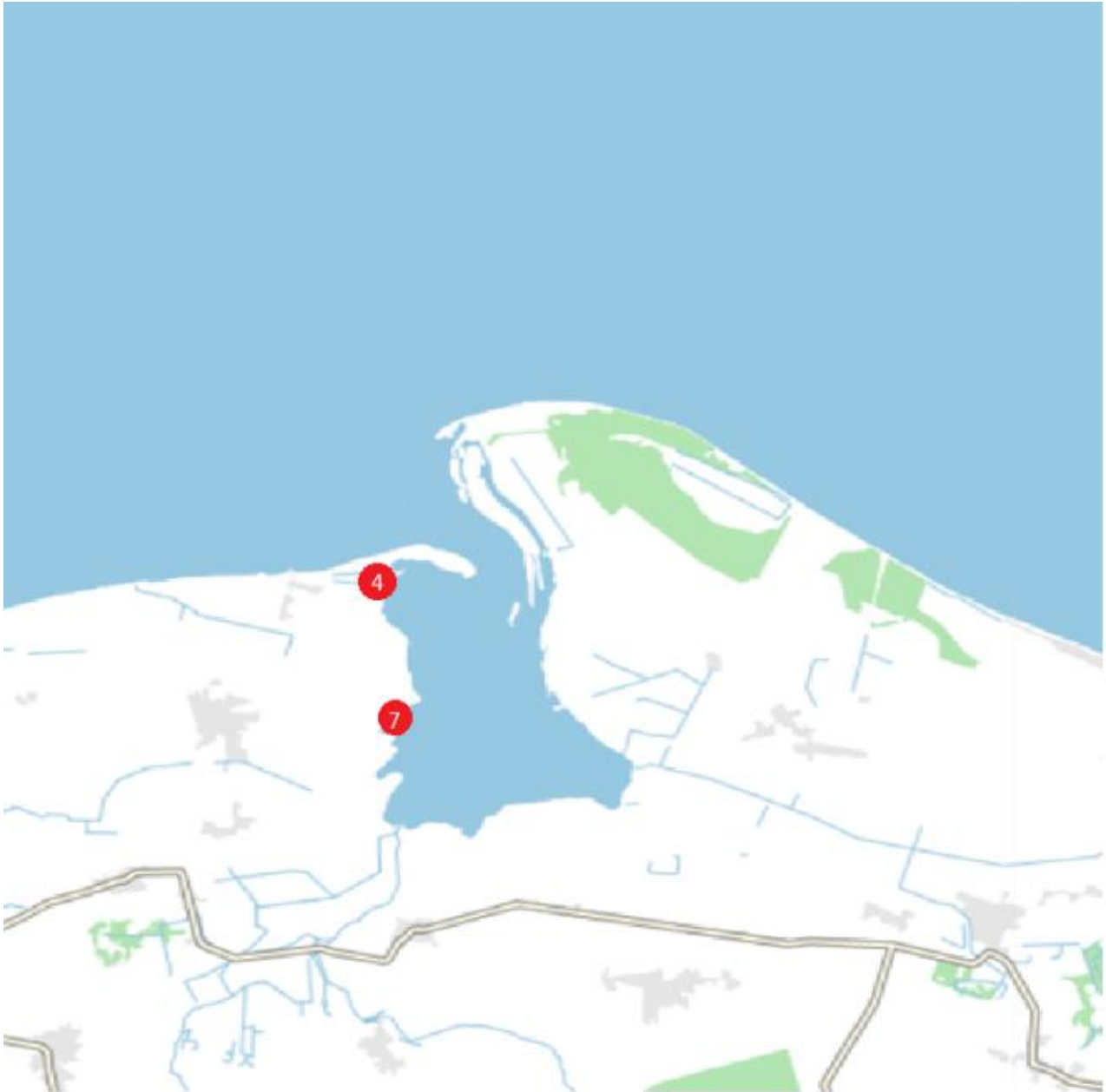
- Dobbeltbekkasinen er en af de vadefugle der er gået allermest tilbage ved Nærå Strand

I 1920'erne var dobbeltbekkasinen en talrig ynglefugl i Den Inddæmmede Strand og som trækfugl kunne jægeren Vagn Holstein "rejse" et par hundrede fugle i løbet af blot en time. I dag er dobbeltbekkasinen en fåtallig og uregelmæssig gæst i området. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS 2010-2018

Sjælden-ret almindelig gæst.

Dobbeltbekkasin, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

De få registreringer af arten giver ikke anledning til at kunne vurdere om artens status i området i perioden 1970-2018 er ændret.

Bemærkninger

Dobbeltbekkasinen er kraftig overset ved Nærå Strand. Det skyldes, at de fleste besøgende går i fugletårnet og ikke ud i de våde enge.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

Ynglefugle:

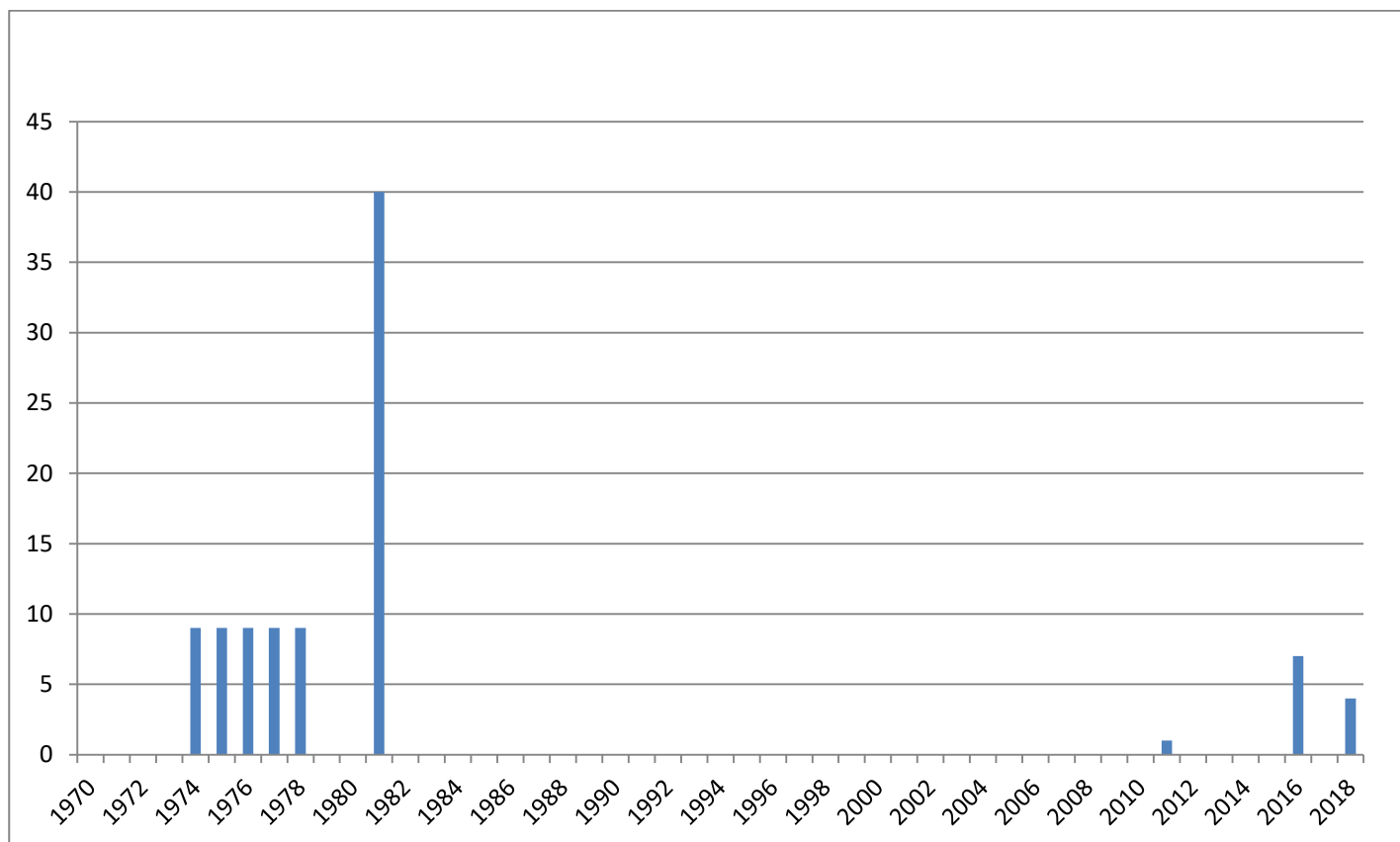
- "På den del af Inddæmningen, som ligger øst for vejen fra Agernæs, ruger mange par".
- "På Inddæmningen kan man ofte stående på et sted se 10-12 bejlende hanner i luften på en gang".

Trækgæster:

- "September-november kan der være myldrende fuldt af bekkasiner på Inddæmningen".
- "Ofte kan man på denne tid lette op imod et par hundrede i løbet af en time".

Potentiale

Dobbeltbekkasinen er en af de arter der er gået allermest tilbage siden de store opdyrkninger. Dengang rastede der hundredvis af fugle, nogle gange måske flere. Der er et stort potentiale for at dobbeltbekkasinen kan blive en regelmæssig, langt mere almindelig rastefugl ved naturgenopretning af engene i Den Nordlige og Sydlige Fælled og Klinte Strand. **Kilde:** Genetablering af enge op til Engsøen på Gyldensteen har ført til at der nu raster mere end 50 dobbeltbekkasiner på disse tidligere marker.

Udviklingen i forekomst af dobbeltbekkasin 1974-2018 i Nærrå Strand og Agernæs Flak.

Enkeltbekkasin (*Lymnocyptes minimus*)

STATUS

Sjælden gæst.

Samtlige iagttagelser

"Danske rastepådsler for vadefugle" nævner at der er iagttaget 1 bekkasin i perioden 1974-78. Derudover er der kun én iagttagelse fra det udyrkede areal nord for Storeø 15.10.1994.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Kan ikke beskrives på baggrund af kun 1 iagttagelse i perioden.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

- "Ses ikke ofte på forårstræk". "Jeg har set den 17.04.1924 og atter en den 05.04.1925".
- "Om efteråret ses den ret almindelig...". Det er altid på de fugtigste partier af Inddæmningen, man træffer dem, og sådanne steder kan der på et forholdsvis lille areal ligge 5-6 stykker".

Potentiale

Der er et stort potentiale for at enkeltbekkasinen kan blive en regelmæssig, langt mere almindelig rastefugl ved naturgenopretning af engene i Den Nordlige og Sydlige Fælled og Klinte Strand. **Kilde:** Genskabelse af enge på Vigelsø og Ølundgårds Inddæmning førte til, at arten blev en fast, fåtallig rastefugl i træktiden.

Odinshane (*Phalaropus lobatus*)

STATUS

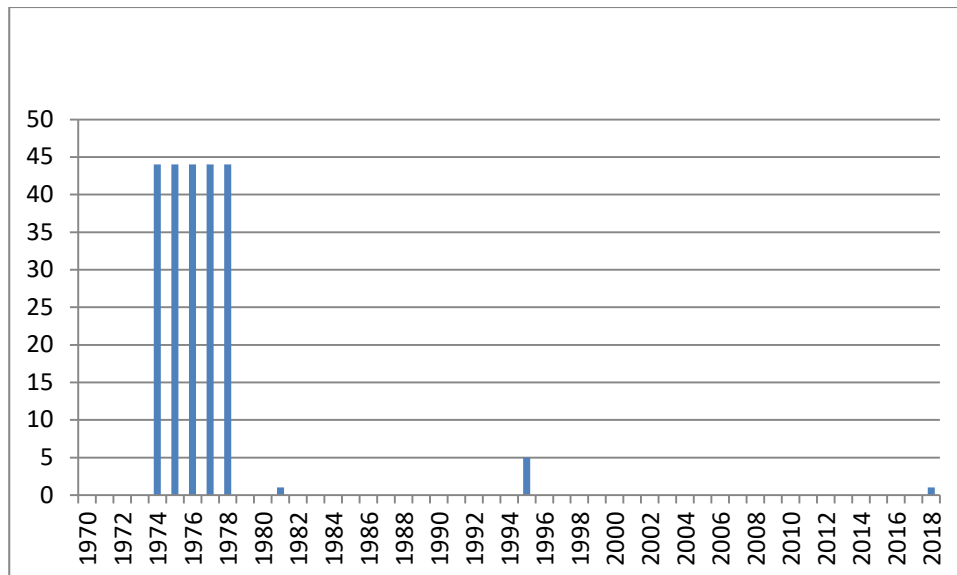
Samtlige iagttagelser

19.-20.08.1994	1.
Medio september 1999	1.

Brushane (*Philomachus pugnax*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjælden gæst.

Udviklingen i forekomst af brushane 1970-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Udviklingen i forekomsten i området 1974-2018 kan ikke beskrives, da der er for få iagttagelser til dette.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

Ynglefugle

Optrådte som ynglefugl første gang i 1924. ”I 1924 så jeg det første par den 4.5, og i løbet af maj kom der flere til, således at jeg den 30.05. så 12, lige mange af begge køn. Til yngleplads havde de valgt den vestlige del af Inddæmningen.....”. ”...og 1925 bragte ingen forandring i brushønsenes liv og færden, blot var antallet af rugende par forøget til ca. 10.

Potentiale

Der er et stort potentiale til at ændre artens forekomst ved Nærå Strand, da genskabelse af Den Nordlige og Den Sydlige Fællend som strandenge med søer samt genskabelse af en sø i Klinte Strand, vil skabe velegnede habitater for trækfugle. Det kan IKKE forventes at arten bliver ynglefugl igen. **Kilde:** Genskabelse af lavvandede søer på Gyldensteen, Vigelsø og Ølundgård førte til at brushøns begyndte at raste her. På alle lokaliteter er mere end 100 fugle set raste.

Brushane. Arten var indtil ca. 1940 ynglefugl i området. Foto: Keld Skytte Petersen.

Almindelig kjove (*Stercorarius parasiticus*)

Samtlige iagttagelser

19.09.1976 2 fouragerende Nærå Strand.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: 15.06.1924 1 den nordlige ende af Fælleden.

Hættemåge (*Larus ridibundus*)

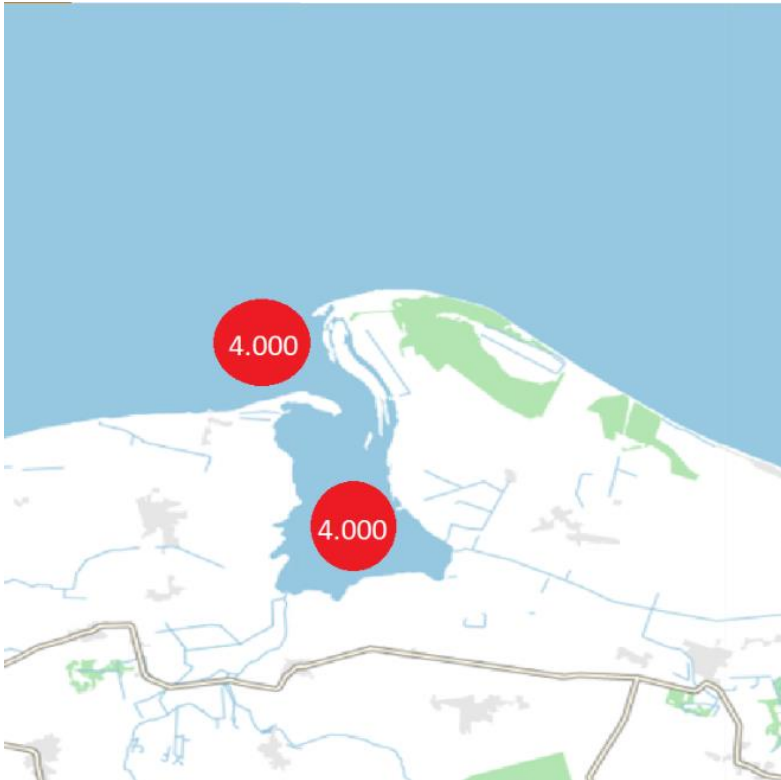
- Fyns vigtigste rasteplass for hættemåge i juli-august måneder

Da Vagn Holstein var skovrider og godsforvalter på Egebjerggård i 1920'erne, var hættemågen en almindelig ynglefugl på Den Nordlige og Sydlige Fælled. I dag er hættemågen ikke mere ynglefugl på grund af opdyrkningerne. Heldigvis er arten stadig talrig som trækfugl på Agernæs Flak og Næra Strand. Som fourageringsområde er området Fyns vigtigste i perioden juli-august. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS 2010-2018

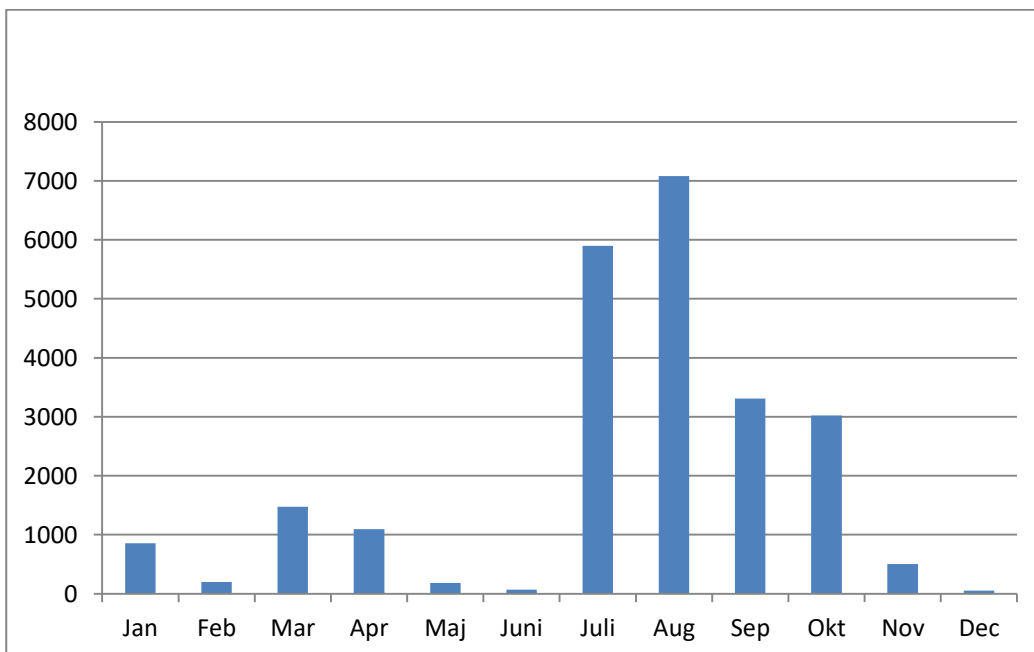
Meget talrig gæst.

Hættemåge, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

Hættemågen ses i området hele året med største forekomster juli til oktober.

Hættemåge, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Det er ikke muligt at beskrive eventuelle ændringer i forekomsten af hættemåge i området, da det skønnes at arten er under-indrapporert. Måger var i lang tid "u-interessante" for ornitologer, og det kan konstateres, at alt for få måger generelt er indrapporert.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

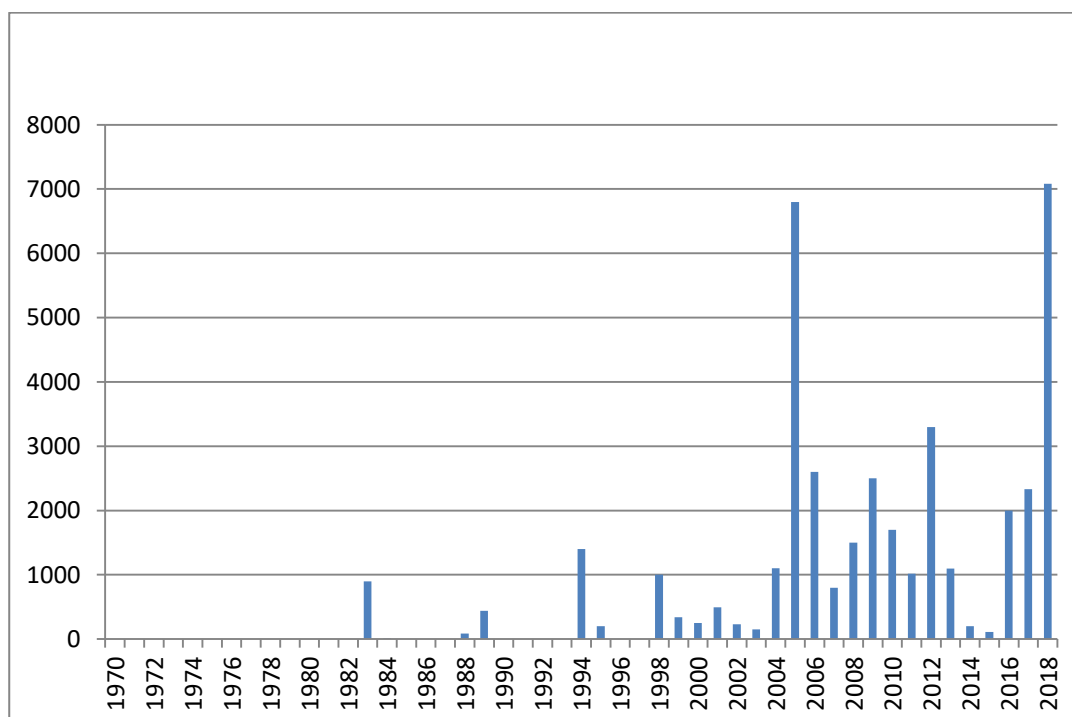
Ynglefugle: "I slutningen af april kan man på Fælled, hvor der yngler mange par, se dem sidde parvis.....".

Føde

Det er næsten altid svært at se, hvad måger spiser. Der gættes på, at de store, tusindtallige forekomster i juli og august på Agernæs Flak og i Nærå Strand, fouragerer på store stimer af krebsdyret *mysis*. Mysis kan stå i noret i særdeles store stimer, tællende millioner af dyr.

Potentiale

I fald Klinte Strand naturgenoprettes til en stor fersk sø, og der etableres øer i søen, kan hættemågen udmærket blive en kommende ynglefugl. **Kilde:** Både på Gyldensteen (Engsøen) og Ølundgårds Inddæmning, slog større kolonier af hættemåger sig ned på øerne i de genskabte søer.

Udviklingen i forekomst af hættemåge 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Stormmåge (*Larus canus*)

STATUS 2010-2018

Sjælden-fåtallig ynglefugl. Talrig gæst.

Årsforekomst 2010-2018

Stormmågen ses i området hele året. Forekomsterne topper februar-marts, juli og oktober.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Som beskrevet under hættemågen, er det ikke muligt at beskrive eventuelle ændringer i forekomsten af stormmåge i området, da det skønnes at arten er under-indrapporteret. Måger var i lang tid "u-interessante" for ornitologer, og det kan konstateres, at alt for få måger generelt er indrapporteret.

Ynglefund

1980 1 par, 1981 10 par, 1989 10 par, 1990 27 par, 1991 27 par, 1993 17 par, 1997 33 par, 2000 1 par, 2005 45 par, 2006 10-20 par, 2017 3 par, 2018 1 rede med æg Ternerereservatet.

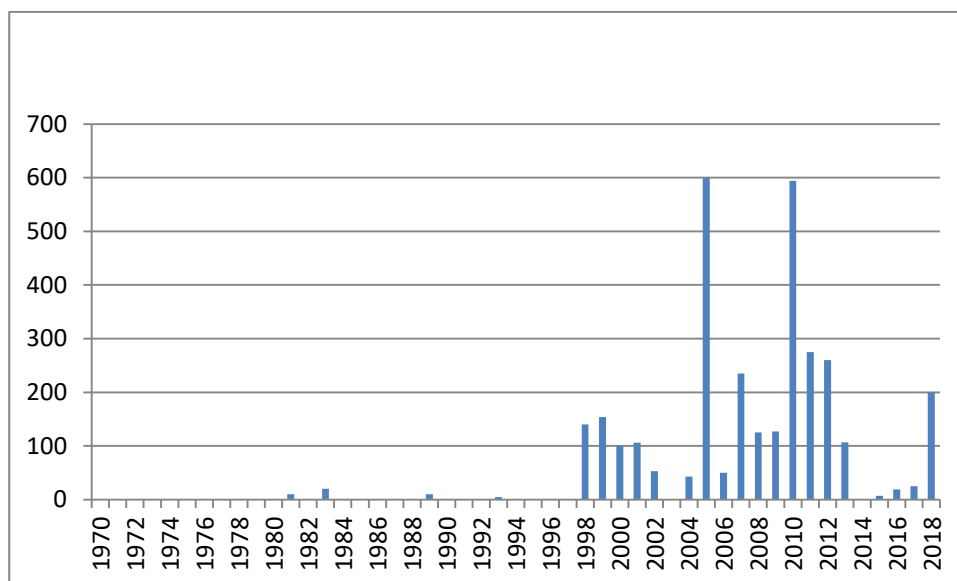
Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

Ynglefugle: "Stormmåge er knap så talrig som hættemågen, men c. 100 par yngler dog hvert år på Agernæs Fælle".

Potentiale

Der skønnes ikke at være potentiale for afgørende forbedringer for denne art i området.

Udviklingen i forekomst af stormmåge 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Sorthovedet måge (*Larus melanocephalus*)

STATUS 2010-2018

Tilfældig gæst.

Samtlige iagttagelser

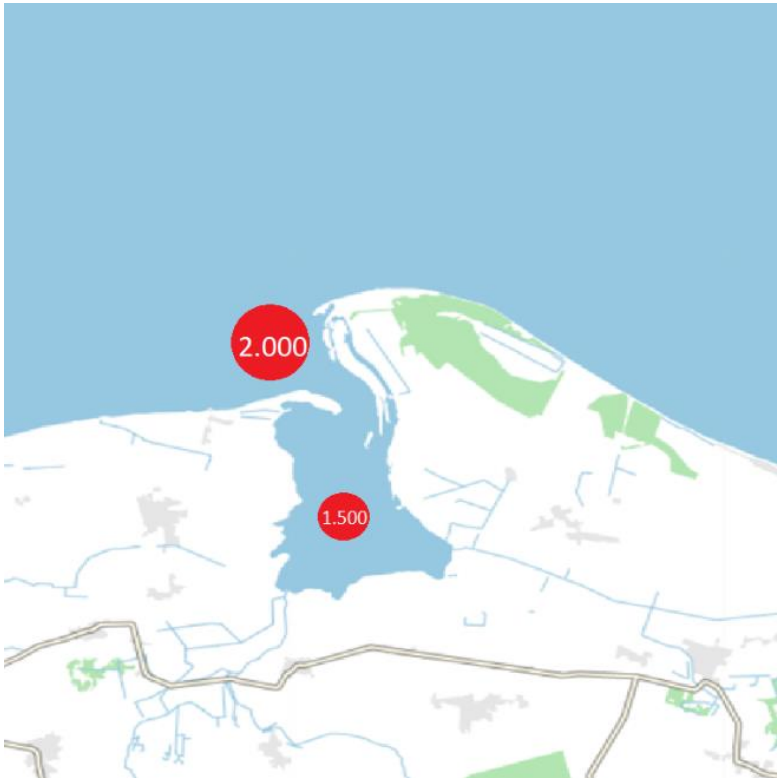
16.04.2007 2 trækker øst.

Sølvmåge (*Larus argentatus*)

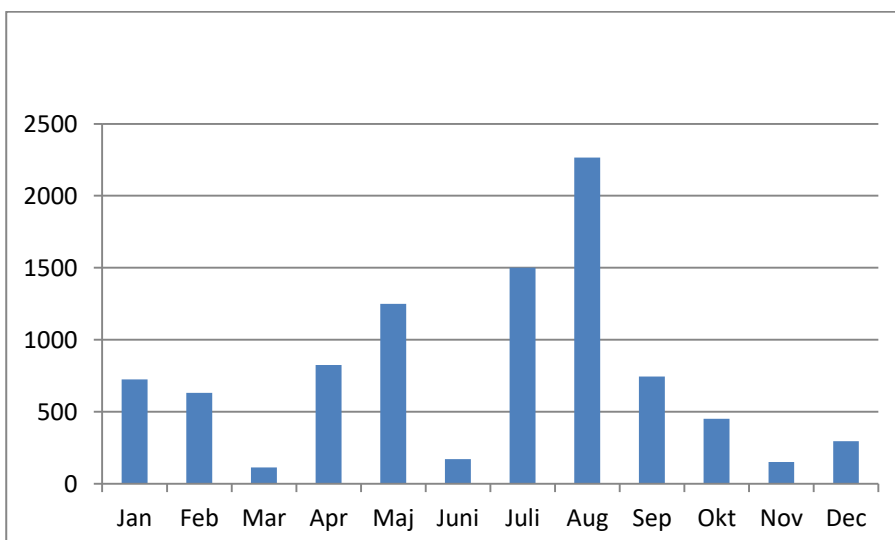
- En af Fyns store områder for fødesøgende sølvmåger

STATUS 2010-2018

Meget talrig gæst.

Sølvmåge, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Sølvmåge, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Det skønnes ikke at forekomsten af sølvmåge har ændret sig væsentligt i perioden. Sølvmågen er voldsomt under-indrapporert fra området, så det slører indrapporeringerne, især i perioden 1974-2000.

Tidligere forekomster

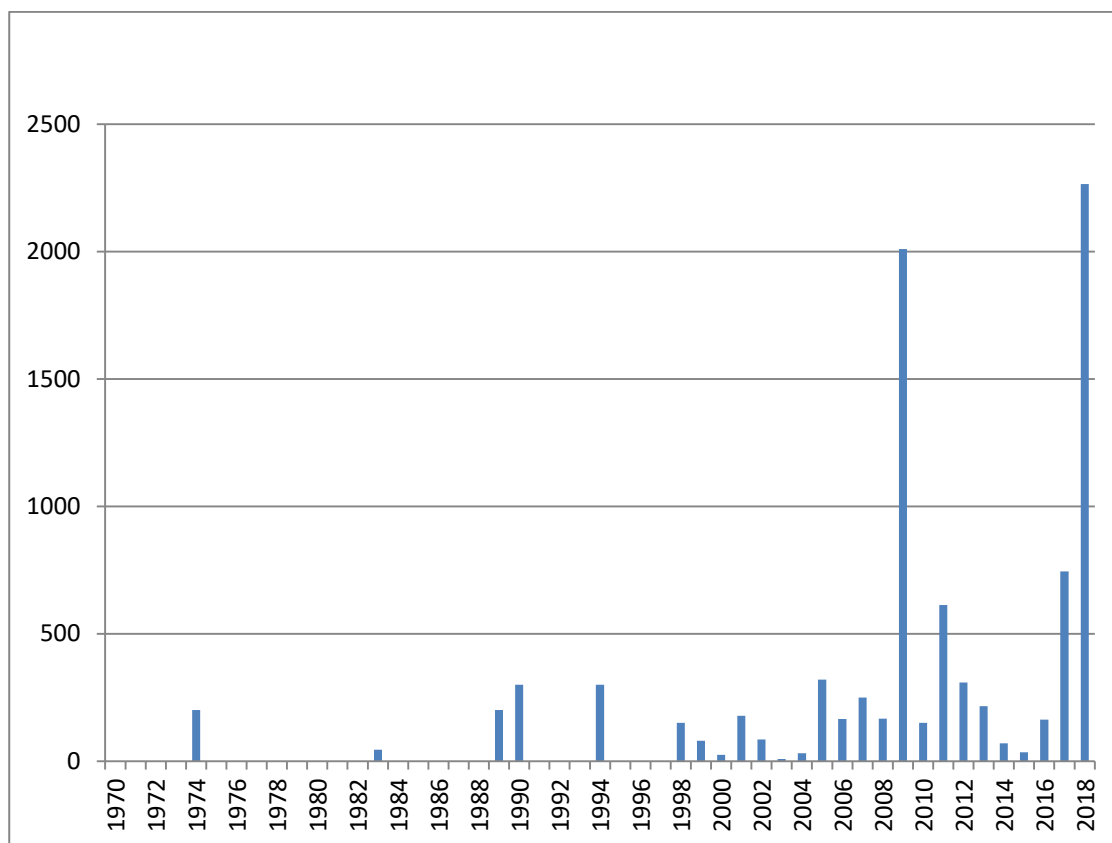
Vagn Holstein 1922-25:

Ynglefugle: "Reden har jeg fundet en gang, nemlig 29.05.1924. Et par havde slået sig ned på den sydlige ende af Fælleden...."

Trækfugle: "Sølvmåge er ikke særlig talrig, men kan dog ses hele året rundt....." "På det lave vand i Nærrå Strands munding kan på samme tid ses 10-15 stks sammen med svartbage".

Potentiale

Der skønnes ikke at være potentiale for afgørende forbedringer for denne art i området.

Udviklingen i forekomst af sølvmåge 1974-2018 i Nærrå Strand og Agernæs Flak.

Sildemåge (*Larus fuscus*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjælden (strejf)gæst.

Samtlige iagttagelser

26.07.1995	1
11.10.1998	5
06.06.1999	1
13.06.1999	2
16.02.2003	1
21.08.2005	3
29.03.2009	1
11.09.2009	1.

Svartbag (*Larus marinus*)

STATUS 2010-2018

Sjælden-almindelig gæst.

Årsforekomst 2010-2018

Svartbagen ses i området året rundt med største forekomster marts, august og oktober.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

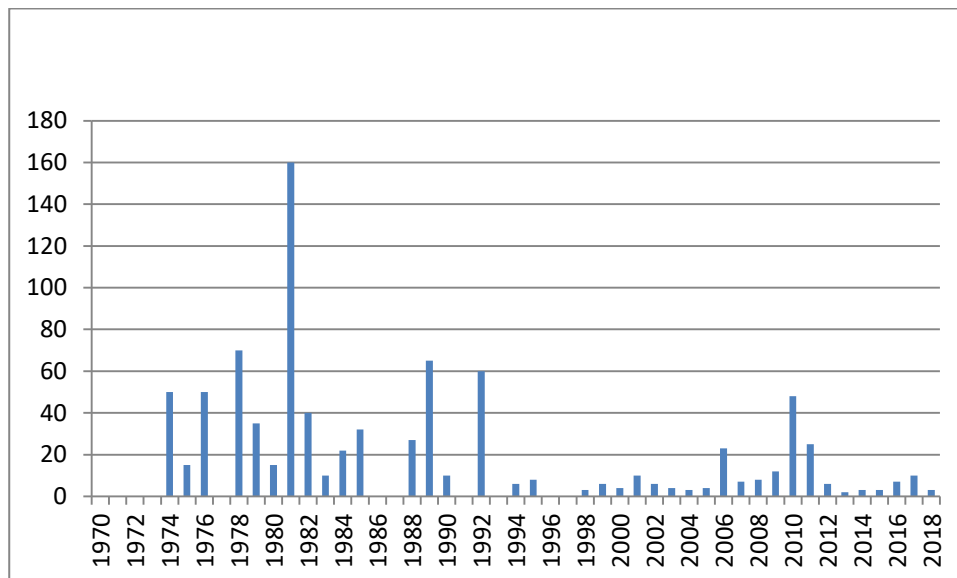
Udviklingen i forekomst af svartbag 1974-2018 ser ud til at være negativ for arten, da der er iagttaget langt færre svartbager først i perioden end nu. De færre svartbager nu i forhold til tidligere *kan* hænge sammen med at arten nu ikke længere yngler på holmene ved Æbelø, hvor der tidligere var mange ynglefugle. Mange af disse tidligere ynglefugle kan meget vel have fourageret ved Agernæs Flak og Nærå Strand.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "I maj og juni ses den sparsomt; men dog kan man langs Fælledens kystlinie eller ude i Nærå Strand være sikker på at træffe en mindre flok på 8-10 stykker. Allerede i juni tiltager antallet, og nu ses 30-40, hvoraf adskillige gamle. Juli og august bringer endnu flere; således traf jeg 26.08.1925 over 100 i en flok".

Potentiale

Der skønnes ikke at være potentiale for afgørende forbedringer for denne art i området.

Udviklingen i forekomst af svartbag 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Dværgmåge (*Larus minutus*)

STATUS 2010-2018

Uregelmæssig, sjælden gæst.

Samtlige iagttagelser

03.04.1986 1 død

23.05.2005 1 2k

06.07.2008 12 ad

22.11.2008 1.

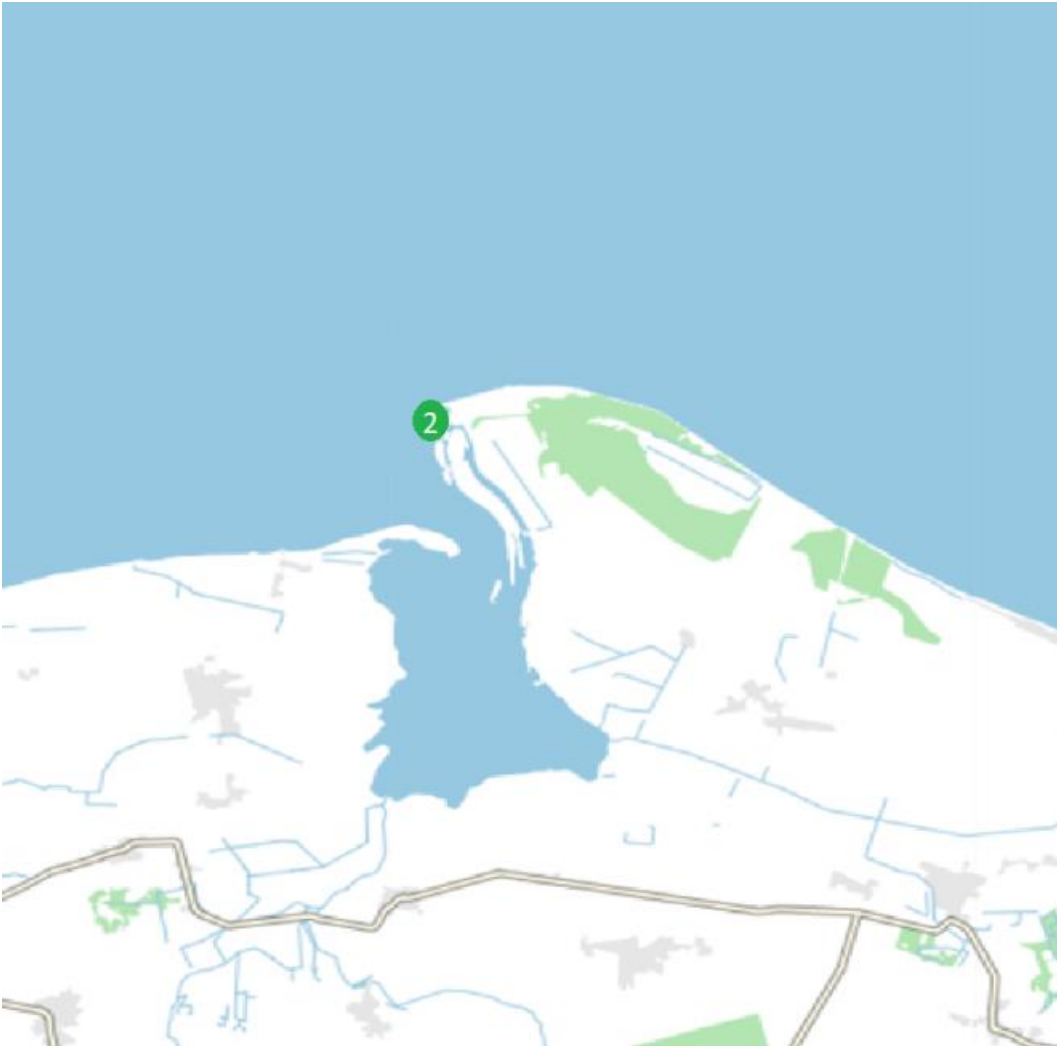
Potentiale

Erfaringsmæssigt tiltrækker lavvandede, føderige søer trækkende dværgmåger, der ellers ville trække videre. Derfor vil genopretning af Klinte Strand til et stor lavvandet sø kunne tiltrække dværgmåger på træk. **Kilde:** Genskabelse af søer på Gyldensteen, Ølundgård og på Vigelsø førte til, at der regelmæssigt sås mindre flokke af rastende og fouragerende dværgmåger, efter at her tidligere aldrig var set fugle af denne art.

Dværgterne (*Sterna albifrons*)

STATUS 2010-2018

Ynglende indtil 2010 og muligvis i 2012, da ternereservatet på spidsen af Flyvesandet fungerede som et reservat, der var lukket for færdsel. Ternereservatet er nu ophævet.

Dværgterne, ynglefund i perioden 2010-2018

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Udviklingen var positiv i perioden 1997-2010/12, hvor dværgterner slog sig ned som ynglefugl efter at arten i øvrigt ikke var iagttaget tidligere.

Derudover er arten kun observeret med en fugl 08.08.2017.

Ynglefund

1997 3 par, 1998 11 par, 1999 3 par, 2000 2 par, 2001 1 par, 2002 3 par, 2003 2-4 par, 2006 12 par, 2010 2 par. 2012 1 par?

Bemærkninger

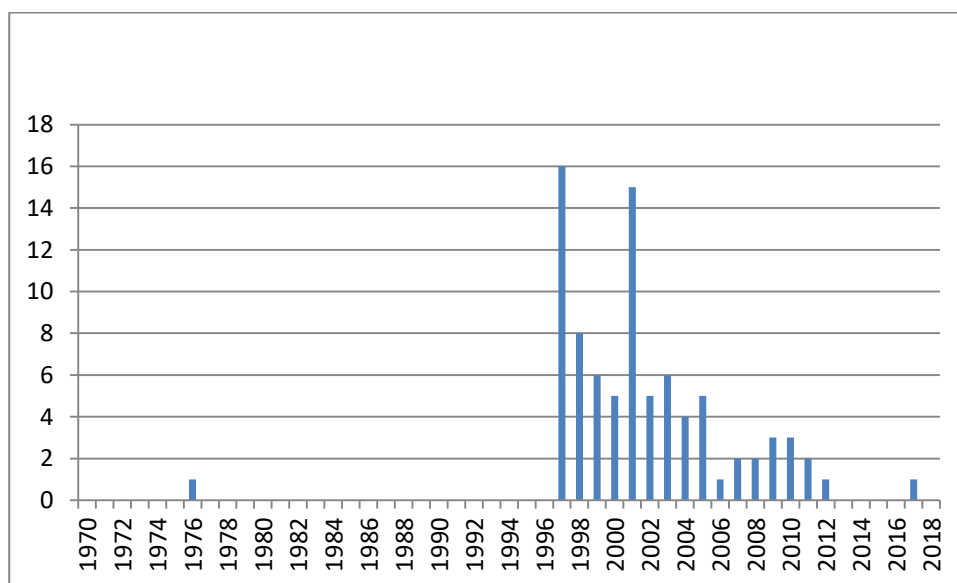
Det er planen, at det tidligere ternereservat på vestspidsen af Flyvesandet skal genetableres. Det vil give dværgterne en ny ynglemulighed.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "...langs kysterne af Agernæs Fælle kan nu træffes indtil 5-6 par"."Det er derfor givet, at de undertiden yngler på godsets grund; jeg tror dog ikke, at dette finder sted hvert år.

Potentiale

Etablering af en større sø i Klinte Strand vil kunne give dværgterne fourageringsmulighed, især i dårligt vejr, hvor den mere beskyttede sø vil kunne tiltrække fugle. **Kilde:** Dværgternen yngede på ternereservatet på Flyvesandet indtil 2010'erne. Det er meget sandsynligt, at arten vender tilbage, hvis den menneskelige færdsel (med hunde) i ternereservatet stoppes i yngletiden.

Udviklingen i forekomst af dværgterne 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

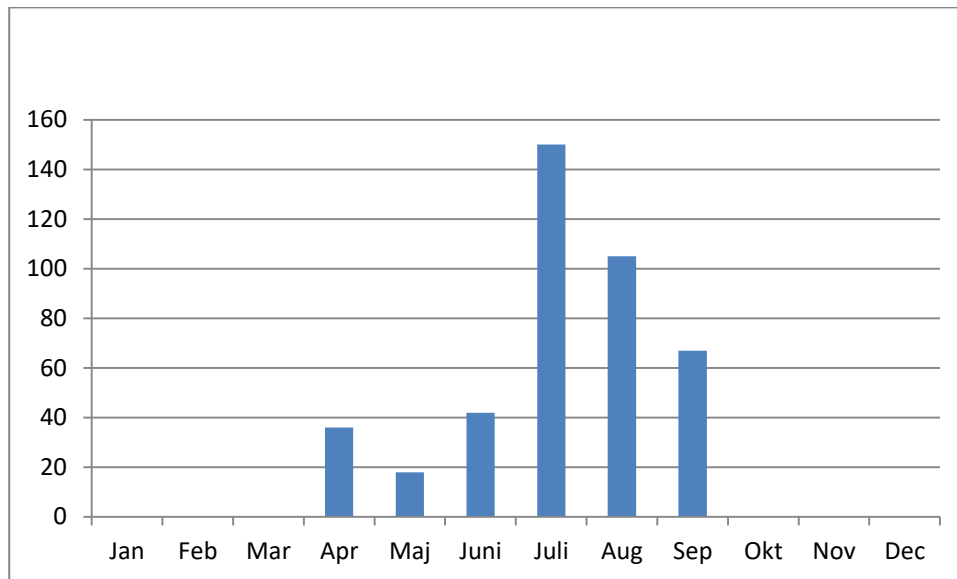
Splitterne (*Sterna sandvicensis*)

STATUS 2010-2018

Meget almindelig gæst på Agernæs Flak, hvor op til 150 fugle kan ses, især juli-september.

Årsforekomst 2010-2018

lagttages april til september, hvor fuglene søger føde i Kattegat ud for Flyvesandet og kommer ind og raster på Agernæs Flak eller på Langøen efter fødesøgning.

Splitterne, årsforekomst 2010-2018 Nærå Strand.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

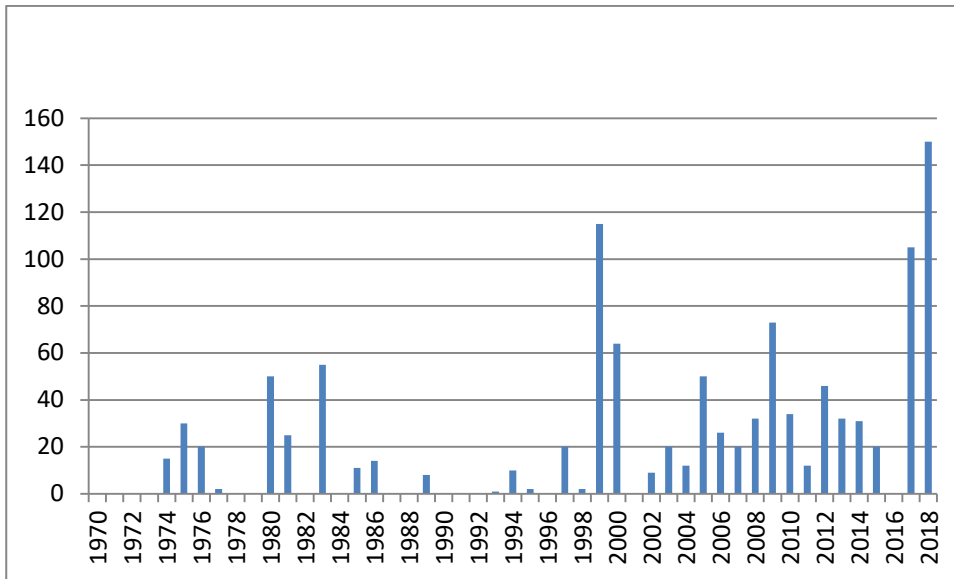
Det skønnes ikke at antallet af fugle "generelt" har ændret sig i perioden. Arten yngler ikke (stort set) mere på Nordfyn, og det er troligt at fuglene der raster på Agernæs Flak kommer fra Hjarnø i Horsens Fjord, hvor der er en stor koloni nu (2018).

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: Hvert år kan fra hen i april til slutningen af august træffes fra 2 til 6 splitterne.....".

Potentiale

Der skønnes ikke at være et stort potentiale for arten ved genopretning.

Udviklingen i forekomst af splitterne 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

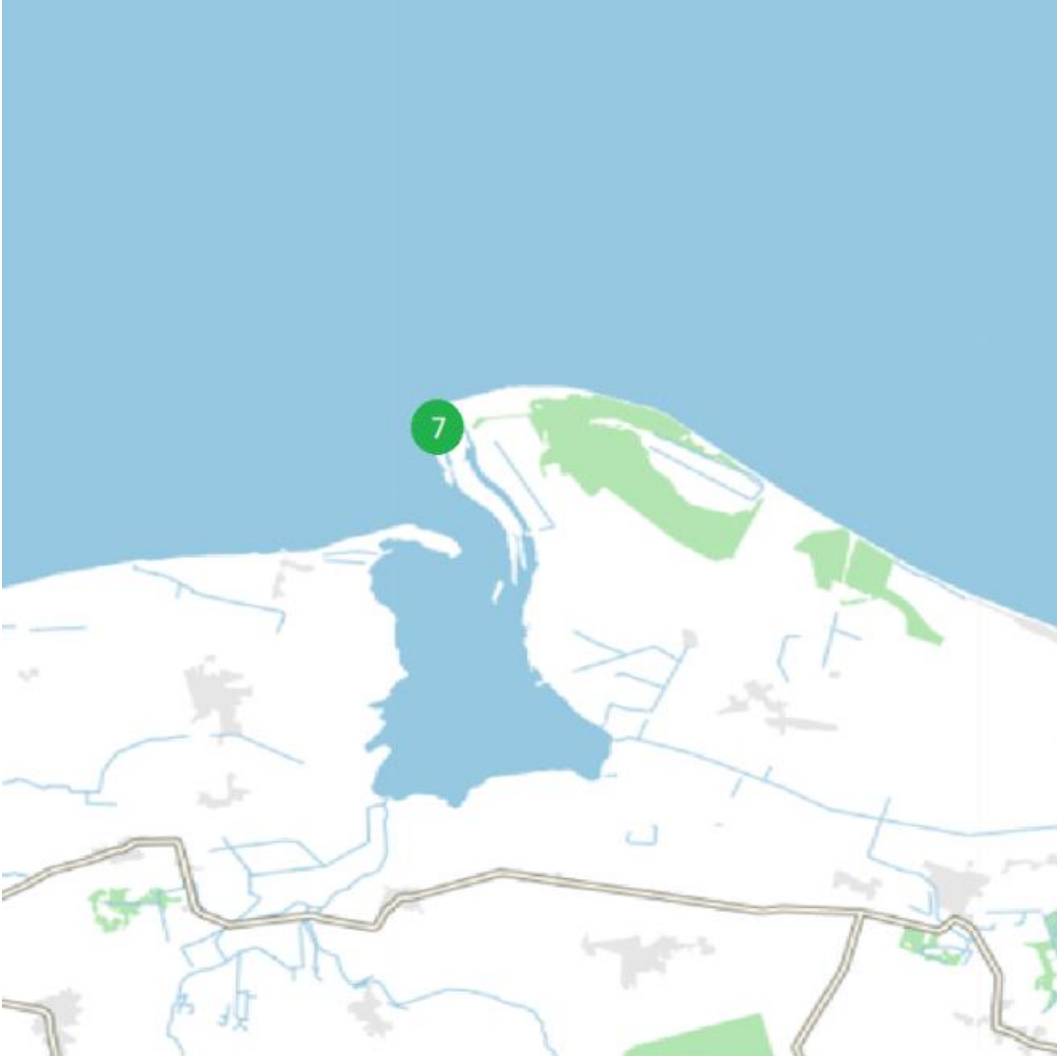

Splitternen er en meget almindelig trækgæst ved Agernæs Flak i sensommeren og efteråret. Foto: Kurt Due Johansen.

Havterne (*Sterna paradisaea*)

STATUS 2010-2018

Sjælden-fåtallig ynglefugl, nu forsvundet. Almindelig gæst.

Havterne, ynglefund i perioden 2010-2018.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

På trods af, at arten ikke yngler i området pt. ses der stadig fugle på gæstevisit.

Ynglefund

1990 1 par, 1991 1 par, 1997 2 par, 1998 4 par, 1999 33 par, 2000 29 par, 2001 6 par, 2002 2 par, 2003 5-6 par, 2005 6 par, 2006 8 par og 2010 7 par.

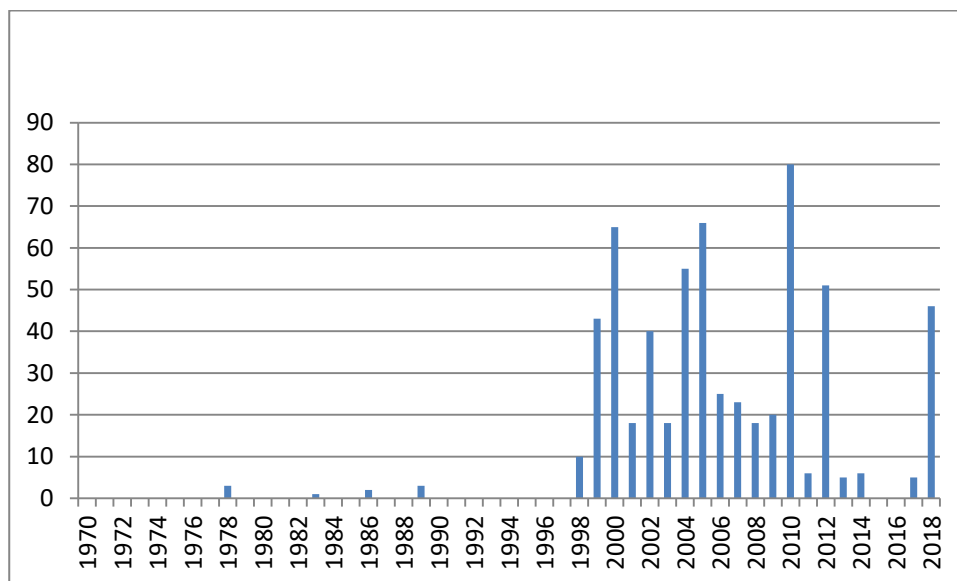
Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25:

- 1925 flere par havterner Agernæs Fælled. "På Agernæs Fælled yngler adskillige snepe par (havterner og fjordterner kunne Vagn Holstein ikke skelne, red)".

Potentiale

Der er et stort potentiale til at havterner igen vil slå sig ned som ynglefugl, når ternerereservatet på vestspidsen af Flyvesandet genetableres. **Kilde:** Havterner yngede på ternerereservatet på Flyvesandet indtil 2010'erne. Det bør være meget sandsynligt, at arten vender tilbage, hvis den menneskelige færdsel (med hunde) i ternerereservatet stoppes i yngletiden.

Udviklingen i forekomst af havterne 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Fjordterne (*Sterna hirundo*)

Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS 2010-2018

Almindelig gæst.

Årsforekomst 2010-2018

Arten iagttages især uden for yngletiden, hvor arten ses trække forbi eller hen over området i månederne april-maj og august-september.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

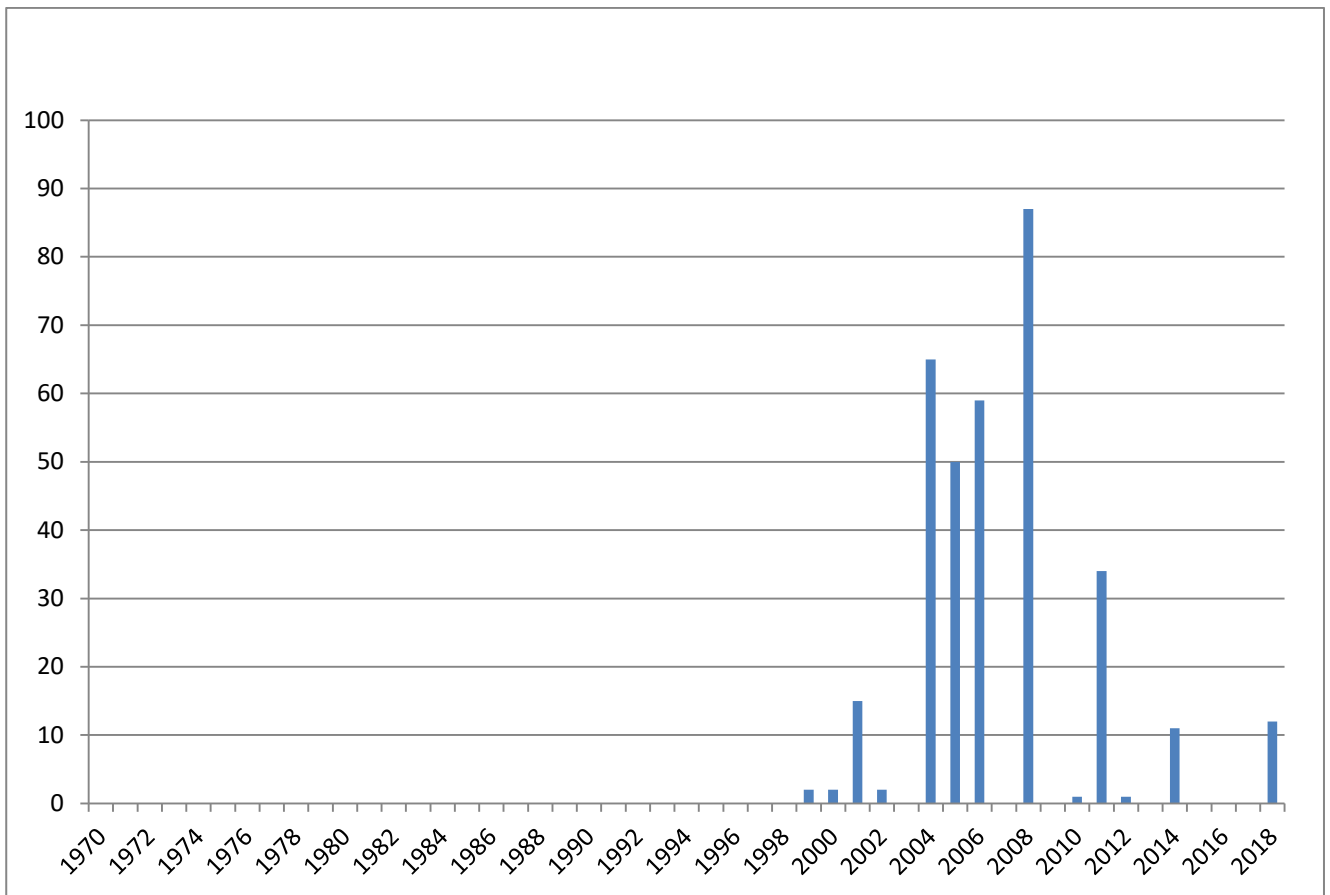
Observatørerne er blevet mere opmærksomme på (gennem)trækkende ternere på et relativt sent tidspunkt, så det er vanskeligt at sige noget om, hvorvidt artens status 1974-2018 har ændret sig. Det gør sig desuden gældende, at mange ikke kan skelne havterner fra fjordterner.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25. Anfører at der på Agernæs Fællede yngler adskillige snese par af havterner og fjordterner (Vagn Holstein kunne ikke skelne havterner fra fjordterner, red).

Potentiale

Etablering af øer i en eventuel genskabt sø i Klinte Strand kan muligvis tiltrække ynglende fjordterne. **Kilde:** Fjordterner slog sig ned som ynglefugl på øerne i Nørreballe Nor på Langeland, da noret blev genskabt efter at have været dyrket landbrugsjord i mere end 100 år.

Udviklingen i forekomst af fjordterne (samtlige iagttagelser) 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Sortterne (*Chlidonias niger*)

Sortternerne ynglede med stor sandsynlighed indtil 1845 i søen i Den Inddæmmede Strand. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS 2010-2018

Samtlige iagttagelser

05.08.1979	1
06.05.1990	5
16.05.1999	1
Maj 2002	2
31.08.2010	1 1k.
09.05.2018	1.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

De ganske få iagttagelser kan ikke "bære" konklusioner omkring ændringer i artens forekomst.

Tidligere forekomster

Før søen i Den Inddæmmede Strand har sortternen med meget stor sandsynlighed ynglet her (før 1845). Dyr læge Grill sammenligner de to søer i Fjordmarken og Den Inddæmmede Strand og deres fuglefauna og mente de var meget lig hinanden. Sortternen ynglede før 1870 i Fjordmarken.

Potentiale

Erfaringsmæssigt tiltrækker lavvandede, føderige søer trækkende sortterner, der ellers ville trække videre. Derfor vil genopretning af Klinte Strand til et stor lavvandet sø regelmæssigt kunne tiltrække sortterner på træk. **Kilde:** Sortternen blev en regelmæssig, fåtallig gæst i Engsøen på Gyldensteen og Ølundgårds Inddæmning samt øen Vigelsø i Odense Fjord, da disse lokaliteter blev naturgenoprettede.

Mosehornugle (*Asio flammeus*)

STATUS 2010-2018

Sjælden gæst.

Samtlige iagttagelser

16.11.1975	4
23.03.1980	1
22.03.1981	1
15.11.1981	1
22.02.1983	2
13.09.1991	1
05.03.1996	1
25.11.1998	1
03.05.2002	1
23.12.2002	2
07.04.2005	1
27.11.2005	3
01.05.2006	2
07.03.2007	1
31.03.2007	1
28.03.2008	6
09.11.2008	1
16.05.2012	1
17.10.2015	1
23.11.2016	1.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Er iagttaget i hele perioden.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Ses hvert år...". I 1922 så jeg 1 på Inddæmningen 20.04. I 1923 kunne fra 14. oktober til henimod november daglig 1 á 2 træffes på et ganske bestemt parti af Inddæmningen..." "I 1924 blev 1 set 14.02, og fra 6. til 27. august kunne 1 atter træffes på samme sted i Inddæmningen. I 1925 blev 1 set på Flyvesandet 07.11".

Potentiale

Flere udyrkede arealer, især Den Nordlige og Den Sydlige Fælled vil gavne mosehornuglen.

Isfugl (*Alcedo atthis*)

STATUS 2010-2018

Ustadig, sjælden gæst.

Samtlige iagttagelser

10.02.2008 1 Nærrå Strand

31.10.2018 2 Nærrå Strand.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Denne strålende juvel blandt de danske fugle har jeg kun set en gang her, nemlig 02.10.1925; den opholdt sig ved en af kanalerne på Inddæmningen".

Sanglærke

Sanglærken er stadig en almindelig ynglefugl i området, men i forhold til tidligere er den gået tilbage. Foto: Keld Skytte Petersen.

STATUS 2010-2018

Almindelig ynglefugl.

Udvikling i forekomsten 1974-2018

De talte sanglærker i yngletiden er fundet alt for usystematisk til at sige noget om bestandens udvikling.

Ynglefund

Der yngler i området, især på Flyvesandet, Langøen og Nørreby Hals 57-60 par. Desuden yngler arten på dyrkede marker, herunder Den Nordlige og Den Sydlige Fællede.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Inden for godsets grænser er lærken en umådelig talrig fugl, ja måske, når alt kommer til alt, den talrigeste af alle ynglefuglene. Den træffes ynglende overalt, på markerne, på Inddæmningen og i særlig stort tal på Agernæs Fællede. Men foruden af ynglefuglene gæstes godset hvert år i februar-marts og i september-oktober af utallige lærker, som er på rejse til og fra de nordlige ynglepladser".

Potentiale

Der er et betydeligt potentiale til en større ynglebestand i Den Nordlige og Den Sydlige Fællede, i fald de udlægges i græs med hævet vandstand.

Bjerglærke (*Eremophila alpestris*)

STATUS

Regelmæssig, sjælden gæst.

Samtlige iagttagelser

09.11.1975	1
09.03.1994	4 trækkende
11.11.1999	2
01.11.2001	3
07.11.2004	5
17.11.2009	1
17.11.2010	1.

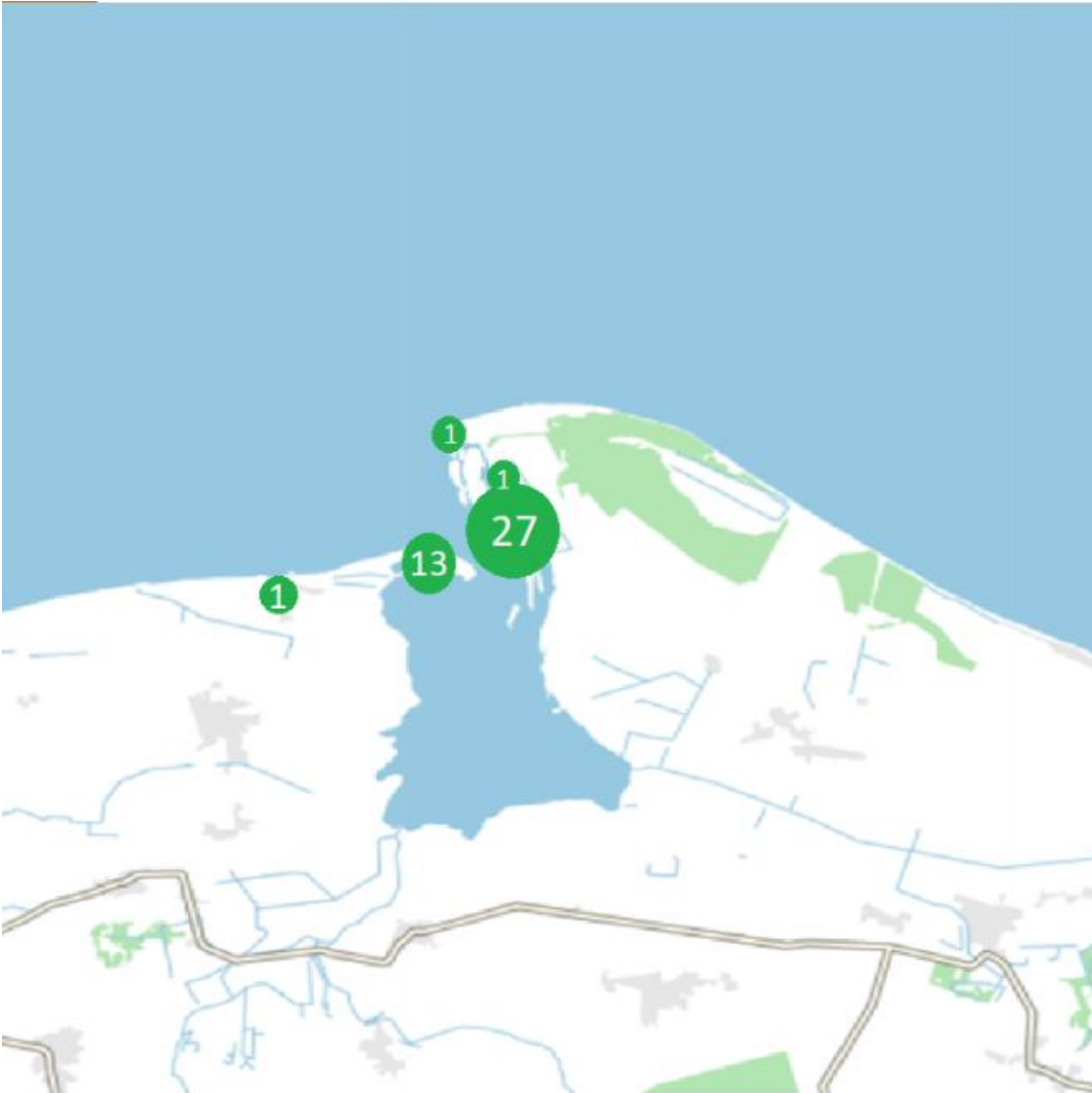
Tidligere forekomster

Ingen.

Engpiber (*Anthus pratensis*)

STATUS 2010-2018

Almindelig ynglefugl.

Engpiber, placering af ynglefugle i perioden 2010-2018.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Engpiberen er stadig en almindelig ynglefugl og bestanden ser ud til at holde sig.

Ynglefund

Der yngler i området 43-50 par engpibere.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Inddæmningen og Agernæs Fæled er ret et terræn efter engpiberens smag, og her findes den også ynglende i stor mængde".

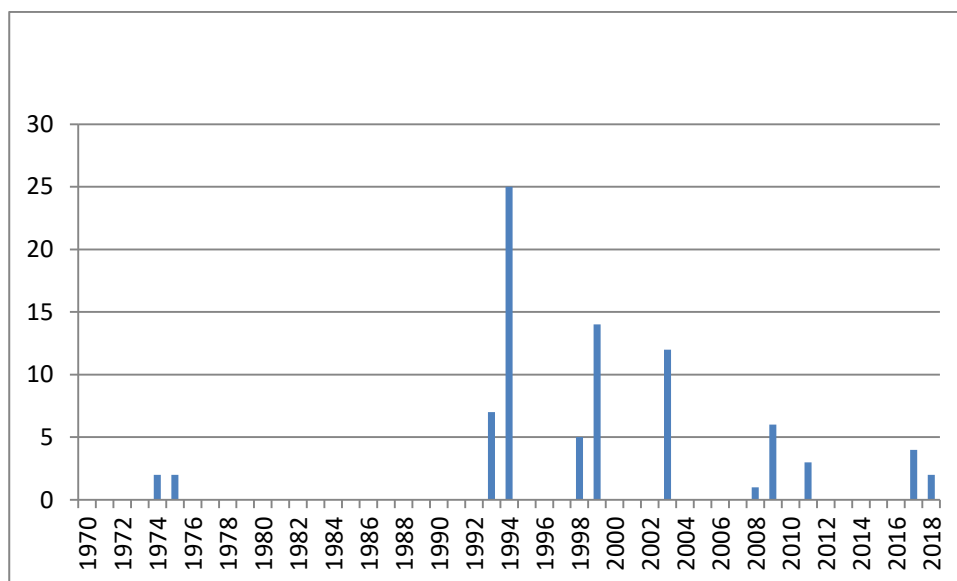
Potentiale

Der er potentiale til at bestanden vil stige, hvis Den Nordlige og Den Sydlige Fællede lægges ud i græs med lavvandede søer. **Kilde:** Genskabelse af op mod 100 hektar enge i Ølundgårds Inddæmning har ført til at der er opstået en bestand af ynglende engpiber her.

Skærpiber (*Anthus petrosus*)

STATUS 2010-2018

Ret almindelig gæst.

Udviklingen i forekomst af skærpiber 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Årsforekomst 2010-2018

Arten forekommer i området oktober til januar.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten er forekommet i hele perioden. Der er få observationer fra 1974-1990, sandsynligvis fordi der ikke har været så meget fokus på arten, der skal "støves" op ved at gå terrænet igennem.

Tidligere forekomster

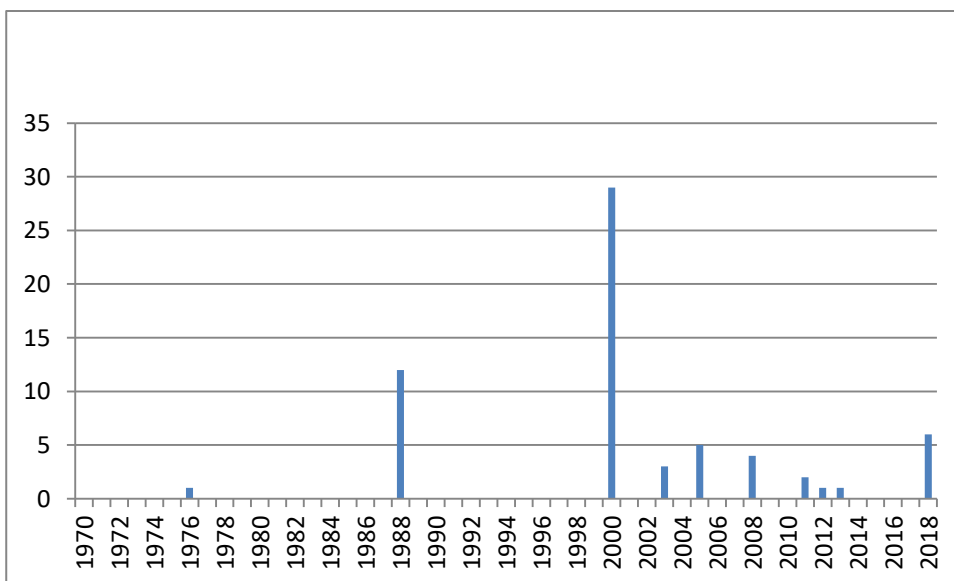
Vagn Holstein 1922-25:

- Om foråret går et meget betydeligt træk hen over godsets grund
- Om efteråret er trækket kun sparsomt
- "om efteråret kan i september-oktober nogle træffes på Inddæmningen, men langt fra så mange som om foråret. Enkelte individer overvintrer undertiden og opholder sig ved stranden, hvor de søger næring i den opskyllede tang".

Gul vipstjert (*Motacilla flava*)

STATUS 2010-2018

Arten er en ret almindelig gæst. Gul vipstjert har sandsynligvis ikke ynglet i området i perioden 1974-2018.

Gul vipstjert, Foto: Keld Skytte Petersen.

Gul vipstjert, samtlige iagttagelser pr. år 1974-2018.

Årsforekomst 2010-2018

lagttages april-maj og juli-august.

Udviklingen i forekomsten 1974-2018

Arten er iagttaget gennem hele perioden med betydeligt færre fugle 1974-1988 og 1989 til 1999.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Når man ser Inddæmningens vidtstrakte engflader, skulle man antage, at den gule vipstjert var en meget almindelig ynglefugl her på godset. Det er imidlertid slet ikke tilfældet, hvorvel der ganske vist yngler en del par her..... På Inddæmningen yngler de fleste; men også på Agerjordens græs- og kornmarker kan enkelte par findes".

Potentiale

Genopretning af Den Nordlige og Den Sydlige Fælled samt Klinte Stand til en sø vil give mulighed for dels ynglefund af arten og dels flere rastende gul vipstjert. **Kilde:** Genopretning af oversvømmede enge på Langø på Gyldensteen har ført til dannelse af en større rasteplass for gul vipstjert her med mere end 100 fugle. Tidligere sås arten kun tilfældigt.

Stenpikker (*Oenanthe oenanthe*)

STATUS

Ret almindelig gæst. Maksimum er 24 fugle 11.05.2000.

Samtlige iagttagelser

10.08.1975	1
16.11.1976	1
20.07.1980	1
13.05.1999	35
17.05.2006	12
17.05.2009	20
08.08.2017	1
27.08.2017	2
22.04.2018	1
24.04.2018	1.

Udviklingen i forekomsten 1974-2018

Der er mange iagttagelser 1999 til 2018 og langt færre før denne periode. Det skyldes større ornitologisk aktivitet fra 1999.

Tidligere iagttagelser

Vagn Holstein 1922-25:

- Sidste ynglefund 1922 pga. stengærdernes fjernelse.
- "Ikke desto mindre gæstes godset hvert år, både forår og efterår, af en del digesmutter; men det er trækkende fugle, som slår sig ned nogle dage"

Bynkefugl (*Saxicola rubetra*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig fåtallig-almindelig gæst. Maksimum er 29 fugle 08.05.2009.

Samtlige iagttagelser

16.05.1978	1
13.05.1999	15
02.09.2001	1
23.05.2005	1
08.05.2009	29
25.04.2007	4
26.04.2008	2
31.08.2010	1.

Udviklingen i forekomsten 1974-2018

Antallet af gæstende bynkefugle afspejler den ornitologiske aktivitet. Derfor er der få bynkefugle i den første del af perioden og flere fra 1999.

Tidligere iagttagelser

Vagn Holstein 1922-25: "Bynkefuglen er på Inddæmningen ogen ret almindelig ynglefugl".

Sortstrubet bynkefugl (*Saxicola torquata*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjælden gæst.

Samtlige iagttagelser

22.04.1984 1 Flyvesandet
03.04.2000 1 Flyvesandet
17.03.2002 1 hun
18.03.2002 1 hun
14.03.2018 1.

Kærsanger (*Acrocephalus palustris*)

STATUS 2010-2018

Ret almindelig ynglefugl.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten kendes som ynglefugl fra 1990. Tidligere var fuglelivet ikke undersøgt i bunden og langs vestkysten af Nærá Strand.

Ynglefund

1990 9 par, 1993 12 par, 1997 9 par og 2006 5 par.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein angiver arten som ynglefugl fra området i perioden 1922-25. Dette gælder dog især Vestermosen, som ligger nogle kilometer øst for undersøgelsesområdet.

Rørsanger (*Acrocephalus scirpaceus*)

STATUS 2010-2018

Almindelig ynglefugl.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten kendes som ynglefugl fra 1990. Tidligere var fuglelivet ikke undersøgt i bunden og langs vestkysten af Nærrå Strand.

Ynglefund

1990 29 par, 1993 17 par, 1997 24 par, 2006 1 par, 2 par Nørreby Hals.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: Angiver rørsangeren som ynglefugl overalt hvor der er rørskov og angiver specifikt rørskoven i den inderste del af Nærrå Strand (syd for den hollandske pumpemølle, red).

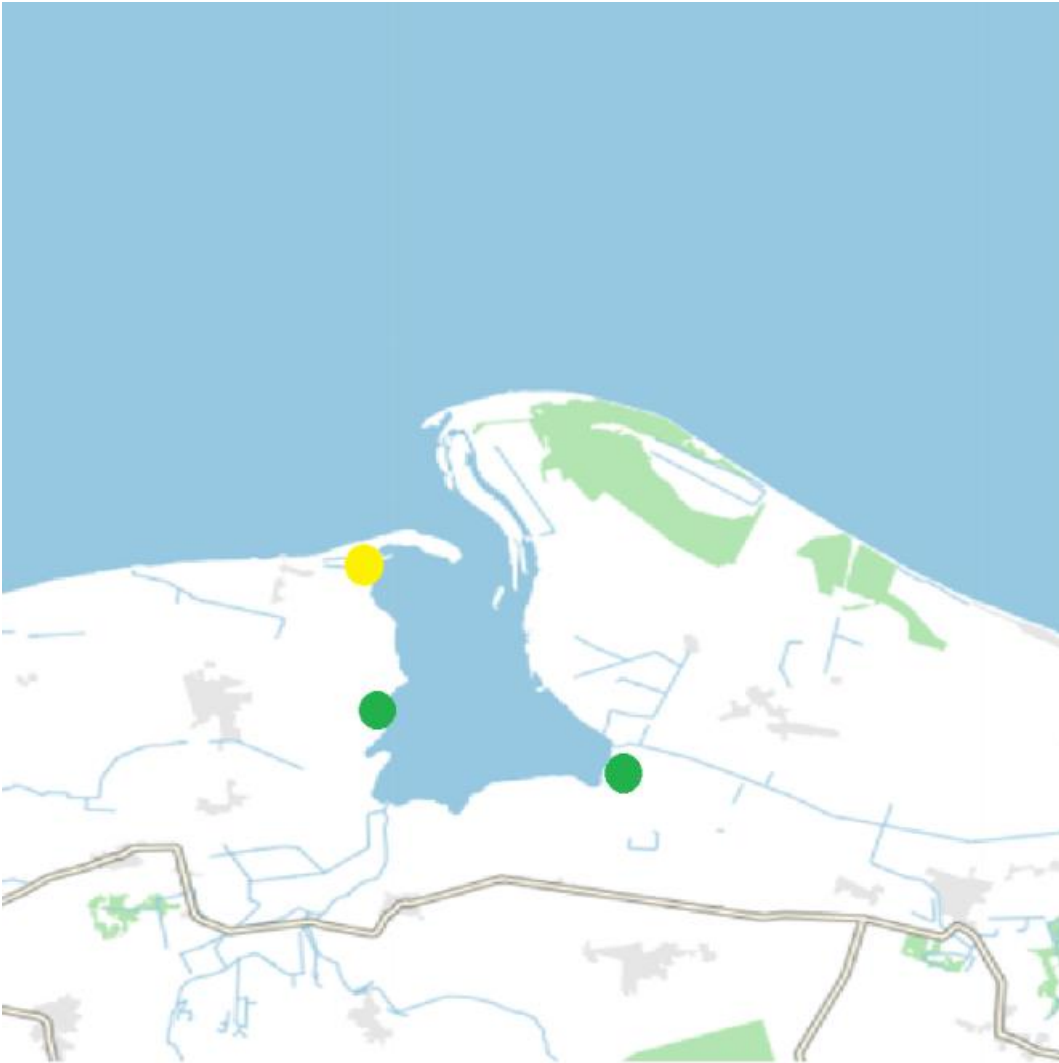
Skægmejse (*Panurus biarmicus*)

STATUS 2010-2018

Sjælden ynglefugl. Der er i dag 2-4 ynglepar i Nærå Strand.

Skægmejser yngle med 2 par ved Nærå Strand. Foto: Keld Skytte Petersen.

Skægmejse, placering af ynglefund i perioden 2010-2018 (grøn farve) samt iagttagelser uden for yngleperioden (gul farve).

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten kendes fra området fra 1990. Som for flere andre arter, især småfugle, gælder det at de registrerede forekomster ikke nødvendigvis afspejler "virkeligheden", da det er yderst sjældent at observatørerne har været de steder hvor fuglene yngler.

Ynglefund

Arten yngler i rørskovene ved pumpemøllen syd for Storeø og ved Skæregårde.

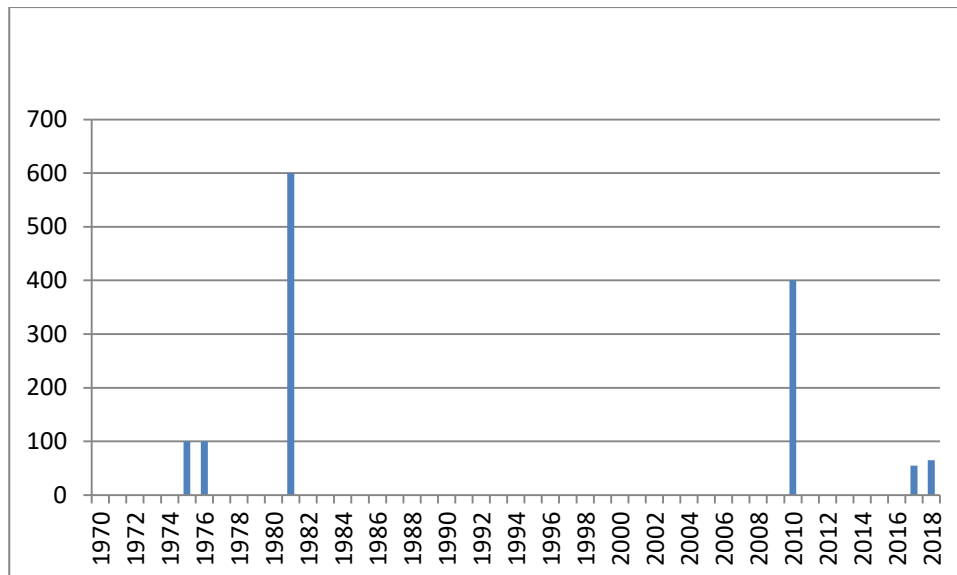
Potentiale

Der er potentiale for en større bestand i Klinte Strand, i fald dette areal naturgenoprettes til en større sø med rørskove.

Stær (*Sturnus sturnus*)

STATUS 2010-2018

Meget almindelig gæst.

Udviklingen i forekomst af stær 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Udviklingen i forekomsten 1974-2018

Der er så få og usystematiske iagttagelser, at der ikke kan siges noget om udviklingen i forekomsten af stær i området.

Potentiale

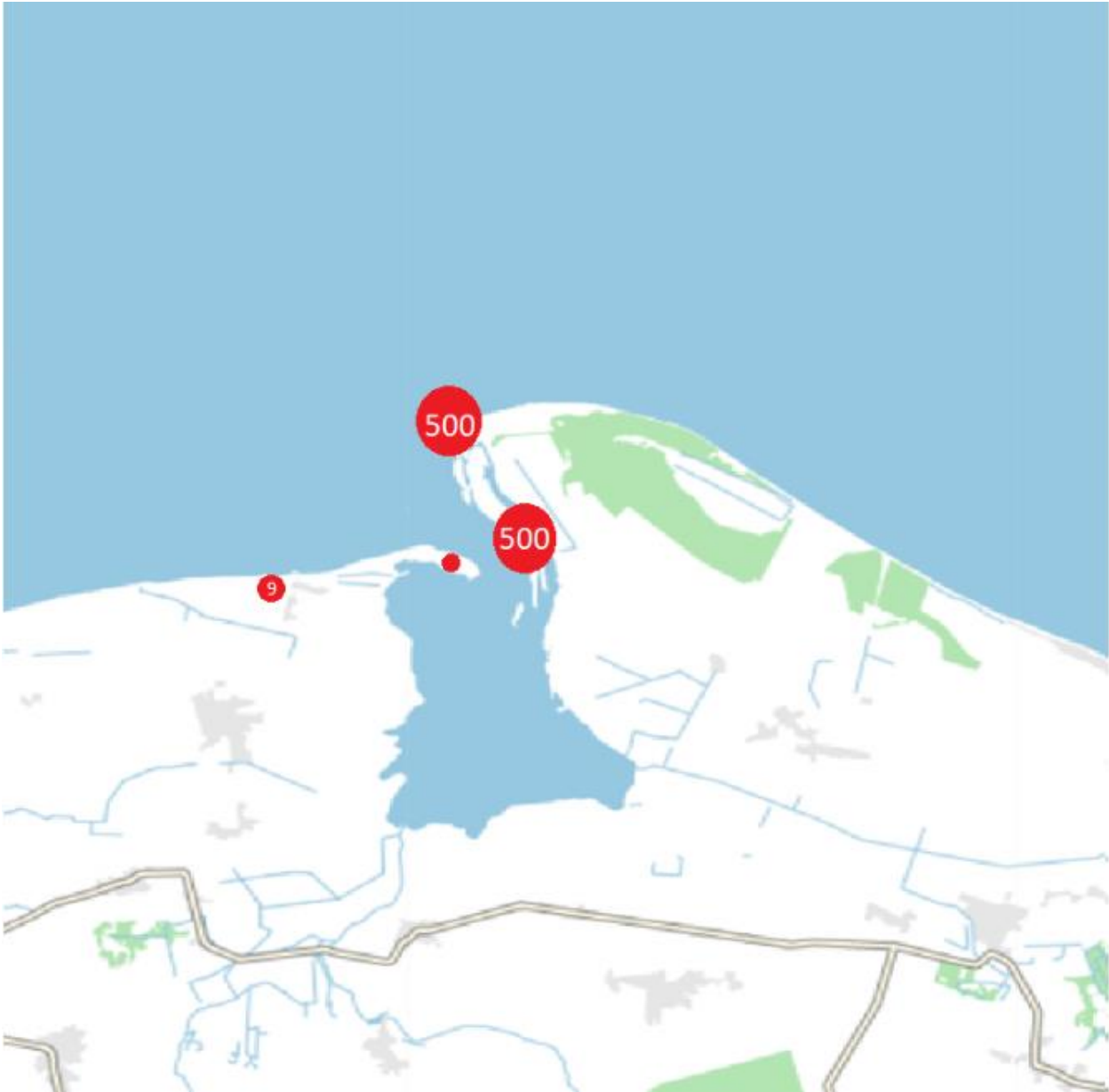
Genskabelse af strandenge i Den Nordlige og Den Sydlige Fælled vil give stærkt forbedrede vilkår for stæren. **Kilde:** De lokaliteter, hvor der inden for de seneste 25 år er genskabt afgræssede enge, f.eks. langs Odense Å ved Nr. Broby samt i Ølundgårds Inddæmning ved Odense Fjord, raster der nu fra hundreder til i perioder 1.500-2.000 stære.

Bjergirisk (*Carduelis flavirostris*)

- Nærå Strand er en af Fynsområdets vigtigste rasteområder for bjergirisk.

STATUS 2010-2018

Talrig gæst.

Bjergirisk, den maksimale forekomst ved Nærå Strand og Agernæs Flak 2010-2018.

Årsforekomst 2010-2018

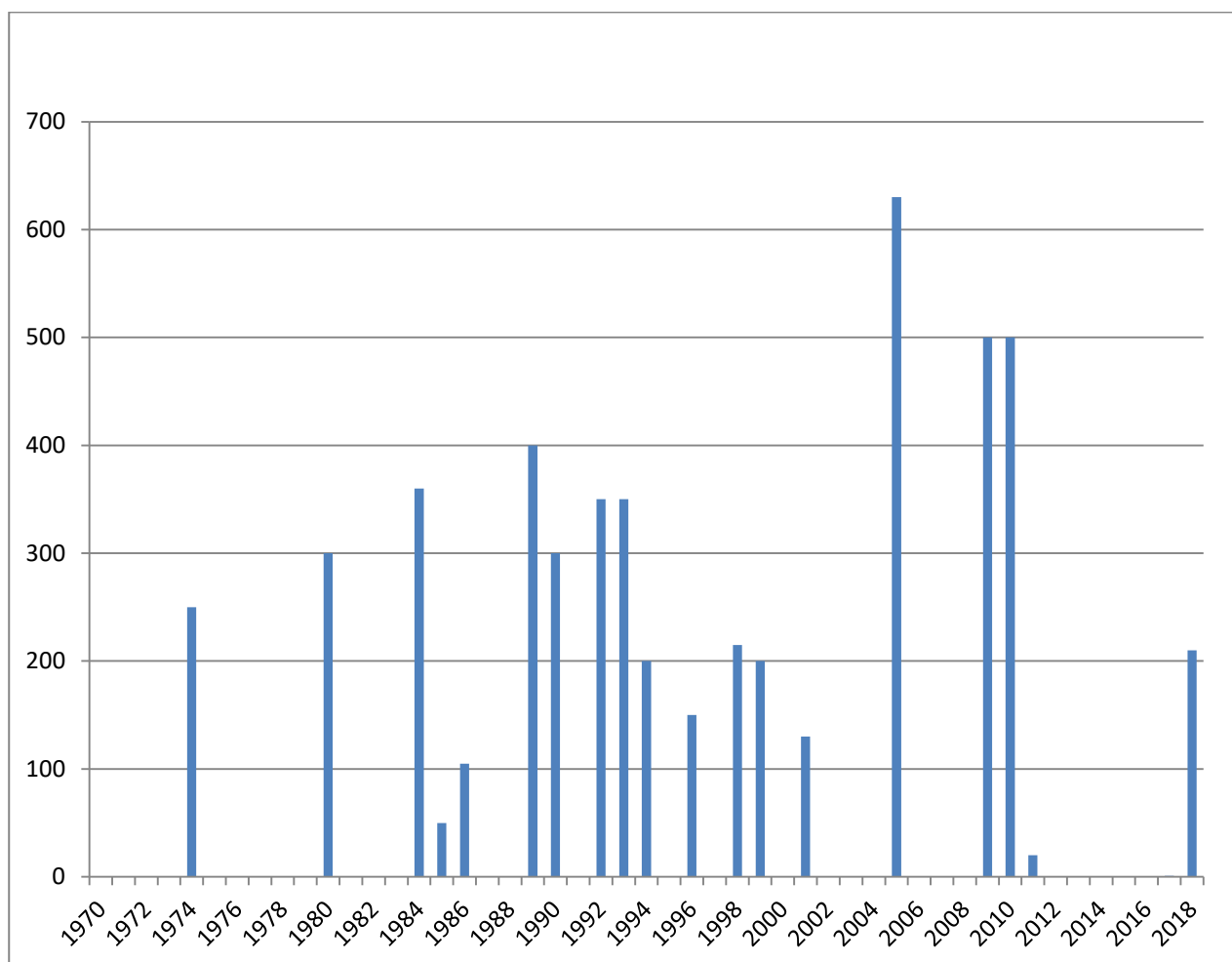
Nærå Strand er en af Fynsområdets bedste rastepladser for bjergirisk, som forekommer i området oktober til marts.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Arten er stort set forekommet i samme antal gennem hele perioden 1974-2018. Bjergirisk er en af de arter der lettest registreres, fordi de ustandselig flyver op og er meget støjende. Derfor er bjergirisk en af de mest registrerede spurvefugle i perioden 1974-2018.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein nævner ikke arten.

Udviklingen i forekomst af bjergirisk 1974-2018 i Nærå Strand og Agernæs Flak.

Snespurv (*Plectrohenax nivalis*)

STATUS

Ret almindelig gæst.

Samtlige iagttagelser

10.11.1974	2
30.12.1974	2
18.02.1984	44
09.03.1994	3
23.12.1996	3
09.01.1997	15
25.01.1998	7
11.11.1999	1
12.01.2003	65
27.11.2004	36
19.01.2005	50
28.01.2005	1
03.02.2005	22
06.03.2005	3
27.11.2008	16.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Der er få observationer i 1980'erne og slet ingen i 1990'erne. Det kan meget vel skyldes den noget ringere ornitologiske aktivitet i disse perioder.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein: "Indtil 1925 havde jeg kun set denne art få gange og altid enkeltvis, enten på Inddæmningen eller på Agernæs Fælle; sidstnævnte sted iagttog jeg således 1 den 14.12 og atter 1 den 28.12 1924. Den 15.12.1925 traf jeg på den vestlige del af Inddæmningen en flok på et halvt hundrede, som løb omkring på de tilfrosne fladvandspytter. I den følgende tid så jeg den flere gange".

Bomlærke (*Miliaria calandra*)

STATUS 2010-2018

Sjælden ynglefugl. Almindelig uden for yngletiden i periferien af området.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Bomlærken er ikke en af de arter der er specifikt undersøgt. Det er imidlertid kendt, at bomlærkens fynske hovedudbredelse ligger inde i de markområder, som udgør periferien af undersøgelsesområdet, f.eks. området ved Nørreby, Skæregårde, langs hovedvejen syd for Nærrå Strand og på østsiden af fjorden. Det er adulte fugle fra denne bestand samt unger der samles i flokke i områdets periferi uden for yngletiden.

Ynglefund

1993 1 par, 2017 Halsgården 1 par og 2018 1 par Halsgården.

Tidligere forekomster

Holstein: "Overalt langs vejene over den åbne mark er den almindelig nok.....Efterår og vinter træffes den i flokke rundt om på markerne, som regel holdende sig for sig selv, men undertiden i selskab med gulspurven".

Lapværling (*Calcarius lapponicus*)

STATUS 2010-2018

Regelmæssig, sjælden gæst.

Samtlige iagttagelser

27.10.1987	2
09.03.1994	1 Trækkende
11.03.2003	1 Trækkende
02.04.2003	2 Vesttrækkende
22.11.2005	1 Nørreby Hals
05.01.2006	1 Nørreby Hals
14.10.2007	1 Vestrækkende
19.10.2008	1
12.02.2010	1 overflyvende
07.10.2010	2 Rastende
15.10.2010	1 Flyvesandet.

Udviklingen i forekomsten af 1974-2018

Lapværligen er iagttaget i 1987 og 1994 samt regelmæssigt i 2000-årene. De sidste relativ mange observationer skyldes en række dygtige ornitologer der har besøgt området og ”støvet” arten op.

Tidligere forekomster

Ingen.

Rørspurv (*Emberiza schoeniclus*)

STATUS 2010-2018

Almindelig ynglefugl, sandsynligvis fåtallig-almindelig gæst.

Ynglefund

Der yngler i området i størrelsesordenen 20 par. Arten yngler i rørsumpene langs Nærå Strand.

Tidligere forekomster

Vagn Holstein 1922-25: "Som ynglefugl er den særdeles almindelig her (Egebjerggård, red)".

DE ØVRIGE FUGLEARTER I OMRÅDET

Ovenfor er kun beskrevet de fuglearter der er særlig karakteristiske for nor, strandenge og tilstødende marker. Derudover er der registreret en række fuglearter i området i perioden 1974-2018. Det drejer sig om følgende fuglearter:

Vagtel (*Coturnix coturnix*) 1 21.06.2008 Nørre Nærå.

Huldue (*Columba oenas*): Regelmæssig trækgæst.

Ringdue (*Columba palumbus*): Ret almindelig ynglefugl, almindelig trækgæst.

Gøg (*Cuculus canorus*): Sandsynligvis sjælden ynglefugl.

Skovhornugle (*Asio otus*): Ret almindelig gæst på Flyvesandets camping.

Natravn (*Caprimulgus europaeus*): Regelmæssig, sjælden trækgæst/ynglefugl.

Biæder (*Merops apiaster*): 05.06.2010 10 trækker nord.

Vendehals (*Jynx torquilla*): Regelmæssig, sjælden trækgæst.

Grønspætte (*Picus viridis*): Sjælden ynglefugl.

Hedelærke (*Lullula arborea*): Regelmæssig, ret almindelig forårstrækgæst.

Digesvale (*Riparia riparis*): Ret almindelig trækgæst.

Landsvale (*Hirundo rustica*): Ret almindelig ynglefugl.

Bysvale (*Delichon urbica*): Ret almindelig gæst.

Skovpiber (*Anthus trivialis*): Ret almindelig trækgæst.

Bjergvipstjert (*Motacilla cinerea*): Regelmæssig, fåtallig trækgæst.

Hvid vipstjert (*Motacilla alba*): Almindelig ynglefugl.

Jernspurv (*Prunella modularis*): Almindelig trækgæst.

Rødhals (*Erithacus rubecula*): Sjælden ynglefugl, almindelig trækgæst.

Blåhals (*Luscinia svecica*): Ustadig, sjælden trækgæst.

Ringdrossel (*Turdus torquatus*): En af Fynsområdets bedste forårslokaliteter for arten.

Sjagger (*Turdus pilaris*): Almindelig trækgæst.

Sangdrossel (*Turdus philomelos*): Fåtallig ynglefugl, almindelig trækgæst.

Vindrossel (*Turdus iliacus*): Almindelig trækgæst.

Misteldrossel (*Turdus viscivorus*): Almindelig trækgæst.

Solsort (*Turdus merula*). Almindelig ynglefugl.

Hvidbrynet løvsanger (*Phylloscopus inornatus*): Tilfældig trækgæst. 07.10.2008 1 fugl.

Rødtoppet fuglekonge (*Regulus ignicapillus*): Sandsynligvis regelmæssig, sjælden trækgæst (ynglefugl?).

Broget fluesnapper (*Ficedula hypoleuca*): Fåtallig trækgæst.

Topmejse (*Parus cristatus*): Fåtallig ynglefugl.

Sortmejse (*Parus ater*): Fåtallig ynglefugl.

Rødrygget tornskade (*Lanius collurio*): Ustadig, sjælden trækgæst.

Stor tornskade (*Lanius excubitor*): Tilfældig trækgæst.

Skovskade (*Garrulus glandarius*): Almindelig gæst.

Allike (*Corvus monedula*): Almindelig trækgæst.

Gråkrage (*Corvus corax cornix*): Ret almindelig ynglefugl, almindelig trækgæst.

Bogfinke (*Fringilla coelebs*): Ret almindelig ynglefugl, almindelig trækgæst.

Kvækerfinke (*Fringilla montifringilla*): Sjælden trækgæst.

Grønirisk (*Carduelis chloris*): Fåtallig ynglefugl, almindelig trækgæst.

Stillits (*Carduelis carduelis*): Fåtallig ynglefugl.

Grønsisken (*Carduelis spinus*): Almindelig trækgæst.

Tornirisk (*Carduelis cannabina*): Fåtallig ynglefugl.

Gråsisken (*Carduelis flammea*): Sjælden ynglefugl? Almindelig trækgæst.

Karmindompap (*Carååpdacis erutjromis*): Tilfældig gæst. 2 20.07.1996.

Lille korsnæb (*Loxia curvirostra*): Ret almindelig trækgæst.

Stor korsnæb (*Loxia pytyopsittacus*): Fåtallig trækgæst.

Anvendt litteratur mv.

- Ferdinand, Lorenz: Større Danske Fuglelokaliteter, I. del. Dansk Ornitologisk Forening, København 1971.
- Fyns Amt, Fredninger i Fyns Amt, nordlige fredningskreds, 1989.
- Fyns Amt, Kystvande 1992.
- Fyns Amt, Landsbyregistrering i Fyns amt, historiske forhold Bogense Kommune, 1983.
- Fyns Amt, Landsbyregistrering i Fyns amt, historiske forhold Otterup Kommune, 1983.
- Fyns Amt, Naturdata. Database over yngle- og trækfugle i Fyns Amt.
- Fyns Amt, notat om vegetationsforhold i Nærå Strand, 1988.
- Fyns Oldtid, Hollufgård, materiale over oldtidsfund ved Nærå Strand (1997).
- Grill, J. E: Erindringer fra ornithologiske udflugter i Odense Fjord og Samsøbæltet. – Naturen og Mennesket 13, 1895.
- Holstein, Vagn, 1926: Fuglelivet på Eidsidelsborg gods. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift, 20, 33-148.
- Holstein, Vagn, 1927: Fiskehejren. – G.E.C. Gads Forlag.
- Holsteins, Vagn, Strandengens Fugle, Gyldendal 1935.
- Johansen, Kurt Due, 1994: Blisgåsen på Gyldensteen truet, Dansk Ornitologisk Forening.
- Johansen, Kurt Due: Odense Fjord for mennesker og fugle, Dueslaget 1990.
- Lieberkind, Ingvald: Dyrenes verden, Fugle I. Standard Forlaget, København
- Løppenthin, Bernt: Danske ynglefugle i fortid og nutid. Odense Universitetsforlag, 1967.
- Madsen, Jesper: Danske Rastepladser For Gæs. Gåsetællinger 1980-1983. Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen, 1986.
- Smed, Per: Det fynske landskab. – Geografforbundet, 1978.
- Trap, J. P: Danmark. Femte udg. Bd. V. I Odense Amt.- Kbh.

www.dofbasen